

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د عدلي وزارت

سرمېچنې

قانون احوال شخصیه
اهل تشیع

د شیعه وگړو (اهل تشیع) د
شخصیه احوالو قانون

تاریخ نشر: (۵) ثور سال ۱۳۸۸ هـ. ش
نمبر مسلسل: (۹۸۸)

د خپریدو نېټه: د ۱۳۸۸ هـ. ش کال د زمري د میاشتې (۵)
پرله پسې نمبر: (۹۸۸)

در این شماره :

قانون احوال شخصیه اهل تشیع از صفحه (۱-۲۵۰)

د امتیاز خاوند: د عدلی وزارت

مسئول چلوونکی : حیدر "محقق"

۰۷۰۰۸۸۱۲۸

د دفتر تېلفون : ۲۱۰۳۳۷۵

مرستیال: نور علم

۰۷۰۰۱۴۷۱۷۸

مهمتم: محمد جان

۰۷۰۰۳۹۵۲۹۲

وب سـایت : www.moj.gov.af

قیمت این شماره : (۴۰) افغاني

تیراژ چاپ اول: (۴۰۰۰) جلد

آدرس: وزارت عدلیه، ریاست نشرات، چهارراهي پشتونستان، کابل

د افغانستان اسلامي
جمهوري رياست

رياست جمهوري
اسلامي افغانستان

گڼه : (۶۷۷۱)

شماره : (۶۷۷۱)

نېټه : ۱۳۸۸/۴/۲۹

مؤرخ : ۱۳۸۸/۴/۲۹

د عدلي وزير محترم
قانونپوه سرور "دانش" !

محترم قانونپوه سرور "دانش"
وزير عدليه !

د شخصيه احوالو قانون چې د ولسي
جرگې د ۱۳۸۷/۱۱/۱۹ نېټې د
(۱۱۴) گڼې مصوبې او د مشرانو
جرگې د ۱۳۸۷/۱۱/۴ نېټې د
(۱۰۲) گڼې مصوبې پر بنسټ
تصويب او زموږ لخوا د
۱۳۸۷/۱۲/۲۹ نېټې د (۱۷۳)
گڼې فرمان په ذريعه منظور شوی و
او د هغه په تعقيب د افغانستان
اسلامي جمهوريت د رياست مقام
د ۱۳۸۸/۱/۱۸ نېټې د (۴۰۵)
گڼې حکم پر اساس د وزيرانو

قانون احوال شخصيه که به
اساس مصوبه شماره (۱۱۴)
مؤرخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۹ ولسي جرگه
و مصوبه شماره (۱۰۲) مؤرخ
۱۳۸۷/۱۱/۴ مشرانو جرگه
تصويب و ذريعه فرمان شماره
(۱۷۳) مؤرخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۹
از جانب ما منظور گرديده بود
و متعاقب آن به اساس حکم شماره
(۴۰۵) مؤرخ ۱۳۸۸/۱/۱۸ مقام
رياست جمهوري اسلامي
افغانستان برخي از مواد آن به

شوري د ۱۳۸۸/۴/۱۵ نېټې د
(۱۶) گڼې مصوبې پر بنسټ د هغه
ځينې مواد تعديل، حذف او ايزاد او
د ۱۳۸۸/۴/۲۹ نېټې د (۹۰) گڼې
فرمان په ذريعه زمونږ لخوا منظور
شوی، تاسو ته در واستول شو
د يادې شوې مصوبې په رعايتولو
سره تعديل، حذف او ايزاد په
نوموړي قانون کې درج او دهغه
اصلاح شوی متن د توشېح د فرمان
سره يوځای په رسمي جريده کې
خپور کړی .

حامد کرزی

د افغانستان د اسلامي

جمهوريت رئيس

اساس مصوبه شماره (۱۶)
مؤرخ ۱۳۸۸/۴/۱۵ شوراى
وزيران تعديل، حذف و ايزاد و ذريعه
فرمان (۹۰) مؤرخ ۱۳۸۸/۴/۲۹
از جانب ما منظور گرديده
به شما ارسال است با رعايت
مصوبه متذکره تعديل، حذف،
و ايزاد را در قانون مذکور
درج و متن اصلاح شده
آنرا همراه با فرمان
توشيح در جريده رسمى
نشر نمايد .

حامد کرزی

رئيس جمهورى اسلامي

افغانستان

د اهل تشيع د شخصيه

احوالو د قانون د توشېح

په هکله د افغانستان

اسلامي جمهوريت د رئيس

فرمان

گڼه : (۱۷۳)

نېټه : ۱۳۸۷/۱۲/۲۹

لومړۍ ماده :

د افغانستان د اساسي قانون د څلور

شپېتمې مادې د (۱۶) فقرې له مخې

د اهل تشيع د شخصيه احوالو

قانون چې د اهل تسنن او تشيع

د عالمانو د کمېسيون له توافق

وړوسته د ولسي جرگې د

۱۳۸۷/۱۱/۱۹ نېټې په

غونډه کې تر (۱۱۴) گڼې مصوبې

او د مشرانو جرگې د

۱۳۸۷/۱۲/۴ په غونډه کې تر

(۱۰۲) گڼې مصوبې لاندې په دوه

سوه نهه څلوېښتو مادو کې تصويب

فرمان

رئيس جمهوري اسلامي

افغانستان در مورد توشېح

قانون احوال شخصيه

اهل تشيع

شماره : (۱۷۳)

تاريخ : ۱۳۸۷/۱۲/۲۹

ماده اول :

به تاسي از حکم فقره (۱۶)

ماده شصت و چهارم قانون اساسي

افغانستان قانون احوال

شخصيه اهل تشيع را که بعد از

توافق کميسيون علمای

اهل تسنن و تشيع طی

مصوبه شماره (۱۱۴) مؤرخ

۱۳۸۷/۱۱/۱۹ مجلس ولسي

جرگه و مصوبه شماره (۱۰۲)

مؤرخ ۱۳۸۷/۱۲/۴ مجلس

مشرانو جرگه در دو صدو چهل

و نه ماده به تصويب رسیده،

شوی دی، توشیح کوم .

توشیح میدارم.

دوه یمه ماده :

ماده دوم :

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه

این فرمان از تاریخ توشیح

نافذ او له مصوبو او قانون سره

نافذ و همراه با مصوبه

یوځای دې په رسمي جریده کې

و قانون در جریده رسمی

خپور شي.

نشر گردد.

حامد کرزی

حامد کرزی

دافغانستان داسلامي

رئيس جمهوری اسلامي

جمهوريت رئيس

افغانستان

ولسي جرگه

مصوبه

د (اهل تشيع د شخصيه

احوالو قانون)

پرله پسې گڼه : (۱۱۴)

نېټه : ۱۳۸۷/۱۱/۱۹

ولسي جرگه

مصوبه

(قانون احوال شخصيه

اهل تشيع)

شماره مسلسل : (۱۱۴)

تاريخ : ۱۳۸۷/۱۱/۱۹

ولسي جرگې د ۱۳۸۷/۱۱/۱۹

نېټې د شنبې ورځې په عمومي غونډه

کې د اهل تشيع د شخصيه

احوالو قانون په لاندې توگه

تائيد کړ:

" ستره محکمه داساسي قانون د

يوسلو يو دېرشمې مادې پر بنسټ د

اهل تشيع د شخصيه احوالو قانون،

چې د اهل تسنن او اهل تشيع

عالمانو د کمېسيون له توافق

وروسته، د ځينو موادو په حذفولو

سره چې د (دوه سوه او نهه

خلو بنسټ) مادو لرونکي دي پلي

کولو زمینه برابره کړي.

ولسي جرگه درجلسه عمومي

روز شنبه مؤرخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۹

خویش طرح قانون احوال

شخصیه اهل تشيع را چنين

تائيد نمود:

" ستره محکمه به اساس ماده

یکصدوسی و یکم قانون اساسی

زمینه تطبیق قانون احوال شخصیه

اهل تشيع را که بعد از

توافق کمیسیون علمای اهل

تسنن و اهل تشيع بر حذف برخی

از مواد آن، حاوی (دو صد و

چهل و نه) ماده میباشد،

مساعد سازد.

دغه امر دځانگړو محكمود
 تأسيس او بېلو قاضيانو د ټاكنې
 مستلزم ندى ".
 دا دى دملي شورى د مجلسينو
 له تائيد وروسته د وروستيو اجراآتو
 لپاره تاسوته وړاندې شو.

اين امر مستلزم تأسيس محاكم
 عليحده و تعيين قضات جداگانې
 ندى باشد ".
 اينك بعد از تائيد مجلسين
 شوراى ملي غرض اجراآت بعدى
 به شما تقديم است .

په درناوي

محمد يونس قانوني

دولسي جرگې رئيس

با احترام

محمد يونس قانوني

رئيس ولسي جرگه

شورای ملی جمهوری

اسلامی افغانستان

مشرانو جرگه

دارالانشاء

مصوبۀ مشرانو جرگه

درمورد قانون احوال

شخصیۀ اهل تشیع

د افغانستان اسلامي

جمهوريت ملي شوري

مشرانو جرگه

دارالانشاء

د مشرانو جرگي مصوبه

د اهل تشيع د شخصيه

احوالو د قانون په هکله

ګڼه : (۱۰۲)

نېټه : ۱۳۸۷/۱۲/۴

دولسي جرگي ۵۷۴/۸۲۸ ګڼه

ليک د اهل تشيع د شخصيه احوالو

د قانون په اړوند چې د لاندې

شرحې درلودونکې وه :

(ستره محکمه دې داساسي قانون د

يوسلو يو دېرشمې مادې پر بنسټ د

اهل تشيع د شخصيه احوالو د قانون

چې اهل تسنن او اهل تشيع د

عالمانو د کميسيون له خوا د هغه د

ځينو موادو د حذفولو له توافق

شماره : (۱۰۲)

تاريخ : ۱۳۸۷/۱۲/۴

متن نامه شماره ۵۷۴/۸۲۸

ولسي جرگه در مورد قانون احوال

شخصیۀ اهل تشيع که حاوی

شرح ذيل بود:

(ستره محکمه به اساس ماده

يکصد و سي و يکم قانون اساسي

زمينه تطبيق قانون احوال

شخصیۀ اهل تشيع را که

بعد از توافق کمیسیون

علمای اهل تسنن و اهل تشيع

وروسته د دوه سوه او نهه څلوېښت
مادو لرونکي دي، د تطبيق
زمينه برابره کړي .
دغه امر د عليحده محکمو او بيلو
قاضيانو د ټاکلو مستلزم ندي).
د مشرانو جرگې د ۱۳۸۷ کال
د کب د مياشتې د څلورمې نېټې
په عمومي غونډه کې مطرح او د
رايو په اکثريت تائيد شو .

برحذف برخي از مواد آن،
حاوی دو صـد و چهل و
نه ماده میباشد، مساعد سازد .
این امر مستلزم محاکم علیحده
و تعیین قضات جداگانه نمی باشد .
در جلسه عمومی مؤرخ
۱۳۸۷/۱۲/۴ مشرانو جرگه مطرح
و به اکثریت آرا مورد
تائید قرار گرفت .

سید حامد گیلانی

دمشرانو جرگې لومړی نایب

سید حامد گیلانی

نایب اول مشرانو جرگه

د اهل تشيع د شخصيه

احوالو د قانون د بيا کتنې

په هکله د افغانستان اسلامي

جمهوريت د رئيس

حکم

گڼه : (۴۰۵)

نېټه : ۱۳۸۸ / ۱ / ۱۸

حکم

رئيس جمهوري اسلامي

افغانستان درمورد بازنگري

قانون احوال شخصيه

اهل تشيع

شماره : (۴۰۵)

تاريخ : ۱۳۸۸ / ۱ / ۱۸

د اهل تشيع د شخصيه احوالو د

قانون په باره کې د شخصيتونو،

مدني، حقوقي ټولنو او د بنځو د

ټولنې لخوا د وړاندې شوو نظريو او

وړاندیزونو په کتنې او د افغانستان

د اساسي قانون د درېيمې، څلور

شپېتمې او يو سلو يو دېرشمې مادې

له په پام کې نيولو سره، د عدليې

وزارت ته دنده ورکول کېږي ترڅو

نوموړې قانون د ملي کتو د تامين او

د بشر د حقوقو ارزښتونو ته په پام

سره دمحمدي (ص) غري شريعت

به ملاحظه نظريات و پيشنهادات

ارايه شده از جانب شخصيت ها ،

نهاد های مدني، حقوقي و جامعه

زنان درباره قانون احوال

شخصيه اهل تشيع و با رعايت حکم

مواد سوم، شصت و چهارم و یکصد

و سي و یکم قانون اساسی افغانستان

به وزارت عدليه وظيفه سپرده ميشود

تا قانون متذکره را جهت تامين

مصالح ملي و رعايت ارزش های

حقوق بشر در مطابقت با احکام

شريعت غرای محمدی (ص)

او د افغانستان د اساسي قانون له
 حکمونو سره په مطابقت کې،
 د شخص عدليه وزير تر نظر لاندې
 تربيا کتنې او تدقيق لاندې ونيسي،
 تعديل شوې طرحه يې د جمهوري
 رياست مقام ته وړاندې کړي.
 و قانون اساسي افغانستان
 تحت نظر شخص وزير عدليه
 مورد بازنگري و تدقيق
 مجدد قرار داده طرح
 تعديل شده آنرا به مقام رياست
 جمهوري ارايه نمايند.

حامد کرزي

د افغانستان د اسلامي

جمهوريت رئيس

حامد کرزی

رئيس جمهوری اسلامی

افغانستان

د اهل تشيع د شخصيه
احوالو په قانون کې د
تعديلاتو، حذف او ايزاد
دتوشېح په هکله د افغانستان
اسلامي جمهوريت د رئيس
فرمان

گڼه : (۹۰)

نېټه : ۱۳۸۸/۴/۲۹

لومړۍ ماده :

د افغانستان داساسي قانون په نهه
اويايمه ماده کې د درج شوي حکم
پر بنسټ، د اهل تشيع د شخصيه
احوالو په قانون کې تعديلات، حذف
او ايزاد چې د وزيرانو د شوري د
۱۳۸۸/۴/۱۵ نېټې (۱۶) مصوبې
پر اساس تائيد شوي دي،
توشېح کوم.

دوه يمه ماده :

د عدليې وزير او په پارلماني
چارو کې د دولت وزير مؤظف دي

فرمان

رئيس جمهوري اسلامي
افغانستان درمورد توشېح
تعديلات، حذف و ايزاد
در قانون احوال شخصيه
اهل تشيع

شماره : (۹۰)

تاريخ : ۱۳۸۸/۴/۲۹

ماده اول :

به تاسي از حکم مندرج ماده
هفتادونهم قانون اساسي افغانستان
تعديلات، حذف و ايزاد در
قانون احوال شخصيه اهل تشيع را
که به اساس مصوبه (۱۶)
مؤرخ ۱۳۸۸/۴/۱۵ شوراي
وزيران تائيد گرديده است،
توشېح ميدارم.

ماده دوم :

وزير عدليه و وزير دولت در امور
پارلماني مؤظف اند، اين فرمان

دغه فرمان د ملي شوري د لومړنۍ غونډې د انعقاد له نېټې څخه د (۳۰) ورځو په ترڅ کې، هغې شوري ته وړاندې کړي. درېيمه ماده :

دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه نافذ اوله قانون سره يو ځای دی په رسمي جريده کې خپور شي.

را در څ لال (۳۰) روز از تاريخ انعقاد نخستين جلسه شورای ملی به آن شورا تقديم نمايند.

ماده سوم:

این فرمان از تاريخ توشیح نافذ و همراه با قانون درجریده رسمی نشر گردد .

حامد کرزی

رئیس جمهوری اسلامی

افغانستان

حامد کرزی

د افغانستان د اسلامي

جمهوريت رئيس

فهرست مندرجات
 قانون احوال شخصيه اهل تشيع
 بخش اول
 اهليت و شخصيت
 فصل اول
 احكام عمومي

مواد	عنوان	صفحه
ماده اول :	مبنى	۱
ماده دوم :	حالات تطبيق اين قانون	۱
	فصل دوم	
	اهليت	
ماده سوم :	تعريف و اقسام اهليت	۳
ماده چهارم :	سلب اهليت تملك	۴
ماده پنجم :	اهليت و حقوق حمل و جنين	۵
ماده ششم :	حقوق ميت	۶
ماده هفتم :	رشد	۷
	فصل سوم	
	غايب	
ماده هشتم :	تعريف شخص غايب	۸
ماده نهم :	غايب معلوم الحيات و مجهول الحيات	۸
ماده دهم :	حفظ و نظارت اموال غايب	۱۰

ماده يازدهم:	شرائط امين..... ۱۱
ماده دوازدهم:	انواع ناظر..... ۱۲
ماده سيزدهم:	مكلفيت امين..... ۱۲
ماده چهاردهم :	عزل امين و ناظر..... ۱۵
ماده پانزدهم:	ختم وظيفه امين و ناظر..... ۱۵
ماده شانزدهم:	شرائط مرگ حكمي..... ۱۶
ماده هفدهم:	آثار مرگ حكمي..... ۱۷
ماده هجدهم:	معلوم شدن موت يا حيات غايب، بعد از صدور حكم مرگ..... ۱۸
ماده نوزدهم:	نفقة زوجه غايب..... ۱۹
ماده بيستم:	نكاح دوم زوجه و نفقه او..... ۲۰
ماده بيست و يكم:	رجعي بودن طلاق محكمه..... ۲۱
ماده بيست و دوم:	خبر مرگ طبيعي..... ۲۲
ماده بيست و سوم:	فوت زوجه در اثناء عدة وفات..... ۲۲
ماده بيست و چهارم:	عدم صلاحيت وكيل قانوني..... ۲۲

فصل چهارم

حجر

ماده بيست و پنجم:	تعريف واقسام حجر..... ۲۳
ماده بيست و ششم:	اسباب حجر..... ۲۴
ماده بيست و هفتم:	سن رشد..... ۲۴
ماده بيست و هشتم:	مجنون..... ۲۵
ماده بيست و نهم:	سفيه..... ۲۶
ماده سي ام:	مفلس..... ۲۶

۲۸	تصرفات مفلس بعد از صدور حکم.....	ماده سی و یکم:
۲۸	اقرار مفلس	ماده سی و دوم:
۲۹	فروش اموال مفلس توسط محکمه.....	ماده سی و سوم:
۳۰	حق تقدم طلبکاران.....	ماده سی و چهارم:
۳۰	عدم حبس مفلس.....	ماده سی و پنجم:
۳۰	حکم به حجر.....	ماده سی و ششم:
۳۱	تصرفات سفیه قبل از صدور حکم.....	ماده سی و هفتم:
۳۲	تصرفات مالی صغیر ممیز و سفیه.....	ماده سی و هشتم:
۳۳	ضمان محجورین.....	ماده سی و نهم:
۳۴	زایل نمودن عقل بطور عمدی.....	ماده چهل:

فصل پنجم

ولایت

۳۴	تعریف واقسام و لایت	ماده چهل و یکم:
۳۵	اشخاص تحت ولایت خاص.....	ماده چهل و دوم:
۳۶	ولایت پدر و جد پدری.....	ماده چهل و سوم:
۳۷	شرایط ولی خاص	ماده چهل و چهارم :
۳۷	اختیارات وصی.....	ماده چهل و پنجم:
۳۸	صلاحیت محکمه در نصب امین	ماده چهل و ششم:
۳۹	موارد سقوط ولایت ولی خاص.....	ماده چهل و هفتم:
۴۰	قیمومت.....	ماده چهل و هشتم:
۴۰	اداره اموال محجور قبل از تعیین قیم.....	ماده چهل و نهم:
۴۱	تعیین ناظر و قیم.....	ماده پنجاهم :
۴۲	شرایط قیم.....	ماده پنجاه و یکم:

۴۲	نصب زن به عنوان قيم.....	ماده پنجاه و دوم:
۴۲	اختيار قيم در رد يا قبول قيمومت	ماده پنجاه وسوم:
۴۳	عزل قيم	ماده پنجاه و چهارم:
۴۳	صلاحيت ولي	ماده پنجاه و پنجم :
۴۴	صلاحيت ولي انتصابي.....	ماده پنجاه وششم:
۴۵	وظايف ولي.....	ماده پنجاه وهفتم :
۴۷	رعايت وظايف امين توسط ولي.....	ماده پنجاه و هشتم:
۴۷	اذن اشتغال كار به مولى عليه.....	ماده پنجاه ونهم:
۴۷	مستوليت ولي.....	ماده شصتم :
۴۹	شكايت از ولي.....	ماده شصت ويكم:
۴۹	تبرع مال به مولى عليه.....	ماده شصت ودوم:
۴۹	حق الزحمه ولي از اموال مولى عليه.....	ماده شصت وسوم:
۵۰	رفع حجر بعد از حصول رشد.....	ماده شصت و چهارم:
۵۱	ولى حمل	ماده شصت و پنجم:
۵۱	مساعدت حقوقى	ماده شصت وششم:

بخش دوم خانواده

فصل اول

قرايت

۵۲	اقسام قرايت	ماده شصت وهفتم:
۵۳	قرايت نسبى	ماده شصت وهشتم:
۵۳	قرايت رضاى	ماده شصت ونهم:
۵۴	قرايت سببى	ماده هفتادم:
۵۴	محاسبه درجه قرايت نسبى	ماده هفتادويكم:

ماده هفتاد و دوم: محاسبه درجه قرابت رضاعي ۵۵

ماده هفتاد و سوم: محاسبه درجه قرابت سببي ۵۵

فصل دوم

خواستگاري و نامزدی

ماده هفتاد و چهارم: خواستگاري ۵۵

ماده هفتاد و پنجم: نامزدی ۵۶

ماده هفتاد و هشتم: تعهد ازدواج ۵۷

ماده هفتاد و هفتم: دید و بازدید نامزدان ۵۷

ماده هفتاد و هشتم: پرداخت مخارج نامزدی ۵۸

ماده هفتاد و نهم: مطالبه عین یا مثل هدایا ۵۸

ماده هشتادم: مبادله عکس و نامه ها ۵۹

فصل سوم

موانع نکاح

ماده هشتاد و یکم: موانع نکاح به سبب قرابت سببي ۵۹

ماده هشتاد و دوم: موانع نکاح به سبب قرابت رضاعي ۶۰

ماده هشتاد و سوم: ارکان قرابت رضاعي ۶۱

ماده هشتاد و چهارم: موارد ثبوت رضاع ۶۲

ماده هشتاد و پنجم: جمع بین دو خواهر ۶۳

ماده هشتاد و هشتم: حالات منع ازدواج مجدد ۶۳

ماده هشتاد و هفتم: شوهر دار بودن یا معتده بودن زن ۶۴

ماده هشتاد و هشتم: ممانعت احرام ۶۵

ماده هشتاد و نهم: لعان و قذف ۶۶

ماده نودم: زنا و وطی به شبهه ۶۶

۶۷	سه طلاق و نه طلاق	ماده نود و یکم:
۶۸	کفر	ماده نود و دوم:
۷۰	لواط	ماده نود و سوم:

فصل چهارم

شرایط صحت عقد نکاح

۷۰	سن ازدواج	ماده نود و چهارم:
۷۱	نفاذ نکاح با کره	ماده نود و پنجم:
۷۲	نکاح مجنون	ماده نود و ششم:
۷۳	نکاح سفیه	ماده نود و هفتم:
۷۳	قصد و رضای طرفین	ماده نود و هشتم:
۷۴	الفاظ عقد نکاح	ماده نود و نهم:
۷۵	وکالت در عقد نکاح	ماده صدم:
۷۶	اختلاف در جنسیت	ماده یکصد و یکم:
۷۷	تعیین طرفین عقد نکاح	ماده یکصد و دوم:
۷۷	منجز بودن عقد نکاح	ماده یکصد و سوم:

فصل پنجم

آثار عقد نکاح

۷۸	تعریف واقسام مهر	ماده یکصد و چهارم:
۸۰	شرایط مال موضوع مهر	ماده یکصد و پنجم:
۸۱	مالکیت مهر	ماده یکصد و ششم:
۸۳	تعیین مهر در ضمن عقد نکاح	ماده یکصد و هفتم:
۸۴	حالات افزایش و تنزل مهر	ماده یکصد و هشتم:
۸۴	ابراء ذمه زوج از مهر	ماده یکصد و نهم:

۸۵ حالات استحقاق مهر	ماده یکصد و دهم :
۸۷ عدم تعیین مهر در ضمن عقد	ماده یکصد و یازدهم :
۸۸ شرط عدم مهر المسمی در ضمن عقد	ماده یکصد و دوازدهم :
۸۹ تفویض تعیین مهر	ماده یکصد و سیزدهم :
۹۰ اختلاف ناشی از مهر	ماده یکصد و چهاردهم :
۹۲ پرداخت مهریه از طرف وکیل	ماده یکصد و پانزدهم :
۹۲ اختلاف تعیین و قبض مهر	ماده یکصد و شانزدهم :
۹۳ ذکر مال دیگر بجای مهر تعیین شده	ماده یکصد و هفدهم :
۹۴ موارد لزوم مهر المثل	ماده یکصد و هجدهم :
۹۵ نحوه پرداخت مهریه	ماده یکصد و نوزدهم :
۹۵ نفقه	ماده یکصد و بیستم :
۹۵ جهیزیه	ماده یکصد و بیست و یکم :
۹۷ تکالیف مشترک زوجین	ماده یکصد و بیست و دوم :
۹۸ حقوق متقابل زوجین	ماده یکصد و بیست و سوم :
۹۹ شروط ضمن عقد	ماده یکصد و بیست و چهارم :
۱۰۱ اختلافات ناشی از عقد نکاح	ماده یکصد و بیست و پنجم :

فصل ششم

انحلال عقد نکاح

۱۰۳ حالات انحلال عقد نکاح	ماده یکصد و بیست و ششم :
۱۰۳ فسخ	ماده یکصد و بیست و هفتم :
۱۰۴ فسخ به سبب عیب زوج	ماده یکصد و بیست و هشتم :
۱۰۵ فسخ به سبب عیب زوجه	ماده یکصد و بیست و نهم :
۱۰۶ زمان حق فسخ	ماده یکصد و سی ام :

۱۰۷ تخلف از شرط	ماده یکصد و سی و یکم :
۱۰۸ تدلیس	ماده یکصد و سی و دوم:
۱۰۹ انفساخ عقد نکاح	ماده یکصد و سی و سوم:
۱۱۰ تغییر جنسیت	ماده یکصد و سی و چهارم:
۱۱۰ آثار مرتب بر ارتداد	ماده یکصد و سی و پنجم:
۱۱۱ لعان	ماده یکصد و سی و ششم:
۱۱۲ طرز اجرای لعان	ماده یکصد و سی و هفتم:
۱۱۴ آثار مرتب بر لعان	ماده یکصد و سی و هشتم:
۱۱۴ فسخ نکاح به سبب رضاع	ماده یکصد و سی و نهم:
۱۱۴ طلاق	ماده یکصد و چهل و یکم:
۱۱۵ طلاق توسط محکمه	ماده یکصد و چهل و دوم:
۱۱۸ ارکان صحت طلاق	ماده یکصد و چهل و سوم:
۱۱۸ صیغه طلاق	ماده یکصد و چهل و چهارم:
۱۱۹ شرایط طلاق دهنده	ماده یکصد و چهل و پنجم:
۱۲۱ شرایط مطلقه	ماده یکصد و چهل و ششم:
۱۲۳ شهود	ماده یکصد و چهل و هفتم:
۱۲۳ اقسام طلاق	ماده یکصد و چهل و هشتم:
۱۲۴ طلاق بائن	ماده یکصد و چهل و نهم:
۱۲۴ طلاق خلع	ماده یکصد و پنجاه و یکم:
۱۲۶ صیغه طلاق خلع	ماده یکصد و پنجاه و دوم:
۱۲۸ طلاق مبارات	ماده یکصد و پنجاه و سوم:
۱۲۹ طلاق رجعی	ماده یکصد و پنجاه و چهارم:
۱۳۰ شرایط رجوع زوج در طلاق رجعی	
۱۳۱ اختلافات ناشی از طلاق	

ماده یکصد و پنجاه و پنجم:	انحلال نکاح به سبب فوت ۱۳۳
ماده یکصد و پنجاه و هشتم:	عده طلاق و فسخ و انفساخ ۱۳۳
ماده یکصد و پنجاه و هفتم:	عده زوجه زوج مفقود الخبر ۱۳۴
ماده یکصد و پنجاه و هشتم:	عده وطی به شبهه ۱۳۵
ماده یکصد و پنجاه و نهم:	عده وفات ۱۳۶
ماده یکصد و شصت:	ادعای سهم و حق الزحمه زوجه ۱۳۷

فصل هفتم

نفقه

ماده یکصد و شصت و یکم:	تعریف و موجبات نفقه ۱۳۸
ماده یکصد و شصت و دوم:	نفقه زوجه ۱۳۹
ماده یکصد و شصت و سوم:	پرداخت نفقه زوجه ۱۳۹
ماده یکصد و شصت و چهارم:	مسکن زوجه ۱۴۲
ماده یکصد و شصت و پنجم:	نفقه اقارب ۱۴۲
ماده یکصد و شصت و هشتم:	مصارف تداوی و ازدواج و دیون اقارب ... ۱۴۷
ماده یکصد و شصت و هفتم:	ملاک تعیین نفقه ۱۴۷
ماده یکصد و شصت و هشتم:	ابرای نفقه ۱۴۹
ماده یکصد و شصت و نهم:	تلف شدن نفقه ۱۴۹
ماده یکصد و هفتاد و یکم:	وجوب کفائی نفقه ۱۵۰
ماده یکصد و هفتاد و دوم:	اختلافات ناشی از نفقه ۱۵۰
	انفاق عین نیاز مندی ۱۵۱

فصل هشتم

اولاد

ماده یکصد و هفتاد و سوم:	نسب ۱۵۱
--------------------------	---------------

مادۀ یکصد و هفتاد و چهارم:	ترکیب نطفه ۱۵۳
مادۀ یکصد و هفتاد و پنجم:	طفل حاصل از وطی به شبهه یا نکاح فاسد
	و یا زنا ۱۵۵
مادۀ یکصد و هفتاد و هشتم:	اثبات نسب ۱۵۶
مادۀ یکصد و هفتاد و هفتم:	نفی ولد ۱۵۹
مادۀ یکصد و هفتاد و هشت:	حضانت ۱۶۱
مادۀ یکصد و هفتاد و نهم:	موانع حضانت ۱۶۵
مادۀ یکصد و هشتادم:	ثبوت وقایع ازدواج ۱۶۶

بخش سوم

احکام وصیت، ارث، وقف و هبه

فصل اول

وصیت

مادۀ یکصد و هشتاد و یکم:	تعریف و اقسام وصیت ۱۶۷
مادۀ یکصد و هشتاد و دوم:	طرز وصیت ۱۶۸
مادۀ یکصد و هشتاد و سوم:	ارکان وصیت ۱۶۸
مادۀ یکصد و هشتاد و چهارم:	شرایط صحت وصیت ۱۶۹
مادۀ یکصد و هشتاد و پنجم:	وصیت تملیکی ۱۷۲
مادۀ یکصد و هشتاد و ششم:	وصیت عهدی ۱۷۶
مادۀ یکصد و هشتاد و هفتم:	شرایط وصی ۱۷۷
مادۀ یکصد و هشتاد و هشتم:	تعیین ناظر و امین ۱۸۰
مادۀ یکصد و هشتاد و نهم:	مصارف نگهداری اموال موصی به ۱۸۱
مادۀ یکصد و نودم:	رجوع از وصیت ۱۸۱
مادۀ یکصد و نود و یکم:	دو وصیت متناقض ۱۸۲

ماده يكصد و نود و دوم: تعيين ثلث و پرداخت واجبات شرعی از اصل

ترکه ۱۸۲

اثبات وصیت ۱۸۳ ماده يكصد و نود و سوم:

فصل دوم

ارث

ماده يكصد و نود و چهارم: تعريف ارث و ترکه ۱۸۵

اسباب ارث ۱۸۵ ماده يكصد و نود و پنجم:

ديون، واجبات و حقوق ۱۸۶ ماده يكصد و نود و ششم:

شرائط تحقق ارث ۱۸۸ ماده يكصد و نود و هفتم:

ترکه بدون وارث ۱۹۲ ماده يكصد و نود و هشتم:

حجب ۱۹۳ ماده يكصد و نود و نهم:

حاجب حرمانی ۱۹۳ ماده دو صد و یکم:

حاجب نقصانی ۱۹۵ ماده دو صد و دوم:

وارثان نسبی ۱۹۶ ماده دو صد و سوم:

وراثت به فرض و به قرابت ۱۹۷ ماده دو صد و چهارم:

وراثت به فرض ۱۹۷ ماده دو صد و پنجم:

ارث به فرض و به قرابت ۱۹۹ ماده دو صد و ششم:

ارث قرابتی ۲۰۰ ماده دو صد و هفتم:

سهم الارث طبقه اول ۲۰۱ ماده دو صد و هشتم:

سهم الارث بیشتر از ترکه ۲۰۶ ماده دو صد و نهم:

سهم الارث اقارب طبقه دوم ۲۰۷ ماده دو صد و دهم:

سهم الارث اقارب طبقه سوم ۲۱۳ ماده دو صد و یازدهم:

وارثان سببی ۲۱۸

موانع ارث..... ۲۲۱	ماده دوصدودوازدهم:
آثار قتل در ارث..... ۲۲۲	ماده دوصدوسیزدهم:
آثار کفر در ارث..... ۲۲۳	ماده دوصدوچهاردهم:
ارث به اساس قاعده للذکر مثل حظ الانثیین..... ۲۲۵	ماده دوصدوپانزدهم:
تساوی ارث..... ۲۲۶	ماده دوصدوشانزدهم :
رد ترکه زاید..... ۲۲۶	ماده دوصدوهفدهم:
توارث قایم مقام..... ۲۲۷	ماده دوصدوهجدهم:
دیة میت ۲۲۸	ماده دوصدونزدهم:
اموال اختصاصی به پسر بزرگتر..... ۲۲۹	ماده دوصدویستم:

فصل سوم

وقف و انتفاع منافع

تعریف وقف..... ۲۳۰	ماده دوصدویست و یکم:
ارکان وقف ۲۳۰	ماده دوصدویست و دوم:
اقسام وقف به اعتبار موقوف علیهم ۲۳۱	ماده دوصدویست و سوم:
شرایط وقف..... ۲۳۱	ماده دوصدویست و چهارم:
شرایط مال مورد وقف ۲۳۳	ماده دوصدویست و پنجم:
اداره وقف..... ۲۳۵	ماده دوصدویست و ششم:
وظایف متولی وقف..... ۲۳۷	ماده دوصدویست و هفتم :
حق التولیه و حق النظاره..... ۲۳۸	ماده دوصدویست و هشتم:
عزل ناظر و متولی ۲۴۰	ماده دوصدویست و نهم:
خاتمه وقف..... ۲۴۱	ماده دوصدویست و سی ام:
استیفاء منافع..... ۲۴۱	ماده دوصدویست و یکم:

فصل چهارم

هبه

ماده دوصدوسی و دوم:	تعريف واركان هبه ۲۴۵
ماده دوصدوسی وسوم:	شرائط صحت هبه..... ۲۴۵
ماده دوصدوسی وچهارم:	شرائط عين موهوبه ۲۴۷
ماده دوصدوسی وپنجم :	رجوع از هبه..... ۲۴۸
ماده دوصدوسی و ششم:	تاريخ انفاذ..... ۲۵۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د شيعه وگړو (اهل تشيع) د	قانون احوال شخصيه
شخصيه احوالو قانون	اهل تشيع
لومړۍ برخه	بخش اول
اهليت او شخصيت	اهليت و شخصيت
لومړی فصل	فصل اول
عمومي حکمونه	احکام عمومي

بنسټ

لومړۍ ماده :

دغه قانون د افغانستان د اساسي قانون د يو سلو يو دېرشمې مادې پر بنسټ اود څلور پنځوسمې مادې د حکم له په پام کې نيولوسره د شيعه وگړو (اهل تشيع) په شخصيه احوالو پورې د اړوندو چارو د تنظيم په منظور وضع شوی دی .

ددې قانون د تطبيق حالات

دوه يمه ماده :

(۱) دافغانستان د اسلامي جمهوريت ستره محکمه دشرایطو

مبنى

ماده اول :

این قانون به تأسی از حکم ماده یکصدوسی و یکم ورعایت حکم ماده پنجاه و چهارم قانون اساسی افغانستان به منظور تنظیم امور مربوط به احوال شخصیه اهل تشيع وضع گردیده است.

حالات تطبيق این قانون

ماده دوم :

(۱) ستره محکمه جمهورى اسلامى افغانستان باتعيين قضات شيعه

لرونکو شيعه قاضيانو په ټاکلو سره په محاکمو کې، د دغه قانون د تطبيق زمينه برابره وي .

(۲) په هغو مواردو کې چې په دې قانون کې حکم موجود وي ، محکمه د هغه مطابق حکم صادر وي او اجتهاد جواز نلري .

(۳) په هغو مواردو کې چې په دې قانون کې يو حکم موجود نه وي ، محکمه د جعفري فقهې مطابق او د شيعه وگړو د وخت د تقليد د مرجع د فتوي پر بنسټ حکم صادروي . که چېرې د تقليد د مرجع په اړوند د مدعي او مدعي عليه په منځ کې اختلاف موجود وي، په حقوق العبد کې د مدعي د مجتهد په نظر او په حقوق الله کې د مدعي عليه د مجتهد په نظر حکم صادرېږي .

(۴) په هغو حالاتو کې چې مدعي د يو مذهب او مدعي عليه د بل مذهب پيرو وي او د دواړو مذهبونو احکام تعارض ولري، محکمه د

واجد شرايط، زمينه تطبيق اين قانون را در محاکم فراهم می سازد .

(۲) در مواردیکه حکمی در اين قانون وجود داشته باشد، محکمه مطابق آن اصدار حکم نموده واجتهاد جواز ندارد.

(۳) در مواردیکه حکمی در اين قانون وجود نداشته باشد، محکمه مطابق فقه جعفری و به اساس فتوی مرجع تقليد وقت اهل تشيع اصدار حکم می نماید. هرگاه در مورد انتخاب مرجع تقليد میان مدعی و مدعی عليه اختلاف موجود باشد، در حقوق العبد به نظر مجتهد مدعی و در حقوق الله به نظر مجتهد مدعی عليه اصدار حکم صورت می گیرد.

(۴) در حالاتی که مدعی پیرو یک مذهب و مدعی عليه پیرو مذهب دیگر بوده و احکام هر دو مذهب تعارض داشته باشد، محکمه در موارد

حق الله په مواردو کې د مدعي عليه
د مذهب مطابق او د حق العبد په
مواردو کې د مدعي د مذهب مطابق
حکم صادر وي .

دوه یم فصل

اهلیت

د اهلیت تعریف او ډولونه

درېیمه ماده :

(۱) اهلیت: د حق او تکلیف د لرلو
او د هغو د اجراء لپاره د انسان
ذاتي صلاحیت دی چې له پیدایښت
څخه پیل اود تکلیف له نظره
په حقيقي يا حکمي مرګ سره یې
پاي ته رسېږي او په دوه ډوله
دی :

۱- د تملک اهلیت: د حقوقو او
مالکیت لرلو لپاره د شخص
صلاحیت دی چې مړی، لیونی،
سفیه او حمل ته هم شاملېږي .

۲- د تصرف اهلیت : د حق د
اجراء لپاره د شخص صلاحیت

حق الله مطابق به احکام مذهب مدعي
عليه ودرموارد حق العبد مطابق
به احکام مذهب مدعي، اصدار
حکم می نماید.

فصل دوم

اهلیت

تعریف و اقسام اهلیت

ماده سوم :

(۱) اهلیت: صلاحیت ذاتی انسان
جهت دارا شدن حق و تکلیف
واجرای آن می باشد که با تولد
آغاز و با مرګ حقيقي يا
حکمی او از نظر تکلیف
خاتمه یافته و بر دو نوع
است:

۱- اهلیت تملک: صلاحیت شخص
جهت دارا شدن حقوق و مالکیت
است که شامل مرده، مجنون، سفیه
و حمل نیز می شود.

۲- اهلیت تصرف: صلاحیت
شخص جهت اجرای حق

دی .

می باشد.

(۲) شخص: حقيقي يا حکمي شخص دی چې قانون هغه د حق او تکليف لوری بولي .

(۲) شخص: شخص حقيقي يا حکمي است که قانون آن را طرف حق و تکليف قرار می دهد.

د تملک د اهليت سلب

سلب اهليت تملک

خلورمه ماده :

ماده چهارم :

(۱) د تملک اهليت سلب کېدای نشي، خو محکمه د دې قانون له حکمونو سره سم صلاحيت لري چې شخص د ټاکلي حق يا حقوقو له استيفاء (بشپړاخیستلو) څخه په مؤقتي توګه منع کړي.

(۱) اهليت تملک، سلب شده نمی تواند، ولی محکمه طبق احکام این قانون صلاحيت دارد، شخص را از استيفاء حق يا حقوق معين به طور مؤقت منع نمايد.

(۲) هېڅ شخص نشي کولای له خپل اهليت څخه تنازل وکړي يا د خپلو ټولو او يا يوې برخې مدني حقوقو يا د هغه حق له اجراء څخه چې ددې قانون پربنسټ يې حاصل کړي دی له خپل ځانه سلب کړي .

(۲) هېڅ شخص نمی تواند از اهليت خود تنازل کند يا اجرای تمام يا قسمتي از حقوق مدني يا حقي را که به اساس قانون حايذ آن ګرديده است، از خود سلب نمايد.

(۳) شخص کولای شي په کلي توګه په ټاکلي مورد کې (لکه په ټاکلي بيعه کې د ټولو خياراتو سلب) يا په ټاکلي وخت کې (لکه التزام په

(۳) شخص می تواند به طور کلي در مورد معين (مانند سلب همه خيارات در بيع معين) يا در زمان معين (مانند التزام به عدم

واده نه کولو تر مشخصې مودې پورې) او يا له خپل جزئي حق (لکه د يوه ټاکلي کور د پېرودلو سلب) څخه سلب د استيفاء وکړي.

ازدواج تا مدتی مشخص) و يا از حق جزئی خویش (مانند سلب خریدن خانه‌ای معين) سلب استيفاء نماید.

د حمل او جنين اهليت او حقوق

پنځمه ماده :

(۱) حمل او جنين د نطفې له جوړېدو وروسته د اهليت لرونکي دي، په دې شرط چې ژوندی پيدا شي. د حمل د ژوند او مړينې د اختلاف په صورت کې ، بايد د هغه ژوندی پيدايښت ثابت شي .

اهليت و حقوق حمل و جنين

ماده پنجم :

(۱) حمل و جنين، بعد از انعقاد نطفه دارای اهليت می باشد، مشروط براین که زنده متولد گردد. در صورت اختلاف در زنده یا مرده بودن حمل، باید زنده متولد شدن او ثابت گردد .

(۲) حمل او جنين لاندې حقوق لري:

(۲) حمل و جنين دارای حقوق ذيل می باشد:

۱- موصي له کېدای شي ، په دې شرط چې ژوندی پيدا شي.

۱- موصی له، قرار می گیرد، مشروط بر اینکه زنده متولد شود.

۲- مقررله، کېدای شي.

۲- مقررله، قرار می گیرد.

۳- موهوب له ، کېدای شي .

۳- موهوب له، قرار می گیرد.

۴- د هغه اسقاط جايز ندی او پر سقط کوونکي ديت لازمېږي .

۴- اسقاط او جايز نيست و بر سقط کننده ديه تعلق می گیرد .

۵- د هغه مور او پلار دنده لري چې د امکان په صورت کې د هغه د

۵- والدین او موظف اند که امراض او را در صورت امکان

رنځ درملنه وکړي.

۶- مور او پلار نشي کولای چې له طبي لارښوونو څخه خلاف داسې عمل وکړي چې هغه معيوب دنیا ته راشي .

د میت حقوق

شپږمه ماده :

(۱) میت، په لاندې مواردو کې د حق او ملکیت موضوع ګرځي:

۱- مقرله، قرارنيسي .

۲- په هغه صورت کې چې وژل شوی وي، دیت په دۀ پورې اړه لري او د جنایت دیت وروسته له وژل کېدو هم د میت په ملکیت کې داخلېږي او وارثانو ته نه رسېږي ، بلکه د میت په پور يائي په خیرات کې لګلول کېږي .

۳- په ثلث باندې د هغه د وصیت په صورت کې ، د هغه مطابق عمل کېږي .

۴- د خپل مال له ترکې څخه د تجهیز او تکفین په اندازه دحق

معالجه کنند .

۶- والدین نمی توانند بر خلاف دستورات طبی عملی را انجام دهند که او معيوب به دنیا بيايد.

حقوق میت

ماده ششم:

(۱) میت، در موارد ذیل موضوع حق و ملکیت قرار می گیرد:

۱- مقرله، قرارمی گیرد.

۲- در صورتی که به قتل رسیده باشد، ديه به او تعلق می گیرد و ديه جنایت بعد از قتل نیز در ملکیت میت داخل می شود و به ورثه نمی رسد، بلکه در دین میت یا برای خیرات او به مصرف می رسد .

۳- در صورت وصیت او به ثلث، وفق آن عمل می شود.

۴- از ترکۀ مال خود به اندازه تکفین و تجهیز ذیحق

خاوند دی .

می باشد.

۵- په منقرض الاخر وقف کې د موقوف عليهم له انقراض وروسته، موقوفه د واقف یا د هغه د ورثې ملکیت ته ورګرځي.

۵- دروقف منقرض الآخر بعد از انقراض موقوف عليهم، موقوفه به ملکیت واقف یا ورثه او بر می گردد.

(۲) د میت وصیت ، د دې قانون د حکمونو مطابق لازم الاجراء دی .

(۲) وصیت میت، مطابق احکام این قانون لازم الاجرا می باشد .

(۳) د میت د بدن تشریح منع ده ، خو دا چې د هغه په اجازه مخکې له مړینې یا د عدلي او قضايي مراجعو په اجازه د حقیقت د څرګندولو لپاره وي .

(۳) تشریح بدن میت ممنوع است، مګر اینکه با اجازه او قبل از مرگ یا اجازه مراجع عدلی وقضایی به منظور کشف حقیقت باشد.

رشد

اوومه ماده :

رشد

ماده هفتم:

(۱) رشد په مالي تصرفاتو او معاملاتو کې د شخص قابلیت دی ، داسې چې له غبن سره مخامخ نشي.
(۲) د اهلیت نه لرونکي او یا ناقص شخص پدې قانون کې د درج شوي ولایت او وصایت د حکمونو تابع دی .

(۱) رشد قابلیت شخص است در معاملات و تصرفات مالی، طوریکه مواجهه با غبن نشود.
(۲) شخص فاقد و یا ناقص اهلیت تابع احکام ولایت و وصایت مندرج در این قانون می باشد.

درېم فصل

غايب

د غايب شخص تعريف

اتمه ماده :

(۱) غايب د دې فصل په مفهوم عبارت دی له :

۱- معلوم الحيات غايب : هغه شخص دی چې ژوندنې معلوم وي، که څه هم مکان ئې معلوم وي يا نامعلوم او که اړيکي ورسره شوني وي يا نه وي .

۲- مجهول الحيات غايب (مفقود الخبر غايب): هغه شخص دی چې د عرف له نظره د هغه له غيبت اوږده موده تېره شوې وي او له ژوند او مرګ څخه ئې خبر موجود نه وي .

معلوم الحيات اومجهول الحيات غايب

نهمه ماده :

فصل سوم

غايب

تعريف شخص غايب

ماده هشتم :

(۱) غايب به مفهوم اين فصل عبارت است از :

۱- غايب معلوم الحيات : شخصى است که حيات او معلوم بوده گرچه مکان او معلوم باشد يا نامعلوم و ارتباط با او ميسر باشد يا نباشد.

۲- غايب مجهول الحيات (غايب مفقود الخبر): شخصى است که از غيبت او به نظر عرف مدت طولانى گذشته و از حيات يا ممات او خبرى موجود نباشد.

غايب معلوم الحيات ومجهول الحيات

ماده نهم :

(۱) که چپرې معلوم الحيات غايب د خپلو مالونو د اداره کولو لپاره وکیل ونلري، محکمه په خپله يا د ذینفع شخص يا اشخاصو په غوښتنې سره يو يا څو کسان د امین او ناظر په توگه ټاکي تر څو د خلکو حقوق د هغه له مالونو څخه ورکړي او پاتې وساتي.

(۲) که چپرې مجهول الحيات غايب د خپلو مالونو د اداره کولو لپاره وکیل انتصاب کړی وي يا هغه شخص (ولي، وصي او قيم) چې د قانون په حکم د هغه د مالونو په اداره کولو باندې ملزم وي، د مالونو اداره کول يې د دۀ تر حضور يا طبيعي مړينې يا يې په حکمي مرگ د حکم تر صادرېدو پورې د هغوی لخوا صورت مومي، خو داچې ولي، وصي او قيم مړ شي يا يې واک زایل شي.

(۳) که چپرې مجهول الحيات غايب د خپلو مالونو د اداره کولو لپاره وکیل انتصاب کړی نه وي يا هغه

(۱) هرگاه غايب معلوم الحيات برای اداره اموال خویش وکیل نداشته باشد، محکمه خود يا در اثر تقاضای شخص يا اشخاص ذینفع، شخص يا اشخاصی را به حیث امین و ناظر تعیین می نماید تا حقوق مردم را از اموال او بپردازند و بقیه را حفظ نمایند.

(۲) هرگاه غايب مجهول الحيات برای اداره اموال خویش وکیل انتصاب نموده يا شخصی که به حکم قانون (ولي، وصی و قيم) ملزم به اداره اموال او باشد، اداره اموال الی حضور يا مرگ طبیعی يا صدور حکم به مرگ حکمی او از طرف آنها صورت می گیرد، مگر اینکه وکیل، ولی، وصی و قيم بمیرند يا صلاحیت آنها زایل گردد.

(۳) هرگاه غايب مجهول الحيات برای اداره اموال خویش وکیل انتصاب نه نموده يا شخصی که به

شخص چې د قانون په حکم د هغه د مالونو په اداره کولو ملزم شوی وي، موجود نه وي، محکمه پخپله یا د ذینفع اشخاصو د غوښتنې له مخې، د هغه د مجهول الحیات والي له تثبیت څخه وروسته یو شخص یا اشخاص، د هغه د مالونو د اداره کولو لپاره د امین یا ناظر په توګه ټاکي .

د غایب د مال ساتنه او څارنه

لسمه ماده :

(۱) د غایب شخص د مال ساتنه او څارنه د هېواد د ننه د امین تر ټاکلو پورې د هغه ځای د شیعہ عالم په غاړه ده چې له مجتهد شیعہ څخه نیابت ولري.

(۲) د غایب شخص د مال ساتنه او څارنه د هېواد نه بهر د امین تر ټاکلو پورې د افغانستان د سفارت یا قونسلګرۍ په غاړه ده. سفارت یا قونسلګرۍ مکلفه ده، چې مؤقتي امین وټاکي او دغه جريان دې د

حکم قانون ملزم به اداره اموال او باشد، موجود نبوده، محکمه خود یا در اثر تقاضای اشخاص ذینفع، بعد از تثبیت مجهول الحیات بودن او، جهت اداره اموال او، شخص یا اشخاصی را به حیث امین و ناظر تعیین می نماید.

حفظ و نظارت اموال غایب

ماده دهم:

(۱) حفظ و نظارت اموال شخص غایب در داخل کشور الی انتصاب امین بر عهده عالم شیعہ محل است که از مجتهد شیعہ نیابت داشته باشد.

(۲) حفظ و نظارت اموال شخص غایب در خارج کشور الی انتصاب امین به عهده سفارت یا قونسلګری افغانستان می باشد. سفارت یا قونسلګری مکلف است، امین مؤقت را انتصاب وجریان راغرض طی

قانوني پراوونو د تېرولو لپاره د بهرنيو چارو د وزارت له لارې سترې محکمې ته وړاندیز کړي.

د امين شرطونه

يولسمه ماده :

(۱) امين شخص د لاندې شرطونو لرونکی وي :

۱- په مالونو او مالي حقوقو کې د تصرف اهليت ولري.

۲- د غايب د مالونو د ساتني او اداره کولو لپاره لازمه وړتيا ولري.

۳- د اعتبار وړ ضمانت ورکړي .

۴- د غايب په عليه حقوقي او جزايي دعوي ونلري.

۵- د محکمې په حکم سره مفلس يا ناچاره نه وي گڼل شوی.

(۲) هغه وارث چې د دې مادې په

(۱) فقره کې د درج شوو شرطونو

لرونکی وي، په نورو د لومړيتوب حق لري.

مراحل قانوني از طريق وزارت امورخارجيه به ستره محکمه پيشنهاده نمايد.

شرایط امين

ماده يازدهم:

(۱) شخص امين واجد شرایط ذيل می باشد:

۱- دارای اهليت تصرف در اموال و حقوق مالی باشد.

۲- دارای توانایی لازم جهت حفظ و اداره اموال غايب باشد.

۳- تضمين معتبر ارائه کند.

۴- دعوی حقوقي و جزايی عليه غايب نداشته باشد.

۵- به حکم محکمه مفلس شناخته نشده باشد.

(۲) وارثی که واجد شرایط

مندرج فقره (۱) اين ماده

باشد، برديگران حق تقدم دارد.

د ناظر ډولونه

دوولسمه ماده :

(۱) ناظر د دې فصل په مفهوم هغه شخص دی چې د امین د اجرااتو د څارنې په مقصد د محکمې له خوا مقرر شوی وي او په دوه ډوله دی :

۱- استصوابي ناظر: هغه شخص دی چې د امین د تصرفاتو سموالی (صحت) د دې په مخکنۍ یا وروستۍ اجازې پورې تړلی وي .

۲- اطلاعي ناظر: هغه شخص دی چې امین د غایب په مال کې له خپلو تصرفاتو څخه دې ته خبرورکوي، خو کولای شي چې د هغه له نظر نه مخالف عمل وکړي.

(۲) اطلاعي ناظر مکلف دی چې د امین له خیانت او غیر قانوني تصرفاتو څخه محکمې ته رپوټ ورکړي.

د امین مکلفیت

دیارلسمه ماده :

انواع ناظر

ماده دوازدهم:

(۱) ناظر په مفهوم این فصل شخصي است که به منظور مراقبت از اجراات امین از طرف محکمه تعیین گردیده و به دو قسم می باشد:

۱- ناظر استصوابی: شخصی است که صحت تصرفات امین منوط به اذن قبلی یا بعدی او می باشد.

۲- ناظر اطلاعی: شخصی است که امین از تصرفات خود در اموال غائب به او اطلاع می دهد، ولی می تواند مخالف نظر او عمل کند.

(۲) ناظر اطلاعی مکلف است از تصرفات خلاف قانون و خیانت امین به محکمه گزارش دهد.

مکلفیت امین

ماده سیزدهم:

- (۱) امین لاندې مکلفیتونه لري:
- (۱) امین دارای مکلفیت های ذیل می باشد:
- ۱- د غایب د مال په سم اداره کولو کې پاملرنه او د هغو ساتل .
- ۱- اهتمام به اداره صحیح اموال غایب و حفظ آن.
- ۲- د ضایع کېدونکو مالونو پلورل، بدلول، یا مصرف په داسې توګه چې د غایب مصلحت پکې وي .
- ۲- فروش ، تبدیل یا مصرف اموال ضایع شدنې به ترتیبی که مصلحت غایب در آن تأمین شده بتواند.
- ۳- د غائب د واجب النفقه اشخاصو د نفقې اداء کول او د هغه د پورونو ورکول .
- ۳- اداء نفقه اشخاص واجب النفقه غایب و پرداخت دیون او.
- ۴- دهغه شخص یا اشخاصو مشروع اجرت ورکول چې مخکې له دۀ نه یې د غایب د مال ساتنه کړې ده او یایې د ساتنې او اداره کولو لپاره اقدامات ترسره کړيدي .
- ۴- تأدیۀ اجرت مشروع شخص یا اشخاصی که قبل از او اموال غایب را حفظ کرده و یا اقداماتی جهت حفظ و اداره آن انجام داده اند.
- ۵- د غایب د طلباتو او هغو مالونو لاسته راوړل چې دۀ ته په میراث کې رسېږي. د مدیون د امتناع په صورت کې، امین د مدیون پر علیه د عوي اقامه کوي، خو نشي کولای چې د غایب په زیان سوله وکړي .
- ۵- حصول طلبات غایب و اموالی که به او به ارث می رسد. در صورت امتناع مدیون، امین علیه مدیون اقامه دعوی می کند ، ولی نمی تواند به ضرر غایب صلح نماید.
- ۶- د غایب د غیر منقولو مالونو
- ۶- عدم فروش اموال غیرمنقول

نه پلورنه. خو که چپرې د پور ورکړه يا د غايب واجب النفقه اشخاصو نفقه په هغه پورې تړاو ولري، پدې صورت کې امين کولای شي چې د محکمې په اجازې سره هغه وپلوري.

۷- د غايب د لازم الوفاء ټولو عهدونو ايفاء کول .

۸- محکمې ته د کلني اجراآتود رپوټ وړاندې کول اوخپلو دندو په پای کې له صورت حساب سره ، د غايب د مالونو سپارل .

۹- د محکمې له اذن پرته خپل ځان يا خپلو اصولو يا فروعو ته د غايب د مالونو نه پېرودل او پر غايب باندې د خپل ځان يا د خپلو اصولو او فروعو د مالونو نه پلورل.

(۲) که چپرې امين د دې مادې په (۱) فقره کې له درج شوو مکلفيتونو څخه سرغړونه وکړي ، د تعدي او تفريط په صورت کې غايب ته د اووښتو زيانونو د جبران

غايب. ولي هرگاه اداء دين يا پرداخت نفقه اشخاص واجب النفقه غايب متوقف بر آن باشد، در اين صورت امين می تواند با اجازه محکمه آن را بفروشد.

۷- ايفاء تمام تعهدات لازم الوفاء غايب.

۸- ارائه گزارش سالانه اجراآت و تسليم اموال غايب باصورت حساب آن درپايان وظايف خود به محکمه.

۹- عدم خريد اموال غايب برای خود يا اصول يا فروع خود و عدم فروش اموال خود يا اصول يا فروع خود به غايب بدون اذن محکمه.

(۲) هرگاه امين از مکلفيت های مندرج فقره (۱) اين ماده تخلف نماید، در صورت تعدي و تفريط ضامن جبران خسارات وارده به غايب می باشد و

ضامن دی او د سوء نیت په صورت
کې تر عدلي تعقيب لاندې هم نیول
کېږي.

د امین او ناظر ګوښه کول

خواړلسمه ماده :

امین او ناظر په لاندې حالاتو کې د
محکمې لخوا ګوښه کېږي :

۱- د دې قانون په یوولسمه ماده
کې د درج شوو شرایطو د یوه
د نه لرلو په صورت کې .

۲- په عمدي توګه د دندو د نه
ترسره کولو یا په ترسره کولو کې
نې د تسامح په صورت کې .

۳- د غایب په مال کې د تعدي او
دښمنانه تصرف په صورت کې .

دامین او ناظر د دندې پایته رسېدل

پنځلسمه ماده :

(۱) د امین او ناظر مکلفیتونه په
لاندې حالاتو کې پایته رسېږي :

۱- د غایب حاضرېدل .

۲- د غایب د حقیقي مرګ

درصورت سوء نیت مورد
تعقيب عدلي نیز قرار
می گیرد.

عزل امین و ناظر

ماده چهاردهم :

امین و ناظر در احوال ذیل از طرف
محکمه معزول می گردند:

۱- درصورت فقدان یکی
از شرایط مندرج ماده یازدهم
این قانون.

۲- درصورت عدم انجام وظایف
به طور عمدی یا تسامح در
انجام آن.

۳- در صورت تعدی و تصرف
عدوانی در اموال غایب.

ختم وظیفه امین و ناظر

ماده پانزدهم:

(۱) مکلفیت امین و ناظر در حالات
ذیل خاتمه می یابد:

۱- حاضر شدن غایب.

۲- معلوم شدن مرګ حقیقي

خرگندېدل .

غایب.

۳- د غایب د مرګ د حکم

۳- صدور حکم مرګ

صادرېدل .

غایب.

(۲) د امین او ناظر اجوره د غایب

(۲) اجرت امین و ناظر از مال

له مال څخه د محکمې په واسطه

غایب توسط محکمه پرداخت

ورکول کېږي .

می شود.

د حکمي مرګ شرطونهشرایط مرګ حکمي

شپاړسمه ماده :

ماده شانزدهم:

(۱) ورته، ولي، وصي يا موصي له

(۱) ورته، ولي، وصي يا موصي له

د لاندې حالاتو د يوه د پلي کېدو

درصورت تحقق يکي از حالات

په صورت کې کولای شي له

ذيل می تواند، صدور مرګ

محکمې څخه د غایب د حکمي

حکمی غایب را از محکمه

مرګ صادرېدل وغواړي:

تقاضا نماید:

۱- له وروستي خبر څخه چې د

۱- از آخرین خبری که از

غایب له ژوند نه رسېدلی وي، ډېره

حيات غایب رسیده، مدت

موده تېره شوې وي چې عادتاً

مدیدی سپری شده باشد که

تر دې وخته پورې ژوندی نه

عادتاً تا این مدت زنده

پاتې کېږي .

نمی ماند.

۲- که چېرې د اشخاصو يوه ډله

۲- هرگاه جمعی از اشخاص در یک

په يوه پېښه کې هلاکه شي او

حادثه هلاک گردند واطمینان حاصل

اطمینان پیدا شي چې غایب د هغو

شود که غایب در میان آنها حضور

په منځ کې حضور لرلی دی .

داشته است.

(۲) د شخص له غيت څخه د لسو کلونو مودې په تېرېدوسره ياد قاضي په اذن له څلورو کلونو پلټنې (تفحص) او د هغه له نه پيدا کېدو وروسته هم محکمه کولی شي د ورثې په غوښتنه د ترکي د وېشلو او د زوجې په غوښتنه د غايب شخص د زوجې د طلاق حکم صادر کړي.

د حکمي مرګ آثار

اوولسمه ماده :

پر حکمي مرګ مرتب آثار عبارت دي له :

- ۱- د امين د تأميناتو بېرته سپارل.
- ۲- د موجودو وارثانو تر منځ د غايب د مالونو وېشل .
- ۳- پدې قانون کې د درج شوو حکمونو مطابق د وصيت پوره کول.
- ۴- د وارثانو لخوا د غايب د مؤجلو پورونو اداء کول .

۵- د غايب د زوجيت منحل کېدل وروسته له څلورو کالو پلټنې څخه د مېړه د مړينې د شک په فرض سره،

(۲) با سپری شدن مدت ده سال از غیت شخص و یا بعد از چهار سال تفحص با اذن قاضی و پیدا نشدن او نیز محکمه می تواند به در خواست ورثه حکم تقسیم ترکه و به درخواست زوجه حکم طلاق زوجه شخص غایب را صادر نماید.

آثار مرګ حکمي

ماده هفدهم:

آثار مرتب بر مرګ حکمي عبارت است از:

- ۱- استرداد تأمينات امين.
- ۲- تقسيم اموال غايب در میان ورثه موجود.
- ۳- اجرای وصيت مطابق احکام مندرج در این قانون.
- ۴- ادای ديون مؤجل غايب از طرف ورثه.

۵- انحلال زوجيت غايب بعد از چهار سال تفحص به فرض شک به موت شوهر، با اجازه

د محكمې په اجازې اود دې قانون له حكمونوسره سم د عدت مودې تېرول.

۶- د ښځې د يقين لرلو د فرض په صورت كې د خپل مېړه په مرگ باندې د زوجيت منحل كېدل ، يوې خاصې مودې ته له اعتبار وركولو پرته او له پلټنې پرته . پدې حالت كې ښځه د وفات عدت ساتي .

د مرگ د حكم له صادرېدلو وروسته، د غايب د ژوند يا مرگ ښكاره كېدل

اتلسمه ماده :

(۱) كه چېرې د غايب د مرگ د حكم له صادرېدو وروسته، د ده طبيعي مرگ ثابت شي يا مشخص شي چې د حكمي مرگ په نېټه كې غايب ژوندی وو، كوم اقدامات چې د غايب د حكمي مرگ او د هغه د مهال پر اساس د غايب د مالونو د ساتنې او پاتې كېدو په منظور صورت موندلی، بې اثره دي.

محكمه و سپړی نمودن ايام عده مطابق احكام مندرج اين قانون.

۶- انحلال زوجيت در فرض يقين داشتن زوجه به مرگ شوهرش، بدون اعتبار مدت خاصی و بدون تفحص. دراين حالت زوجه عده وفات می گیرد.

معلوم شدن موت يا حيات غايب، بعد از صدور حكم مرگ

ماده هجدهم:

(۱) هرگاه بعد از صدور حكم مرگ غايب، مرگ طبيعي او ثابت گردد يا مشخص شود كه در تاريخ مرگ حكمي، غايب زنده بوده است، اقداماتي كه بر اساس مرگ حكمي و زمان آن، به منظور حفظ وبقای اموال غايب صورت گرفته، بې اثر می باشد.

(۲) که چېرې د طبيعي مړينې نېټه، د ترکې په وېشلو يا نورو حقوقي اعمالو کې بدلون را منځ ته کړي، د هغه مطابق عمل کېږي، لکه دا چې که د وارثانو تعداد کم شي، د غايب مالونه د هغو کسانو له تصرف څخه چې په فرض سره وارث ندي وځي او د حقيقي وارثانو په منځ کې وېشل کېږي .

(۳) که چېرې د غايب د مرګ حکم له صادرېدلو وروسته، د ده ژوند معلوم شي، هغه مالونه چې د وارثانو يا موصي له لخوا قبض شوي وي، د موجوديت په صورت کې د هغو عین اود نه موجوديت په صورت کې د هغو مثل هغه ته مستردېږي .

د غايب د بنځې نفقه

نولسمه ماده :

که چېرې غايب شخص داسې مال ولري چې د بنځې نفقه له هغه څخه ورکول کېږي يا د هغه پلار يا نیکه ژوندی وي چې د هغه د بنځې نفقه

(۲) هرگاه تاريخ فوت طبيعي، تغييری در تقسيم ترکه يا ديگر اعمال حقوقي ايجاد کند، مطابق آن عمل می گردد، مانند اينکه اگر تعداد وارث کم شود، اموال غايب از تصرف کسانی که به فرض وارث نيستند، خارج می شود و در میان وارثان حقيقي تقسيم می گردد.

(۳) هرگاه بعد از صدور حکم مرګ غايب، حیات او معلوم شود، اموالی که توسط ورثه يا موصی له قبض گردیده باشد، در صورت موجوديت، عين آنها و در صورت عدم موجوديت، مثل آنها به او مسترد می شود.

نفقه زوجه غايب

ماده نهم :

هرگاه شخص غايب دارای مالی باشد که نفقه زوجه از آن پرداخت شود يا پدر و پدرکلان او زنده باشد که نفقه زوجه او را

ورکړي، پدې صورت کې بايد ښځه د مېړه د بقا په فرض شک سره صبر وکړي، تر څو د غايب د طبيعي مرگ خبر ورته ورسېږي، خو د غير زوج او د مېړه د پلار او نيکه تبرع (ښېگڼه) د صبر موجب نه کېږي. د ښځې دوه يمه نکاح او د هغې

نفقه

شلمه ماده :

(۱) که چېرې د غايب شخص ژوند، په فرض سره د هغه په مرگ د ښځې د يقين وروسته د مرگ د حکم له صادرېدو او وروسته د عدې له تېرېدو او حتي له بل سړي سره له واده کولو وروسته معلوم شي، لومړۍ زوجيت باقي پاتې دی او دوه يم زوجيت باطل دی خو ښځه بايد له دوه يم سړي سره د جنسي يو ځای والي په فرض سره خپل عدت وساتي. خو په هغه صورت کې وصې د محکمې په امر له څلورو کلونو

بېر دازد، دراين صورت زوجه درفرض شک به بقای شوهر، بايد صبر کند تا خبر مرگ طبيعي غايب برسد، ولي تبرع غير زوج ويدر و جد شوهر موجب صبر کردن زن نمی شود.

نکاح دوم زوجـه

ونفقه او

ماده ییستم:

(۱) هرگاه حیات شخص غايب درفرض يقين زوجه به فوت او بعد از صدور حکم مرگ و بعد از انقضای عده و حتی بعد از ازدواج با مردی دیگر، معلوم شود، زوجيت اول باقي بوده و زوجيت دوم باطل است، ولي زن در فرض آمیزش جنسي بامرد دومی بايد عده نگهدارد. اما درصورتی که بعد از چهار سال فحوص به امر محکمه و طلاق

زوجہ و انقضای عده،
حیات غایب معلوم گردد،
اثری در زوال نکاح اول
به وجود نمی آورد
وزن مختار است با هر مردی
بخواهد ازدواج کند و اگر
بعد از عده شوهر کرده باشد،
عقد دوم بحال خود
باقی می باشد.

(۲) بر فرض معلوم شدن حیات
غایب، زوجہ او بهر حال مستحق
نفقة است. در فرض چهار سال
فحص به دستور محکمه،
زن تا آخر عده خود مستحق
نفقه است.

رجعی بودن طلاق محکمه

ماده بیست و یکم:

طلاق محکمه رجعی می باشد.
در صورتی که غایب قبل از انقضای
عده حاضر گردد، می تواند رجوع
کند، ولی زوجہ عده وفات
می گیرد.

پلتنی او د بنجی له طلاق او دعدت
له تېرېدو وروسته دغایب ژوند
معلوم شي، د لومړۍ نکاح په زوال
کې کومه اغېزه منځ ته نه راوړي
او بنځه مختاره ده له هر سړي سره
چې وغواړي واده وکړي او که
چېرې ئې د عدت له تېرېدو
وروسته، مېړه کړی وي، دوه یم
عقد په خپل حال باقي پاتې دی.

(۲) د غایب د حیات د معلومېدلو په
فرض، د هغه بنځه په هر حالت کې
د نفقي مستحقه ده. د محکمې په
دستور د څلور کاله پلتني په قرض
سره، بنځه د خپل عدت تر آخره
پورې د نفقي مستحقه ده.

د محکمې د طلاق رجعي والی

یوویستمه ماده:

د محکمې طلاق رجعي وي. په هغه
صورت کې چې غایب د عدت له
تېرېدلو څخه مخکې حاضر شي،
کولای شي رجوع وکړي، خو بنځه
به د وفات عدت تېروي.

د طبيعي مرگ خبر

دوه ويشتمه ماده :

که چېرې د طبيعي مرگ خبر د خلورو کالو پلټنې په ترڅ کې يا وروسته له هغه او د طلاق د عدې له پوره کېدو مخکې اويا دهغې له تېرېدو وروسته ورسپري، ښځه د وفات عدت تېروي.

د ښځې مړينه د مړينې د عدتپه ترڅ کې

درويشتمه ماده :

که چېرې ښځه د وفات په عدت کې مړه شي او وروسته له هغې د غايب حيات يا مرگ معلوم شي ، پدې صورت کې يوله بل څخه ارث وړي.

دقانوني وکیل دواک نشتوالی

خلېريشتمه ماده :

که چېرې قانوني وکیل د غايب شخص د مدني او ټولنيزو مکلفيتونو د سر ته رسولو واک او اجازه ونلري، په هرخاص مورد کې، محکمه دی

خبر مرگ طبيعی

ماده بیست و دوم:

هرگاه خبر مرگ طبيعی در خلال چهار سال تفحص یا بعد از آن و قبل از اتمام عده طلاق و یا بعد از انقضای آن برسد، زوجه عده وفات می گیرد.

فوت زوجه در اثناء عدهوفات

ماده بیست و سوم:

هرگاه زوجه در اثناء عده وفات بمیرد و بعد از آن حیات یا مرگ غایب معلوم شود، در این صورت از یکدیگر ارث می برند.

عدم صلاحیت وکیل قانونی

ماده بیست و چهارم:

هرگاه وکیل قانونی صلاحیت و اذن انجام تکالیف مدنی و اجتماعی شخص غایب را نداشته باشد، در هر مورد خاص، محکمه او را یا شخص

يا بل شخص د هغو مامور ګرځوي.

ديګري را مامور آن می نماید.

خلورم فصل

فصل چهارم

حجر

حجر

د حجر تعريف او ډولونه

تعريف واقسام حجر

پنځه ويستمه ماده :

ماده بیست و پنجم:

(۱) حجر ددې فصل په مفهوم په مالونو او مالي حقوقو کې د تصرف لپاره د شخص د اهليت له فقدان يا نقصان څخه عبارت دی چې موارد يې دغه قانون ټاکي .

(۱) حجر به مفهوم این فصل عبارت از فقدان یا نقصان اهليت شخص است برای تصرف در اموال و حقوق مالی که موارد آن را این قانون تعیین می کند.

(۲) محجور هغه شخص دی چې د مال په اداره کولو کې د متعارف عقلي توان د نه لرلو په علت په واقعي يا ادعایي صورت په خپلو مالونو يا مالي حقوقو کې له تصرف څخه منع وي.

(۲) محجور شخصی است که به علت نداشتن توان متعارف عقلي در اداره اموال به صورت واقعی یا ادعایی از تصرف در اموال و حقوق مالی خود ممنوع می باشد.

(۳) حجر په دوه ډوله دی :

(۳) حجر به دو قسم می باشد:

۱- مسلوب العبارة: هغه شخص دی چې د هغه فعل او قول په مالي عقودو او ایقاعاتو کې باطل وي .

۱- مسلوب العبارة: شخصی است که فعل و قول او در عقود و ایقاعات باطل می باشد.

۲- فعلي حجر: هغه شخص دی

۲- حجر فعلي: شخصی است که

چې په خپلو مالونو او مالي حقوقو کې د تصرف حق ونلري .
 حق تصرف در اموال و حقوق مالی خود را نداشته باشد .

د حجر سبونه

شپږويشتمه ماده :

(۱) د حجر سبونه عبارت دي له:

۱- صغر .

۲- لېونتوب .

۳- سفه .

۴- افلاس .

اسباب حجر

ماده بیست و ششم:

(۱) اسباب حجر عبارت است از:

۱- صغر .

۲- جنون .

۳- سفه .

۴- افلاس .

(۲) محکمه کولی شي د مصالحو له په پام کې نیولو سره، هغه اشخاص چې د هغو تصرفات د هغوی په مالونو کې غیر عقلاني وي، د دوی د تصرفاتو ټول یا یوه برخه محجور اعلان کړي.

(۲) محکمه می تواند با رعایت مصالح، اشخاصی را که تصرفات ایشان در اموال شان غیر عقلانی باشد، از همه یا قسمتی از تصرفات شان محجور اعلان نماید .

درشد سن

اووه ويشتهمه ماده :

(۱) دهلك او نجلۍ لپاره د رشد

سن ددې قانون په څلور نوي یمه

ماده کې درج شوی سن دی .

له نوموړي سن څخه دمخه د رشد

سن رشد

ماده بیست وهفتم:

(۱) سن رشد برای پسر و دختر

سن مندرج ماده نود و چهارم این

قانون می باشد.

اثبات رشد قبل از سن مذکور

اثبات عندالضرورت، په محكمه كې
صورت مومي .

(۲) د بلوغ په سن كې د عبادي
تكليفونو د سرته رسولو لپاره د
فقهې معتبرې فتوي پر بنسټ عمل
كېږي.

لېونتوب

اته ويستمه ماده :

(۱) لېونتوب: عبارت له هغې
عارضې څخه دی چې په انسان كې
د عقل او ارادې د مختل كېدو او د
متعارف شعور د نشتوالي لامل
گرځي او په دوه ډوله دی :

۱- دوره يي لېونتوب .

۲- دايمي لېونتوب .

(۲) هغه لېونتوب چې د مالونو او
مالي حقونو په تصرف كې د لېوني
نه قابليت ثابت كړي، د حجر
لامل گرځي .

(۳) د لېوني تصرف په مالونو او
مالي حقونو كې باطل دی. دوره ئي
لېونی د روغتيا (افاقې) په حال كې

عندالضرورت در محكمه صورت
می گیرد.

(۲) رشد سن بلوغ برای انجام
تكاليف عبادی بر اساس
فتوای معتبر فقهی عمل
می گردد.

مجنون

ماده بیست و هشتم:

(۱) جنون: عبارت از عارضه ای
است که موجب اختلال عقل و
اراده و فقدان شعور متعارف
در انسان گردیده و به
دو قسم می باشد:

۱- جنون دوره ای .

۲- جنون دايمي.

(۲) جنونی که عدم قابليت مجنون
را در تصرف اموال و حقوق
مالي ثابت كند، موجب
حجر می گردد.

(۳) تصرف مجنون در اموال و
حقوق مالي باطل است. مجنون
دوره ای در حال افاقه از این

لدي حکم څخه مستثنی دی او د اختلاف په صورت کې باید د افاقې حالت ثابت شي .

حکم مستثنی می باشد و در صورت اختلاف باید حالت افاقه ثابت شود.

سفیه

نهه ویستمه ماده :

(۱) سفیه: هغه بالغ او عاقل انسان دی چې د هغه شعور د مالونو او مالي حقونو په اداره کولو کې د متعارف عقل په کچه نه وي .

(۲) د سفیه تصرفات په مالونو او مالي حقونو کې، اگر که په ذمه وي، نافذ ندي .

(۳) د سفیه غیر مالي تصرفات نافذ دي، مگر دا چې مالي آثار ولري، لکه نکاح او صلح چې پدې صورت کې ولي هغه تعیین او قبض کوي .

مفلس

دېرشمه ماده :

(۱) مفلس هغه شخص دی چې اوسني پورونه د ده له مالونو څخه

سفیه

ماده بیست ونهم:

(۱) سفیه: انسان بالغ و عاقلی است که شعور او در اداره اموال و حقوق مالی به میزان عقل متعارف نباشد.

(۲) تصرفات سفیه در اموال و حقوق مالی، هر چند در ذمه، غیر نافذ می باشد.

(۳) تصرفات غیر مالی سفیه نافذ است، مگر اینکه آثار مالی داشته باشد، مانند نکاح و صلح که در این صورت ولی آن را تعیین و قبض می نماید.

مفلس

ماده سی ام:

(۱) مفلس شخصی است که دیون حال او بیشتر از اموالش

زيات وي .

باشد.

(۲) محکمه د لاندې شرطونو په ټولېدو سره د شخص د حجر حکم د افلاس په خاطر صادر وي :

(۲) محکمه، با اجتماع شرايط ذيل حکم حجر شخص را بـه خاطر افلاس صادر می نماید:

۱- په هغه صورت کې چې د هغه پورونه ثابت شي .

۱- درصورتی که دیون او ثابت شود.

۲- په هغه صورت کې چې اوسني پورونه ئې دده له مال څخه زیات وي.

۲- در صورتی که دیون حال او بیشتر از اموالش باشد.

۳- په هغه صورت کې چې ځینې پور لرونکو د مفلس د مالونو بندېدو او د هغه د مالي تصرفاتو د منع کېدلو غوښتنه کړې وي .

۳- درصورتی که برخی از طلبکاران تقاضای توقیف اموال مفلس و منع تصرفات مالی او را نموده باشند.

(۳) محکمه نشي کولای چې د پور لرونکوله غوښتنې څخه پرته د شخص د افلاس اوپه مالونواومالي حقونوکې دتصرف دمنع کېدلو حکم صادر کړي.

(۳) محکمه نمی تواند بدون تقاضای طلبکاران حکم افلاس و ممنوعیت تصرف در اموال و حقوق مالی شخصی را صادر نماید.

(۴) دمحکمې دحکم صادرېدل د مفلس پر علیه، د هغه موده لرونکي پورونه اوسني نه ګرځوي.

(۴) صدور حکم محکمه علیه مفلس، دیون مدت دار او را حال نمی گرداند.

د مفلس تصرفات د حکم لهصادرېدو څخه وروسته

يودېرشمه ماده :

په مالونو او مالي حقوقو کې د مفلس ټول تصرفات د افلاس د حکم له صادرېدلو څخه وروسته چې د پور لرونکو په ضرروي، باطل دي. د مفلس او د هغه د واجب النفقه کسانو د ژوند خرڅ په متعارف حد کې لدې حکم څخه مستثني دی .

د مفلس اقرار

دوه دېرشمه ماده :

که چېرې مفلس د افلاس د حکم له صادرېدلو وروسته، د بل په ګټه او د ځان پر عليه د پور يا ذمه وار قرارداد چې د پور لرونکو په ضرر باندې وي، اقرار وکړي، دا اقرار د منلو وړ دی، خو مقرله د هغو پور لرونکو په جمله کې چې مالونه د هغو په منځ کې وېشل کېږي، نه شمېرل کېږي، خو دا چې

تصرفات مفلس بعد ازصدور حکم

ماده سي ویکم:

کلیه تصرفات مفلس بعد از صدور حکم افلاس، در اموال و حقوق مالی که به زیان طلبکاران باشد، باطل است. مصارف زندگی مفلس و اشخاص واجب النفقه او در حد متعارف از این حکم مستثني است.

اقرار مفلس

ماده سي ودوم:

هرگاه مفلس بعد از صدور حکم افلاس، به نفع دیگری و عليه خود به دین یا قرارداد تعهد آوری که به زیان طلبکاران باشد، اقرار کند، این اقرار قابل قبول می باشد، اما مقرله در جمله طلبکارانی که اموال بین آنها تقسیم می شود، قرار نمی گیرد، مگر این

پورلرونکي د هغه د اقرار تاييد وکړي. که طلبکاران اقرار او را تاييد کړي.

د محکمې په واسطه د مفلس د مالونو پلورل

دري دېرشمه ماده :

(۱) محکمه د مفلس د ټولو مالونو د پلورنې حکم صادروي. د پلورنې بدل (قيمت) د هغه د پور لرونکو د پور په تناسب د هغو په منځ کې وېشل کېږي. لاندیني مالونه لږدي حکم څخه مستثنی دي :

۱- داستوگنې کور په متعارفه کچه.
۲- د سورلۍ (نقلیه) لازم وسایط په متعارفه کچه.

۳- د کسب لازم وسایل او سامان آلات .

۴- د کور ضروري اسباب .

(۲) د دې مادې په (۱) فقرې کې درج شوي مالونه پداسې حالاتو کې د استثناء په ډول منل کېږي چې د هغونه درلودل دمحکمې په نظر

که طلبکاران اقرار او را تاييد کړي.

فروش اموال مفلس توسط محکمه

ماده سی وسوم:

(۱) محکمه به فروش تمام اموال مفلس حکم صادر می نماید، بدل فروش بین طلبکاران او به تناسب طلب آنها تقسیم می گردد . اموال ذیل از این حکم مستثنی است :

۱- خانه مسکونی در حد متعارف.
۲- وسایط نقلیه لازم در حد متعارف.

۳- وسایل و سامان آلات لازم شغلی.

۴- اثاثیه ضروری منزل.

(۲) اموال مندرج فقره (۱) این ماده در حالاتی من حیث استثنا پذیرفته می شود که نداشتن آنها برای مفلس به نظر محکمه

مفلس ته د سختۍ او مشقت باعث
وگرځي.

دپور لرونکو د لومړيتوب حق

خلور دېرشمه ماده :

که چېرې پور لرونکی خپل عين مال
چې مفلس له هغه څخه په نسيه
پېرلی دی، ومومي، په اخيستلو کې
ئې له نورو پور لرونکو څخه مخکې
حق دار دی.

د مفلس نه بندي کېدل

پنځه دېرشمه ماده :

مفلس مکلف دی چې د مالونو
له وېشلو وروسته خپل باقي پورونه په
هغه ډول چې محکمه يې ورته
تعيينوي، ورکړي. محکمه نشي
کولای چې د ټول پور د ورکړې د
بې وسۍ په وجه، مفلس حبس
کړي.

په حجر حکم کول

شپږ دېرشمه ماده :

(۱) دسفيه او مجنون حجر، د هريوه

موجب سختۍ و مشقت
گردد.

حق تقدم طلبکاران

ماده سي وچهارم

هرگاه داین عین مالی را که
مفلس از او نسیه خریده است،
بیابد، در گرفتن آن بر سایر
طلبکاران دارای حق تقدم می
باشد.

عدم حبس مفلس

ماده سي و پنجم:

مفلس مکلف است، بعد از
تقسیم اموال، باقی مانده دیون
خود را طوری که محکمه تعیین
می کند، پردازد. محکمه
نمی تواند بدلیل عدم تمکن
تأدیة تمام دیون، مفلس را حبس
نماید.

حکم به حجر

ماده سي وششم:

(۱) حجر سفیه و مجنون، با ظهور

د اوصافو په ښکاره کېدو سره د قانون د حکم پر بنسټ صورت مومي. اوصاف هر یک از آنها بر اساس حکم قانون صورت می گیرد.

(۲) که چېرې محکمه ددې مادې د (۱) فقرې پر درج شوو اشخاصو باندې د حجر حکم صادر کړي، د حجر د اسبابو د ظهور ټوله موده پکې شاملېږي. (۲) هرگاه محکمه حکم حجر اشخاص مندرج فقره (۱) این ماده را صادر نماید، شامل تمام مدت ظهور اسباب حجر می شود.

د حکم له صادرېدلو څخه مخکې د سفیه تصرفات

صدور حکم

اووه دېرشمه ماده :

ماده سی وهفتم:

که چېرې محکمه د سفیه د حجر حکم صادر کړي، پدې صورت کې د هغه پخواني تصرفات چې په مالونو یا مالي حقونو کې یې دسفه په حالت کې ترسره کړي دي، باطل دي، پدې شرط چې د هغه په مصلحت نه وي. د سفیه معاملې د نه رشد له امله مطلقاً باطلې دي. هرگاه محکمه حجر سفیه را صادر نماید، دراین صورت تصرفات سابق او در اموال و حقوق مالی که در حالت سفیه انجام داده است، باطل می باشد، مشروط بر اینکه به مصلحت او نباشد. معاملات سفیه به سبب عدم رشد مطلقاً باطل است.

د ممیز صغیر او سفیه ماليتصرفات

اته دېرشمه ماده :

(۱) د ممیز صغیر او سفیه مالي تصرفات په مستقل ډول غیر نافذ دي، یوازې د هغو د ولي، وصي یا قيم په اجازه نافذ گرځي. د ولي، وصي او قيم سکوت (چپ پاتې کېدل) یا بطلان نه اعلانول له موضوع څخه له خبرتیا وروسته چې د اعلان امکان وي، که چېرته د اجازې په منزه وي، د تنفيذ موجب دي .

(۲) که چېرې د ممیز صغیر او سفیه مستقلانه مالي تصرفات، د تعهد متضمن نه وي، لکه د مباحاتو حیات او د غیر معوضه هېې قبولول، نافذ دي، خو د هېې قبض د صغیر د ولي په واسطه معتبر دی.

تصرفات مالي صغیر ممیزوسفیه

ماده سی و هشتم:

(۱) تصرفات مالي صغیر ممیز و سفیه به طور مستقل غیر نافذ بوده، تنها با اجازه ولي، وصي یا قيم آنها نافذ می گردد. سکوت ولي، وصي و قيم یا عدم اعلان ابطال آن بعد از اطلاع بر موضوع و امکان اعلام، اگر به منزله اذن باشد، موجب تنفيذ است .

(۲) هرگاه تصرفات مستقلانه مالي صغیر ممیز و سفیه، متضمن تعهد نباشد، مانند حیات مباحات و قبول هې غیر معوض، نافذ است، مگر قبض هې، توسط ولي صغیر، معتبر می باشد.

د محجورينو ضمان

نهه دېرشمه ماده :

(۱) هغه شخص چې خپل مال په هر عنوان د صغیر یا مجنون په اختیار کې ورکړي او هغه مال تلف شي، نوموړي اشخاص ضامن ندي.

(۲) هغه شخص چې خپل مال له سفیه سره د امانت په توګه اېښودلی وي، سفیه په هغه کې د مالګانه تصرف حق نلري. له سفیه سره د مال د تلف کېدو په صورت کې، ضمان پر هغه لازمېږي.

(۳) که چېرې غیر ممیز صغیر یا مجنون بل (غیر) ته د تاوان سبب وګرځي، د تاوان جبران د هغو له مال څخه صورت مومي. په هغه صورت کې چې ولي د هغو په ساتنه کې کمی کړی وي، هغه د تاوان د جبران مسئول دی.

(۴) که چېرې ممیز صغیر، سفیه یا دافاقي (روغتیا) په حال کې دوره یي مجنون، غیرته د خسارې موجب وګرځي، د زیان د جبران مسئول دي.

ضمان محجورین

ماده سی ونهم:

(۱) شخصي که مال خود را به هر عنوان در اختیار صغیر یا مجنون قرار دهد و آن مال تلف شود، اشخاص مذکور ضامن نیستند.

(۲) شخصي که مال خود را نزد سفیه به امانت گذاشته باشد، سفیه حق تصرف مالګانه در آنرا ندارد. در صورت تلف شدن مال به نزد سفیه، ضمان بر او لازم می گردد.

(۳) هرگاه صغیر غیر ممیز یا مجنون موجب خسارات به غیر گردد، جبران خسارات از مال آنها صورت می گیرد. در صورتی که ولي در نگهداری ایشان تقصیر داشته باشد، او مسئول جبران خسارت می باشد.

(۴) هرگاه صغیر ممیز، سفیه یا مجنون دوره ای در حال افاقه، موجب خسارت به غیر گردد، مسئول جبران خسارت می باشند.

په قصدي توگه د عقل له منځه

وړل

څلوېښتمه ماده :

که چېرې شخص په قصد سره خپل عقل زایل کړي، دا عمل د هغه د مسئولیت دلرې کېدو موجب نه ګرځي.

پنځم فصل

ولایت

د ولایت تعریف او ډولونه

یوڅلوېښتمه ماده :

(۱) ولایت هغه سلطه او اقتدار دی چې د دې قانون له حکمونو سره سم دغیر اړوندکارونود سرته رسولو لپاره ، په ټاکلوحدودو کې شخص ته ورکول کېږي اود ولایت لرونکي شخص ته ولي او د ولایت د موضوع شخص ته مولي عليه ويل کېږي .

(۲) ولایت په لاندې دوه ډوله دی :

۱- عام ولایت: د هغه شخص په چارو کې چې داهلیت نه لرونکی

زایل نمودن عقل بطور

عمدی

ماده چهلیم:

هرگاه شخص عمداً عقل خویش را زایل نماید، این عمل موجب رفع مسئولیت او نمی گردد.

فصل پنجم

ولایت

تعریف واقسام ولایت

ماده چهل و یکم:

(۱) ولایت سلطه و اقتداري است که مطابق احکام این قانون جهت انجام امور مربوط به غیر در حدود معین به شخص داده می شود و به شخص دارنده ولایت، ولی و به شخص موضوع ولایت، مولى عليه اطلاق می گردد.

(۲) ولایت به دو قسم ذیل می باشد:

۱- ولایت عام: عبارت از ولایت قاضی مأذون در امور مربوط به

وي د مآذون قاضي له ولايت څخه عبارت دی .
 شخص است که فاقد اهليت باشد.

۲- خاص ولايت : د ټاکلو افرادو په اړوندو چارو کې د خاصو اشخاصو له ولايت څخه عبارت دی او په لاندې دوه ډوله دی :

۲- ولايت خاص: عبارت از ولايت اشخاص خاص در امور مربوط به افراد معين بوده و به دو قسم ذيل مي باشد:

- قهري ولايت: پر مولي عليه باندې د پلار او پلرني نيکه له ولايت څخه عبارت دی او د محکمې انتصاب يا تنفيذ ته اړتيا نلري .

- ولايت قهري: عبارت از ولايت پدر و جد پدری بر مولى عليه بوده و نياز به انتصاب يا تنفيذ محکمه ندارد.

- د وصي ولايت : د هغه شخص له ولايت څخه عبارت دی چې د پلار يا پلرني نيکه له طرفه د مولي عليه د چارو سر پرستي کوي.

- ولايت وصي: عبارت از ولايت شخصى است که از طرف پدر يا جد پدری، امور مربوط به مولى عليه را سرپرستى مى نمايد.

تر خاص ولايت لاندې اشخاص

دوه څلورېنښتمه ماده :

(۱) خاص ولايت پر لاندې اشخاصو اعمالېږي :

۱- صغیر .

۲- هغه مجنون چې د هغه د جنون وصف له صغر سره جوخت وي.

۳- سفیه ، برابره ده چې د هغه د

اشخاص تحت ولايت خاص

ماده چهل و دوم:

(۱) ولايت خاص بر اشخاص ذيل اعمال مي گردد:

۱- صغیر .

۲- مجنونی که وصف جنون او متصل به صغر باشد.

۳- سفیه، اعم از اینکه وصف سفه

سفه صفت له صغر سره جوخت وي او که نه وي .

او متصل به صغر باشد يا نباشد.

(۲) پرمجنون او سفیه باندې د خاص ولایت اعمالول چې د هغو د سفه او جنون وصف له صغرسره متصل نه وي، د محکمې پر تنفیذ باندې مشروط دی.

(۲) اعمال ولایت خاص بر مجنون و سفیه که وصف سفه و جنون آنها متصل به صغر نباشد، مشروط به تنفیذ محکمه است.

د پلار او پلارني نیکه ولایت

دري څلورېنښتمه ماده :

(۱) د پلار او پلارني نیکه ولایت د یو بل په اړخ کې دی ، د هغو د هر یوه تصرف د مولي علیه په کارونو کې صحیح دی او د بل په وروستني عمل نه باطلېږي . د مولي علیه په چارو کې، د پلار او پلارني نیکه اختلاف په صورت کې د پلارني نیکه ولایت پر پلار باندې مخکې دی .

(۱) ولایت پدر و جد پدری در عرض یکدیگراند، تصرف هر یک از آنها در امور مولى علیه صحیح است و با عمل بعدی دیگری باطل نمی‌شود. در صورت اختلاف پدر و جد پدری در امور مولى علیه، ولایت جد پدری بر ولایت پدر مقدم است.

(۲) پلار او پلارني نیکه کولای شي چې د یو بل په غیاب کې، د بل په اجازه او یا محجورېدلو د هغه، له ځان وروسته لپاره پر مولي علیه وصي تعیین کړي، خو د هغو یوه

(۲) پدر و جد پدری می‌توانند در غیاب یکدیگر، با اجازه دیگری یا محجور شدن او، برای بعد از خود بر مولى علیه وصی تعیین کنند، اما بازنده بودن یکی از آنها با

په ژوندانه کې په هغه کې د ولايت له شرطونو با وجود ، بل وصي ټاکل کېدای نشي .

وجود شرايط ولايت در او ، وصی دیگر تعیین شده نمی تواند.

د خاص ولي شرطونه

خلورڅلوېښتمه ماده :

(۱) خاص ولي د لاندې شرطونو لرونکی دی :

۱- بلوغ .

۲- رشد .

۳- په دين کې يووالی (وحدت) .

۴- د مولي عليه د مال په نسبت امانت .

(۲) که چېرې خاص ولي د دې مادې په لومړۍ فقره کې د درج شوو شرطونو لرونکی نه وي ، محکمه د مولي عليه لپاره قيم ټاکي.

د وصي واک

پنځه څلوېښتمه ماده :

د وصي د واک حدود د قهري ولي په واسطه ټاکل کېږي . د وصي له ورکړل شوو واکونو بهر تصرفات

وجود شرايط ولايت در او ، وصی دیگر تعیین شده نمی تواند.

شرايط ولي خاص

ماده چهل و چهارم :

(۱) ولي خاص واجد شرايط ذيل می باشد:

۱- بلوغ .

۲- رشد .

۳- وحدت در دين .

۴- امانت نسبت به اموال مولي عليه.

(۲) هرگاه ولي خاص واجد شرايط مندرج فقره (۱) اين ماده نباشد ، محکمه برای مولي عليه قيم تعیین می نمايد.

اختيارات وصي

ماده چهل و پنجم:

حدود اختيارات وصي توسط ولي قهري تعیین می گردد. تصرفات وصي خارج از اختيارات داده شده

باطل دي . وصي کولای شي چې د قهري ولي په اجازې سره ، له خانه وروسته وصي وټاکي .

د امین په ټاکلو کې د محکمې

واک

شپږ څلوېښتمه ماده :

(۱) محکمه کولای شي د ذینفع شخص په غوښتنه په لاندې مواردو کې د خاص ولي له موجودیت سره سره، د مولي علیه پر مال باندې امین وټاکي :

۱- په هغه صورت کې چې ولي د مالونو د صحیح اداره کولو توان ونلري .

۲- په هغه صورت کې چې ولي غایب شي .

۳- په هغه صورت کې چې د ولي نه امانت داري ثابته شي.

(۲) که چېرې د امین د ټاکلو علت له منځه ولاړ شي، د ذینفع اشخاصو یا ولي په غوښتنه، محکمه له احوالو

باطل می باشد. وصی می تواند با اجازه ولی قهری، وصی بعد از خود را تعیین نماید.

صلاحیت محکمه در نصب

امین

ماده چهل و ششم:

(۱) محکمه می تواند از اثر درخواست شخص ذینفع در حالات ذیل با وجود موجودیت ولی خاص، امین بر اموال مولى علیه نصب نماید:

۱ - در صورتی که ولی توان اداره صحیح اموال را نداشته باشد.

۲- در صورتی که ولی غایب گردد.

۳- در صورتی که عدم امانت داری ولی ثابت شود.

(۲) هرگاه علت نصب امین رفع گردد، به درخواست اشخاص ذینفع یا ولی، محکمه حسب احوال، حکم

سره سم، د امين د عزل حكم صادر وي .
عزل امين را صادر مي نمايد .

دخاص ولي د ولايت د سقوط موارد
موارد

اووه څلورېنېنمه ماده :

(۱) د خاص ولي ولايت په لاندې مواردو کې ساقطېږي او محکمه د ذينفع اشخاصو په غوښتنه، قيم ټاكي :

۱- په هغه صورت کې چې خاص ولي محجور شي .

۲- په هغه صورت کې چې خاص ولي د لياقت د نشتوالي يا د مولي عليه په مال کې د خيانت له امله د محکمې له طرفه ممنوع التصرف وگرځي .

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي ولايت د سقوط د علت د لرې کېدو په صورت کې ، د ولي صلاحيت اعاده کېږي .

ماده چهل وهفتم:

(۱) ولايت ولي خاص درحالات ذيل ساقط و محکمه به درخواست اشخاص ذينفع، قيم تعيين مي نمايد:

۱- درصورتی که ولي خاص محجور شود.

۲- درصورتی که ولي خاص به اساس عدم لياقت يا خيانت در اموال مولي عليه از طرف محکمه ممنوع التصرف گردد.

(۲) درصورت رفع علت سقوط ولايت مندرج فقره (۱) اين ماده، صلاحيت ولي اعاده مي گردد.

قيومت

اته څلوېښتمه ماده :

(۱) قيم عبارت له امين شخص څخه دى چې د محكمې لخوا د محجور د سرپرستۍ او د هغه د مالونو د ساتنې لپاره ټاكل كېږي. د شرع د حاكم د ولايت (عام ولايت) ترسره كېدل د هغه په واسطه، قيمومت نومېږي.

(۲) محكمه پخپله يا د ذينفع شخص په غوښتنه، د هغه محجور لپاره چې خاص ولي نلري، قيم ټاكي.

د قيم له ټاكلو څخه مخكې د

محجور د مال اداره كول

نهه څلوېښتمه ماده :

(۱) د محجور د مال اداره كول د محكمې لخوا د قيم له ټاكلو څخه مخكې، د ځايي شيعه علماوو ذمه واري ده اوله هېواد نه بهر د محجور مالونو د ساتنې لپاره، سفارت

قيومت

ماده چهل و هشتم:

(۱) قيم عبارت از شخص امين است كه از طرف محكمه به منظور سرپرستى محجور و نگهدارى اموال او تعيين مى گردد. اجراى ولايت حاكم شرع (ولايت عام) توسط او قيمومت ناميده مى شود.

(۲) محكمه خود يا به درخواست شخص ذينفع، براى محجوريكه ولى خاص نداشته باشد، قيم تعيين مى نمايد.

اداره اموال محجور قبل از

تعيين قيم

ماده چهل ونهم :

(۱) اداره اموال محجور، قبل از تعيين قيم از طرف محكمه، برعهده علمای شيعه محل است و براى اداره اموال محجور در خارج از کشور، سفارت يا قونسلاگری

يا قونسلگري مکلفه ده چې قيم وټاکي.	مکلف است که قيم نصب نمايد.
(۲) سفارت يا قونسلگري ددې قانون دلسمې مادې په (۲) فقره کې د درج شوي حکم مطابق اجراءات کوي.	(۲) سفارت يا قونسلگري مطابق فقره (۲) ماده دهم اين قانون اجراءات می نمايد.
<u>د ناظر او قيم ټاکنه</u>	<u>تعيين ناظر و قيم</u>
پنځوسمه ماده :	ماده پنجاهم :
(۱) محکمه د څو قيمانو د ټاکلو په صورت کې، د هر يوه د واک حدود ټاکي .	(۱) محکمه در صورت نصب چند قيم، حدود اختيارات هر يک را تعيين می نمايد.
(۲) محکمه کولای شي چې شخص يا اشخاص ددې قانون په دوولسمه ماده کې د درج شوو حکمونو په نظر کې درلودلو سره، د ناظر په عنوان وټاکي.	(۲) محکمه می تواند شخص يا اشخاص را بانظر داشت احکام مندرج ماده دوازدهم اين قانون به عنوان ناظر تعيين نمايد.
(۳) د ناظرينو او قيمانو يا ناظر او قيم ترمنځ د اختلاف په صورت کې، د اختلاف لري کول د محکمې په واسطه صورت مومي .	(۳) در صورت اختلاف میان ناظرها، قيم ها ويا قيم و ناظر، رفع اختلاف توسط محکمه صورت می گيرد.
(۴) محکمه کولای شي يو قيم پر څو مولي عليه باندې وټاکي .	(۴) محکمه می تواند يک قيم را بر چند مولي عليه نصب نمايد.

د قيم شرطونه

يو پنځوسمه ماده :

قيم د دې قانون په يوولسمه ماده کې د درج شوو ټولو شرطونو لرونکي دي.

د مولي عليه خپلوان د قيم د شرطونو د لرلو په صورت کې د الاحسن فالاحسن په ترتيب پر نورو، مقدم (مخکې) دي.

د قيم په عنوان د بنځي ټاکل

دوه پنځوسمه ماده :

که چېرې يوه بنځه، د مولي عليه د مور په گډون، د قيم په نوم وټاکله شي، د واده په صورت کې مکلفه ده چې له موضوع څخه محکمې ته خبر ورکړي، محکمه کولای شي چې هغه عزل (گوبنه) کړي يا ددې پر اعمالو ناظر وټاکي .

د قيمومت په منلو يا نه منلو کېد قيم اختيار

دري پنځوسمه ماده :

محکمه، د قيمومت له حکم څخه قيم ته

شرایط قيم

ماده پنجاويکم:

قيم، واجد کليه شرایط مندرج ماده يازدهم اين قانون می باشد.

اقرای مولى عليه در صورت واجد بودن شرایط قيم، به ترتيب الاحسن فالاحسن بر ديگران مقدم می باشند.

نصب زن به عنوان قيم

ماده پنجاه و دوم:

هرگاه زنى، به شمول مادر مولى عليه به عنوان قيم نصب شود، در صورت ازدواج، مکلف است از موضوع به محکمه اطلاع دهد، محکمه می تواند او را عزل يا ناظر بر اعمال وی نصب نماید.

اختيار قيم در رد يا قبولقيومت

ماده پنجاه وسوم:

محکمه، حکم قيمومت را به قيم

خبر ورکوي، قيم په منلو يا نه منلو کې اختيارمند دی او کولای شي چې د عمل په منځ کې استعفاء ورکړي.

د قيم گوبنه کېدل

څلور پنځوسمه ماده :

(۱) محکمه کولای شي چې ددې قانون د څوارلسمې مادې په مندرجو حالاتو کې يا د لزومديد سره سم، قيم گوبنه کړي .

(۲) ذينفع کسان يا مولي عليه، ددې قانون په څوارلسمه ماده کې د درج شوو شرطونو د يوه په منځ ته راتلو سره کولای شي چې له محکمې څخه دقيم د گوبنه کېدلو غوښتنه وکړي.

(۳) محکمه له گوبنه کېدلو څخه، قيم ته خبرورکوي. دقيم اعمال د عزل د حکم له ابلاغ وروسته غير نافذ دي.

د ولي واک

پنځه پنځوسمه ماده :

(۱) ولي د مولي عليه د مالونو او مالي حقوقو په ټولو اړوندو چارو

اطلاع می دهد، قيم در قبول و رد آن مخیر بوده و می تواند در اثناء عمل استعفاء دهد.

عزل قيم

ماده پنجاه و چهارم :

(۱) محکمه می تواند در حالات مندرج ماده چهاردهم این قانون یا حسب لزوم دید، قيم را عزل نماید.

(۲) اشخاص ذینفع و یا مولى عليه با تحقق یکی از شرایط مندرج ماده چهاردهم این قانون، می توانند از محکمه عزل قيم را مطالبه نمایند.

(۳) محکمه از عزل، به قيم اطلاع می دهد. اعمال قيم بعد از ابلاغ حکم عزل، غير نافذ می باشد.

صلاحیت ولی

ماده پنجاه و پنجم :

(۱) ولی در کلیه امور مربوط به اموال و حقوق مالی مولى عليه،

کې د هغه قانوني استازی ګڼل کېږي. (۲) د انتصابي ولي مالي تصرفات چې د مولي عليه په مصلحت نه وي، باطل دي. د قهري ولي تصرفات صحيح دي، په دې شرط چې مفسده پکې نه وي.

(۳) که چېرې ولي، د مولي عليه مال د حجر له دوران څخه د زياتې مودې لپاره په اجاره ورکړي، د اجارې دوام د حجر له زوال څخه وروسته، د مولي عليه په تنفيذ پورې مشروط دی.

د انتصابي ولي واک

شپږ پنځوسمه ماده:

(۱) انتصابي ولي کولای شي د مولي عليه د مصلحت له ثابتولو وروسته لاندېني تصرفات د محکمې په اجازې تر سره کړي:

۱- د مولي عليه د شفعي له حق څخه انصراف.

۲- مولي عليه ته د مدیون د ذمې ابراء.

نماینده قانونی او محسوب می شود. (۲) تصرفات مالی ولی انتصابی که به مصلحت مولى عليه نباشد، باطل است. تصرفات مالی ولی قهری صحیح است، مشروط بر اینکه دارای مفسده نباشد.

(۳) هرگاه ولی، مال مولى عليه را برای مدتی بیش از دوران حجر به اجاره دهد، دوام اجاره بعد از زوال حجر، مشروط به تنفيذ مولى عليه است.

صلاحیت ولی انتصابی

ماده پنجاه و ششم:

(۱) ولی انتصابی می تواند بعد از اثبات مصلحت مولى عليه تصرفات ذیل را با اجازه محکمه انجام دهد:

۱- انصراف از حق شفعه مولى عليه.

۲- ابراء ذمه به مدیون مولى عليه.

۳- د مولي عليه د دعوي صلحه . ۳- صلح دعوی مولي عليه.

۴- د هغو کارونو کول چې عادتاً يا ذاتاً له ضررسره يوځای وي، لکه هبه. ۴- انجام اعمالی که حسب عادت يا ذاتاً حاوی ضرر باشد، مانند هبه .

(۲) قهري ولي کولی شي چې د دې مادې په لومړۍ فقره کې درج شوي اعمال د نه ضرر په ثابولو سره ترسره کړي . (۲) ولی قهری می تواند اعمال مندرج فقره (۱) این ماده را با اثبات عدم ضرر انجام دهد.

(۳) ولي نشي کولای د مولي عليه لخوا څوک قصاص يا عفو کړي، خو دا چې د مولي عليه لپاره مصلحت ولري . (۳) ولی نمی تواند از طرف مولى عليه شخص را قصاص يا عفو کند، مگر اینکه برای مولى عليه مصلحت داشته باشد.

(۴) که چېرې ولي، د مولي عليه د مصلحت په خطاء سره په تمیز کې کومه معامله، دهغه په تاوان پرته له تقصيره ترسره کړي، ضامن ندی . (۴) هرگاه ولی، با اشتباه در تمیز مصلحت مولى عليه، معامله ای به زیان او بدون تقصیر انجام دهد، ضامن نیست.

د ولي دندې

اووه پنځوسمه ماده :

(۱) ولي مکلف دی ، له مولي عليه او په هغه پورې له اړوندو مالونو څخه څارنه او ساتنه وکړي او لدې څخه چې هغه د شرعي محرماتو

وظایف ولي

ماده پنجاه وهفتم :

(۱) ولی مکلف است از مولى عليه و اموال مربوط او مراقبت و نگهداری نموده و از اینکه او مرتکب محرمات شرعی شود

مرتبک شي مخنيوی وکړي .

جلوگیری نماید .

(۲) ولي د مولي عليه د مالي وضعیت له په پام کې نیول سره په لاندې مواردو کې له هغه څخه څارنه اوساتنه کوي، پدې شرط چې دهغه حضانت دبل شخص په غاړه نه وي :

(۲) ولی با رعایت وضعیت مالی مولى عليه در موارد ذیل از او مراقبت و نگهداری می نماید، مشروط به اینکه حضانت او به عهده شخصی دیگری نباشد:

۱- د مولي عليه ساتنه اود پاکیزگی په پام کې نیول.

۱- نگهداری و رعایت پاکیزگی مولى عليه.

۲- جسم او ژوند ته له احتمالي خطرونو څخه د مولي عليه ساتنه.

۲- نگهداری مولى عليه از خطرات احتمالی عليه جسم و حیات او.

۳- بل چا ته له ضرر رسولو څخه د مولي عليه ساتنه.

۳- مراقبت مولى عليه از زیان رساندن به غیر.

۴- د مولي عليه درملنه.

۴- مداوای مولى عليه.

۵- د مولي عليه د ښوونې او روزنې د زمينې برابرول.

۵- فراهم نمودن زمینه تعلیم و تربیه مولى عليه.

۶- د مولي عليه لپاره د کتورې حرفې او شغل د زده کړې د زمينې برابرول.

۶- فراهم نمودن زمینه آموزش شغل و حرفه مفید برای مولى عليه.

(۳) په هغه صورت کې چې طبیب د مولي عليه ازدواج لازم وگڼي، ولي د محکمې په اجازه کولی شي چې د مولي عليه د مالي توان له په نظر کې نیولو سره د هغه د ازدواج زمینه

(۳) در صورتی که طبیب، ازدواج مولى عليه را لازم بداند، ولی با اجازه محکمه می تواند با رعایت توان مالی مولى عليه ، زمینه ازدواج او را فراهم

برابره کړي .

نماید.

د ولي په واسطه د امین د دندورعایت وظایف امینپه پام کې نیولتوسط ولي

اته پنځوسمه ماده :

ماده پنجاه و هشتم:

ولي د مولي عليه د مالونو په اداره کولو کې مکلف دی چې د دغه قانون په دیارلسمه ماده کې درج شوي موارد په پام کې ونیسي .

ولي در اداره اموال مولي عليه مکلف است موارد مندرج ماده سیزدهم این قانون را رعایت نماید.

مولي عليه ته په کار باندې داذن اشتغال کار بهبوختېدو اجازه ورکولمولى عليه

نهه پنځوسمه ماده :

ماده پنجاه ونهم:

ولي کولی شي مولي عليه ته د کار کولو اجازه ورکړي ، په دې صورت کې نوموړې اجازه د هغه لوازمو ته هم شامله ده .

ولي می تواند اجازه اشتغال کار را به مولى عليه بدهد، در این صورت اجازه مذکور شامل لوازم آن نیز می گردد.

د ولي مسئولیتمسئولیت ولي

شپېتمه ماده :

ماده شصتم :

(۱) ولي پخپلو مالي تصرفاتو کې امین دی. که چېرې د امین تصرفات له تعدي او تفریط څخه پرته د مولي عليه د مالونو د تلف یا نقصان لامل

(۱) ولي در تصرفات مالی خود امین می باشد. هرگاه تصرفات امین بدون تعدی و تفریط موجب تلف یا نقصان اموال مولى عليه

وگرځي، ضامن نه دی.

(۲) که چېرې ولي د هغودندو په سرته رسولو کې چې دی ئې قانوناً ذمه وار دی، غفلت وکړي، د وارد شوي مالي او غير مالي زیان د جبران مسئول دی.

(۳) په هغه صورت کې چې ولي متعدد وي او يو د بل په ګډون سره د مولي عليه په مالونو کې تعدي او يا تفريط وکړي، تضامني مسئوليت لري. که چېرې يوازې ځينې يې تعدي وکړي مسئوليت يوازې د هغه په غاړه دی.

(۴) وصي او قيم نشي کولی د محکمې له اجازې پرته، د مولي عليه له خوا له خپل ځان سره معامله وکړي. خو قهري ولي له دې حکم څخه مستثني دی.

(۵) که چېرې ولي د مولي عليه په مال کې په خپله ګټه تصرف وکړي، د تصرف له نېټې څخه د زیانونو د جبران مسئول دی.

ګردد، ضامن نیست.

(۲) هرگاه ولی در انجام وظایفی که قانوناً عهده دار آن است، غفلت نماید، مسئول جبران خسارات مالی و غیر مالی وارده می باشد.

(۳) در صورتیکه ولی متعدد بوده و با مشارکت یکدیگر در اموال مولى عليه تعدی و یا تفريط نمایند، مسئولیت تضامنی دارند. اگر تنها بعضی تعدی کند، مسئولیت تنها بعهدده او می باشد.

(۴) وصی و قیم نمی توانند بدون اجازه محکمه، از طرف مولى عليه با خود معامله کنند. اما ولی قهری از این حکم مستثنی است.

(۵) هرگاه ولی در مال مولى عليه به سود خود تصرف نماید، از تاریخ تصرف، مسئول جبران خسارات می باشد.

له ولي څخه شکایت

يو شپېتمه ماده :

ممیز محجور، سفیه او ذینفع شخص کولی شي چې د ژوندانه د لگښتونو له نه ورکولو او په ښوونه او روزنه کې د غفلت له امله له محکمې څخه وغواړي تر څو ولي د قانوني دندو په ترسره کولو باندې مکلف کړي .

مولي عليه ته د مال تبرع

دوه شپېتمه ماده :

که چېرې يو مال مولي عليه ته تبرع شي او داسې شرط شي چې دولي تر ولایت لاندې دې نه وي، ولي د محکمې له اجازې څخه پرته په هغه کې د تصرف حق نلري.

د مولي عليه له مال څخه د وليحق الزحمه

دري شپېتمه ماده :

د ولي حق الزحمه د مولي عليه له مالونو څخه او د هغه د فقر په صورت کې د قهري ولي له مالونو

شکایت از ولي

ماده شصت ویکم:

محجور ممیز، سفیه یا شخص ذینفع می‌تواند از بابت عدم پرداخت مصارف زندگی و غفلت در تعلیم و تربیه از محکمه تقاضا نماید تا ولي را به انجام وظایف قانونی اش مکلف سازد.

تبرع مال به مولي عليه

ماده شصت و دوم:

هر گاه مالی به مولي عليه تبرع شود و شرط گردد که تحت ولایت ولي قرار نگیرد، ولي بدون اذن محکمه حق تصرف در آن را ندارد.

حق الزحمه ولي از اموالمولي عليه

ماده شصت و سوم:

حق الزحمه ولي از اموال مولي عليه و در صورت فقر او از اموال ولي قهري،

څخه او د قهري ولي د فقر په صورت کې، د دولت له خوا ورکول کېږي .

و در صورت فقر ولي قهری از طرف دولت پرداخته می شود.

د رشد له حصول وروسته د

حجر رفع کېدل

څلور شپېتمه ماده :

(۱) ولي، وصي او قيم مکلف دي، صغیر له شرعي بلوغ وروسته او سفیه او مجنون د رشد حالت ته د رسېدو د ډاډ لپاره وازموي او د رشد د حصول په صورت کې له محکمې څخه د حجر د حکم د رفع کېدو غوښتنه وکړي او د هغوی مالونه بېرته ورکړي.

(۲) مولي عليه کولی شي د حجر له رفع کېدو څخه وروسته، د قهري ولي، وصي او قيم د ټولو تصرفاتو په نسبت د مفسدې د وجود اود نه مصلحت ادعا وکړي. د اثبات په صورت کې، هغوی د ضمان د حکمونو مطابق د ټولو واردو شوو زیانونو، ضمان دي.

رفع حجر بعد از حصول

رشد

ماده شصت و چهارم :

(۱) ولي، وصی و قيم مکلف است صغیر را بعد از بلوغ شرعی و سفیه و مجنون را برای اطمینان از حصول رشد، اختبار کند و در صورت حصول رشد از محکمه تقاضای رفع حکم حجر را نموده و اموال آنان را مسترد نمایند.

(۲) مولى عليه مى تواند بعد از رفع حجر نسبت به تمام تصرفات ولي قهری، وصی و قيم، ادعای وجود مفسده يا عدم مصلحت نماید. در صورت اثبات، آنها ضمان تمام خسارات وارده مطابق احکام ضمان مى باشند.

د حمل ولي

پنځه شپېتمه ماده:

د حمل قهري ولي، د مولي عليه د مالونو په ساتلو او د اړتيا وړ په پوره کولو مکلف دی. د قهري ولي د نشتوالي په صورت کې د خپلوانو او يا ذینفع اشخاصو په غوښتنه، محکمه د هغه د مالونو د اداره کولو لپاره امین ټاکي.

(۲) د حمل مور، د امین سمت لپاره په نورو خپلوانو باندې او خپلوان په پرديو باندې د تقدم حق لري.

(۳) د حمل او جنین لپاره، دامین سمت له زېږېدنې وروسته زایلېږي.

حقوقی مرستی

شپږ شپېتمه ماده:

(۱) محکمه د ذینفع شخص په غوښتنه، د لاندې اشخاصو لپاره د هغوی د رضایت یا غوښتنې په اساس حقوقی مساعد ټاکلی شي:

۱- هغه شخص چې له درې کونو

ولی حمل

ماده شصت وپنجم:

(۱) ولی قهري حمل، مکلف به حفظ اموال و نیازمندی های مولى عليه می باشد. در صورت فقدان ولی قهري، به درخواست اقربا یا اشخاص ذینفع، محکمه برای اداره اموال او امین تعیین می کند.

(۲) مادر حمل، برای سمت امین بر سایر اقارب و اقارب بر بیگانه حق تقدم دارد.

(۳) سمت امین برای حمل و جنین، بعد از تولد زایل می گردد.

مساعدت حقوقی

ماده شصت و ششم:

(۱) محکمه به تقاضای شخص ذینفع، برای اشخاص ذیل با رضایت یا درخواست آنها مساعد حقوقی تعیین کرده می تواند:

۱- شخصی که دوحواس از

لاندې حواسو څخه دوه حواسه ونلري :
 حواس سه گانه ذيل را نداشته
 باشد:

- اورېدل .
- شنوایی.
- ليدل .
- بینایی.
- تکلم .
- تکلم.

۲- هغه شخص چې د هر علت پر بنسټ (سپين ډيپرتوب، ناروغی، او داسې نور) د خپلو مالونو د بڼې ادارې کولو توان و نلري .
 ۲- شخصی که بنا بر هر علتی (کھولت، مرض یا امثال آن) توان اداره صحیح اموال خود را نداشته باشد.

(۲) د دې مادې په لومړۍ فقره کې د درج شوي حقوقي مساعد حق الزحمه د هغه شخص له مال څخه ورکول کېږي چې حقوقي مساعد ورته ټاکل شوی وی .
 (۲) حق الزحمه مساعد مندرج فقره (۱) این ماده از اموال شخصی که مساعد برای او نصب شده ، پرداخت می شود.

دوه یمه برخه بخش دوم

کورنۍ خانواده

لومړی فصل فصل اول

خپلوي (قربت) قربت

د قربت ډولونه اقسام قربت

اووه شپېتمه ماده : ماده شصت وهفتم:

قربت د هغه د منشأ په اعتبار قربت به اعتبار منشأ آن عبارت

عبارت دی له :

۱- نسبي قرابت .

۲- رضائي قرابت .

۳- سبي قرابت .

نسبي قرابت

اته شپېتمه ماده :

نسبي قرابت عبارت دی له :

۱- مستقيم نسبي قرابت : د وينې

له هغه اړيکي څخه عبارت دی چې

د يو بل له تولد څخه حاصل شوی

وي چې پر والد ئې د اصل او پر

مولود يې د فرعي اطلاق کېږي .

۲- غير مستقيم نسبي قرابت: کم

ترکمه د دوو نفرو تر منځ د وينې له

اړيکيو څخه عبارت دی چې

په يوه کله اصل باندې پای ته رسېږي

(لکه د دوو وروڼو قرابت) .

رضاعي قرابت

نهه شپېتمه ماده :

رضاعي قرابت پدې قانون کې د درج

شوو شرايطو له په پام کې نيولو سره

است از:

۱- قرابت نسبي.

۲- قرابت رضاعي.

۳- قرابت سبي.

قرابت نسبي

ماده شصت و هشتم:

قرابت نسبي عبارت است از:

۱- قرابت نسبي مستقيم: عبارت از

رابطه خونی حاصل از تولد يکي از

ديگري است که به والد آن

اصل و به مولود آن فرع

اطلاق می گردد.

۲- قرابت نسبي غير مستقيم:

عبارت از رابطه خونی میان حد اقل

دو نفر است که به يک اصل

مشترک منتهی می شوند

(مانند قرابت دو برادر).

قرابت رضاعي

ماده شصت ونهم :

قرابت رضاعي عبارت از رابطه

خویشاوندی حاصل از شیرخوردن

له بلې مور څخه د يوه طفل يا له يوې مور څخه لږترلږه د دوو ماشومانوله شيدو خوړلو څخه د رامنځته شوې خپلوی له اړيکيو څخه عبارت دی .

سببي قرابت

اويایمه ماده :

سببي قرابت د نکاح له عقد څخه حاصله شوې، د زوجينو او د هغوی د هر يوه د اقرباوو د بل د اقرباوو ترمنځ د خپلوی له اړيکي څخه عبارت دی.

د نسبي قرابت د درجي محاسبه

يو اويایمه ماده :

د نسبي قرابت د درجومحاسبه په لاندې ډول صورت مومي :

۱- له فرعې څخه اصل ته سببي مستقيم قرابت، هر نسل يوه درجه شمېرل کېږي او پخپله اصل پدې محاسبه کې شامل ندی .

۲- غير مستقيم نسبي قرابت له فرعې څخه مشترک اصل ته او له

یک طفل ازمادر ديگری و یا شیر خوردن حد اقل دو طفل از یک مادر با رعایت شرایط مندرج در این قانون می باشد.

قرابت سببی

ماده هفتادم :

قرابت سببی عبارت از رابطه خویشاوندی حاصل از عقد نکاح میان زوجین و اقربای هر یک با اقربای دیگران ها می باشد.

محاسبه درجه قرابت نسبی

ماده هفتاد و یکم :

محاسبه درجات قرابت نسبی حسب ذیل صورت می گیرد:

۱- قرابت نسبی مستقیم از فرع به اصل، هر نسل یک درجه محسوب می گردد و خود اصل در این محاسبه شامل نمی باشد.

۲- قرابت نسبی غیر مستقیم از فرع به اصل مشترک و از اصل مشترک

مشترک اصل څخه بلې فرعي ته هر نسل يوه درجه شمېرل کېږي او مشترک اصل په دغې محاسبه کې شامل ندي .

به فرع ديگر، هر نسل يک درجه محسوب می‌شود و اصل مشترک در این محاسبه شامل نمی باشد.

در ضاعی قرابت د درجو محاسبه

دوه اويايمه ماده :

رضاعي قرابت لکه نسبي قرابت په مستقيم او غير مستقيم ډول دی او درجه بندي يې د نسبي قرابت په شان دی .

د سببي قرابت د درجو محاسبه

دري اويايمه ماده :

د سببي قرابت د درجو په محاسبه کې، د زوجينو د هر يوه اقارب د بل زوج په هکله په عين قرابت او درجي سره پېژندل کېږي .

دوه يم فصل

رېباري (غوښتنه) او کوژده

رېباري (غوښتنه)

څلور اويايمه ماده :

(۱) رېباري له ښځې څخه د نارينه د

محاسبه درجه قرابت رضاعي

ماده هفتادودوم:

قرابت رضاعي مانند قرابت نسبي به شکل مستقيم و غير مستقيم بوده و درجه بندي آن مانند قرابت نسبي می باشد.

محاسبه درجه قرابت سببي

ماده هفتاد و سوم:

در محاسبه درجه قرابت سببي، اقارب هر يک از زوجين در مورد زوج ديگر به عين قرابت و درجه شناخته می شود.

فصل دوم

خواستگاري و نامزدی

خواستگاري

ماده هفتادوچهارم:

(۱) خواستگاري عبارت از تقاضای

ازدواج له غوښتنې څخه عبارت ده چې د لاندې شرایطو په رعایتولو سره صورت مومي :

۱- ښځه د نکاح له موانعو او عدت څخه پاکه وي .

۲- ښځه او نارینه یا هغه شخص چې د نارینه لخوا ئې غوښتنه کوي او یا ئې د ښځې لخوا مني، اهلیت ولري.

۳- د هغې ښځې دې غوښتنه وشي چې د بل شخص په کوژده کې نه وي خو که اقدام وکړي او نکاح صورت ومومي، عقد صحیح دی.

(۲) د هغې ښځې غوښتنه چې د رجعيه طلاق په عدت کې وي، جواز نه لري اود هغې ښځې چې په باین عده کې معتده وي په کنایي (نه په صراحت سره)، څه مانع نه لري .

کوژده

پنځه او یایمه ماده :

کوژده یا په واده کولو وعده ، جایز قرارداد دی چې د هغه په موجب یوه

ازدواج مرد از زن است که با رعایت شرایط ذیل صورت می گیرد:

۱- زن عاری از موانع نکاح و عده باشد.

۲- زن و مرد یا شخصی که از طرف مرد خواستگاری و یا از طرف زن قبول می کند، اهلیت داشته باشند.

۳- از زنی خواستگاری شود که نامزد شخص دیگری نباشد، ولی اگر اقدام کند و نکاح صورت گیرد، عقد صحیح است.

(۲) خواستگاری از زنی که در عده رجعیه است، جواز ندارد و از زنی که معتده به عده باین باشد، به کنایه (نه صراحت) مانعی ندارد.

نامزدی

ماده هفتاد و پنجم:

نامزدی یا وعده به ازواج، قرارداد جایز است که به موجب آن زن

بنځه او نارینه توافق کوي تر څو يو له بله سره ازدواج وکړي .
و مردی توافق می کنند تا با هم ازدواج نمایند.

د ازدواج ژمنه

شپږ اويايمه ماده :

د ازدواج ژمنه که څه هم د عقد په ضمن کې د شرط په صورت يا د مستقل قرارداد په شکل وي ، حتی که د التزام وجه پکې تعين شوي وي، الزام وونکې نده او د التزام وجه هم د غوښتنې وړ نده.

له ازدواج څخه د کوژده کوونکو د يوه د انصراف په صورت کې، بل لوری نشي کولی هغه د نکاح په عقد کولو باندې ملزم کړي يا په محض امتناع سره له هغه څخه د زیان غوښتنه وکړي.

د کوژده کوونکو لیدل او کتل

اووه اويايمه ماده :

د نامزدانو يو دبل لیدل او مشروع اړیکي (خبرې کول) د شخصي وضعې، ژوند او اخلاقو د پوهېدلو

تعهد ازدواج

ماده هفتاد و ششم:

تعهد به ازدواج چه به صورت شرط در ضمن عقد يا به شکل قرارداد مستقل باشد، حتی اگر وجه الالتزام در آن تعين شده باشد، الزام آورنیست و وجه الالتزام نیز قابل مطا لبه نمی باشد.

در صورت انصراف یکی از نامزدان از ازدواج، طرف دیگر نمی تواند او را ملزم به عقد نکاح نموده يا به محض امتناع، از او خسارت مطالبه نماید.

دیدوبازدید نامزدان

ماده هفتاد وهفتم:

دیدار و ارتباط مشروع (صحبت کردن) نامزدان برای اطلاع از وضع شخصی، زندگی و اخلاق

لپاره په متعارفه اندازه کې جايز دي.

د کوژدې د لگښتونو ورکول

اته اويايمه ماده :

که چېرې له کوژده کوونکو څخه يو، کوژده له قبول وروسته د قانوني دليل او موجه عذر پرته فسخ کړي، د هغو اړينو لگښتونو په ورکړه مکلف دی چې د ازدواج د مقدماتو لپاره له مقابل لوري څخه د ازدواج د وقوع په اعتبار لگول شويدي .

د هديود عين يائي د مثل غوښتنه

نهه اويايمه ماده :

(۱) د هليوعين، مثل يا قيمت، د کوژدې د قرارداد فسخې په صورت کې تر دغو شرايطو لاندې د غوښتنې وړ دي: ۱- په هغه صورت کې چې لگښتي هديې د کوژدې د قرارداد له فسخې د مخه لگول شوې نه وي .

۲- په هغه صورت کې چې غير لگښتي هديې چې عرفاً ساتل کېږي، تلف شوې نه وي خوله تقصير سره په

يکديگر در حد متعارف جايز است.

پرداخت مخارج نامزدی

ماده هفتادوهشتم:

هرگاه یکی از نامزدان، قرارداد نامزدی را بدون دليل قانونی و يا عذر موجه بعد از قبولی، فسخ کند، مکلف به پرداخت مخارج ضروری می باشد که برای مقدمات ازدواج از جانب مقابل به اعتبار وقوع ازدواج مصرف شده است.

مطالبه عين يا مثل هدايا

ماده هفتاد ونهم:

(۱) عين، مثل يا قيمت هدايا، در صورت فسخ قرارداد نامزدی، تحت شرايط ذيل قابل مطالبه می باشد: ۱- در صورتی که هداياي مصرفی قبل از فسخ قرار داد نامزدی مصرف نشده باشد.

۲- در صورتی که هداياي غير مصرفی که عرفاً نگهداری می شود، تلف نشده باشد، ولی در صورت

تلف کې، د غوښتنې وړ دي.

(۲) د کوژده کونکو د یوه د مړینې په صورت کې، هغه لگښتي هدې چې لگول شوې وي، د غوښتنې وړ ندي.

د تصویر او لیکونو تبادله

اتایمه ماده :

(۱) هغه تصویرونه اولیکونه چې د کوژده کونکو ترمنځ مبادله شويدي، د غیر لگښتي مالونو په حکم کې دي، نوعاً ساتل کېږي او د غوښتنې په صورت کې بېرته ورکول کېږي .

(۲) له لیکونو، تصویرونو او ثبت شوو خبرو څخه داسې ګټه اخیستل چې بل لوري ته ضراو ایذا وي، جایز ندي .

درېیم فصل

د نکاح موانع

د نسبي قرابت په سبب د نکاح

موانع

یو اتایمه ماده :

(۱) له لاندې اقاربو سره واده ، د مصاهرې په واسطه که څه هم (نسي او

تلف با تقصیر، قابل مطالبه است.

(۲) در صورت فوت یکی از نامزدان، هدایای مصرفی که به مصرف رسیده، قابل مطالبه نمی باشد.

مبادله عکس و نامه ها

ماده هشتم:

(۱) عکسها و نامه هایی که بین نامزدان مبادله گردیده است، در حکم اموال غیر مصرفی بوده، نوعاً نگهداری می شود و در صورت مطالبه مسترد می گردد. (۲) استفاده از نامه ها، عکسها و مکالمات ثبت شده غرض ضرر و ایذای طرف دیگر جایز نمی باشد.

فصل سوم

موانع نکاح

موانع نکاح به سبب قرابت

سببی

ماده هشتمادویکم :

(۱) ازدواج با اقارب ذیل اعم از (نسبی و رضاعی) به واسطه

رضاعي) وي په مؤبد ډول حرام دي :

۱- د زوجي مور او نيا محض د نکاح په عقدولو سره .

۲- د زوجي لوني د دخول په شرط.

۳- د پلار او نيکه زوجه محض د نکاح په عقدولو سره .

۴- د زامنو زوجي محض د نکاح په عقدولو سره .

د رضاعي قرابت په سبب د

نکاح موانع

دري اتيایمه ماده :

په دغه قانون کې په درج شوو شرایطو سره، رضاعي قرابت دلاندې مواردو په استثني د نسبي قرابت په څېر، د نکاح د مؤبد حرمت موجب ګرځي :

۱- د رضاعي زوی خور .

۲- د رضاعي خور یا ورور مور.

۳- د رضاعي زوی یا لور نیا او له هغو څخه پورته .

۴- د رضاعي ورور خور .

مصاهره به طور مؤبد حرام می باشد :

۱- مادر و جدۀ زوجه به محض عقد نکاح.

۲- دختران زوجه به شرط دخول.

۳- زوجۀ پدر و جد به محض عقد نکاح.

۴- زوجۀ پسران به محض عقد نکاح.

موانع نکاح به سبب قرابت

رضاعي

ماده هشتادودوم:

قرابت رضاعي با شرایط مندرج در این قانون، به استثنای موارد ذیل همانند قرابت نسبی موجب حرمت مؤبد نکاح می شود:

۱- خواهر پسر رضاعي.

۲- مادر خواهر یا برادر رضاعي.

۳- جدۀ پسر یا دختر رضاعي و هر چه بالا رود.

۴- خواهر برادر رضاعي.

د رضاعي قرابت ارکان

دري اتيایمه ماده :

(۱) د رضاعي قرابت ارکان عبارت دي له :

- ۱- د مرضعي موجودیت .
- ۲- د مرتضع موجودیت.
- ۳- شیدې خوړل .

(۲) مرضعه باید چې د شیدوور کولو په وخت کې ژوندۍ او یوه (واحدۀ) وي. که چېرې دوه ښځې په مجموعې ډول پنځلس ځلي شیدې ورکړي، د حرمت د نشر موجب نه ګرځي .

(۳) مرتضع باید د شیدو خوړلو په وخت کې ژوندۍ او عمر ئې له دوو قمري کلونو څخه لږ وي .

(۴) شیدې د لاندې شرایطو لرونکې وي :

- ۱- د یوې شپې او ورځې موده یا پنځلس ځلي پرله پسې او پوره او یا په هغه اندازه چې د هلوکي د کلکوالي او د غوښې د شنې کېدو موجب شي، وخوړل شي.

ارکان قرابت رضاعي

ماده هشتادوسوم:

(۱) ارکان حصول قرابت رضاعي عبارت است از:

- ۱- موجودیت مرضعه.
- ۲- موجودیت مرتضع.
- ۳- شیر خوردن.

(۲) مرضعه باید حین شیر دادن زنده و واحده باشد. اگر دو زن مجموعاً پانزده مرتبه شیر دهد، موجب نشر حرمت نمی شود.

(۳) مرتضع باید حین شیر خوردن زنده و سن او کمتر از دو سال قمری باشد.

(۴) شیر واجد شرایط ذیل می باشد:

- ۱- مدت یک شبانه روز یا پانزده مرتبه کامل و متوالی یا به مقداری که موجب محکمی استخوان و روئیدن گوشت گردد، خورده شود.

۲- شیدې له یوه فحل څخه وي او
که چېرې دوه ما شومان د دوو مرضعه
وو او یو فحل څخه شیدې وځوري،
درضاعي قرابت موجب گرځي.

۳- رودل شوې شیدې، صحیح عقد
څخه د مشروع حمل یا طرفینی شبهي
یا د مشروعی تلقیح حاصل وي.

۴- شیدې په مستقیم ډول له تیو
څخه ورودل شي .

۵- رودل شوې شیدې د زیږون
حاصل وي .

(۵) د رضاع په پوهېدو او د رضعي
د شمېر او اندازې په ناپوهۍ (جهل)
سره حرمت منع ته نه راځي .

(۶) د شیدې خوړونکې طفل پلار نه
شي کولاي د شیدودځاوند له اولاد
او د شیدې ورکوونکې ښځې له
اولاد سره واده وکړي .

د رضاع د ثبوت موارد

خلور اتیایمه ماده :

(۱) په لاندې مواردو کې رضاع
ثابتېږي:

۲- شیر از فحل واحد باشد و اگر
دو طفل از دو مرضعه با فحل واحد
شیر بخورند، موجب قرابت رضاعی
می گردد.

۳- شیر مکیده شده، حاصل از حمل
مشروع به عقد صحیح یا شبهه
طرفینی یا تلقیح مشروع باشد.

۴- شیر مستقیماً از پستان
مکیده شود.

۵- شیر مکیده شده حاصل از
زایمان باشد.

(۵) در صورت علم به رضاع و
جهل به تعداد و مقدار رضعه، حرمت
محقق نمی شود.

(۶) پدر طفل شیرخوار
نمی تواند با اولاد صاحب شیر
و اولاد زن شیریده ازدواج
کند.

موارد ثبوت رضاع

ماده هشتاد و چهارم:

(۱) در موارد ذیل رضاع ثابت
می شود:

- ۱- په ارضاع باندې اقرار. ۱- اقرار به ارضاع.
- ۲- ددوه عادل نارینه وړیا د ۲- شهادت دو مرد عادل یا خلورو عادلونڅو او یا د یوه عادل نارینه او دوه عادلونڅو شهادت .
- ۳- دغیر عادل شهودو شهادت په هغه صورت کې چې د ډاډ موجب و ګرځي.

د دوو خویندو تر منځ جمعجمع بین دو خواهر

پنځه اتیایمه ماده :

ماده هشتادوپنجم:

- (۱) د دوو خویندو د نکاح تر منځ جمع (نسبي وي یا رضاعي) باطله ده. (۱) جمع میان نکاح دو خواهر اعم از (نسبی و رضاعی) باطل است. هرگاه نکاح یکی سابق بر دیگری باشد، یا یکی در عده طلاق رجعی باشد، نکاح دوم باطل است.

- (۲) دحیات په حال کې زوجې د ورورله لور اود خورله لور سره واده د زوجې له اجازې پرته غیرنافذه ده.

- (۲) ازدواج با دختر برادر و دختر خواهر زوجه در حال حیات او، بدون اجازه زوجه غیرنافذاست.

دبیا واده کولو د منع حالاتحالات منع ازدواج مجدد

شپږ اتیایمه ماده :

ماده هشتادوششم:

- (۱) نارینه په لاندې حالاتو کې نه (۱) مرد در حالات ذیل نمی تواند

- شي کولي له يوې ښځې څخه د زياتوسره په دايمي توگه واده وکړي:
- ۱- په واجبه حقوقو کې د زوجه ترمنځ عدالت د نه په پام کې نيولو په حالت کې.
- ۲- دواچه نفقاتو په اداء کولو کې د مالي نه کفايت په حالت کې.
- ۳- په هغه حالت کې چې لومړنۍ زوجې د عقد په ترڅ کې له بلې ښځې سره واده نه کول شرط کړی وي.
- (۲) د زوجې د غوښتنې په صورت کې د زوج مالي کفايت د محکمې لخوا احرازېږي .
- (۳) له پنځمې ښځې سره نکاح کول که څه هم چې يوه له پخوانيو زوجه څخه په رجعي عده کې وي، باطله ده.
- د ښځې مېړونوالۍ يا معتده
- با پيش از يك زن بطور دايمي ازدواج نمايد:
- ۱- در حالت عدم رعايت عدالت بين زوجات در حقوق واجبه.
- ۲- در حالت عدم کفايت مالی در اداى نفقات واجبه.
- ۳- در حالتی که زوجه اولی در ضمن عقد، عدم ازدواج با زن دیگر را شرط کرده باشد.
- (۲) در صورت در خواست زوجه، کفايت مالی زوج توسط محکمه احراز می گردد.
- (۳) نکاح با زن پنجم و لويکې از زوجات سابق در عده رجعي باشد، باطل است.
- شوهردار بودن يا معتده بودن

والی

اووه اتيایمه ماده :

- (۱) له مېړونې يا معتده ښځې سره دنکاح عقد، د حکم او موضوع په

زن

ماده هشتادوهفتم:

- (۱) عقد نکاح با زن شوهردار يا معتده، با داشتن علم به حکم و

پوهېدلو سره باطل دی او له شېبې پرته وطي سره د عقد د طرفينو په منځ کې د مؤبد حرمت موجب گرځي .

(۲) له مېرونيې يا معتدې ښځې سره د نکاح عقد، د حکم يا موضوع په نه پوهېدلو باطل دی او د دخول په صورت کې د عقد د طرفينو لپاره د مؤبد حرمت موجب گرځي .

د احرام منع کېدل

اته اتيایمه ماده :

(۱) د زوجينو يا له هغو څخه د یوه د احرام په حالت کې د نکاح عقد ، د حکم او موضوع په پوهېدلو سره باطل او د عقد د طرفينو لپاره د مؤبد حرمت موجب گرځي .

(۲) د احرام په حالت کې د زوجينو يا له هغو څخه د یوه د نکاح عقد د حکم او موضوع په نه پوهېدلو سره باطل او له زوجي سره په دخول د عقد د طرفينو لپاره د مؤبد حرمت موجب گرځي .

(۳) که چېرې ثابته شي چې احرام

موضوع باطل است و در غير وطي به شبهه موجب حرمت مؤبد میان طرفين عقد می گردد.

(۲) عقد نکاح با زن شوهردار يا معتده، با جهل به حکم يا موضوع، باطل است و در صورت دخول، موجب حرمت مؤبد برای طرفين عقد می گردد.

ممانعت احرام

ماده هشتادوهشتم:

(۱) عقد نکاح در حالت احرام زوجين يا يکي از آنها، با داشتن علم به حکم و موضوع باطل و موجب حرمت مؤبد برای طرفين عقد می گردد.

(۲) عقد نکاح در حالت احرام زوجين يا يکي از آنها، با جهل به حکم يا موضوع باطل و با دخول به زوجه موجب حرمت مؤبد برای طرفين عقد می گردد.

(۳) هرگاه ثابت شود که احرام باطل

باطل و، د نکاح عقد صحيح دی .

بوده، عقد نکاح صحيح می باشد.

لعان او قذف

نهه اتیایمه ماده :

د لعان په سبب د نکاح انحلال
پدې قانون کې د اټکل شوو شرایطو
مطابق د زوجینو په منځ کې د مؤبد
حرمت موجب ګرځي .

انحلال نکاح به سبب لعان مطابق
شرایط پیش بینی شده در این قانون
موجب حرمت مؤبد بین زوجین
می گردد.

په شېهي سره زنا او وطی

نوییمه ماده :

(۱) د زنا عمل : د بالغ ، عاقل او
مختار شخص وطی ده چې په
حرمت او د زوجیت د اړیکو په نه
لرلوسره په علم باندې او یا له اختیار
څخه د راپیدا شوې بي اختیاری- د
مستی په شان) په حالت کې په
عمدي توګه ترسره شوې وي .

زنا و وطی به شېهه

ماده نودم:

(۱) عمل زنا: وطی شخص
بالغ، عاقل ومختار با داشتن
علم به حرمت و عدم
رابطه زوجیت و یا در حال
بی اختیاری ناشی از اختیار،
(مانند مستی) است که
به طور عمد انجام شده باشد.

(۲) په شېهي سره وطی : په غیر له
خپلې زوجې سره د بالغ، عاقل او
مختار شخص وطی ده چې په جهل
د حرمت او یا په جهل د نه اړیکو د
زوجیت او یا د تمیز د قوې په نه

(۲) وطی به شېهه: وطی
شخص بالغ و عاقل با
غیر از زوجه خود که با جهل به
حرمت و یا جهل به عدم رابطه
زوجیت یا داشتن قوه

لرلو سره ، سرته رسېدلې وي .

(۳) له ميرونيې او رجعيه معتده
بنځې سره زنا كول د زانې او زانېې
ترمنځ د ابدې حرمت موجب
گرځي، خو په شېبې سره په وطي
كې او همدارنگه په باينه عده او د
مړينې او فسخې په عده كې ، د
ابدې حرمت موجب نه گرځي .

(۴) د زانې د پلار واده له زانېې
سره او د زانې واده د زانېې له
اصولو او فروعو او موطوء په شېبې
سره ممنوع دی، خو كه چېرې
زانیه عمه يا تورې (خاله) وي، د
عمه او تورې له لورگانوسره د نكاح
عقد جايز ندی.

(۵) د سابق د نكاح عقد د لاحق د
زنا په اثر نه منحل کېږي .

درې طلاقه او نهه طلاقه

يو نوييمه ماده :

(۱) د زوجې طلاق له درې واره
وروسته له دوه وارې رجوع سره ،
پر خاوند باندې د حرمت موجب

تميز انجام شده باشد.

(۳) زنا با زن شوهردار و معتده
رجعيه، موجب حرمت ابدی
ميان زانې و زانیه می گردد، ولی
در وطي به شبهه وهمچنين
در عده باين و عده وفات و فسخ،
موجب حرمت ابدی
نمی گردد.

(۴) ازدواج پدر زانې با
زانیه و ازدواج زانې با اصول و
فروع زانیه و موطوء به شبهه،
ممنوع است، ولی اگر زانیه
عمه يا خاله باشد، عقد نكاح
با دختران عمه و يا خاله
جايز نيست .

(۵) عقد نكاح سابق از اثر زناى
لاحق منحل نمی گردد.

سه طلاق و نه طلاق

ماده نود و يكم :

(۱) طلاق زوجه بعد از سه مرتبه
همراه با دو رجوع، موجب حرمت
بر زوج می گردد، مگر اينكه زوجه

گړځي، خو دا چې زوجه له بل نارینه سره نکاح وکړي او له دخول څخه وروسته دطلاق، فسخ يا مړينې په واسطه، نکاح انحلال ومومي.

(۲) زوجه پر زوج باندې له نهو طلاقو څخه وروسته په دائمي توگه حرامېږي، پدې شرط چې شپږ ئې رجعي وي .

کفر

دوه نوييمه ماده :

(۱) د مسلمان نارینه د نکاح عقد له غير کتابي بنځې سره اودمسلمانې بنځې د نکاح عقد له غير مسلمان سره باطل دی او پدې حکم کې د اصلي کفر او ارتداد تر منځ فرق وجود نلري. که چېرې غير مسلمانې بنځه اونارینه يوځای مسلمان شي، د هغوی نکاح باقي ده .

(۲) که چېرې دکتابي کافرې بنځې، خاوند مسلمان شي، نکاح باقي ده، که څه هم چې له دخول څخه مخکې وي يا وروسته .

با مردی دیگر نکاح نماید و بعد از دخول به واسطه طلاق، فسخ يا فوت، نکاح انحلال يابد.

(۲) زوجه بعد از نه بار طلاق بر زوج حرام مؤبد می گردد، مشروط بر اینکه شش آن رجعی باشد.

کفر

ماده نودودوم:

(۱) عقد نکاح مرد مسلمان با زن غير کتابی و عقد نکاح زن مسلمان با غير مسلمان باطل است و در این حکم فرق بين کفر اصلی و ارتداد نیست. هرگاه زن و مرد غير مسلمان یکجا مسلمان شوند، نکاح آنها باقي می باشد.

(۲) هرگاه شوهر زن کافر کتابی، مسلمان شود، نکاح باقي است، چه قبل از دخول باشد يا بعد از آن.

- (۳) که چیرې کتابي بنځه له دخول څخه مخکې مسلماننه شي، نکاح فسخه کېږي، پدغه صورت کې هغه د مهر مستحقه نه ده .
- (۳) هرگاه زن کتابي قبل از دخول مسلمان گردد، نکاح فسخ می شود، در این صورت او مستحق مهر نیست .
- (۴) که چیرې کتابي بنځه له دخول څخه وروسته مسلماننه شي، لکه څنگه چې خاوند د عدت د مودې له تېریدو څخه مخکې مسلمان شي، اولنې نکاح صحیحه ده، پرته له دې بنځه د مسلمانیدو له وخت نه د خاوند څخه جلا کېږي .
- (۴) هرگاه زن کتابي بعد از دخول مسلمان شود؛ چنانچه شوهر قبل از سپری شدن زمان عده مسلمان شود، نکاح اول صحیح است، در غیر آن زن از حین مسلمان شدن، از شوهرش جدا می شود .
- (۵) که چیرې غیر کتابي کافر بنځه یا نارینه له دخول څخه مخکې مسلمان شي، نکاح فوراً فسخه کېږي او که چیرې مسلمانیدل له دخول څخه وروسته وي نکاح د عدت د زمان په تیریدلو سره فسخه کېږي او که چیرې بل هم د عدت په وخت کې مسلمان شي د هغوی زوجیت باقي پاتې کېږي.
- (۵) هرگاه زن یا مرد کافر غیر کتابي، قبل از دخول مسلمان شود، نکاح فوراً فسخ می شود و اگر مسلمان شدن بعد از دخول باشد، نکاح بعد از سپری شدن زمان عده فسخ می شود و اگر دیگری نیز در زمان عده مسلمان شود، زوجیت آنها باقی می ماند.

لواط

دري نوییمه ماده :

د نکاح له عقد څخه مخکې لواط،
له لاندې اشخاصو سره د لواط
کوونکی د نکاح د حرمت موجب
گرځي، سره لدې چې فاعل او
مفعول مجنون، صغیر، کبیر یا
مختلف وي :

- ۱- د ملوط مور او تر هغه چې
پورته ځي، که نسبي وی یا رضاعي.
- ۲- د ملوط لور او تر هغه هرڅومره
چې کبنته ځي، که څه هم چې نسبي
وي یا رضاعي.
- ۳- د ملوط خور که څه هم چې
نسبي وي یا رضاعي .

خلورم فصل

د نکاح د عقد د صحت شرایط

د واده کولو سن

خلور نوییمه ماده :

د واده سن دنجلۍ لپاره (۱۶) کاله
او د هلک لپاره (۱۸) بشپړ شمسي

لواط

ماده نود وسوم:

لواط قبل از عقد نکاح، موجب
حرمت نکاح لواط با
اشخاص ذیل می گردد،
اعم از این که فاعل و مفعول،
مجنون، صغیر، کبیر یا
مختلف باشند:

- ۱- مادر ملوط و هر چه بالا رود،
اعم از نسبی یا رضاعي.
- ۲- دختر ملوط و هر چه پائین
رود، اعم از نسبی یا
رضاعي.
- ۳- خواهر ملوط اعم از نسبی یا
رضاعي.

فصل چهارم

شرایط صحت عقد نکاح

سن ازدواج

ماده نود و چهارم:

سن ازدواج برای دختر (۱۶) سال
و برای پسر (۱۸) سال مکمل شمسي

کال دی .

می باشد.

دواده بلوغ، داهلیت او مصلحت
اثباتول د نوموړو سنینو څخه دمخه
د ولي لخوا په محکمه کې
شونې ده.

اثبات بلوغ، اهلیت و مصلحت
ازدواج قبل از سنین مذکور
توسط ولی در محکمه امکان پذیر
است.

د باکرې د نکاح نفاذ

نفاذ نکاح با کره

پنځه نوییمه ماده :

ماده نودوپنجم:

(۱) د باکرې جینې د نکاح نفوذ د
هغې په رضایت او د قهرې ولي په
اجازې پورې اړه لري.

(۱) نفوذ نکاح دختر باکره منوط به
رضایت او و اجازه ولی قهری
می باشد.

(۲) د محکمې په وړاندې د باکرې
جینې په واسطه د لاندې مواردو
اثبات د قهرې ولي د اجازې د
سقوط لامل ګرځي :

(۲) اثبات موارد ذیل توسط دختر
باکره در پیشگاه محکمه موجب
سقوط اجازه ولی قهری
می گردد:

۱- په هغه صورت کې چې د قهرې
ولي استیدان غیر ممکن او یا دا چې
په زیات مشقت او تکلیف سره وي
او جینې نکاح ته احتیاج ولري .

۱- در صورتی که استیدان ولی
قهری غیر ممکن و یا توأم با
مشقت زیاد بوده و دختر محتاج
نکاح باشد.

۲- په هغه صورت کې چې قهرې
ولي سفیه وي .

۲- در صورتی که ولی قهری
سفیه باشد.

۳- په هغه صورت کې چې قهرې
ولي غیر مسلمان وي .

۳- در صورتی که ولی قهری غیر
مسلمان باشد.

۴- په هغه صورت کې چې قهري ولي له شرعي او عرفي کفو سره، مېړه ته د هغې له اړتيا او مينې سره سره، ممانعت وکړي او بل کفو هم وجود ونلري.

(۳) قوميت، مليت او نژاد د کفووالي معيار ندی او مسلمان د مسلمان کفو دی.

د مجنون نکاح

شپږ نوييمه ماده :

قهري ولي د دوره يي مجنون په نکاح کې د ولايت حق نلري او د هغه نکاح د افابي په حالت کې صحيحه ده. د افابي په صورت کې دائمي مجنون، د قهري ولي نکاح د مفسدې د نه موجوديت په صورت کې او د ماذون وصي نکاح د مصلحت د موجوديت سره سره نه شي رد کولی او د قهري ولي او ماذون وصي د نه موجوديت اود مجنون او مجنونې د زيات او شديد ضرورت په صورت کې، محکمه

۴- در صورتی که ولی قهری از ازدواج با کفو شرعی و عرفی او با وجود نیاز او به شوهر و علاقه او به آن ممانعت نماید و کفو دیگری هم نباشد.

(۳) قومیت، ملیت و نژاد، معیار کفو بودن نمی باشد و مسلمان کفو مسلمان است.

نکاح مجنون

ماده نود و ششم:

ولی قهری در نکاح مجنون دوره ای حق ولايت ندارد و نکاح او در حال افاقه صحيح است. مجنون دائمی در صورت افاقه، نکاح ولی قهری را بدون وجود مفسده و نکاح وصی ماذون را با وجود مصلحت رد نمی تواند و در صورت نبودن ولی قهری و وصی ماذون و ضرورت مبرم و شدید مجنون و مجنونۀ، محکمۀ می تواند

کولی شي د هغوی د نکاح په اړه اقدام وکړي .
در مورد نکاح آنها اقدام نماید.

د سفیه نکاح

اووه نوییمه ماده :

د سفیه د نکاح عقد په استقلالي ډول صحیح دی ، خو د هغه مالي آثار ولي ټاکي ، که چېرې ولي مخالفت یا تعلل وکړي ، محکمه هغه د دندې په تر سره کولو ملزموي .

د طرفینو قصد او رضا

اته نوییمه ماده :

(۱) د طرفینو قصد او رضا د نکاح د عقد د انفاذ شرط دی او باید صریحاً په لفظ ، فعل یا کتابت سره احراز شي .

(۲) که چېرې د نکاح عقد د طرفینو یا له هغوڅخه د یوه له رضا پرته واقع شي ، په وروستی اجازې سره نافذېږي .

(۳) د نکاح عقد د متعاقبینو د یو

نکاح سفیه

ماده نود وهفتم:

عقد نکاح سفیه به طوری استقلالی صحیح است، اما آثار مالی آن را ولی تعیین می کند، هرگاه ولی مخالفت یا تعلل نماید، محکمه او را به انجام وظیفه اش ملزم می سازد.

قصد و رضای طرفین

ماده نودوهشتم:

(۱) قصد و رضایت طرفین شرط انفاذ عقد نکاح بوده و باید صریحاً با لفظ، فعل یا کتابت احراز گردد.

(۲) هرگاه عقد نکاح بدون رضایت طرفین یا یکی از آنها واقع شود، با اجازه بعدی نافذ می گردد.

(۳) عقد نکاح با ایجاب لفظی از

طرف په لفظي ايجاب اودبل لوري په لفظي قبول سره چې صراحتاً د ازدواج په قصد دلالت وکړي، صورت مومي.

د نکاح د عقد الفاظ

نهنه نوییمه ماده :

د نکاح په عقد کې ايجاب او قبول په لاندې ډول صورت مومي:

۱- د انشاء په قصد اود زوجیت د رامنځ ته کېدو په قصد سره واقع شي.

۲- له ايجاب او قبول څخه هر یو کېدای شي چې منځکې وي .

۳- د ايجاب او قبول تر منځ عرفي توالي په پام کې ونیول شي .

۴- د امکان په صورت کې د نکاح د عقد الفاظ په عربي و ويل شي.

۵- هغه ايجاب او قبول چې په عربي ژبه ويل کېږي باید، په ماضي صيغې سره وي .

۶- د ايجاب لفظ د «نکح» یا «زوج» له مادې او قبول د «قبلت» یا «رضیت» په لفظ صحيح دی .

طرف يکې از متعاقدين و قبول لفظي از جانب ديگری که صريحاً دلالت بر قصد ازدواج نماید، صورت می گیرد.

الفاظ عقد نکاح

ماده نود ونهم :

ايجاب و قبول در عقد نکاح بطور ذيل صورت می گیرد:

۱- با قصد انشاء و قصد ايجاد زوجیت واقع شود.

۲- هر يک از ايجاب و قبول می تواند مقدم باشد.

۳- بين ايجاب و قبول توالی عرفی رعایت شود.

۴- در صورت امکان الفاظ عقد نکاح به عربي خوانده شود.

۵- ايجاب و قبولی که به لسان عربي انشاء می شود باید به صيغه ماضي باشد.

۶- لفظ ايجاب از ماده «نکح» یا «زوج» و قبول به لفظ «قبلت» یا «رضیت» صحيح است.

دنکاح په عقد کې وکالت

سلمه ماده :

(۱) د عقد له طرفینو څخه هر یو کولی شي چې بل طرف او یا درېیم شخص له معین یا غیر معین فرد سره د نکاح د عقد لپاره وکیل کړي.

(۲) د نکاح د عقد مجري باید بالغ، عاقل، قاصد، مختار او مسلمان وي.

(۳) په هغه صورت کې چې د وکیل وکالت د نکاح د عقد د اجراء لپاره په مطلق ډول یا ظهور یا انصراف په عقد، له غیر وکیل سره ولري، وکیل نشي کولی چې مؤکله په خپل عقد کې راولي او یا ځان (په هغه صورت کې چې وکیل بنځه وي) د مؤکل په عقد کې راولي .

(۴) که چېرې وکیل له هغو شرایطو څخه مخالفت وکړي کوم چې مؤکل یې د شخص یا مهر یا نورو خصوصیاتو په اړه ټاکلی دی یا یې د هغه مصلحت په پام کې نه

وکالت در عقد نکاح

ماده صدم:

(۱) هر یک از طرفین عقد می تواند طرف دیگر یا شخص ثالثی را برای اجرای عقد نکاح با فرد معین یا غیر معین وکیل نماید.

(۲) مجری عقد نکاح باید بالغ، عاقل، قاصد، مختار و مسلمان باشد.

(۳) در صورتی که وکالت وکیل برای اجرای عقد نکاح به طور مطلق، یا ظهور یا انصراف به عقد با غیر وکیل داشته باشد، وکیل نمی تواند مؤکله را به عقد خویش یا خود را (در صورتی که وکیل زن باشد) به عقد مؤکل در آورد.

(۴) هرگاه وکیل از شرایطی که مؤکل راجع به شخص یا مهر یا خصوصیات دیگر معین کرده، تخلف نماید یا مصلحت او را رعایت نکرده باشد،

وي نيولی ، د نکاح عقد غير نافذ دی .
عقد نکاح غير نافذ است.

(۵) وکیل نشي کولی چې په توکيل کې د وکالت يا د مؤکل له اجازې پرته ، بل شخص د هغه د وکیل په توگه وټاکي .
(۵) وکیل نمی تواند بدون وکالت در توکيل يا اجازه مؤکل، شخص دیگری را به حیث وکیل او انتخاب کند.

(۶) که چېرې د نکاح عقد له یو طرف څخه فضولي اوله بل طرف څخه بالمباشره وي ، تر هغه وخته پورې چې فضولي طرف ، عقد رد يا تنفيذ نکړي، مباشر طرف په هغه ملزم دی .
(۶) هرگاه عقد نکاح از یک طرف فضولي و از طرف دیگر بالمباشره باشد، تا زمانیکه طرف فضولي ، عقد را رد یا تنفيذ نه نماید، طرف مباشر ملزم به آن است.

(۷) که چېرې د فضولي لخوا په تنفيذ يا رد کې ځنډ ، مباشر طرف ته د ضرر موجب شي، پدې صورت کې مباشرد فسخي د حق لرونکی دی .
(۷) هرگاه تأخیر در تنفيذ یا رد از طرف فضولي، موجب ضرر به طرف مباشر گردد، در این صورت مباشر حق فسخ را دارا می باشد.

په جنسیت کې اختلاف

یو سلو یومه ماده :

(۱) په جنسیت کې اختلاف ، په ابتدا او په دوام کې د نکاح د عقد د صحت شرط دی .
(۱) اختلاف در جنسیت، در ابتدا و در ادامه، شرط صحت عقد نکاح است.

(۲) که چېرې د دوه جنسیتی عقد یو طرف، د شریعت له نظره په یوه

اختلاف در جنسیت

ماده یکصد و یکم:

(۱) اختلاف در جنسیت، در ابتدا و در ادامه، شرط صحت عقد نکاح است.

(۲) هرگاه یکی از طرفین عقد دو جنسیتی که از نظر شرعی

مشخص جنسیت باندې محکوم شوی نه وي او یا د هغه جنسیت د تشخیص وړ نه وي ، له هغه سره د نکاح عقد باطل دی .

محکوم به یک جنسیت مشخص نباشد و یا جنسیت او قابل تشخیص نباشد، عقد نکاح با او باطل است.

د نکاح د عقد د طرفینو ټاکل

یو سلو دوه یمه ماده :

(۱) د عقد د طرفینو ټاکل پداسې ډول چې له هغو څخه هیڅ یوه ته شبهه نه وي، د نکاح د صحت شرط دی .

(۲) د نکاح د عقد د طرف په شخص کې اشتباه د نکاح د بطلان موجب ده.

(۳) که چېرې یو شخص د بل شخص په اوصافو او عنوان سره، د عقد طرف وگرځي او هغه بل طرف په هغو اوصافو او عنوان باندې په باور سره دغه عقد قبول کړی وي، د هغوی په منځ کې دنکاح عقد باطل دی.

د نکاح د عقد منجزوالی

یو سلو درېیمه ماده :

د نکاح په عقد کې تعلیق د عقد د

تعیین طرفین عقد نکاح

ماده یکصدودوم:

(۱) تعیین طرفین عقد به نحوی که برای هیچ یک از آنها شبهه نباشد، شرط صحت نکاح است.

(۲) اشتباه در شخص طرف عقد نکاح موجب بطلان نکاح است.

(۳) هرگاه شخصی با اوصاف و عنوان شخص دیگری طرف عقد قرار گیرد و طرف دیگر با اعتماد به همان اوصاف و عنوان عقد را پذیرفته باشد، عقد نکاح میان آنها باطل است.

منجز بودن عقد نکاح

ماده یکصدوسوم:

تعلیق در عقد نکاح موجب بطلان

بطلان موجب دی، خو دا چي تعلیق
د هغه د صحت پر شرایطو او یا معلوم
امر وي، لکه تعلیق پدې سره چې
که چېرې نن د جمعې ورځ وي یا
میرۀ د هغې د ترۀ زوی وي، په هغه
باندې په علم سره څه ضرر نلري.

پنځم فصل

د نکاح د عقد آثار

د مهر تعريف او ډولونه

يو سلو څلورمه ماده :

(۱) مهر عبارت له مال څخه دی چې
نارینه ئي له بنځې سره د واده کولو
په واسطه هغې ته ورکوي یا يې تر
سره کوي او که چېرې يوازې له
بنځې سره په واده کولو، ژمنه
وکړي چې د هغې بنځې پلار او یا
درېيم کس ته مال ورکړي، د هغې
په اداء کولو کې څه الزام نه لري .

(۲) مهر په لاندې څلورو ډولونو
دی:

۱- مهر المسمي : هغه مال دی چې

عقد است، مگر اینکه تعلیق بر
شرایط صحت آن و یا امر
معلوم باشد، مانند تعلیق
بر این که اگر امروز جمعه باشد یا
شوهر پسر عموی او باشد با علم به
آن ضرری ندارد.

فصل پنجم

آثار عقد نکاح

تعريف و اقسام مهر

ماده یکصد و چهارم:

(۱) مهر عبارت از مال است
که مرد به واسطۀ ازدواج با
زن به او می پردازد یا
انجام می دهد و اگر به صرف
ازدواج با زنی، تعهد به
پرداخت مالی به پدر یا شخص
ثالث کند، الزامی به ادای آن
ندارد.

(۲) مهر به چهار قسم ذیل
است:

۱- مهر المسمی: مالی است که با

د زوجینو په رضا ټاکل کېږي.

۲- مهرالمثل: هغه مال دی چې د هغه په ټاکلو کې د ښځې حالت د شرافت، کورنۍ او نورو اوصافو له نظره د هغې د خپلوانو، اقراڼو او ځایي عرف او هغه ته ورته په نسبت په پام کې نیول کېږي.

۳- مهرالمتعه: هغه مال دی چې په ټاکلو کې یې د نارینه حالت د فقر او غنا له حیثه په نظر کې نیول کېږي.

۴- مهرالسنه: د سپینو زرو (نقرې) پنځه سوه درهمه دي چې یو درهم د اتلس نخودو معادل دی.

د مهرالمثل، مهرالمتعه او مهرالسنه د ورکولو موارد د دې قانون د حکمونو مطابق ټاکل کېږي.

(۳) مهر په دوه ډوله (ځینې یې نقد او ځینې یې په ذمه) ټاکل کېدای شي.

(۴) هغه مهر چې نارینه یې په بالقوه صورت د ورکولو توان ونلري، باطل دی، داسې ګڼل کېږي چې مهر اصلاً ټاکل شوی ندی.

تراضي زوجین تعیین می گردد.

۲- مهر المثل: مالی است که در تعیین آن، حال زن از حیث شرافت، فامیل و سایر صفات او نسبت به اقارب و اقراڼ و عرف محل و امثال آن در نظر گرفته می شود.

۳- مهر المتعه: مالی است که در تعیین آن، حال مرد از حیث فقر و غنا در نظر گرفته می شود.

۴- مهر السنه: پنجمصد درهم نقره است که هر درهم آن معادل هجده نخود می باشد.

موارد پرداخت مهر المثل، مهر المتعه و مهر السنه مطابق احکام این قانون تعیین می گردد.

(۳) مهر به دو شکل (قسمتی نقد و قسمتی بر ذمه) تعیین شده می تواند.

(۴) مهری که مرد توان بالقوه پرداخت آن را نداشته باشد باطل بوده، چنین پنداشته می شود که مهر اصلاً تعیین نگردیده است.

د مهر د موضوع د مال شرايط

يو سلوپنځمه ماده :

(۱) هغه شی کولی شي چې مهر شي چې لاندې شرايط پکې وي :

۱- اقتصادي ارزښت ولري ، د عین، منفعت ، عمل اومالي حق لکه دارتفاق حق یا د حق اسقاط مثلاً د لوړو پوړو (بلندمنزل) د نه جوړولو ژمنه.

۲- د تملک وړوي. شراب او خنزیر او د هغو په څېر، مهر نشي کېدلی ، خو که چېرې دغه شیان څوک مهر وټاکي ، په دخول سره مهرالمثل ثابتېږي.

۳- معلوم وي ، خو دا چې د هغه ټاکل یو له زوجینو یا درېیم شخص ته پرېښودل شي او که چېرې مهر حاضر وي، د هغه لیدل کفایت کوي که څه هم چې د هغه وزن ، اندازه او قیمت معلوم نه وي .

۴- د تسلیم او تسلیم وړ وي .

(۲) که چېرې هغه شی چې مهر

شرايط مال موضوع مهر

ماده یکصد و پنجم :

(۱) شیئ می تواند مهر قرار گیرد که شرايط ذیل را دارا باشد:

۱- ارزش اقتصادی داشته باشد، اعم از عین، منفعت، عمل، حق مالی مثل حق ارتفاق یا اسقاط حق مثل تعهد به نساختن بلند منزل.

۲- قابل تملک باشد. شراب و خنزیر و امثال آن، مهر قرار داده نمی شود و اگر کسی آن را مهر قرار دهد، مهر المثل با دخول ثابت می شود.

۳- معلوم باشد، مگر این که تعیین آن به یکی از زوجین یا شخص ثالث واگذار گردد و اگر مهر حاضر باشد، مشاهده آن کفایت می کند ولو اینکه وزن، مقدار و قیمت آن معلوم نباشد.

۴- قابل تسلیم و تسلیم باشد.

(۲) هر گاه شیئ که مهر تعیین

ټاکل شوی دی ، د دې مادې په
(۱) فقره کې د درج شوو شرایطو
نه لرونکي وي، د طلاق په صورت
کې وروسته له دخول څخه ، زوجه،
د مهرالمثل مستحقه ده .

(۳) که چېرې مېړه د غیر مال، مهر
وټاکي اود مال خاوند اجازت ونکړي،
نو زوجه د مثل او یا د هغه د بیې
مستحقه ده .

(۴) که چېرې مهریه ټاکل شوی
عین وي او د عقد یا د هغه له
تسلیمې څخه مخکې تلف شي ، نو
زوجه حق لري چې د هغه مثل او د
تعذر په صورت کې د هغه د بیې
مطالبه وکړي او د معیوب کېدلو په
صورت کې ، معیوب عین د زیان له
جبران سره وغواړي .

د مهر مالکیت

یو سلو شپږمه ماده :

(۱) د نکاح د عقد له منعقدو سره
جوخت، زوجه د ټول مهر چې نیم
یې مستقر او نیم یې معلق وي ،

شده، فاقد شرایط مندرج
فقره (۱) این ماده باشد، در
صورت طلاق بعد از دخول،
زوجه ، مستحق مهر المثل
است.

(۳) هرگاه زوج مال غیر را مهر قرار
دهد و صاحب مال اجازه ندهد،
زوجه، مستحق مثل یا قیمت
آن است.

(۴) هرگاه مهریه، عین معین بوده و
قبل از عقد یا تسلیمی آن تلف
گردد، زوجه حق دارد مثل و
در صورت تعذر، قیمت آن
را تقاضا نماید و در صورت
معیوب شدن، عین معیوب
را با خساره آن مطالبه
نماید.

مالکیت مهر

ماده یکصد و ششم:

(۱) زوجه به محض انعقاد عقد
نکاح، مالک تمام مهر به صورت
نیمه مستقر و نیمه معلق

مالکيه کيږي او حق لري چې د هغه مطالبه وکړي خو دا چې د مهر په ورکړه کې يې موده او اقساط ټاکل شوي وي او يا په بل ډول سره تراضي شوې وي .

می شود و حق دارد آن را مطالبه نماید، مگر این که در تأدیه آن، مدت و اقساط، تعیین گردیده و یا طور دیگری تراضی شده باشد.

(۲) زوجه کولی شي د مهر تر پوره ورکړې پورې که څه هم چې مېړه معسر وي ، له تمکين څخه امتناع وکړي، پدې شرط چې دمهرله غوښتنې څخه مخکې يې په اختياري توگه تمکين نه وي کړی او مهر يې هم مؤجل نه وي. له بلوغ څخه مخکې دخول د امتناع د حق د اسقاط موجب نه گرځي .

(۲) زوجه می تواند الی تأدیه کامل مهر، و لو زوج معسر باشد، از تمکین امتناع نماید، مشروط بر این که قبل از مطالبه مهر با اختیار، تمکین نکرده و مهر او نیز مؤجل نباشد. دخول قبل از بلوغ موجب اسقاط حق امتناع نمی گردد.

(۳) که چېرې مهر مؤجل وي او زوجه په قصد سره د هغه د ورکولو دوخت تر رسېدلو پورې تمکين ونکړي، د هغې د امتناع حق ساقطېږي .

(۳) اگر مهر مؤجل باشد و زوجه به عمد، تا رسیدن زمان پرداخت آن تمکین نکند، حق امتناع او ساقط می شود.

د نکاح د عقد په ترڅ کې دمهر ټاکل

يو سلو اوومه ماده :

(۱) د نکاح د عقد په ترڅ کې د مهر په ټاکلو او د زوجې په تمکين سره، د زوج په ذمه مهرايمسمی لازمېږي او که چېرې له دخول څخه مخکې، زوجې ته طلاق ورکړل شي، د نيمايي مهرايمسمی مستحقه ده.

(۲) که چېرې زوجې ټول مهر قبض او هغه يې مصرف يا تلف کړی وي، خو مخکې له دخول څخه طلاق ورکړل شي، د هغه د بې نيمايي د غوښتنې وړ دی. په هغه صورت کې چې د هغه بيه د عقد په وخت کې د قبض له وخت سره تفاوت ولري، ټيټه بيه د ورکړې وړ ده.

(۳) له دخول څخه مخکې د زوجې د طلاق په صورت کې د مهر منفصله نما په زوجې پورې اړه لري، خو زوج کولی شي چې د

تعيين مهر در ضمن عقدنکاح

ماده یکصد و هفتم:

(۱) با تعيين مهر در ضمن عقد نکاح و تمکين زوجه، مهرايمسمی بر ذمه زوج لازم می گردد و هرگاه قبل از دخول، زوجه طلاق داده شود، مستحق نصف مهر المسمی می باشد.

(۲) هرگاه زوجه تمام مهر را قبض و آن را مصرف يا تلف نموده باشد، هرگاه قبل از دخول طلاق داده شود، نصف قيمت آن قابل مطالبه است. درصورتی که قيمت آن در موقع عقد با موقع قبض متفاوت باشد، نازلترین قيمت قابل پرداخت می باشد.

(۳) نماء منفصل مهر درصورت طلاق زوجه قبل از دخول، متعلق به زوجه است، ولی زوج می تواند نصف نماء متصل را

متصلې نما نیمائي وغواړي. که چېرې مهریه له زوجې سره معیوبه شي د ارش نیم اودعین نیم د غوښتنې وړ دی. خو که چېرې مهر، حامله حیوان یا میوه داره ونه وي ، د منفصل نمایمائي هم په زوج پورې اړه پیدا کوي .

دمهر د پېروالي او کموالي حالات

یو سلو اتمه ماده :

که چېرې د عقد او طلاق تر منځ په واټن کې له دخول مخکې، د مهر المسمي ارزښت د زوجې د عمل په اثر زیات شوی وي، نوموړی زیاتوالی په هغې پورې اړه لري خو که د بازار د نرخ په اثر زیاتوالی یاکم والی ومومي ، په زوج پورې اړه لري.

له مهر څخه د زوج د ذمې ابراء

یو سلو نهمه ماده :

که چېرې غیر مدخوله زوجې ، د زوج ذمه د مهر له بابتې پرې کړي،

مطالبه نماید. هرگاه مهریه نزد زوجه معیوب شود، نصف ارش و نصف عین قابل مطالبه است، ولی اگر مهر، حیوان حامل یا درخت با میوه باشد، نصف نماء منفصل نیز به زوج تعلق می گیرد.

حالات افزایش و تنزل مهر

ماده یکصد و هشتم:

هرگاه در فاصله بین عقد و طلاق قبل از دخول، ارزش مهر المسمی به اثر عمل زوجه افزایش یافته باشد، افزایش مذکور متعلق به او است، ولی اگر بر اثر نرخ بازار افزایش یا تنزل پیدا کند ، مربوط به زوج است.

ابراء ذمه زوج از مهر

ماده یکصد و نهم:

هرگاه زوجه غیر مدخوله، ذمه زوج را از بابت مهر، بری کند، یا مهر را

يا مهر هغه ته هبه ڪري، د طلاق د واقع ڪېدو په صورت کې، زوج د نيماني مهر د غوښتنې حق لري .

د مهر د استحقاق حالات

يو سلو لسمه ماده :

(۱) که چېرې د نکاح عقد له دخول څخه وروسته په هر سبب چې وي، فسخه شي، زوجه د ټول مهرالمسمی مستحقه کېږي .

(۲) که چېرې د نکاح عقد له دخول څخه مخکې په هر سبب چې وي، فسخه شي، زوجه د مهر مستحقه نده خو دا چې فسخه د نارینه د عنن يا ارتداد په سبب وي، پدې صورت کې زوجه دنیم مهرالمسمی مستحقه ده.

(۳) که چېرې زوجې د نکاح په عقد کې زوج ته دوکه (فريب) ورکړې وي او نکاح د زوجې د عیبونو په خاطر وروسته له دخول نه فسخه شي، زوجه د مهر مستحقه نه کېږي، خو که چېرې زوج د درېیم

به او هبه نماید، زوج در صورت وقوع طلاق، حق مطالبه نصف مهر را دارد.

حالات استحقاق مهر

ماده یکصد ودهم :

(۱) هرگاه عقد نکاح به هر سبب بعد از دخول فسخ شود، زوجه مستحق کل مهر المسمی می گردد.

(۲) هرگاه عقد نکاح به هر سببی، قبل از دخول، فسخ گردد، زوجه مستحق مهر نمی باشد، مگر این که فسخ به سبب عنن یا ارتداد مرد باشد، در این صورت زوجه مستحق نصف مهر المسمی است.

(۳) هرگاه زوجه، زوج را در عقد نکاح فريب داده باشد و نکاح به واسطه عیوب زوجه بعد از دخول فسخ شود، زوجه مستحق مهر نمی باشد، ولی اگر زوج از طرف شخص ثالث فريب داده شده

شخص لخوا دوکھ شوی وي، پدي صورت کي زوجہ د مهر مستحقہ ده او زوج کولی شي چي له درېيم شخص څخه د زیان غوښتنه وکړي.

(۴) که چېرې نکاح د زوجینو دیوه د مرګ په سبب له دخول مخکې انحلال پیدا کړی وي، زوجہ دنیم مهرالمسمى مستحقه کېږي خو که په عقد کې، مهر ذکرشوی نه وي، بنځه دهغه مستحقه نده .

(۵) که چېرې د نکاح عقد د زوج د مرض په حالت کې واقع شوی وي ، له دخول مخکې د زوجینو د یوه د مړینې په صورت کې ، زوجہ دمهر نه مستحقه کېږي.

(۶) له دخول څخه مخکې د نکاح عقد د موانعود موجودیت په سبب د نکاح دعقد د بطلان په صورت کې، زوجہ د مهر مستحقه نده خو وروسته له دخول څخه د مهرالمثل مستحقه ده، خوکه چېرې بنځه دعقد په بطلان عالمه وي، دمهر نه مستحقه کېږي.

باشد، در این صورت زوجہ مستحق مهر بوده و زوج می تواند از شخص ثالث خساره را مطالبه نماید.

(۴) هرگاه نکاح به سبب مرګ یکی از زوجین قبل از دخول، انحلال یافته باشد، زوجہ مستحق نصف مهر المسمى می باشد، ولی اگر در عقد، مهر ذکر نشده باشد، زن مستحق آن نیست.

(۵) هرگاه عقد نکاح در حالت مرض زوج واقع شده باشد، در صورت فوت یکی از زوجین قبل از دخول، زوجہ مستحق مهر نمی گردد.

(۶) در صورت بطلان عقد نکاح به سبب وجود موانع نکاح قبل از دخول، زوجہ مستحق مهر نبوده، ولی بعد از دخول مستحق مهر المثل می باشد، ولی اگر زن عالم به بطلان عقد باشد، مستحق مهر نمی شود.

د عقد په ترڅ کې د مهرنه ټاکنه

یوسلو یوولسمه ماده :

(۱) د نکاح عقد، د مهر په نه ټاکلو سره صحیح دی او زوجین کولی شي هغه مخکې له دخول څخه په تراضی سره وټاکي او وروسته له دخول څخه، زوجه د مهرالمثل مستحقه ده .

(۲) که چېرې د عقد او دخول ترمنځ واټن کې ، مهرالمثل تفاوت پیدا کړي، د مهر د ټاکنې معیار د دخول وخت دی.

(۳) د مهر د نه ټاکنې په صورت کې، زوجه کولی شي چې د اندازې تر ټاکنې او د هغه تر سپارلو پورې، له تمکین څخه امتناع وکړي.

(۴) که چېرې نکاح د نارینه د طلاق، ارتداد، یا عنن په سبب له دخول نه مخکې، انحلال ومومي، د مهر د نه ټاکلو په صورت

عدم تعیین مهر در ضمنعقد

ماده یکصدویازدهم:

(۱) عقد نکاح با عدم تعیین مهر صحیح بوده و زوجین می توانند آن را قبل از دخول با تراضی تعیین نمایند و بعد از دخول زوجه مستحق مهرالمثل می باشد.

(۲) هرگاه در فاصله بین عقد و دخول، مهر المثل تفاوت پیدا کند، معیار تعیین مهر زمان دخول است.

(۳) در صورت عدم تعیین مهر، زوجه می تواند الی تعیین مقدار و تسلیم آن، از تمکین امتناع ورزد.

(۴) هرگاه نکاح به سبب طلاق، ارتداد یا عنن مرد قبل از دخول، انحلال یابد، در صورت عدم تعیین مهر،

کې، زوجه د مهرالمتعه مستحقه ده. خوکه د نکاح انحلال د زوجینو د یوه د مړینې، ارتداد یا د ښځې د عیب له امله وي، د مهر د نه ټاکنې په صورت کې، له عقدنه مخکې اوله هغه وروسته، له دخول نه مخکې، زوجه د مهر نه مستحقه کېږي.

(۵) که چېرې د نکاح عقد د هغه د موانعو د وجود له امله له دخول نه مخکې باطل شي، د مهر د نه ټاکنې په صورت کې، زوجه د څه شي نه مستحقه کېږي، خو وروسته له دخول څخه د مهر المثل مستحقه ده، پدې شرط چې له پنځه سوه درهمه (مهرالسنه) څخه زیاته نه وي. که چېرې زوجه په حرمت باندې علم ولري، پدې صورت کې د مهر مستحقه نده.

د عقد په ترڅ کې د مهرالمسمي

نه شرط

یوسلو دوولسمه ماده :

د عقد په ترڅ کې د مهر مطلق نه

زوجه مستحق مهرالمتعه است. ولی هرگاه انحلال نکاح به سبب مرگ یکی از زوجین، ارتداد یا عیب زن باشد، در صورت عدم تعیین مهر، قبل از عقد و بعد از آن، قبل از دخول، زوجه مستحق مهر نمی‌گردد.

(۵) هرگاه عقد نکاح به سبب وجود موانع آن، قبل از دخول باطل گردد، در صورت عدم تعیین مهر، زوجه مستحق چیزی نمی‌گردد، ولی بعد از دخول مستحق مهر المثل می‌باشد، مشروط براینکه از پنجصد درهم (مهر السنه) بیشتر نباشد. ولی اگر زوجه علم به حرمت داشته باشد، در این صورت مستحق مهر نیست.

شرط عدم مهر المسمی در

ضمن عقد

ماده یکصد و دوازدهم :

شرط عدم تعیین مطلق مهر در ضمن

ٽاڪل د هغه باطل او مبطل دي، خو د مهورالمسمى نه شرط جايزاود هغه مورد په حڪم کې دى چې مهر ٽاڪل شوى نه وي. خو كه چېرې د مهورالمثل نه ٽاڪل له دخول نه وروسته شرط كړي، پدې صورت كې شرط او عقد دواړه باطل دي .

د مهر د ټاكنې تفويض

يو سلوديارلسمه ماده :

(۱) كه چېرې د مهر د ټاكنې واك زوج يا درېيم شخص ته وسپارل شي ، هغوى كولى شي چې د هغې اندازه وټاكي ، خو كه چېرې د مهر د ټاكنې واك زوجي ته پرېښودل شوى وي ، پدې صورت كې هغه نشي كولى چې د زوج له رضاييت پرته له مهورالسنه څخه زيات وټاكي .

(۲) كه چېرې د مهر د ټاكنې صلاحيت، زوج يا زوجي ته وسپارل شي او دوى د مهر له ټاكنې څخه مخكې او له دخول څخه مخكې وفات شي،

عقد، باطل و مبطل آن است، ولى شرط عدم مهر المسمى جايز بوده و در حكم موردى است كه مهر تعيين نشده باشد. ولى اگر عدم تعيين مهر المثل را بعد از دخول شرط كند، در اين صورت شرط وعقد هردو باطل است.

تفويض تعيين مهر

ماده يكصدوسيزدهم :

(۱) هرگاه صلاحيت تعيين اندازه مهر به زوج يا شخص ثالث تفويض گردد، آنها مى توانند مقدار آنرا تعيين نمايند، ولى اگر صلاحيت تعيين مهر به زوجه واگذار شده باشد، در اين صورت او نمى تواند بدون رضاييت زوج، بيشتتر از مهر السنه تعيين نمايد.

(۲) هرگاه صلاحيت تعيين مهر، به زوج يا زوجه واگذار شود و آنها قبل از تعيين مهر و قبل از دخول فوت نمايد، زوجه مستحق مهورالمتعنه

زوجه د مهرالمتعه مستحقه ده، خو که چېرې د مهر د ټاکنې واک درېیم شخص ته پرېښودل شي او هغه له دخول نه مخکې وفات شي، پدې صورت کې نوی حکم ټاکل کېږي او یا خپله زوجین په تراضی سره مهر ټاکي، خو که چېرې درېیم شخص له دخول څخه وروسته وفات شي، پدې صورت کې زوجه د مهرالمثل مستحقه کېږي.

(۳) که چېرې هغه شخص چې د مهر د اندازې د ټاکنې واک ورته سپارل شوی دی، د هغه له ټاکلو څخه ډډه وکړي، محکمه هغه د مهر په ټاکلو ملزموي او یا د زوجینو په تراضی سره نوی حکم ټاکل کېږي، یا دا چې طرفین په تراضی سره د مهر اندازه ټاکي.

له مهر څخه را پیداشوی اختلاف

یو سلو څوارلسمه ماده :

(۱) که چېرې زوج یو مال د مهر په اندازه زوجي ته ورکړی وي او

است، ولی اگر صلاحیت تعیین مهر به شخص ثالث واگذار شود و او قبل از دخول فوت کند، در این صورت، داور جدید تعیین می گردد و یا خود زوجین با تراضی، مهر را معین می کنند، ولی اگر شخص ثالث بعد از دخول بمیرد، در این صورت زوجه مستحق مهر المثل می گردد.

(۳) هرگاه شخصی که صلاحیت تعیین اندازه مهر به او تفویض شده است، از تعیین آن امتناع ورزد، محکمه او را به تعیین مهر ملزم و یا با تراضی زوجین داور جدید تعیین می شود، یا اینکه طرفین با تراضی، اندازه مهر را تعیین می نمایند.

اختلاف ناشی از مهر

ماده یکصد و چهاردهم:

(۱) هرگاه زوج مالی را به مقدار مهر به زوجه داده باشد و زوجه مدعی

هدیه و زوج مدعی پرداخت مهر باشد، در این صورت مراتب ذیل مدنظر گرفته می شود:

- ۱- طرفی که دلیل وینه داشته باشد، به نفع او حکم می شود.
- ۲- هرگاه هر دو برای اثبات ادعای خود، دلیل وینه بیاورند، دلیل وینه زوج مقدم است.
- ۳- هرگاه هر دو از اقامه وینه عاجز باشند، به نفع زوج حکم می شود.

(۲) هرگاه اندازه مهر ضمن عقد نکاح تعیین نشده، ولی زوج قبل از دخول شیئی از زوج گرفته باشد، همان شی، مهر او محسوب می شود.

(۳) در صورتی که زوج فوت نماید یا طلاق واقع شود و مهر مدت دار باشد، قبل از رسیدن اجل (مدت) مهر قابل مطالبه نیست، ولی بافوت زوج، مهر مؤجل در حکم معجل (حال)

زوج د هدیه مدعی اوزوج د مهر ورکولو مدعی وي، په دغه صورت کې لاندې مراتب په نظر کې نیول کېږي:

- ۱- هغه طرف چې دلیل او وینه ولري، د هغه په ګټه حکم کېږي .
- ۲- که چېرې دواړه خواوې دخپلې ادعا د ثبوت لپاره دلیل او وینه راوړي، دینځې دلیل او وینه مخکې دی .
- ۳- که چېرې دواړه د وینې له اقامې څخه عاجز وي، د نارینه په ګټه حکم کېږي .

(۲) که چېرې د مهر اندازه د نکاح د عقد په ترڅ کې ټاکل شوې نه وي، خو زوجې له دخول نه مخکې له زوج څخه څه شی اخیستی وي، هماغه شی، د هغې مهر ګڼل کېږي.

(۳) په هغه صورت کې چې زوج وفات شي یا طلاق واقع شي او مهر، موده لرونکی وي. د اجل (مودې) له رسېدلونه مخکې، مهر د غوښتنې وړ ندی، خو د زوج په وفات سره مؤجل مهر د معجل

(حال) په حکم کې راځي .

(۴) د مهر د تعجيل او تأجيل د اختلاف په صورت کې ، د تأجيل مدعي مکلف دی چې دليل راوړي ، پرته له هغه، په تعجيل سره قول، په قسم سره منل کېږي .

د وکیل لخوا د مهر يې ورکول
يو سلو پنځلسمه ماده :

که چېرې يو شخص د يوه نارينه له خوا څخه د وکالت په ادعا سره، يوه بنځه د هغه په نکاح کې راوړي، خو نارينه د نکاح له عقد څخه وروسته وفات شي ، په هغه صورت کې چې ورته ، د هغه له وکالت څخه انکار وکړي او د هغه د اثبات لپاره څه دليل وجود ونلري ، وکیل مکلف دی چې د زوجې مهریه د دې قانون د حکمونو مطابق ورکړي .

د مهر د ټاکنې او قبض اختلاف
يو سلو شپاړسمه ماده :

(۱) که چېرې زوجين د مهر په

می گردد.

(۴) در صورت اختلاف در تعجيل و تأجيل مهر، مدعی تأجيل مکلف است دليل بياورد، در غير آن قول به تعجيل با قسم پذيرفته می شود .

پرداخت مهریه از طرف وکیل
ماده یکصد و پانزدهم:

هرگاه شخصی با ادعای وکالت از طرف مردی، زنی را به عقد نکاح او در آورد، ولی مرد بعد از عقد فوت نماید، در صورتی که ورثه، وکالت او را انکار کند و دليل مبنی بر اثبات آن وجود نداشته باشد، وکیل مکلف است، مهریه زوجه را مطابق احکام این قانون پرداخت نماید

اختلاف تعیین و قبض مهر
ماده یکصد و شانزدهم:

(۱) هرگاه زوجين در تعيين و عدم

ټاکلواو نه ټاکلو کې اختلاف وکړي، د ټاکنې مدعي، مکلف دی چې هغه ثابت کړي، پرته لدې د منکر قول په قسم سره منل کېږي او د مهر په قبض کې د اختلاف په صورت کې د قبض مدعي مکلف دی چې هغه ثابت کړي، پرته له هغه د منکر قول په قسم سره مقدم دی.

(۲) که چېرې زوج د ذمي د ابراء يا د مهر د ورکړې مدعي او زوجه د هغو منکره وي يا زوجه د زیات مدعي او زوج د لږ مدعي وي، د ذمي د ابراء او د ورکړې مدعي او د زیات مدعي مکلف دي چې هغه ثابت کړي، لدې پرته د منکر قول له قسم سره منل کېږي.

د ټاکل شوي مهر په ځای د بل

مال ذکر کول

يو سلو اووه لسمه ماده :

که چېرې يو شی مهر وټاکل شي، خو د عقد په وخت کې په صوری

تعیین مهر اختلاف نمایند، مدعي تعیین، مکلف است آن را ثابت کند، در غیر آن قول منکر، با قسم پذیرفته می شود و در صورت اختلاف در قبض مهر، مدعي قبض مکلف است آن را ثابت کند، در غیر آن قول منکر با قسم مقدم است.

(۲) هرگاه زوج، مدعي ابراء ذمه يا پرداخت مهر و زوجه منکر آن باشد، يا زوجه مدعي بیشتر و زوج مدعي کمتر بوده، مدعي ابراء ذمه و پرداخت و مدعي بیشتر مکلف است ثابت کند، در غیر آن قول منکر با قسم پذیرفته می شود.

ذکر مال دیگر بجای مهر

تعیین شده

ماده یکصد و هفدهم:

هرگاه شی مهر تعیین شود، ولی در هنگام عقد طور صوری مال دیگری

ډول بل مال دمهر په عنوان ذکر شي او لومړنی مهر قصد نشي، د مهر توافق باطل او د هغه مورد په حکم کې دی چې مهر ټاکل شوی ندی. په هغه صورت کې چې د طرفینو قصد عقد په وخت کې هماغه اولنی شی وي، هماغه مهردی.

د مهرالمثل د لزوم موارد

یو سلو اتلسمه ماده :

په لاندې مواردو کې د شخص پر ذمه مهرالمثل لازميږي :

۱- په هغه صورت کې چې یو شخص د جینی بکارت په هره وسیله سره زایل کړي.

۲- په هغه صورت کې چې له مجنونې او صغیرې سره زنا وکړي.

۳- که چېرې له هغې ښځې سره چې هغه د زنا د عمل په حرمت علم نلري زنا وکړي .

به عنوان مهر ذکر شود و مهر اول قصد نشود، توافق مهر باطل و در حکم موردی است که مهر تعیین نشده است. در صورتی که قصد طرفین در موقع عقد همان چیز اول بوده، همان مهر می باشد.

موارد لزوم مهر المثل

ماده یکصد و هجدهم:

در حالات ذیل مهر المثل بر ذمه شخص لازم می گردد:

۱- در صورتی که فردی بکارت دختري را به هر وسیله ازاله کند.

۲- در صورتی که با مجنونه یا صغیره زنا کند.

۳- هرگاه با زنی که علم به حرمت عمل زنا ندارد، زنا کند.

د مهربې د ورکړې طريقه

يو سلو نولسمه ماده :

(۱) که چېرې مهربه د هېواد رايجې پيسې، خارجي پيسې يا سره زر وي، طرفين کولی شي چې د ورکړې د وخت د کلني ارزښت دتغییر په تناسب د نکاح د عقد د انعقاد د کال په نسبت، هغه محاسبه کړي پرته لدې د پیسود ارزښت پرما بالتفاوت باندي مصالحه کېږي.

(۲) که چېرې مهر مؤجل وي د هغه د ارزښت د سررسید د کال مطابق محاسبه کېږي. پرته له هغه په ما به التفاوت مصالحه کوي .

نفقه

يو سلوشلمه ماده :

د زوجې نفقه د دې قانون د حکمونو مطابق ، د زوج په غاړه ده.

جهیزیه

يو سلويو ويستمه ماده :

(۱) جهیزیه: د کور اثاثیه، جامې او

نحوۀ پرداخت مهربه

ماده یکصد و نهم:

(۱) هرگاه مهربه؛ پول رایج کشور، پول خارجی یا طلا باشد، طرفین می توانند، متناسب با تغییر ارزش سالانۀ زمان تأدیه، نسبت به سال انعقاد عقد نکاح آنرا محاسبه نمایند، در غیر آن در ما بالتفاوت ارزش مصالحه می شود.

(۲) هرگاه مهر مؤجل باشد، مطابق ارزش سال سر رسید آن محاسبه می گردد. در غیر آن طرفین در ما بالتفاوت مصالحه می نمایند.

نفقه

ماده یکصد و بیستم:

نفقه زوجه مطابق احکام این قانون بر عهده زوج می باشد.

جهیزیه

ماده یکصد و بیست و یکم :

(۱) جهیزیه: اثاثیۀ منزل، البسه و

هغه شيان دي چې زوجه ئې له خپلې او يا د پلار له شتمنۍ څخه گټه کور ته راوړي .

(۲) د زوجې له جهېزې څخه د زوج انتفاع تبرعي نده، خو دا چې زوجه يا عرف ، د هغې تبرع والی تأييد کړی.

(۳) که چېرې زوج يا د هغه غوښتونکي (طلب گاران) ادعا وکړي چې خاص مال په زوج پورې اړه لري، خو زوجه مدعي وي چې هغه د هغې د جهېزې جزء دی، د يوه د ذواليد والي په صورت کې، هغه بل بايد د هغه خلاف ثابت کړي. خو که دواړه ذواليد وي يا يو هم ذواليد نه وي ، مسئله د تداعي په باب کې داخلېږي ، يعنې هر يو د دليل اقامې ته محتاج دی .

(۴) که چېرې يو له زوجينو د جهېزې د تلف کېدو مدعي او بل يې منکر وي، د تلف مدعي بايد ثابت کړي، پرته له هغه د منکر قول

اشيايی است که زوجه از دارایی خود يا پدرش به منزل مشترک می آورد.

(۲) انتفاع زوج از جهيزیه زوجه تبرعی نیست، مگر اینکه زوجه يا عرف، تبرعی بودن آن را تأييد نماید.

(۳) هرگاه زوج يا طلبکاران او ادعا کنند که مال خاصی به زوج تعلق دارد، ولی زوجه مدعی باشد که آن جزء جهيزیه او است، در صورت ذواليد بودن یکی، دیگری بايد خلاف آن را ثابت کند. ولی اگر هر دو ذواليد يا هيچ کدام ذواليد نباشد، مسئله در باب تداعي داخل می شود، يعنی هر کدام محتاج به اقامه دليل است.

(۴) هرگاه یکی از زوجين مدعی تلف شدن جهيزیه باشد و دیگری منکر آن، مدعی تلف بايد ثابت کند، در غير آن قول منکر

په قسم سره د حکم مدار گرځي .
 (۵) که چېرې زوج له واده نه
 مخکې، ځينې مالونه پېرلي او د
 زوجې کورته يې انتقال کړي وي
 خو هغه له ځان سره مشترک کورته
 راوړي، پدې صورت کې نوموړي
 مالونه د زوج د مالونو جزء ګڼل
 کېږي، خو دا چې زوجه ثابته کړي
 چې مال د هغې په تملیک
 کې راغلی دی.

د زوجينو مشترک تکالیف

يو سلو دوه ويستمه ماده :

(۱) زوجين د زوجيت د شرعي
 او قانوني وجايو په ترسره کولو او يو
 له بل او د يو بل له والدينواو اقاربو
 سره په ښه سلوک (حسن معاشرت)
 مکلف دي .

(۲) زوجين مکلف دي چې د
 کورنۍ د بنسټ د ټينګښت او د
 اولاد په روزنه کې يو له بل سره
 مرسته او همکاري وکړي.

(۳) زوجين مکلف دي له هغو

باقسم مدار حکم قرار می گیرد.
 (۵) هرگاه زوج اموالی را
 قبل از عروسی خریداری
 و به خانه زوجه انتقال داده باشد
 تا آنرا همراه خود به منزل
 مشترک بیاورد، در این صورت
 اموال مذکور جزء اموال زوج
 محسوب می شود، مگر اینکه
 زوجه ثابت کند که مال به تملیک او
 در آمده است.

تکالیف مشترک زوجین

ماده یکصد و بیست و دوم:

(۱) زوجین مکلف به انجام وجایب
 شرعی و قانونی زوجیت و حسن
 معاشرت با یکدیگر و والدین
 و اقارب هم دیگر
 می باشند.

(۲) زوجین مکلف اند در تحکیم
 اساس خانواده و تربیت اولاد
 با یکدیگر معاونت و همکاری
 نمایند.

(۳) زوجین مکلف اند از اعمالی که

اعمالو څخه چې د يو بل د نفرت او انزجار موجب گرځي، ډډه وکړي .

(۴) زوجه د کور په دننه کې د هغې برخې کارونو په اداره او ترسره کولو مکلفه ده کوم چې زوج د عقد په وخت کې ورته شرط ايښی وي، له هغو پرته د کورکار پرېنځه باندې واجب ندی.

د زوجينو متقابل حقوق

يو سلو در ويستمه ماده :

(۱) د کورنۍ سرپرستي د خاوند حق دی، خو دا چې د زوج د فکري قصور له امله، د محکمې د حکم په موجب، دغه حق زوجې ته سپارل شوی وي .

(۲) له کور څخه د زوجې وتل د مشروع او متعارفو مقصدونو لپاره مجاز دي. زوج اوزوجه کولی شي يو بل د شرعې او قانون له منافي اعمالو څخه منع کړي او د اختلاف په صورت کې محکمه حکم کوي.

موجب تنفر و انزجار همدیگر می شود، اجتناب نمایند.

(۴) زوجه مکلف به اداره و انجام آن قسمت از کارهای داخل منزل می باشد که زوج بر او در حین عقد شرط گذاشته باشد، در غیر آن کارخانه برزن واجب نیست.

حقوق متقابل زوجین

ماده یکصد و بیست و سوم:

(۱) سرپرستی خانواده حق زوج می باشد، مگر اینکه به سبب قصور فکری زوج، به موجب حکم محکمه، این حق به زوجه واگذار گردد.

(۲) خروج زوجه از منزل به منظور مقاصد مشروع و متعارف مجاز است. زوج و زوجه می توانند یکدیگر را از اعمال منافی شرع و قانون منع نمایند و در صورت اختلاف محکمه حکم می کند.

(۳) که چېرې زوجه شاغله وي ، (۳) هرگاه زوجه شاغل باشد، دهغي د کاراجرت په هغي پورې اړه لري . اجرت کارش متعلق به خود اوست.

(۴) زوجه د خپلې شتمنۍ مالکه ده (۴) زوجه مالک دارايی خود او کولی شي چې د زوج له اجازې پرته په هغه کې هر ډول تصرف وکړي.

د عقد په ترڅ کې شروط

شروط ضمن عقد

يو سلو څلور ويستمه ماده :

ماده یکصد وييست وچهارم:

د عقد په ترڅ کې شرط ، د اصلي عقد په ترڅ کې يو تبعي تعهد دی.

(۱) شرط ضمن عقد، تعهدی تبعی در ضمن عقد اصلی است.

(۲) که چېرې د عقد په ترڅ کې، شرط نامقدور، بې فائدي او يا د شرع او قانون خلاف وي، شرط باطل او د نکاح عقد صحيح دی، خو د مطلق مهر د نفې په شرط چې نکاح په هغه باندې باطلېږي .

(۲) هرگاه شرط ضمن عقد نامقدور، بی فایده یا خلاف شرع و قانون باشد، شرط باطل و عقد نکاح صحیح است، مگر در شرط نفی مطلق مهر، که نکاح با آن باطل می شود.

(۳) هغه شرط چې د نکاح د عقد د ذات د مقتضا مخالف وي، باطل او مبطل د عقد دی. شرط هغه وخت د عقد د ذات له مقتضا سره مخالف ګڼل کېږي چې د هغه ذات يا اثر نفې کړي، په داسې ډول چې د

(۳) شرطیکه خلاف مقتضای ذات عقد نکاح باشد، باطل و مبطل عقد است. شرط زمانی مخالف مقتضای ذات عقد پنداشته می شود که ذات یا اثر آن را نفی کند، بطوریکه رعایت مفاد شرط،

- شرط د گټې په پام کې نیول، د عقد ماهیت ته تغیر ورکړي، لکه د زوجیت د اړیکې د مطلق نه برقرارولو شرط.
- (۴) زوجه کولی شي چې د لاندې مواردو په پام کې نیول پر زوج شرط کړي:
- ۱- په دایمي یا متعه توګه له بلې ښځې سره د نکاح نه عقدول.
 - ۲- زوجې ته د مسکن د واک ورکول.
 - ۳- زوجې ته د طلاق د وکالت ورکول په مطلق ډول یا په لاندې مواردو کې:
 - د نفقې نه ورکول پداسې ډول چې زوجه په عسrau خرج کې واقع شي.
 - په طویل حبس د زوج محکومیدل.
 - په صعب العلاج ناروغۍ باندې د زوج اخته کېدل.
 - د زوج غیبت د هرې مودې لپاره چې شرط شي.
- (۵) ښځه کولی شي چې د نکاح په عقد کې شرط کنښي چې جنسي ماهیت عقد را تغیر دهد. مانده شرط عدم برقرارۍ مطلق رابطه زوجیت.
- (۴) زوجه می تواند رعایت موارد ذیل را برزوج شرط نماید:
- ۱- عدم عقد نکاح با زن دیگر بطور دایم یا متعه.
 - ۲- اعطای اختیار مسکن بازوجه.
 - ۳- اعطای وکالت طلاق برای زوجه به صورت مطلق یا در موارد ذیل:
 - عدم پرداخت نفقه به نحوی که زوجه دچار عسروخرج گردد.
 - محکومیت زوج به حبس طویل.
 - مبتلا شدن زوج به بیماری صعب العلاج.
 - غیبت زوج برای هرمدت که شرط شود.
- (۵) زن می تواند در عقد نکاح شرط کند که درفرض عدم رغبت

يوځای والي ته دنه رغبت په صورت کې ډډه وکړي، که څه هم چې مېړه رغبت ولري او همدارنگه د حرج ، سختۍ او د جنسي يوځای والي په فرض کې بنځه کولای شي پرته له شرطه ډډه وکړي

(۶) د نکاح د عقد د فسخې د خیار شرط لگول یا د هغه انفساخ له هغو مواردو پرته چې پدې قانون کې اټکل شويدي، باطل دی.

(۷) که چېرې د نکاح د عقد په ترڅ کې، دثالث شخص پر علیه د یوه فعل کول یا نه کول دهغې په موافقت شرط کېنودل شي، د تخلف په صورت کې ثالث شخص دواړه زیانونو ضامن دی.

د نکاح له عقد څخه را پیدا شوي اختلافونه

یو سلو پنځه ویستمه ماده :

(۱) که چېرې د زوجینو تر منځ د نکاح د عقد پر آثارو باندې په زائد

زن به آمیزش جنسي ، امتناع نماید ، هرچند که شوهر رغبت داشته باشد. وهمچنین در فرض حرج، سختی و ضرر آمیزش جنسي، زن می تواند بدون شرط امتناع کند.

(۶) شرط خیار فسخ عقد نکاح یا انفساخ آن در غیر مواردی که در این قانون پیش بینی گردیده، باطل است.

(۷) هرگاه در ضمن عقد نکاح، انجام یا ترک فعلی علیه شخص ثالث، با موافقت او شرط شود ، در صورت تخلف ، شخص ثالث ضامن خسارات وارده می باشد.

اختلافات ناشی از عقد نکاح

ماده یکصد و بیست و پنجم:

(۱) هرگاه بین زوجین ، در شرط و وصفی زاید بر آثار عقد نکاح

شرط او وصف کي اختلاف واقع شي، مدعي ئې بايد ثابت کړي، له هغه پرته د منکر قول په قسم سره د حکم مدار قرار نيسي .

(۲) که چېرې يو شخص ، له بل سره د زوجيت مدعي وي او هغه ور څخه منکر شي ، مدعي بايد خپله ادعا ثابته کړي، له هغې پرته د منکر قول په قسم سره د حکم مدار قرار نيسي . په هغه صورت کي چي د زوجيت منکر ، د هغه په گټه د حکم له صادرېدو وروسته په زوجيت باندې اقرار وکړي او د خپل مخکني انکار لپاره کوم موجه دليل ولري، د هغه د زوجيت پر ثبوت باندې حکم صادرېږي .

(۳) که چېرې يوه ښځه ادعا وکړي چي مېړه نلري ، د هغې د صدق په احتمال سره ، شخص کولی شي چي له تفحص (پلټنې) پرته له هغې سره واده وکړي او که له واده وروسته ښځه له بل چا سره د زوجيت ادعا

اختلاف واقع شود، مدعی باید ثابت نماید ، در غیر آن قول منکر، باقسم مدار حکم قرار می گیرد.

(۲) هرگاه شخصی، مدعی زوجیت با دیگری باشد و او منکر آن گردد، مدعی باید ادعای خویش را ثابت کند، در غیر آن قول منکر با قسم مدار حکم قرار می گیرد. در صورتی که منکر زوجیت، بعد از صدور حکم به نفع او، اقرار به زوجیت نماید و دلیل مؤجه برای انکار سابق خود داشته باشد، حکم به ثبوت زوجیت او صادر می شود.

(۳) هرگاه زنی ادعا کند که شوهر ندارد، با احتمال صدق او، شخص میتواند بدون تفحص با او ازدواج نماید و اگر بعد از ازدواج، زن مدعی زوجیت با شخص دیگر شود یا

وکړي او يا بل شخص له هغې سره د زوجيت ادعا وکړي، د هغې په اثبات سره، نکاح باطله او د وطی په شېبه په حکم کې ګڼل کېږي او د دخول په صورت کې، ښځه د عقد په بطلان باندې په نه علم لرلو سره، د مهرالمثل مستحقه ګرځي.

شپږم فصل

د نکاح د عقد انحلال

د نکاح د عقد د انحلال حالات

يو سلو شپږویشتمه ماده :

د نکاح عقد د فسخي، انفساخ، طلاق او د زوجينو د يوه په وفات سره، د دې قانون له حکمونو سره سم منحل کېږي .

فسخ

يو سلو اووه ویشتمه ماده:

(۱) که چېرې له زوجينو څخه يو د فسخي د خيار د صلاحيت په اعمالولو سره، په طلاق کې له لازمو تشریفاتو او شرایطونه پرته، د دې

شخص ديگری، ادعای زوجیت با او را نماید، با اثبات آن، نکاح باطل و در حکم وطی به شبهه پنداشته می شود و در صورت دخول، زن با عدم علم به بطلان عقد، مستحق مهر المثل می گردد.

فصل ششم

انحلال عقد نکاح

حالات انحلال عقد نکاح

ماده یکصد و بیست و ششم:

عقد نکاح به واسطه فسخ، انفساخ، طلاق یا فوت یکی از زوجین، مطابق احکام این قانون منحل می گردد.

فسخ

ماده یکصد و بیست و هفتم:

(۱) هرگاه یکی از زوجین با اعمال صلاحیت خيار فسخ، بدون تشریفات و شرایط لازم در طلاق مطابق احکام این قانون، نکاح

قانون د حکمونو مطابق، نکاح
را منحل کړي، فسخ واقع کېږي .
منحل کړي، فسخ واقع کېږي .

(۲) د نکاح د عقد د فسخې
موجبات عبارت دي له :

- ۱- عیب .
- ۲- له شرط څخه سر غړونه .
- ۳- تدلیس .
- ۱- عیب .
- ۲- تخلف از شرط .
- ۳- تدلیس .

د زوج د عیب په سبب فسخ

یو سلو اته ویشتمه ماده :

ماده یکصد ویست و هشتم:

(۱) په زوج کې د لاندې عیبونو
موجودیت له نکاح څخه مخکې او
وروسته د زوجې لپاره د فسخې د
حق موجب گرځي:

- ۱- عنن .
- ۲- جب .
- ۳- خصاء .
- ۱- عنن .
- ۲- جب .
- ۳- خصاء .

۴- دایمي یا دوره ئي جنون .

(۲) که چېرې د زوج عنن ثابت شي
هغه مکلف دی چې حد اکثر تر یو
کاله پورې خپل علاج وکړي ، د نه
رفع په صورت کې، زوجه کولی شي
چې د فسخې حق اعمال کړي. خو

را منحل نماید، فسخ واقع
می شود.

(۲) موجبات فسخ عقد نکاح
عبارتند از:

- ۱- عیب .
- ۲- تخلف از شرط .
- ۳- تدلیس .

فسخ به سبب عیب زوج

ماده یکصد ویست و هشتم:

(۱) وجود عیوب ذیل قبل یا
بعد از عقد نکاح در زوج، موجب
حق فسخ برای زوجه
می باشد:

- ۱- عنن .
- ۲- جب .
- ۳- خصاء .

۴- جنون دایمي یا دوره ای.

(۲) هرگاه عنن زوج ثابت شود، او
مکلف است حداکثر الی یکسال
خود را معالجه کند، در صورت عدم
رفع، زوجه حق فسخ را اعمال کرده
می تواند. ولی هرگاه در خلال یک

که چيرې ديوکال په ترڅ کې زوج له خپلې زوجې او يا بلې ښځې سره مقاربت وکړي او يا زوجه د نکاح په دوام راضي شي ، پدغه صورت کې زوجه د فسخي حق نلري .

د زوجې د عيب په سبب فسخ

يو سلو نهه ويستمۀ ماده :

(۱) په زوجه کې د لاندې عيبنو موجوديت د نکاح له عقد څخه مخکې د زوج لپاره د فسخي د حق موجب گرځي، پدې شرط چې زوج له عقدنه مخکې په هغې باندې علم ونلري :

۱- قرن .

۲- افشاء .

۳- ليونتوب .

۴- جذام .

۵- برص .

۶- عرج او ځکود والی .

۷- له دواړه سترگو څخه نابینائي.

(۲) که چيرې د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي عيوب د نکاح

سال زوج با زوجه خود يا زن ديگري مقاربت نمايد، يا زوجه به ادامه نکاح راضي شود، در اين صورت زوجه حق فسخ را ندارد.

فسخ به سبب عيب زوجه

ماده يكصد وييست و نهم:

(۱) وجود عيوب ذيل در زوجه قبل از عقد نکاح، موجب حق فسخ عقد نکاح برای زوج می باشد، مشروط بر اینکه زوج قبل از عقد به آن علم نداشته باشد:

۱ - قرن .

۲ - افشاء .

۳ - ديوانگي .

۴ - جذام .

۵ - برص .

۶ - عرج و لنگ بودن .

۷ - نابینايی از هر دو چشم .

(۲) هرگاه عيوب مندرج فقرۀ (۱) اين ماده بعد از عقد نکاح

له عقد څخه وروسته پيدا شي، په دغه صورت کې زوج دفسخې حق نلري.

د فسخې د حق وخت

يو سلو دېرشمه ماده :

(۱) د فسخې حق ؛ فوري دی ، که چېرې د هغه په موجباتو باندې له علم وروسته، د نکاح عقد فسخه نکړي او يا عمل (دخول يا تمکين) ترسره کړي چې د هغو په رضایت باندې دليل وي، پدغه صورت کې د خيار حق ساقطېږي، خودا چې دفسخې د حق پر فوریت باندې علم ونلري.

(۲) که چېرې له دخول څخه مخکې د زوج او يا زوجې لخوا فسخه صورت ومومي، مهړساقطېږي، خو د عنن په عیب کې د مهړالمثل نیماني لازميږي. که چېرې د دخول څخه وروسته فسخه رامنځ ته شي، پدغه صورت کې مهړالمسمی ثابتېږي .

(۳) که چېرې يو له زوجینو څخه ، د نکاح له عقد څخه مخکې، په مقابل جانب کې د فسخې دحق په

حادث شود، در این صورت زوج حق فسخ را ندارد.

زمان حق فسخ

ماده یکصد و سی ام:

(۱) حق فسخ؛ فوری بوده، هرگاه بعد از علم به موجبات آن یکی از زوجین عقد نکاح را فسخ نکند، یا عملی (دخول یا تمکین) را انجام دهند که دلیل بر رضایت آنها باشد، در این صورت حق خيار ساقط می گردد، مگر اینکه به فوریت حق فسخ، علم نداشته باشد.

(۲) هرگاه فسخ از طرف زوجه یازوج قبل از دخول صورت گیرد، مهر ساقط می گردد، ولی در عیب عنن نصف مهر المثل لازم می شود. هرگاه، فسخ بعد از دخول واقع شود، در این صورت مهر المسمی ثابت می گردد.

(۳) هر گاه یکی از زوجین، قبل از عقد نکاح، عالم به موجبات حق فسخ در جانب مقابل

موجباتو باندې عالم وي ، پدغه صورت کې د فسخي حق ساقطېږي.

(۴) دفسخي په موجب عيوب، په اقرار يا شهادت پر اقرار او يا په طبي معایناتو سره ثابتېږي.

د شرط څخه سرغړونه

يو سلو يو دېرشمه ماده :

(۱) که چېرې د نکاح د عقد د يوه طرف لپاره يو خاص وصف په صريح ډول سره شرط کېښودل شي او يا د نکاح عقد په متباني توګه پر هغه باندې واقع شي او له عقد څخه وروسته معلومه شي، چې له شرط پرته دی ، پدغه صورت کې مقابل لوری د فسخي حق لري.

(۲) که چېرې بکارت زوجي ته صراحتاً شرط کېښودل شي يا عقد په متباني توګه پر هغه باندې واقع شي ، خو وروسته معلومه شي چې زوجه له عقد نه مخکې باکره نه وه، پدغه صورت کې زوج د نکاح د فسخي حق لري او که فسحه ئې

باشد، در این صورت حق فسخ ساقط می شود.

(۴) عيوب موجب فسخ، به اقرار يا شهادت بر اقرار يا توسط معاینات طبي ثابت می شود.

تخلف از شرط

ماده یکصد و سی و یکم :

(۱) هرگاه برای یکی از طرفین عقد نکاح، وصف خاصی صریحاً شرط گذاشته شود و یا عقد نکاح متبانیاً بر آن واقع گردد و بعد از عقد ظاهر شود که فاقد شرط می باشد، در این صورت، طرف مقابل حق فسخ را دارد .

(۲) هرگاه بکارت برای زوجه، صریحاً شرط گذاشته شود یا عقد متبانیاً بر آن واقع گردد، ولی بعداً معلوم شود که زوجه قبل از عقد، باکره نبوده، در این صورت زوج حق فسخ نکاح را دارد و اگر فسخ نکرد و یا ثابت

نکړ او يا ثابته شوه چې د بکارت د ازالې علت، ټوپ وهل او منډه ده، پدغه صورت کې د بکر او غير بکر مهرما به التفاوت دکسر وړدی، او که چېرې بکارت شرط نه وي ايښودل شوی خو زوجه، ولي يانې وکیل تدلیس کړی وي، زوج کولی شي چې عقد فسخه اويا مهر کسر کړي.

تدلیس

يو سلو دوه دېرشمه ماده :

(۱) تدلیس د عقد له لورو څخه د يوه عمدې صريح يا ضمني اقدام يا د عيب او نقص په پټولو باندې سکوت دی چې که چېرې مقابل لوری په هغه باندې واقف وای نو د نکاح په عقد باندې نه راضي کيده اويا دمفقود د کمال د صفت ښکاره کول دي چې د نکاح عقدولو ته د زوجینود يوه د رغبت موجب وگرځي.

(۲) تدلیس کوونکی د دې قانون له حکمونو سره سم مقابل لوري ته د

شود که علت ازاله بکارت، جستن و پریدن است، در این صورت فقط ما به التفاوت مهریه بکر و غير بکر قابل کسر است و اگر بکارت شرط گذاشته نشده، اما زوجه، ولی یا وکیل او تدلیس نموده باشد، زوج می تواند عقد را فسخ یا مهر را کسر نماید.

تدلیس

ماده یکصد و سی و دوم:

(۱) تدلیس اقدام عمدی صریح یا ضمني یکی از طرفین عقد یا سکوت بر پنهان کردن عیب و نقصی است که اگر طرف مقابل بر آن واقف می‌بود، راضی به انعقاد عقد نکاح نمی‌گردید و یا اظهار صفت کمال مفقود است که موجب رغبت یکی از زوجین به انعقاد نکاح گردد.

(۲) تدلیس کننده مطابق احکام این قانون ملزم به جبران خساره

وارد شوي زيان په جبران باندې ملزم دی ، خوکه چېرې تدلیس د غیر زوجینو لخوا واقع شوی وي ، پدغه صورت کې مقابل لوري ته د خیار حق نشته.

وارده به طرف مقابل می باشد، ولی هرگاه تدلیس از جانب غیر زوجین واقع شده باشد، در این صورت حق خیار برای طرف مقابل نیست.

(۳) تدلیس د عرف او عادت سره سم تشخیصیږي . په عرف کې دا اختلاف یا د هغه د نشتوالي په صورت کې د قاضي نظر ټاکونکی دی .

(۳) تدلیس مطابق عرف و عادت تشخیص می شود. در صورت اختلاف در عرف یا فقدان آن، نظر قاضي تعیین کننده است.

د نکاح د عقد انفساخ

یو سلو دري دېرشمه ماده :

د نکاح د عقد د انحلال انفساخ د زوجینو د ارادې څخه پرته دی چې د لاندې اسبابو دیوه په واقع کېدو سره واقع کېږي :

- ۱- د زوجینو د یوه د جنسیت تغییر.
- ۲- د زوجینو د یوه ارتداد .
- ۳- لعان .
- ۴- د نکاح له عقد څخه وروسته د رضاعي قرابت رامنځ ته کېدل .

انفساخ عقد نکاح

ماده یکصد و سی و سوم:

انفساخ انحلال عقد نکاح بدون اراده زوجین بوده که به سبب وقوع یکی از اسباب ذیل واقع می شود:

- ۱- تغییر جنسیت یکی از زوجین.
- ۲- ارتداد یکی از زوجین.
- ۳- لعان.
- ۴- ایجاد قرابت رضاعي بعد از عقد نکاح.

د جنسیت تغییر

یو سلو څلور دېرشمه ماده :

په عمدې توګه د زوجینو د یوه د جنسیت تغییر د نکاح د عقد د انحلال سبب ګرځي، او له دې امله بل زوج ته وارد شوي زیانونه هغه ته متوجه دي. خولازمه ده چې د طلاق صیغه هم جاري شي او که چېرې د جنسیت تغییر له دخول څخه وروسته وي، مهر مستقر ګرځي.

پر ارتداد باندې مرتب آثار

یو سلو پنځه دېرشمه ماده :

د ارتداد په صورت کې لاندې آثار مرتب کېږي :

۱- که چېرې یو د زوجینو څخه له دخول څخه مخکې اوله عقد وروسته مرتد شي، نکاح فوراً منفسخ کېږي او که چېرې زوجه مرتده وي د هغه مهر ساقطېږي او که چېرې مرتد زوج وي، هغه مکلف دی چې نیم مهر زوجې ته ورکړي .

تغییر جنسیت

ماده یکصد و سی و چهارم:

تغییر عمدی جنسیت یکی از زوجین، موجب انحلال عقد نکاح می گردد و زیان های وارده از این ناحیه به زوج دیگر، متوجه او است. ولی لازم است که صیغه طلاق هم جاری شود و چنانچه تغییر جنسیت بعد از دخول باشد، مهر مستقر می شود.

آثار مرتب بر ارتداد

ماده یکصد و سی و پنجم:

در صورت ارتداد ، آثار ذیل مرتب می گردد:

۱- هرگاه یکی از زوجین قبل از دخول و بعد از عقد مرتد شود، نکاح فوراً منفسخ می شود و اگر مرتد زوجه باشد، مهر او ساقط می گردد و اگر مرتد زوج باشد، مکلف است نصف مهر را به زوجه بدهد.

۲- که چېرې ارتداد له دخول څخه وروسته واقع شي او دعدت د مودې له پوره کیدلو څخه مخکې مرتد بېرته مسلمان شي، اولنۍ نکاح نافذه ده او که بیرته و نه گرځي، نکاح زائليږي، پدغه صورت کې زوجه د زوج د ارتداد له وخت نه له هغه نه جلا کېږي او د ټول مهر مستحقه گرځي.

۳- که چېرې د خاوند ارتداد فطري وي، نکاح له ارتداد سره سم باطلېږي او دخول په هغه باندې څه اثر نلري.

لعان

يو سلو شپږ دېرشمه ماده:

(۱) دلعان اسباب په لاندې ډول دي:

۱- په هغه صورت کې چې خاوند له دليل او بينې پرته، خپلې مدخوله او په زناغیر مشهورې ښځې ته د ليدنې په ادعا سره د زنا نسبت ورکړي.

۲- په هغه صورت کې چې خاوند

۲- هرگاه ارتداد، بعد از دخول واقع شود و قبل از اتمام زمان عده، مرتد دوباره مسلمان شود، نکاح اول نافذ است و اگر برنگردد، نکاح زایل می شود، دراین صورت زوجه از حین ارتداد زوج ازاو جدا می شود و مستحق تمام مهر می گردد.

۳- هرگاه ارتداد شوهر، فطري باشد، نکاح به مجرد ارتداد باطل می شود و دخول اثری بر آن ندارد.

لعان

ماده یکصد و سی و ششم:

(۱) اسباب لعان قرار ذیل است:

۱- در صورتی که زوج بدون دليل و بينه، به زوجه غیر مشهوره به زنا و مدخوله خود، با ادعای مشاهده، نسبت زنا بدهد.

۲- در صورتی که زوج بدون

له دليل او بينې څخه پرته ، هغه ولد کوم چې د دې په فراش او ددې له مدخوله بنځي څخه پيدا شوی وي نفې کړي .

(۲) که چېرې خاوند ، خپله کڼې او لال زوجې ته دزنا نسبت وکړي، پدغه صورت کې د لعان حکم نه جاري کېږي او د نوموړي نسبت سره سم بنځه پرځاوند باندې حرامه کېږي.

(۳) لعان هغه وخت صحيح وي چې لاعن او ملاعن دواړه عاقل، بالغ او مختار وي .

د لعان د اجراء طريقه

يوسلو اووه دېرشمه ماده:

زوجين د لعان لپاره لاندې اعمال په عربي يا مورنۍ ژبې سره د محکمې پر وړاندې په ولاړه توګه سرته رسوي:

۱- په اول کې خاوند څلور ځلي ووايي: « چې زه د الله په خاطر ګواهي ورکوم چې هغه څه چې ما خپلې زوجې ته نسبت ورکړی، واقعيت دی.»

دليل و بينه، فرزندى را که در فراش او از زوجۀ مدخولۀ او متولد شده ، نفى نمايد.

(۲) هرگاه زوج، زوجۀ ناشنوا يا لال خود را به زنا نسبت دهد، در اين صورت حکم لعان جارى نشده و بمجرد نسبت مذکور، زن بر شوهرش حرام می گردد.

(۳) لعان وقتى صحيح می باشد که لاعن و ملاعن بالغ، عاقل و مختار باشند.

طرز اجرای لعان

ماده یکصدوسی وهفتم:

زوجين برای لعان، اعمال ذيل را به زبان عربی يا مادری به پیشگاه محکمه طورايستاده انجام می دهند:

۱- ابتدا زوج چهار مرتبه بگويد: "شهادت می دهم به الله که آنچه به زوجه ام نسبت داده ام ، واقعيت است".

- ۲- وروسته محکمه زوج ته نصیحت کوي، که چېرې خپل ځان يې تکذيب کړ، حد بر او جاري کړي او که نه د پنځم ځل لپاره بايد ووائې چې: "پر ما باندې دې لعنت د الله (ج) وي چې هغه څه چې ما خپلې زوجې ته نسبت کړی، واقعيت ونلري".
- ۳- وروسته بڼځه څلور ځلي وائي: "شهادت ورکوم په الله (ج) چې هغه څه چې زما خاوند ئې ما ته نسبت کوي، واقعيت نلري".
- ۴- وروسته قاضي زوجې ته نصیحت کوي، که خپل خاوند يې تصديق کړ، حد پرې جاري کړي او د پنځم ځل لپاره بايد ووائې: "د الله (ج) غضب پرما، هغه څه چې زما خاوند ئې ما ته نسبت کړی، واقعيت ولري".
- ۵- د امکان په صورت کې بايد دا مذکوره جملې په عربي سره وويل شي، پرته له دې په بله ژبه هم کفايت کوي.
- ۲- بعداً محکمه زوج را نصیحت می کند، اگر خود را تکذيب کرد، حد بر او جاری می شود و إلا برای بار پنجم باید بگوید: "لعنت الله بر من، اگر آن چه را به زوجم، نسبت داده ام، واقعيت نداشته باشد".
- ۳- بعداً زوجه چهار مرتبه بگوید: "شهادت می دهم به الله که آنچه را زوجم به من نسبت می دهد، واقعيت ندارد".
- ۴- بعداً قاضي زوجه را نصیحت می کند، اگر زوج را تصديق کرد، حد بر او جاری می گردد و الا برای بار پنجم باید بگوید: "غضب الله بر من، اگر آنچه زوجم به من نسبت داده، واقعيت داشته باشد".
- ۵- در صورت امکان جملات مذکور باید به عربی اداء شود، درغیر آن به زبان دیگر هم کفايت می کند.

په لعان باندې مرتب آثار

يو سلو اته دېرشمه ماده :

د لعان په واقع كيدو سره د زوجيت رابطه منحل، د قذف حد ساقط او د زوج له اړخه د طفل نسب نفې كېږي. د رضاع په سبب سره د نكاح

فسخ

يو سلو نهه دېرشمه ماده :

رضاع په دې قانون كې د درج شوو شرايطو له پلي كيدو او له واده نه وروسته، رضاعي قرابت ايجادوي اود نكاح د عقد د انفساخ سبب ګرځي.

طلاق

يو سلو څلوېښتمه ماده :

(۱) طلاق د زوجيت د رابطې انحلال دی چې په دې قانون كې د درج شوو حكمونو سره سم دمحكمې او يا زوجينو د يوه لخوا واقع كېږي.

(۲) د طلاق له واقع كيدو څخه

آثار مرتب بر لعان

ماده يكصد وسی وهشتم:

با وقوع لعان رابطه زوجيت منحل، حد قذف ساقط و نسب طفل از ناحیه زوج نفی می گردد.

فسخ نكاح به سبب

رضاع

ماده يكصد وسی ونهم:

رضاع بعداز تحقق شرايط مندرج اين قانون و بعد از ازدواج، ايجاد قرابت رضاعي نموده و موجب انفساخ عقد نكاح می گردد.

طلاق

ماده يكصد وچهلم:

(۱) طلاق، انحلال رابطه زوجيت است كه مطابق احكام مندرج اين قانون از طرف محكمه يا يكي از زوجين واقع می شود.

(۲) زوج مكلف است بعد از

وروسته زوج مکلف دی چې د نکاح له عقد څخه را پیدا شوي ټولې ژمنې لکه د زوجې ځنډول شوې مهریه او نفقه ادا کړي .

(۳) زوجه کولی شي چې د عقد په ترڅ کې د زوج لخوا د طلاق د وکالت په درلودلو سره خپل ځان مطلقه کړي، پدغه صورت کې زوج د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو ژمنو په اداء کولو باندې مکلف دی.

د محکمې په واسطه طلاق

يو سلو يو څلوېښتمه ماده:

(۱) زوجه کولی شي چې هغې ته د زوج لخوا د نفقې د نه رسيدلو په سبب، محکمې ته شکایت وکړي، محکمه زوج ته د انفاق يا طلاق تر منځ اختيار ورکوي. په هغه صورت کې چې زوج تمرد وکړي، محکمه په طلاق باندې حکم صادر وي او همدا راز د ایلاء په هکله شيعه جامع الشرايط مجتهد کولای شي

وقوع طلاق ، تمام تعهدات ناشی از عقد نکاح، مانند مهریه و نفقه معوقه زوجـه را اداء نماید.

(۳) زوجه می تواند با داشتن وکالت در طلاق از طرف زوج در ضمن عقد خود را مطلقه نماید، در این صورت زوج مکلف به ایفاء تعهدات مندرج فقره (۲) این ماده می باشد.

طلاق توسط محکمه

ماده یکصد و چهل و یکم:

(۱) زوجه می تواند به علت نرسیدن نفقه از طرف زوج، به محکمه شکایت کند، محکمه زوج را مخیر بین انفاق یا طلاق می نماید. در صورتی که زوج تمرد کند، محکمه حکم به طلاق را صادر می نماید و همچنین در مورد ایلاء مجتهد جامع الشرايط شيعه می تواند زوجـه را

زوجه مطلقه کړي .

مطلقه سازد.

(۲) که چېرې د زوجیت دوام، د زوجې لپاره د زغم نه وړ ضرر یا عسر او حرج موجب وگرځي، هغه کولی شي محکمې ته مراجعه او د طلاق غوښتنه وکړي. که چېرې نوموړی ضرر یا عسر او حرج په محکمه کې ثابت شي، محکمه زوج په طلاق ورکولو مجبور وي او که چېرې اجبار میسر نه وي، زوجې ته د قاضي په اذن طلاق ورکول کېږي .

(۲) هرگاه دوام زوجیت موجب ضرر یا عسر و حرج غیر قابل تحمل برای زوجه شود، او می تواند به محکمه مراجعه و تقاضای طلاق نماید. چنانچه ضرر یا عسر و حرج مذکور در محکمه ثابت شود، محکمه زوج را مجبور به طلاق می نماید. و هرگاه اجبار میسر نباشد، زوجه به اذن قاضی طلاق داده می شود.

(۳) ددې مادې په (۲) فقره کې درج شوی ضرر یا عسر او حرج له هغه وضعیت څخه عبارت دی چې د زوج لخوا رامنځ ته شوی دی او د زوجې لپاره ئې د ژوندانه ادامه ورکول له سختۍ سره جوړ کړی وي او د هغه زغم له سخت وي او لاندې موارد د محکمې لخوا د احراز په صورت کې د عسر او حرج له مصادیقو څخه ګڼل کېږي :

(۳) ضرر یا عسر و حرج مندرج فقره (۲) این ماده عبارت از وضعیتی است که از طرف زوج ایجاد گردیده و ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و موارد ذیل در صورت احراز توسط محکمه از جمله مصادیق عسر و حرج محسوب می گردد:

- ۱- له موجه عذر پرته د زوج لخوا د کورني ژوند ترک کول له يو کال څخه په زياته موده.
- ۲- دمخدره موادو او الکلي مشروباتو په يوه ډول د زوج اعتياد چې اراده مختل کړي.
- ۳- د محکمې په قطعي حکم لس کاله يا له هغه څخه په زياته موده د زوج محکوميدل چې د طلاق د غوښتنې په وخت کې زوج د محکوم بها له مودې څخه ټي پنځه کاله تېر کړي وي.
- ۴- د زوج لخوا وهل ټکول يا هر ډول بد چلند چې د عرف سره سم د زوجې وضعيت ته په پام سره د زغم وړنه وي .
- ۵- په داسې صعب العلاجه رواني يا ساري ناروغيو د زوج اخته کيدل چې ګڼ ژوند کول مختل کړي.
- (۴) د زوج يا زوجې لخوا د طلاق د غوښتنې په صورت کې، محکمه لومړی دهغو د اقاربو له منځ څخه
- ۱- ترک زندګۍ خانوادګۍ توسط زوج حداقل به مدت پيش از يک سال بدون عذر موجه.
- ۲- اعتياد زوج به يکي از انواع مواد مخدر و مشروبات الکلي که اراده را مختل کند.
- ۳- محکوميت زوج به حکم قطعي محکمه به حبس ده سال يا بيشتر از آن که در هنگام تقاضای طلاق، زوج مدت پنج سال از مدت محکوم بها را سپری نموده باشد.
- ۴- لت وکوب يا هرگونه سوء رفتار زوج که عرفاً با توجه به وضعيت زوجه قابل تحمل نباشد.
- ۵- ابتلاي زوج به امراض صعب العلاج رواني يا ساري که زندګۍ مشترک را مختل نمايد.
- (۴) در صورت تقاضای طلاق از طرف زوج يا زوجه، محکمه در ابتدا دوحکم (داور) را از بين

دوه تنه حکمان (داوران) د روغې جوړې (مصالحي) په منظور ټاکي.

د طلاق د صحت ارکان

يو سلو دوه څلوېښتمه ماده:

د طلاق د صحت ارکان عبارت دي له:

۱- د طلاق صيغه .

۲- طلاق ورکونکي.

۳- مطلقه .

۴- شهود .

د طلاق صيغه

يو سلو دري څلوېښتمه ماده:

(۱) د طلاق په صيغه کې بايد هغه عبارت يا جمله چې په طلاق کې د زوجي ټاکونکي وي د «طالق» له کلمې څخه مخکې استفاده وشي، لکه زوجتي طالق .

(۲) د طلاق صيغه دې د امکان په صورت کې په عربي لفظ سره استعمال شي، پرته له هغه د هغو الفاظو څخه چې په طلاق کې صريح وي، استفاده وشي.

اقارب آنها به منظور مصالحه انتخاب می نماید.

ارکان صحت طلاق

ماده یکصد و چهل و دوم:

ارکان صحت طلاق عبارتند از:

۱- صيغه طلاق.

۲- طلاق دهنده.

۳- مطلقه.

۴- شهود.

صيغه طلاق

ماده یکصد و چهل و سوم:

(۱) در صيغه طلاق بايد عبارت يا جمله ای که تعيين کننده زوجه در طلاق باشد، قبل از کلمه «طالق» استفاده شود، مانند زوجتي طالق.

(۲) صيغه طلاق در صورت امکان به لفظ عربي واقع شود، در غير آن از الفاظي که صريح در طلاق باشد، استفاده شود.

(۳) زوج او زوجه کولی شي چې د طلاق د صیغه د اجرای لپاره بل شخص د وکیل په توګه وټاکي.

(۴) د طلاق صیغه باید منجز وي، د هغې تعلیق د طلاق د صحت پر شرایطو او معلوم امر پرته باطل دی. که چېرې د طلاق د صیغې له اجرای څخه وروسته معلومه شي چې د طلاق صیغه په سمه توګه جاري شوې نده، طلاق باطل دی.

(۵) د درې طلاقو اجرای کول په یوه غونډه کې باطل دی او له رجوع څخه پرته د څو مستقلو طلاقونو اجرای کول د یوه طلاق په حکم وي.

د طلاق ورکونکي شرایط

یو سلو څلور څلوېښتمه ماده:

(۱) طلاق ورکونکی باید بالغ، عاقل، مختار او د طلاق د صیغې په لفظ او مفهوم باندې قاصد وي، خو د دورانې مجنون طلاق د افاقي په حالت کې د هغه د وقوع په ثبوت سره صحیح دی.

(۳) زوج و زوجه می توانند برای اجرای صیغه طلاق، شخص دیگری را به حیث وکیل تعیین نمایند.

(۴) صیغه طلاق باید منجز باشد، تعلیق آن جز به شرایط صحت طلاق و امری معلوم، باطل است. هرگاه بعد از اجرای صیغه طلاق، معلوم گردد که صیغه طلاق به صورت صحیح جاری نشده، طلاق باطل است.

(۵) اجرای سه طلاق، در یک جلسه باطل است و اجرای چند طلاق مستقل بدون رجوع، در حکم یک طلاق می باشد.

شرایط طلاق دهنده

ماده یکصد و چهل و چهارم:

(۱) طلاق دهنده باید بالغ، عاقل، مختار و قاصد به لفظ و مفهوم صیغه طلاق باشد، ولی طلاق مجنون ادواری با ثبوت وقوع آن در حالت افاقه صحیح است.

- (۲) قهري ولي، وصي او قيم کولی شي چې د محکمې په وړاندې د دائمي مجنون د مصلحت په اثبات سره د هغه زوجې ته طلاق ورکړي.
- (۳) سفیه کولی شي چې خپلې زوجې ته طلاق ورکړي، خو د طلاق مالي آثار دسفیه د ولي په ذمه وي .
- (۴) اکراه په هغه صورت کې چې د لاندې شرایطو لرونکی وي، د عقد مبطل دی او وروستنی رضایت په هغه باندې څه اثر نلري :
- ۱- اکراه کوونکی غالب اود اکراه په سرته رسولو باندې قادر وي.
 - ۲- اکراه شوی مغلوب او د ضررله دفع څخه عاجز وي .
 - ۳- په اکراه باندې د تهدید وړ عمل، داکراه شوي یا ئې د متعلقینو، نفس، مال یا آبروته زیان رسوونکی دی او زیان جزئي نه وي .
- (۵) که چېرې زوج د طلاق دصیغې له صحیح اجرا څخه وروسته، او د عدت د تېرېدو څخه وروسته ادعا
- (۲) ولی قهری، وصی و قیم می توانند، با اثبات مصلحت مجنون دایمی به پیشگاه محکمه، زوجۀ او را طلاق دهند.
- (۳) سفیه می تواند زوجۀ خود را طلاق دهد، مگر آثار مالی طلاق به عهده ولی سفیه می باشد.
- (۴) اکراه در صورتی که شرایط ذیل را دارا باشد، مبطل عقد است و رضایت بعدی برآن اثری ندارد:
- ۱- اکراه کننده غالب و قادر به انجام مورد اکراه باشد.
 - ۲- اکراه شونده مغلوب و عاجز از دفع ضرر باشد.
 - ۳- عمل مورد تهدید به اکراه، مضر به نفس، مال یا آبروی اکراه شونده یا متعلقین او بوده و ضرر جزئی نباشد.
- (۵) هرگاه زوج بعد از اجرای صحیح صیغۀ طلاق و بعد از اتمام عده، ادعا نماید که قاصد نبوده، ادعای

وکړي چې قاصد نه وم، د هغه ادعا داوړېدو وړ نده، خو د رجعي عدت په وخت کې د هغه ادعا د اوړېدلو وړ ده .

د مطلقه شرائط

يو سلوپنځه څلوېښتمه ماده :

(۱) د بالغې مدخولې او غير حاملې زوجې طلاق د حيض او نفاس په حالت کې باطل دی. او د غير مدخولې او حامله زوجې طلاق د حيض او نفاس په حالت کې جواز لري.

(۲) که چېرې خاوند(څه غايب يا حاضر) د ځينو دلائلو له امله دخپلې ښځې له حال څخه خبر نه وي چې هغه د حيض او نفاس په حال کې ده يا نه ده، لکه څنگه چې دښځې د پخواني عادت او قرائنو څخه پوه شي چې اوس په غير موقعه طهر کې ده، د هغې طلاق صحيح دی. که څه هم وروسته پوه شي چې ښځه د طلاق په موقع کې د حيض يا نفاس په حال کې وه، لکن له خپلې ښځې د جلا

او قابل سمع نمی باشد، مگر در زمان عده رجعی ادعای وی قابل سمع است.

شرایط مطلقه

ماده یکصد و چهل و پنجم :

(۱) طلاق زوجۀ بالغه مدخوله و زوجۀ غیر حامل در حالت حیض و یا نفاس باطل است. و طلاق زوجۀ غیر مدخوله و زوجۀ حامل در حالت حیض و یا نفاس جواز دارد.

(۲) هرگاه مردی (چه غایب یا حاضر) بنابر دلایلی از حال زنش آگاه نباشد که او در حال نفاس و حیض است یا نه، چنانچه از روی عادت سابق زن و قرائن بفهمد که فعلاً در طهر غیر موقعه است، طلاق او صحیح است. هر چند که بعد بفهمد زن در موقع طلاق در حال حیض یا نفاس بوده، لکن بعد از یکماه از جدا شدن از

کيدو څخه يومياشت وروسته، طلاق ورکړي. خو که د تلفون او اوداسي نورو په وسيله دهغي د حيض په وخت باندې پوه شي، د طلاق په موقع کې بايد پوه شي چې هغه دحيض اونفاس په حال کې نده.

(۳) د زوجي طلاق په هغه طهر کې چې جماع صورت موندلی وي باطل دی، خو دا چې زوجه حامله يا يائسه وي او يا زوج غايب وي. که د زوجي د طهر او غير طهر له وضعیت څخه دهغه اطلاع په مشقت سره وي، د هغي طلاق پدې شرط چې بنځه عادتاً د موافقه طهر څخه خارج شوې وي، ددې مادې د (۲) فقرې د حکم سره سم، صحيح ده.

(۴) که چېرې زوجه د طلاق په وخت کې د طهر مدعي وي، د طلاق له واقع کېدو څخه وروسته ادعا وکړي چې هغه طاهره نه وه، طلاق صحيح دی، خو دا چې خپله ادعا ثابته کړي.

زنش طلاق دهد. ولی اگر به وسيله تلفون و غيره وقت حيض او را بفهمد، بايد در موقع طلاق بداند که او در حال حيض و نفاس نیست.

(۳) طلاق زوجه در طهری که جماع صورت گرفته باشد، باطل است، مگر این که زوجه حامل یا یائسه و یا زوج غایب باشد. اگر اطلاع او از وضعیت طهر و غیر طهر زوجه همراه با مشقت باشد، طلاق او به شرط این که زن عادتاً از طهر موافقه خارج شده باشد، مطابق حکم فقره (۲) این ماده، صحیح است.

(۴) هرگاه زوجه حین طلاق مدعی طهر باشد، بعد از وقوع طلاق ادعا کند که طاهر نبوده است، طلاق صحیح است، مگر این که ادعای خود را ثابت کند.

شهود

يو سلوشپر څلوېښتمه ماده :

د طلاق صيغه بايد د دوه عادل نارينو په حضور کې چې دواړه ئې واورې جاري شي. که چېرې د طلاق د صيغې له اجراء څخه وروسته، معلومه شي چې د شاهدانو څخه د واره يا يوتن ئې عادل نه و، طلاق باطل دی.

د عادل شخص عدالت د الله تعالی (ج) د خوف په خاطر د شرعي واجباتو سر ته رسولو او محرماتو څخه ډډه کولو په مفهوم دی .

د طلاق ډولونه

يو سلواووه څلوېښتمه ماده:

طلاق د خپلو آثارو په اعتبار عبارت دی له :

- ۱- بائن طلاق : چې د هغه په واقع کېدوسره د زوجيت رابطه منحل کېږي او په هغې کې د رجوع حق نشته .
- ۲- رجعي طلاق: چې د زوجيت د

شهود

ماده یکصد وچهل و ششم :

صيغه طلاق بايد به حضور دو مرد عادل که آن را استماع کنند، جاری شود . هرگاه بعد از اجرای صيغه طلاق، معلوم گردد که هر دو يا يکی از شهود عادل نبوده، طلاق باطل است.

عدالت شخص عادل به مفهوم انجام واجبات شرعي و ترک محرمات به واسطه خوف از خداوند متعال (ج) می باشد.

اقسام طلاق

ماده یکصد وچهل وهفتم :

طلاق به اعتبار آثار خود عبارت است از:

- ۱- طلاق بائن: که رابطه زوجيت با وقوع آن منحل می شود و حق رجوع در آن نیست.
- ۲- طلاق رجعي: که انحلال رابطه

رابطې انحلال د عدت پر انقضاء پورې متوقف وي او زوج کولی شي چې د عدت په وخت کې ښځې ته رجوع وکړي او طلاق باطل کېږي.

بائن طلاق

يو سلواته څلورېنستمه ماده :

د زوجې طلاق په لاندې حالاتو کې بائن دی :

۱- غیر مدخوله زوجه .

۲- يائسه زوجه .

۳- درېيم طلاق چې وروسته له دوه رجوع څخه واقع شوی وي .

۴- خلع او مبارات .

دخلي طلاق

يو سلونهمه څلورېنستمه ماده :

(۱) که چېرې زوجه له خپل زوج سره په ژوند کولو کراهيت ولري او زوجين وډارېږي چې د شريعت د حکمونو په مخالفت کې واقع کېږي، پدغه صورت کې زوجه يا د هغې ولي زوج ته د فديې په ورکولو

زوجيت پر انقضاء عده متوقف بوده و زوج می تواند در زمان عده به وی رجوع کند و طلاق باطل می گردد.

طلاق بائن

ماده یکصد و چهل و هشتم:

طلاق زوجه در حالات ذیل بائن است:

۱- زوجه غیر مدخوله.

۲- زوجه يائسه.

۳- طلاق سومي که بعد از دو رجوع واقع شده باشد.

۴- خلع و مبارات.

طلاق خلع

ماده یکصد و چهل ونهم:

(۱) هرگاه زوجه از زندگی با زوج کراهت داشته باشد و زوجين بترسند که در معرض مخالفت با احکام شرعی قرار می گیرند، در این صورت زوجه یا ولی او با پرداخت فدیة به زوج، او

هغه د خلعي په طلاق راضي کوي .
د زوجې کراهيت له زوج څخه
ممکن دی، د ذاتي خصوصياتو په
خاطر، لکه د خبرې بدوالي يا د
عارضې خصوصياتو په خاطر لکه
بيا واده کول وي .

(۲) که چېرې فديه د پوهې په نه
لرلو سره د صحت شرايط و نه لري
د خلعي طلاق صحيح دی او زوجه
د هغې د قيمت ضامنه ده، لکه دا
چې زوجه ووايي: دغه عسل فديه
ده، خو وروسته معلومه شي چې
خمر دی.

(۳) که چېرې فديه له تسليم څخه
منځکې تلف او يا معيوبه شي،
زوجه د هغې د مثل يا قيمت يا ارش
ضامنه ده .

(۴) فديه د دې قانون د يو سلو
پنځمې مادې په (۱) فقره کې د
درج شوي مهر د شرايطو لرونکې
وي او د هغې اندازه، د زوجينو په
توافق ټاکل کېږي. له طلاق څخه

را راضي به طلاق خلع می نماید .
کراهيت زوجه از زوج ممکن
است، به خاطر خصوصيات ذاتي ؛
مانند زشتی چهره ويا به خاطر
خصوصيات عارضی مانند از دواج
مجدد باشد.

(۲) هرگاه فديه بنابر عدم آگاهی،
شرایط صحت را نداشته باشد،
طلاق خلع صحیح و زوجه
ضامن قیمت آن است، مثلاً زوجه
بگوید، این عسل، فديه است،
ولی بعداً معلوم شود که،
خمر می باشد.

(۳) هرگاه فديه قبل از تسليم،
تلف يا معيوب گردد، زوجه
ضامن مثل يا قيمت يا ارش آن
است.

(۴) فديه دارای شرایط مهر مندرج
فقره (۱) ماده یکصد و پنجم
این قانون بوده و اندازه آن،
به توافق زوجین تعیین
می گردد. در صورت اختلاف

وروسته په مقدار او جنس کې د اختلاف په صورت کې، د زوجې قول له قسم سره مقدم دی.

(۵) که چېرې زوجه د زوج د ناوړې معاشرې او یا د میره توب او ښځې توب له دنلو څخه د هغه د سرغړونې په خاطر، د فدیې په ورکولو مجبوره شي یا د هغې په ورکولو اکراه شي، واقع شوی طلاق له رجعي شرائطو سره، رجعي دی، پر ته له هغه بائن طلاق دی، پدغه صورت کې زوج د فدیې مستحق نه ګرځي.

د خلعي د طلاق صیغه

یو سلوپنځوسمه ماده:

(۱) د خلعي د طلاق صیغه په عربي او په یو د لاندې ډولونو سره صورت مومي:

۱- په اول کې دې زوجه ووايي: "زه دغه مال تاته بښم تر څو ما ته طلاق راکړې" وروسته دې زوج په ځواب کې ووايي: "خلعتک علی کذا".

در مقدار و جنس بعد از طلاق، قول زوجه با قسم او مقدم می باشد.

(۵) هرگاه زوجه به خاطر سوء معاشرت زوج یا تخلف از وظایف زناشویی او، مجبور به پرداخت فدیة گردد یا به پرداخت آن اکراه شود، طلاق واقع شده با شرایط رجعی، رجعی بوده، در غیر آن طلاق باین می باشد، در این صورت زوج مستحق فدیة نمی گردد.

صیغه طلاق خلع

ماده یکصد و پنجاهم:

(۱) صیغه طلاق خلع به عربي و به یکی از روشهای ذیل صورت می گیرد:

۱- ابتدا زوجه بگوید: "من این مال را به تو می بخشم تا مرا طلاق دهی". بعد زوج در جواب بگوید: "خلعتک علی کذا".

- ۲- په اول کې دې زوج ووايي :
 "خلعتک علی کذا" او یا "فلانیة
 مختلعة" او زوجه ئې قبوله کړي .
- (۲) د خلعي د طلاق په صحت کې
 د زوجې لخوا د فديې بذل او د
 طلاق د صیغې په منځ کې، عرفي توالي
 شرط دی او که نه له رجعي شرائطوسره
 واقع شوی طلاق، رجعي دی . له هغه
 نه پرته طلاق بائن دی، پدغه صورت
 کې زوج د فديې مستحق نه ګرځي .
- (۳) درېیم شخص نشي کولی چې له
 وکالت او ولایت نه پرته د تبرع په
 ډول زوج ته څه مال بذل کړي او د
 هغه د زوجې د طلاق غوښتنه ور نه
 وکړي. زوجه هم نشي کولی چې د
 بل چا مال فدیة کړي. که چېرې
 اشتباهاً داسې عمل سرته ورسوي ،
 پدغه صورت کې خلع صحیح او
 زوجه د هغه د مثل یا قیمت په
 ورکولو زوج ته مکلفه ده .
- ۲- ابتدا زوج بگوید: "خلعتک علی
 کذا" و یا "فلانیة مختلعة" و زوجه
 قبول کند.
- (۲) در صحت طلاق خلع، بین بذل
 فدیة از طرف زوجه و صیغۀ
 طلاق، توالی عرفی شرط است
 و الا طلاق واقع شده با شرایط
 رجعی، رجعی است. در غیر آن
 طلاق باین می باشد، در این صورت
 زوج مستحق فدیة نمی گردد.
- (۳) شخص ثالث بدون وکالت یا
 ولایت نمی تواند به طور تبرع مالی
 را به زوج بذل و تقاضای طلاق
 زوجه او را نماید. زوجه نیز
 نمی تواند مال دیگری را فدیة
 قرار دهد. هرگاه اشتباهاً چنین
 عملی را انجام دهد، در این صورت
 خلع صحیح و زوجه مکلف به
 تأدیۀ مثل یا قیمت آن به زوج
 می باشد.

د مبارات طلاق

يو سلويو پنځوسمه ماده :

(۱) که چېرې زوجين يو له بل څخه کراهيت ولري او زوجه د فديې په ورکولو سره چې له مهر څخه زياته نه وي، زوج طلاق ته راضي کړي، مبارات طلاق واقع کېږي .

(۲) د طلاق صيغه په مبارات طلاق کې هغه ده چې زوج زوجې ته ووايي: «بارئتيک علي کذا فانتي طالق» . که چېرې زوج په عربي ژبه پوه نه وي، بايد چې بل شخص چې په عربي ژبه باندې پوهېږي د دې صيغې د اجراء په خاطر وکيل وټاکي.

(۳) زوجه کولی شي چې په خلع او مبارات کې فديې ته رجوع وکړي چې د هغې په رجوع سره د خلعي او مبارات طلاق، د رجعي طلاق په هکله په رجعي طلاق سره تبديليږي.

(۴) زوجه په لاندې حالاتو کې کولی

طلاق مبارات

ماده یکصد وپنجاه ویکم:

(۱) هرگاه زوجین از یکدیگر کراهیت داشته باشند و زوجه با دادن فدیۀ که بیشتر از مهر نباشد، زوج را راضی به طلاق نماید، طلاق مبارات واقع می شود.

(۲) صیغۀ طلاق، در طلاق مبارات آن است که زوج به زوجه بگوید: «بارئتيک علي کذا فانتي طالق» . هرگاه زوج زبان عربي را نفهمد، بايد شخصي ديگري را که به زبان عربي آشنا باشد، غرض اجرای صيغه مذکور وکیل تعیین نماید.

(۳) زوجه می تواند در خلع و مبارات به فدیۀ رجوع کند که با رجوع او، طلاق خلع و مبارات، در مورد طلاق رجعی، به طلاق رجعی تبدیل می شود.

(۴) زوجه در حالات ذیل می تواند

شي چې فديې ته رجوع وکړي :

۱- په هغه صورت کې چې د زوجې عدت تیر شوی نه وي .

۲- په هغه صورت کې چې طلاق له هغو مواردو څخه وي چې زوج وکولی شي هغې ته رجوع وکړي ، مثلاً زوجه يائسه يا غير مدخوله او يا په درېيم طلاق کې نه وي .

۳- فديې ته د زوجې د رجوع په صورت کې زوج بايد خبر شي ، پرته له هغه رجوع باطله ده .

(۵) خلع او مبارات دصحت د شرائطو او په هغو باندې د مرتبه احکامو له نظره درجي طلاق په حکم کې دی.

رجعي طلاق

يو سلودوه پنځوسمه ماده:

(۱) د عدت په ورځو کې د رجعيه مطلقې په اړه دنکاح د عقد ټول آثار (نفقه او توارث) ثابت دي.

(۲) په هغه مواردو کې چې د مبارات او خلعې طلاق په رجعي طلاق بدل شي، د رجعي طلاق په حکم کې دی.

به فديه رجوع کاند:

۱- در صورتی که عده زوجه منقضی نشده باشد.

۲- در صورتی که طلاق از مواردی باشد که زوج بتواند به او رجوع کند مثلاً زوجه يائسه يا غير مدخوله يا در طلاق سوم نباشد .

۳- در صورت رجوع زوجه به فديه، زوج بايد مطلع گردد، در غير آن رجوع باطل است.

(۵) خلع و مبارات از نظر شرايط صحت و احکام مرتبه بر آن، در حکم طلاق رجعی می باشد.

طلاق رجعي

ماده یکصد و پنجاه و دوم:

(۱) در مورد مطلقه رجعيه، در ایام عده تمام آثار عقد نکاح (نفقه و توارث) ثابت می باشد .

(۲) در مواردی که طلاق خلع و مبارات به طلاق رجعی مبدل گردد، در حکم طلاق رجعی می باشد.

(۳) زوج نشي کولی چې د رجعي طلاق په عدت کې ابتداء یا د قرارداد په ترڅ کې خپلې زوجې ته د رجوع حق له خپل ځان څخه ساقط او یا په هغه سره صلح وکړي.

(۴) زوجه نشي کولی چې ابتداء یا د بل قرار داد په ترڅ کې له فديې د رجوع حق له ځان څخه ساقط او یا په هغه سره صلح وکړي.

په رجعي طلاق کې د زوج د

درجوع شرائط

يوسلودري پنځوسمه ماده :

(۱) رجوع د عدت له انقضاء څخه مخکې د رجعيه مطلقې رومبنۍ نکاح ته بیرته گرځیدل دي .

(۲) رجوع په طلاق کې، په هر صریح لفظ یا صریح عمل سره چې د رجوع قصد پکې وي، محقق کېږي او ګڼګ شخص په مفهومه اشاره یا شهواني عمل سره کولی شي چې رجوع وکړي.

(۳) زوج نمی تواند حق رجوع به زوجه را در عده طلاق رجعيه ابتداء یا در ضمن قرارداد از خود ساقط یا به آن صلح نماید .

(۴) زوجه نمی تواند حق رجوع به فديه را ابتداء یا در ضمن قرارداد دیگری از خود ساقط یا به آن صلح نماید .

شرایط رجوع زوج در

طلاق رجعي

ماده یکصد و پنجاه و سوم:

(۱) رجوع بازگرداندن مطلقه رجعيه، قبل از انقضاء عده، به نکاح سابق می باشد.

(۲) رجوع در طلاق، به هر لفظ صریح یا عملی صریح که قصد رجوع در آن باشد، محقق می گردد و شخص ګڼګ می تواند با اشاره مفهوم یا عمل شهواني رجوع نماید.

(۳) د زوجې علم او د هغې رضا په رجعي طلاق کې شرط ندی، خو یوازې د رجوع د نېټې د اطلاع څخه وروسته، د زوجیت د وجایو په تر سره کولو سره مکلفېږي.

(۴) د دائمي مجنون ولي او قیم کولی شي چې دمولی علیه د مصلحت په رعایت د هغه د زوجې طلاق ته رجوع وکړي.

د طلاق څخه پیدا شوی اختلاف
یو سلو څلور پنځوسمه ماده:

(۱) که چېرې مطلقه زوجه ادعا وکړي چې طلاق د حیض په حالت کې واقع شوی دی او طلاق ورکونکی له هغې څخه انکار وکړي. د کافي دلائل د نه موجودیت په صورت کې، د طلاق ورکونکي قول له قسم سره معتبر دی.

(۲) که چېرې زوجه د عدت د انقضاء ادعا وکړي او دا چې هغې خپل درېیم حیض هم لیدلی دی، خو خاوند ادعا وکړي چې د عدت

(۳) علم زوجه و رضایت او به رجوع در طلاق رجعی شرط نمی باشد، ولی تنها بعد از اطلاع از تاریخ رجوع، مکلف به انجام وجایب زوجیت می گردد.

(۴) ولی یا قیم مجنون دائمی، می تواند با رعایت مصلحت مولی علیه، به طلاق زوجه او رجوع کند.

اختلافات ناشی از طلاق

ماده یکصد و پنجاه و چهارم:

(۱) هر گاه زوجه مطلقه ادعا نماید که طلاق در حال حیض واقع شده است و طلاق دهنده از آن انکار کند، در صورت فقدان دلایل کافی، قول طلاق دهنده با قسم معتبر می باشد.

(۲) هر گاه زوجه ادعای انقضاء عده را نماید و این که او حیض سوم خود را دیده ولی زوج ادعا کند که قبل از انقضاء عده، رجوع نموده

د انقضاء څخه مخکې ئې رجوع کړې ده، د کافي دلائلونه موجودیت په صورت کې د زوجې قول له قسم سره معتبر دی، خو زوجه د عملي رجوع د ادعا په اړه د نه رجوع قسم او قولې رجوع پر ادعا، په رجوع باندې د نه علم لرلو قسم خوري).

(۳) که چېرې زوج د رجوع ادعا وکړي او زوجه هغه تصدیق کړي، خو ادعا وکړي چې د هغه رجوع د عدت د انقضاء څخه وروسته وه، پدغه صورت کې د نارینه قول له قسم سره معتبر دی.

(۴) که چېرې د طلاق پر مهال یا د هغه څخه وروسته، زوجه ادعا وکړي چې د جماع په طهر کې قرار لري او زوج له هغه څخه انکار وکړي، پدغه صورت کې د زوج قول په قسم سره مقدم وي او هم که زوجین د عدت په انقضاء کې اختلاف وکړي، د زوج قول مقدم دی.

است، در صورت فقدان دلایل کافی، قول زوجه با قسم معتبر می باشد. (ولی زوجه در مورد ادعای رجوع عملی، قسم بر عدم رجوع و بر ادعای رجوع قولی، قسم بر عدم علم به رجوع می خورد).

(۳) هرگاه زوج ادعای رجوع نماید و زوجه آنرا تصدیق کند، اما ادعا نماید که رجوع وی بعد از انقضای عده بوده، در این صورت قول زوج با قسم معتبر می باشد.

(۴) هر گاه در هنگام طلاق یا بعد از آن، زوجه ادعا کند که در طهرجماع، قرار دارد و زوج از آن انکار نماید، در این صورت قول زوج با قسم مقدم می باشد و نیز اگر زوجین در انقضای عده اختلاف کنند، قول زوج مقدم می باشد.

(۵) که چېرې یو له زوجینو څخه د دوه یم رجعي والي طلاق ادعا وکړي او بل ادعا وکړي چې طلاق درېیم دی، د کافي دلائلو د نه موجودیت په صورت کې درجعي والي د مدعي قول له قسم سره معتبر دی. د وفات په سبب د نکاح انحلال یو سلوپنځه پنځوسمه ماده :

د نکاح عقد د زوجینو د یوه په واقعي یا حکمي مړینې سره منحل کېږي. د طلاق عدت اوفسخ او انفساخ

یو سلوشپږ پنځوسمه ماده :

(۱) عدت هغه موده ده چې ښځه باید په هغې کې دنکاح دعقد له انحلال یا وطی په شېبې څخه وروسته، دنکاح له عقد څخه ډډه وکړي.

(۲) د حائلي (غیر حامله ښځې) د طلاق او فسخ او انفساخ عدت درې طهره دی، خو دا چې ښځه د سن په اقتضاء، حیض ونه وینی، چې

(۵) هرگاه یکی از زوجین ادعای طلاق رجعی بودن دوم را نماید و دیگری ادعا کند که طلاق سوم است، در صورت فقدان دلایل کافی، قول مدعی رجعی بودن، همراه با قسم معتبر می باشد.

انحلال نکاح به سبب فوت

ماده یکصد و پنجاه و پنجم:

عقد نکاح با فوت واقعی یا حکمی یکی از زوجین، منحل می گردد.

عده طلاق و فسخ و انفساخ

ماده یکصد و پنجاه و ششم:

(۱) عده مدتی است که زن باید در آن بعد از انحلال عقد نکاح یا وطی به شبیه، از عقد نکاح خود داری نماید.

(۲) عده طلاق و فسخ و انفساخ نکاح زن حایل (غیر حامل)، سه طهر است، مگر اینکه زن به اقتضای سن، حیض نیند،

- پدغه صورت کې د هغې عدت درې قمري مياشتې دي .
- (۳) درې طهره د طلاق د واقع کېدو د وقت څخه د درېيم حيض تر پيل پورې محاسبه کېږي .
- (۴) که چېرې بنځه له طلاق څخه وروسته يو ځلې حيض وويني او بيا وروسته يائسه شي، د هغې د عدت د بشپړېدو لپاره د نورو دوه مياشتو تېرول لازمي دي او همدارنگه که چېرې له دوه حيضو څخه وروسته يائسه شي، د عدت د بشپړېدو لپاره د يوې بلې مياشتې تېرول هم لازمي دي.
- (۵) د حامله بنځې د طلاق او د نکاح د فسخې او انفساخ عدت د حمل تر وضعې پورې وي .
- (۶) مطلقه غيرمدخوله زوجه عدت نه لري.
- د مفقود الخبر زوج د زوجي عدت
- يو سلواووه پنځوسمه ماده :
- (۱) د هغې زوجې زوج چې مفقود
- در اين صورت عده او سه ماه قمری می باشد.
- (۳) سه طهر از زمان وقوع طلاق تا آغاز حيض سوم محاسبه می شود.
- (۴) هر گاه زن بعد از طلاق یک بار حيض ببیند و سپس يائسه گردد، برای تکميل عده او سپری شدن دو ماه دیگر لازمی است و نیز اگر بعد از دو حيض يائسه شود، برای تکميل عده، سپری شدن یک ماه دیگر لازم می باشد.
- (۵) عده طلاق و فسخ و انفساخ نکاح زن حامل الی وضع حمل می باشد.
- (۶) زوجه مطلقه غير مدخوله عده ندارد.
- عده زوجة زوج مفقود الخبر
- ماده یکصد و پنجاه و هفتم:
- (۱) زوجه ای که زوج او

الخبر وي او محكمې هغې ته طلاق ورکړی وي او د هغې په زوج باندې د حکمي مرګ حکم صادر شوی وي، د هغې دعدت موده د وفات عدت دی .

(۲) که چېرې د مفقودالخبر زوج زوجه د زوج لخوا په خپل طلاق باندې علم ونلري، په طلاق باندې د هغې د نه علم لرلو موده د هغې دعدې په موده کې ګڼل کېږي .

د وطې په شېبې سره عدت

يو سلواته پنځوسمه ماده :

(۱) که چېرې هغه ښځه چې په شېبې سره وطې شوې وي، مېړه ولري ، مېړه نشي کولی چې دعدت په دوران کې نوموړې زوجې سره دخول وکړي.

(۲) هغه ښځه چې په شېبې سره وطې شوې وي، د هغې عدت د مطلقه زوجې د عدت په حکم وي او دعدت پیل يې د وروستني دخول څخه محاسبه کېږي .

مفقودالخبر بوده و محکمه او را طلاق داده و حکم به مرګ حکمي زوج او صادر شده باشد، مدت عدۀ او، عدۀ وفات است.

(۲) هرگاه زوجه زوج مفقود الخبر، علم به طلاق خود از طرف زوج نداشته باشد، مدت عدم علم او به طلاق جزء ایام عدۀ او محسوب می شود.

عده وطی به شبیه

ماده یکصد و پنجاه و هشتم:

(۱) هرگاه زنی که به شبیه وطی شده، شوهر دار باشد، شوهر او نمی تواند در خلال عده به زوجه مذکور دخول نماید.

(۲) زنی که به شبیه و طی شده، عدۀ او، در حکم عدۀ زوجه مطلقه بوده و آغاز عدۀ او از آخرین دخول محاسبه می شود.

د وفات عدت

يوسلوننه پنخوسمه ماده :

(۱) دحاييلې(غيرحاملې) زوجې
عدت د زوج په مړينې كې دهغه د
مړينې د تاريخ څخه څلورمياشتې
اولس ورځي دي او د حامله ښځې
عدت د زوج په مړينه كې د څلورو
مياشتو اولسو ورځوڅخه
ابعدالاجلين او د حمل وضع دي .

(۲) كه چېرې زوجه د حبس ،
مرض، غيبت او نورو عواملو له
كبله، د زوج له مړگ څخه خبره نه
وي، د عدت پيل يې د خبرتيا د
ورځې څخه محاسبه كېږي .

(۳) كه چېرې زوج د رجعي طلاق
د عدې له انقضاء څخه منځكې
وفات شي ، زوجه د وفات د عدې
په تېرولو مكلفه ده او دمخكنۍ عدت
ورځې د وفات د عدې جزء نه گڼل
كېږي او كه چېرې زوجه حامله وي
دڅلورومياشتو اولسوورځو څخه د
ابعدالاجلين په تېرولو اود حمل په

عدۀ وفات

ماده يكصد وپنجاه ونهم:

(۱) عدۀ زوجه حاييل در وفات
زوج از تاريخ فوت او، مدت چهار
ماه و ده روز بوده و عدۀ
زوجه حامل در وفات زوج،
ابعد الاجلين از چهار ماه و ده
روز و وضع حمل می
باشد.

(۲) هرگاه زوجه به علت حبس،
مرض، غيبت يا ساير عوامل از
مرگ زوج مطلع نباشد، آغاز
عده از تاريخ اطلاع زوجه
محاسبه می شود.

(۳) هرگاه زوج قبل از انقضاء
عدۀ طلاق رجعی فوت نماید،
زوجه مكلف به سپری نمودن عدۀ
وفات بوده و ایام عدۀ سابق
جزء عدۀ وفات محسوب
نمی گردد و اگر زوجه حامل باشد،
مكلف به سپری نمودن ابعدا لاجلین
از چهار ماه و ده روز

وضع باندې مکلفه ده .

(۴) که چېرې رجعيه مطلقه د عدت له انقضاء څخه وروسته له بل شخص سره نکاح وکړي، بيا وروسته خبره شي چې زوج يې د عدت د انقضاء څخه مخکې مړ شوی دی، پدغه صورت کې د خبرتيا له نېټې څخه د وفات د عدت په تېرولو مکلفه ده .

(۵) کله چې دوه عدته د مبدأ په تفاوت سره جمع شي، هغه عدت چې د هغه سبب زر پيدا شوی وي، اول نيول کېږي او دوه يم عدت د حدوث د سبب د وخت څخه دهغه ترختمه پورې دوام مومي ، خو دا چې يو د دوه عدتونو څخه د حمل عدت وي چې پدغه صورت کې د حمل عدت مقدم دی.

د زوجي د ونډې او حق الزحمې

ادعاء

يو سلوشپيتمه ماده :

که چېرې زوجه، د طلاق يا د زوج له

و وضع حمل می باشد.

(۴) هر گاه مطلقه رجعيه بعد از انقضاء عده با شخص دیگری عقد نکاح نماید، بعد مطلع شود که زوج او قبل از انقضاء عده، فوت کرده است، در این صورت از تاریخ اطلاع مکلف به سپری نمودن عده وفات می باشد.

(۵) هر گاه دو عده با تفاوت در مبدأ جمع گردد، عده که سبب آن زودتر حادث شده باشد، اول گرفته می شود و عده دوم از زمان حدوث سبب، تا ختم آن ادامه می یابد، مگر اینکه یکی از دو عده حمل باشد، که در این صورت حمل مقدم است.

ادعای سهم و حق الزحمه

زوجه

ماده یکصد و شصتم:

هرگاه زوجه، بعد از طلاق یا فوت

مړينې څخه وروسته، د زوج په مالونو کې د برخې لرلو ادعا وکړي او يا ادعا وکړي چې د کور کارونه ئې په وړيا ډول سر ته ندي رسولي او يا د نورو هغو کارونو د حق الزحمې غوښتونکې وي چې د زوج په کور کې ئې سرته رسولي دي يا نور هر ډول مالي مطالبې ولري، محکمه د هغې ادعا د قانون د حکمونو مطابق څيړي .

اووم فصل

نفقه

د نفقي تعريف او موجبات

يو سلويو شپېتمه ماده :

نفقه د ژوند متعارفې اړتياوې دي چې متعارف انسان ورته ضرورت لري ، لکه خوراک ، جامې، مسکن، درملنه او داسې نور . موجبات ئې عبارت دي له :

۱- دائمي زوجيت .

۲- د دې قانون د حکمونو مطابق قرابت.

زوج، ادعاى سهم بودن در اموال زوج را نموده ويا ادعا کند که کار های خانه را مجانی انجام نداده ويا خواهان حق الزحمۀ کارهایی باشد که در خانۀ زوج انجام داده است و يا هرنوع مطالبات مالی دیگر داشته باشد، محکمه ادعاى او را مطابق احکام قانون رسيدگي می نماید.

فصل هفتم

نفقه

تعريف وموجبات نفقه

ماده يكصدوشصت ويکم:

نفقه نیازمندیهای متعارف زندگی است که انسان متعارف به آن ضرورت دارد، مانند خوراک، پوشاک، مسکن، تداوی، و امثال آن. موجبات آن عبارت است از:

۱- زوجيت دايمي.

۲- قرابت مطابق به احکام اين قانون.

د زوجي نفقه

يو سلودوه شپيتمه ماده :

(۱) زوج دنكاح په عقدولواودهغه په كوركي د زوجي په سكونت سره د زوجي د نفقي په وركولومكلف دي، اود امتناع په صورت كې د هغې مديون وي.

كه چېرې زوجه د زوج كورته په تلو سره چمتوالي ولري خو زوج ناغېرې وكړي، سكونت نه كول د زوجي د نفقي د اداء كولو مانع نه گرځي .

(۲) كه چېرې زوجه له شرعي او قانوني عذر پرته د خپلو شرعي او قانوني وجيږو له اداء كولو څخه ډډه وكړي دنفقي مستحقه نه گرځي.

د زوجي د نفقي وركول

يو سلودري شپيتمه ماده :

(۱) نفقه د زوجي په انتخاب سره په يو د لاندې طريقو سره وركول كيږي:

۱- زوج ددې قانون له حكمونو

نفقه زوجه

ماده يكصد وشصت ودوم:

(۱) زوج با انعقاد نكاح و سكونت زوجه در منزل او، مكلف به اداى نفقه زوجه بوده، در صورت امتناع، مديون او مى باشد.

هرگاه زوجه برای رفتن به منزل زوج آماده گي داشته باشد، ولي زوج كوتاهي نمايد، عدم سكونت مانع اداى نفقه زوجه نمي گردد.

(۲) هرگاه زوجه بدون عذر شرعي و قانوني از اداى وجايب شرعي و قانوني زوجيت امتناع ورزد، مستحق نفقه نمي باشد.

پرداخت نفقه زوجه

ماده يكصد وشصت وسوم:

(۱) نفقه به انتخاب زوجه به يكي از روش هاي ذيل پرداخته مي شود:

۱- زوج نيازمندي هاي زندگي

- سره سم د زوجي د ژوند اړتيا وي پوره کړي .
- ۲- د زوجي نفقه لږ تر لږه هره ورځ په نقدی ډول ورکړل شي .
- (۲) د زوجي نفقه حق ده نه مجرد حکم، زوجه کولی شي د زوج د امتناع په صورت کې، د هغه له مال څخه په متعارف ډول مصرف کړي او يا محکمې ته شکایت وکړي او د زوج د مړینې په صورت کې د هغې نفقه له اصل ترکې څخه ورکول کېږي.
- (۳) زوجه د رجعي طلاق په عدت کې ، د حمل په ورځو کې، د بائن طلاق او د نکاح په فسخ کې دنفقي مستحقه ده.
- (۴) کله چې ناشزې زوجې ته رجعي طلاق ورکړی شي، يا د رجعي طلاق په عدت کې ناشزه شي د هغې د نفقي حق ساقطېږي، خو دا چې حامله وي چې پدغه صورت کې د زوج او زوجي تر منځ بايد سوله وشي .
- زوجه را مطابق به احکام این قانون فراهم کند.
- ۲- نفقه زوجه حداقل روزانه به صورت وجه نقد پرداخت شود.
- (۲) نفقه زوجه حق است نه مجرد حکم، زوجه می تواند در صورت امتناع زوج، از مال او بطور متعارف مصرف نماید و یا به محکمه شکایت کند و در صورت فوت زوج، نفقه او از اصل ترکه پرداخت می شود.
- (۳) زوجه در عده طلاق رجعی، ایام حمل، در طلاق بائن و فسخ نکاح، مستحق نفقه می باشد.
- (۴) هرگاه به زوجه ناشزه، طلاق رجعی داده شود یا در عده طلاق رجعی ناشزه گردد، حق نفقه او ساقط می گردد، مگر اینکه حامله باشد که در این صورت باید بین زوج و زوجه مصالحه صورت گیرد.

(۵) که چیرې زوج د نفقې له اداء څخه عاجز شي، زوجه کولی شي چې له محکمې څخه د طلاق غوښتنه وکړي، خو که زوجه د زوج تر بلای والي پورې صبر وکړي زوج د هغې مدیون دی او کولی شي چې دخپلې پخوانۍ نفقې غوښتنه وکړي.

(۶) که چیرې زوج د نکاح د عقد په وخت کې له نفقې څخه په تمکن تدلیس وکړي، زوجه کولی شي چې د هغې په نفقې باندې د نه توان درلودلو په صورت کې نکاح فسخه کړي .

(۷) هغه نفقه چې له هغې څخه انتفاع د هغې د عین له منځه تللو موجب ګرځي، د زوجي ملک ګرځي (لکه خوراكي او د سون مواد) او هغه نفقه چې له هغې څخه په انتفاع سره د هغې عین باقي پاتې کېږي (لکه سره او سپین زر، جامې او ظروف)، د زوج ملک وي خو دا چې زوجي

(۵) هرگاه زوج از اداء نفقه عاجز گردد، زوجه می تواند از محکمه تقاضای طلاق نماید، ولی در صورتی که زوجه الی توانگر شدن زوج صبر نماید، زوج مدیون او بوده و می تواند نفقه سابق خود را مطالبه نماید.

(۶) هرگاه زوج در حین عقد نکاح، به تمکن از نفقه تدلیس نماید، زوجه می تواند در صورت عدم توانایی او از ادای نفقه، نکاح را فسخ نماید.

(۷) نفقه ای که انتفاع از آن موجب از بین رفتن عین آن می شود، ملک زوجه می گردد (مثل مواد غذایی و سوختی) و نفقه ای که با انتفاع از آن عین او باقی می ماند، (مثل طلا، لباس و ظرف) ملک زوج می باشد، مگر اینکه به زوجه

ته تمليک شوي وي .

د زوجي مسکن

يو سلوخلور شپيتمه ماده :

(۱) زوجه په هغه مسکن کې چې زوج ورته برابر کړی دی په اوسېدو باندې مکلفه ده، خو دا چې د مسکن د ټاکنې اختيار د عقد په ترڅ کې زوجې ته ورکړی شوی وي او يا د هغې سکونت په هغه ځای کې بنځي ته د مالي، ځاني او شرافتي خوف موجب وگرځي .

(۲) زوجه کولی شي د خپل شأن په نظر کې نیولوسره يا د عرف او عادت له مقتضیاتو سره سم، د زوج له والدینو يا نورو اشخاصو سره په ګډ کور کې له اوسېدنې څخه ډډه وکړي.

د اقاربو نفقه

يو سلوپنځه شپيتمه ماده :

(۱) لاندې اشخاص مکلف دي چې د دې قانون له حکمونو سره سم د لاندې اقاربو نفقه اداء کړي :

تمليک شده باشد.

مسکن زوجه

ماده یکصد وشصت وچهارم:

(۱) زوجه مکلف به اقامت در مسکنی می باشد که زوج برای او تهیه کرده، مگر اینکه اختیار تعیین مسکن در ضمن عقد به زوجه داده شده یا سکونت او در آن موجب خوف ضرر مالی، جانی یا شرافتی او گردد.

(۲) زوجه می تواند با نظر داشت شأن خود یا مقتضیات عرف و عادت از اقامت در منزل مشترک با والدین زوج یا اشخاص دیگر امتناع نماید.

نفقه اقارب

ماده یکصد وشصت وپنجم:

(۱) اشخاص ذیل مکلف اند طبق احکام این قانون نفقه اقارب ذیل را بپردازند:

- ۱- نسبي والدين هر څومره چې پورته لار شي چې که پلارنۍ وي او يا مورنۍ .
- ۲- نسبي اولاد هر څومره چې بنسکه لار شي .
- (۲) اولاد د والدينو په انفاق باندې مکلف دی ولو که د شېبې او زنا څخه پيدا شوی وي .
- (۳) د اولاد د اولاد نفقه د اولاد د نفقي جزء دی خو د زوی د بنځې نفقه واجبه نده .
- (۴) د نا مشروع حمل له زنا څخه د پيدا شوي طفل د طبي وقايوي او معالجوي درملنې ټول لگښتونه په هغه صورت کې د زاني پر غاړه دي چې په طبي معائناتو سره د حمل يا ماشوم الحاق زانې ته ثابت شوی او يا زاني په هغه باندې اقرار وکړي .
- که چېرې د زنا عمل د زاني او زاني له تقصير څخه وي، پدغه صورت کې ټول لگښتونه په مساويانه ډول د دواړو پر غاړه دي او نارینه اولويت لري .
- ۱- والدين نسبي هر چه بالا رود اعم از پدری يا مادری.
- ۲- اولاد نسبي هر چه پايين رود.
- (۲) فرزند مکلف به انفاق والدين می باشد، ولو اینکه حاصل از شبهه و زنا باشد.
- (۳) نفقه اولاد اولاد جزء نفقه اولاد است، اما نفقه زوجه پسر واجب نیست.
- (۴) کلیه مصارف تداویهای وقایوی و معالجوی طبی حمل نامشروع و نفقه طفل حاصل از زنا در صورتی به عهده زانی است که توسط معاینات طبی، الحاق حمل یا طفل به زانی ثابت شود و یا به آن اقرار کند. هرگاه عمل زنا ناشی از تقصیر زانی و زانیه باشد، در این صورت کلیه مصارف طور مساویانه به عهده هر دو است و مرد اولویت دارد.

(۵) هغه اقارب چې عرفاً او وي اوو نشي کولی چې له بد نیت څخه پرته د خپل د ژوندانه وسائل برابر کړي ، د نفقې مستحق دي.

(۵) اقاربي که عرفاً نیازمند باشند و نتوانند به واسطه اشتغال به شغلی بدون سوء نیت، وسایل معیشت خود را فراهم سازند، مستحق نفقه می باشند.

(۶) د اقاربو نفقه د لاندې طبقاتو په واسطه (ولو که غیر مسلمان هم وي) په ترتیب سره ادا کېږي او د هرې طبقې د نشتوالي یا نه توان لرلو په صورت کې، وروستۍ طبقې ته وار (نوبت) رسیږي :

(۶) نفقه اقارب، توسط طبقات ذیل (و لو غیر مسلمان هم باشد) بترتیب پرداخته می شود و در صورت فقدان یا عدم توانایی هر طبقه، نوبت به طبقه بعدی می رسد:

- ۱- پلار .
- ۲- پلارنۍ نیکه او هر څومره چې پورته ځي .
- ۳- اولاد او هر څه چې لاندې ځي.
- ۴- مور .
- ۵- مورني والدين، الاقرب فالاقرب.
- ۱- پدر.
- ۲- جد پدری و هر چه بالا رود.
- ۳- اولاد و هر چه پایین رود.
- ۴ - مادر.
- ۵- والدين مادری، الا قرب فالاقرب.

(۷) که چېرې په هغه طبقه کې چې په اتفاق ملزم دي، له یو تن څخه زیات وي باید نفقه په مساویانه ډول سره ورکړي خو دا چې ځینی له

(۷) هرگاه در طبقه‌ای که به اتفاق ملزم بوده، بیش از یک نفر باشند، باید نفقه را مساویانه پرداخت نمایند، مگر اینکه بعضی از آنها ممکن

دوی څخه تمکن ونلري.

نداشته باشند.

(۸) هغه شخص د اقاربو د نفقي په اداء کولو باندې ملزم وي چې مالي تمکن ولري او د هغه مالونه د خپل ځان او د خپلې زوجې له ورځنيو متعارفو لگښتونو څخه زيات وي.

(۸) شخصي به اداء نفقه اقارب ملزم می باشد که تمکن مالی داشته و اموال او بیش از نیازهای متعارف روزانه خود و زوجه اش باشد.

(۹) د بشپړې نفقي د اداء نه استطاعت او د هغې د اندازې ټاکنه د محکمې په تشخیص سره صورت مومي.

(۹) عدم استطاعت اداء کامل نفقه و تعیین اندازه آن به تشخیص محکمه صورت می گیرد.

(۱۰) که چېرې کوم شخص د اقاربو د بشپړې نفقي د ورکولو مالي توان ونه لري د هغې کسر د وروستنۍ طبقې څخه جبران کېږي .

(۱۰) هر گاه شخصي تمکن مالی اداء کامل نفقه اقارب را نداشته باشد، کسری آن از طبقه بعدی جبران می گردد.

(۱۱) هغه اقارب چې د نفقي مستحق وگرځي او د هغې غوښتنه وکړي ، نفقه ورکوونکي ، د استحقاق له وخت څخه د دعوي د رسیدګي د ورځو په ګډون د هغې په ورکولو ملزم دی .

(۱۱) اقاربي که مستحق نفقه شوند و تقاضای آنرا نمایند، نفقه دهنده از زمان استحقاق به شمول ایام رسیدگی به دعوی ملزم به پرداخت آن می باشد.

(۱۲) د نفقه ورکوونکي د مالونو د حجر په صورت کې ، د اقاربو نفقه

(۱۲) در صورت حجر اموال نفقه دهنده، نفقه اقارب مشمول سایر

په نورو ديونو کې نه شاملېږي .

(۱۳) نفقه ورکونکي کولی شي چې د نفقي مصاديق يا د هغې نقده وجه د نفقي په اندازه مستحقو اقاربو ته اداء کړي. که چېرې د نفقي د مصاديقو په اداء سره د نفقي د مستحق آزادي يا شان په پام کې و نه نيول شي، دهغې دنقدي وجهې ورکول اعمالېږي، خودا چې نفقه ورکونکي دهغې تمکن ونلري.

(۱۴) دنفقه ورکونکي دغيث يا امتناع اود هغه د الزام د نه امکان په صورت کې، محکمه دهغه له مالونو څخه نفقه پوره کوي. دهغه مالونوته د نه لاس رسي په صورت کې، د نفقي ورکونکي په حساب پورکوي.

که چېرې د نفقي په ورکولو باندې مکلف شخص، و نشي کولی چې هغه پورونه، کوم چې د هغه په حساب د واجب النفقي اشخاصو لپاره پور اخيستل شوي دي، اداء

ديون نمی شود.

(۱۳) نفقه دهنده می تواند مصادیق نفقه یا وجه نقد آنرا به اندازه نفقه به اقارب مستحق اداء نماید. هرگاه با اداء مصادیق نفقه، آزادی یا شأن مستحق نفقه رعایت نگردد اداء وجه نقدی آن اعمال می گردد، مگر این که نفقه دهنده تمکن آن را نداشته باشد.

(۱۴) در صورت غیث یا امتناع نفقه دهنده و عدم امکان الزام او، محکمه نفقه را از اموال او ایفاء می کند. در صورت عدم دسترسی به اموال او، به حساب نفقه دهنده قرض می کند.

هرگاه شخص مکلف به ادای نفقه، نتواند قرض‌هایی را که برای اشخاص واجب النفقه به حساب او قرض گرفته شده است، پردازد،

کړي ، د نفقي ورکونکو وروستی.
طبقه د هغې په ورکولو باندې
ملزم دي.

د ازدواج د تداوي مصارف او د

اقاربو ديون

يو سلو شپږ شپېتمه ماده :

(۱) د زوجې اود مستحقو اقاربو د هر ډول مرض د درملنې لگښتونه د دوی د نفقي جزء دی، خو دا چې په زوجه کې د نکاح د فسخ نه موجب بيماري، له عقد څخه د مخه وي .
(۲) د اقاربو د ازدواج لگښتونه او دهغوی ديون د اقاربو د نفقي جزء ندي، خو که چېرې نفقه ورکونکي د ازدواج له امله د اقاربو د نفقي د اداء کولو استطاعت له لاسه ورکړي، کولی شي چې ازدواج وکړي .

د نفقي د ټاکنې ملاک

يو سلو اووه شپېتمه ماده :

(۱) د اقاربو د نفقي د کيفيت او

طبقه بعدی از نفقه دهندگان ملزم به پرداخت آن می باشند.

مصارف تداوی و ازدواج و ديون

اقارب

ماده یکصد و شصت و ششم:

(۱) مصارف تداوی هر نوع بيماری زوجه و اقارب مستحق، جزء نفقه آنها می باشد، مگر اینکه بيماری غير موجب فسخ نکاح، در زوجه قبل از عقد باشد.
(۲) مصارف ازدواج اقارب و ديون آنها، جزء نفقه اقارب نمی باشد، ولی هرگاه نفقه دهنده به واسطه ازدواج استطاعت پرداخت نفقه اقارب را از دست بدهد، می تواند ازدواج نماید.

ملاک تعيين نفقه

ماده یکصد و شصت و هفتم:

(۱) ملاک تعيين کيفيت و کميت

کمیت دټاکلو ملاک، د نفقه ورکونکي د استطاعت او عرف په نظر کې نیولو سره دی او د زوجې په نفقه کې د هغې شأن او د زوج استطاعت په نظر کې نیول کېږي .

(۲) هغه توافق چې د نفقه ورکونکي د نفقې د مستحق تر منځ د نفقې کیفیت او کمیت په اړه صورت نیسي ، د اوضاع او احوالو او د طرفینو د شرایطو په تغیر سره الزام راوړونکی ندی .

(۳) په نفقه کې تعهد او ضمانت د نفقه ورکونکي په ګټه د نفقه اخیستونکي د اطمینان لپاره، جایز دی.

(۴) خادم ته د زوجې د عادت په صورت کې یا د هغې د شأن په اقتضاء سره یا د زوجې او هغو اقاربو چې نشي کولی د ناروغۍ یا ټپي د کوم غړي د نقص له امله خپل اړوند کارونه په خپله سرته ورسوي، نفقه ورکونکي د هغو د کارونو په

نفقه اقارب، با نظر داشت عرف و استطاعت نفقه دهنده بوده و در نفقه زوجه شأن او و استطاعت زوج در نظر گرفته می شود.

(۲) توافقی که در کمیت یا کیفیت نفقه بین نفقه دهنده و مستحق نفقه صورت می گیرد، با تغییر اوضاع و احوال و شرایط طرفین الزام آور نیست.

(۳) تعهد و ضمانت به نفقه، به نفع نفقه دهنده برای اطمینان نفقه گیرنده، جایز است.

(۴) در صورت عادت زوجه به خادم یا اقتضای شأن او یا به سبب مرض یا نقصان عضو زوجه و اقاربی که نتوانند کارهای مربوط خود را انجام دهند، نفقه دهنده ملزم به انجام کارهای

سرتۀ رسولو يا د خادم پۀ
استخدامولو ملزم دی .

د نفقي ابراء

يو سلواته شپيتمۀ مادۀ:

زوجه او اقارب كولى شي چې د
نققة وركوونكي ذمه د تېرې شوې
نققي پۀ نسبت چې د نققة
وركوونكي د امتناع يا نورو اسبابو
پۀ خاطر اداء شوې نده، ابراء
وكړي.

د نفقي تلف كېدل

يو سلو نهه شپيتمۀ مادۀ :

كۀ چېرې نققة دهغي مستحق تۀ لۀ
تسليمي وروسته پرته لۀ كوم تقصير
څخه تلف شي ، نققة وركوونكي د
هغي پۀ بيا اداء كولو باندې ملزم
دى، خو دا چې اخيستونكي، زوجه
وي او مالي تمكن ولري .

د نفقي د مستحق مدني مسؤليت د
نققة وركوونكي پۀ وړاندې د تهاثر
موجب نه كړځي، خو دا چې زوجه

آن ها يا استخدام خادم
مى باشد.

ابراء نققة

مادۀ يكصدوشصت وهشتم:

زوجه و اقارب مى توانند
ذمة نققة دهنده را نسبت
به نققة سابق كۀ به خاطر
امتناع نققة دهنده يا ساير
اسباب اداء نشده، ابراء
نمايند.

تلف شدن نققة

مادۀ يكصد وشصت ونهم:

هرگاه نققة بعد از تسليم به
مستحق آن، بدون تقصير تلف گردد،
نققة دهنده ملزم به پرداخت مجدد
آن مى باشد، مگر اينكۀ گيرنده،
زوجه بوده و تمكن مالي
داشته باشد.

مسئوليت مدني مستحق نققة در
مقابل نققة دهنده موجب تهاثر
نمى گردد، مگر زوجه مشروط

پدې شرط چې استطاعت ولري .

د نفقي کفائي وجوب

يو سلواويایمه ماده :

هغه اقارب چې يو له بل څخه ارث وړي خو د دې قانون د حکمونو مطابق يو بل ته د نفقي په اداء باندې ملزم ندي ، د نفقه ورکوونکي، د نه موجوديت په صورت کې، د دوی د ضروري نفقي اداء د محترمه نفس د ساتلو په منظور د دوی پر اقاربو او نورو خېښانو او بلکه پر ټولو خلکو باندې کفائي واجب دی .

له نفقي څخه پيدا شوی اختلاف

يو سلو يواويایمه ماده :

(۱) که چېرې زوج د نفقي د اداء مدعي او زوجه د هغې منکره وي د دليل دنه موجوديت په صورت کې د زوجي قول له قسم سره معتبر دی .
(۲) که چېرې زوجه ادعا وکړي چې زوج هغه له کور څخه ويستلې ده يا د هغه په اجازې سره خارج

براینکه استطاعت داشته باشد.

وجوب کفائي نفقه

ماده یکصد و هفتادم:

اقاربي که از یکدیگر ارث می‌برند، ولی مطابق احکام این قانون ملزم به پرداخت نفقه همدیگر نمی‌باشند، در صورت عدم موجودیت نفقه دهنده، پرداخت نفقه ضروری شان به منظور حفظ نفس محترمه، بالای خویشاوندان و سایر اقارب و بلکه بر همه مردم واجب کفائي می‌باشد.

اختلافات ناشی از نفقه

ماده یکصد و هفتاد و یکم :

(۱) هر گاه زوج مدعی ادای نفقه و زوجه منکر آن باشد، در صورت عدم موجودیت دلیل، قول زوج به با قسم معتبر می‌باشد.
(۲) هر گاه زوجه ادعاء نماید که زوج او را از منزل اخراج نموده، یا با اجازه او خارج شده است،

شوې ده ، خو زوج د زوجې د نشوز مدعي وي، پدغه صورت کې زوج بايد ثابتۀ کړي ، پرته له دې د زوج قول له قسم سره معتبر دی .

د عين اړتيا اتفاق

يو سلو دوه اويایمه ماده :

که چېرې معلومه شي چې اقارب اتفاق شوی مال په نامشروع لار او د قانون په خلاف مصرفوي (د شرابو خښل ، قمار ، د مخدره موادو برابرول او داسې نور) دهغوی نفقه دعين اړتيا په ورکولو تأمینېږي.

اتم فصل

اولاد

نسب

يو سلودري اويایمه ماده :

(۱) د زوجيت په وخت کې پیدا شوی ماشوم زوجینو ته ملحق دی، پدې شرط چې د خول د زوجيت په وخت کې صورت موندلی وي او

اما زوج مدعي نشوز زوجه باشد، در این صورت زوجه باید ثابت کند، در غیر آن قول زوج با قسم معتبر می باشد.

اتفاق عين نیازمندی

ماده یکصد و هفتاد و دوم:

هرگاه معلوم شود که اقارب، مال اتفاق شده را در راه نامشروع و خلاف قانون مصرف می نمایند، (شراب خمر، قمار، تهیه مواد مخدر و امثال آن) نفقه آنها منحصراً با پرداخت عین نیازمندی تأمین می گردد.

فصل هشتم

اولاد

نسب

ماده یکصد و هفتاد و سوم:

(۱) طفل متولد در زمان زوجیت، ملحق به زوجین است، مشروط بر اینکه دخول در زمان زوجیت صورت گرفته و طفل حد اقل

ماشوم لږ تر لږه شپږ قمري مياشتې وروسته له هغه څخه متولد شوی وي اودحمل دوضع له آخري وخت (نهه قمري مياشتو) څخه تجاوز ونکړي.

شش ماه قمری بعد از آن متولد گردیده و از آخرین زمان وضع حمل (نه ماه قمری) تجاوز نکند.

(۲) د نکاح له انحلال څخه وروسته پیدا شوی ماشوم په هغه صورت کې زوج ته ملحق کېږي چې د نهو قمري مياشتو په ترڅ کې د نکاح له انحلال څخه مخکې د آخري دخول څخه وروسته متولد شي او بنځې نوی واده نوي کړی ، که څه هم چې زنایې کړې وي .

(۲) طفل متولد بعد از انحلال نکاح در صورتی ملحق به زوج می گردد که در خلال نه ماه قمری بعد از آخرین دخول بعد از انحلال نکاح، متولد شود و زن ازدواج مجدد نکرده باشد، هر چند زنا نموده باشد.

(۳) دنکاح له انحلال څخه وروسته پیدا شوی ماشوم په هغه صورت کې چې زوجې نوی واده کړی وي، دوه یم زوج ته ملحق کېږي ، خو دا چې د مخکنۍ نکاح له انحلال څخه له نهو مياشتو څخه زیات یا د نوې نکاح له انعقاد څخه له شپږو مياشتو څخه کمې تېرې شوې وي .

(۳) طفل متولد بعد از انحلال نکاح در صورتی که زوجه ازدواج مجدد نموده باشد، ملحق به زوج دوم می گردد، مگر اینکه از انحلال نکاح سابق، بیشتر از نه ماه یا از انعقاد نکاح جدید کمتر از شش ماه سپری شده باشد.

(۴) که چېرې د ولد الحاق له دواړو

(۴) هرگاه الحاق ولد به هیچ

زوجينو يوه ته امکان ونلرې، ماشوم دواړو ته ملحق نه کېږي. که چېرې د يو ماشوم الحاق يوه ته ممکن نه وي، هغه زوج ته چې ممکن دی، ملحق کېږي که چېرې د ماشوم الحاق دواړو زوجينو ته ممکن وي، د شريعت له نظره دوه يم زوج ته چې فعلي فراش دی، ملحق کېږي. همدارنگه د دوه يم زوج په عوض په شېبې سره واطي شخص ته هم ملحق کېږي.

د نطفې ترکيب

يو سلوخلور اويايمه ماده :

(۱) د اجنبي نارينه او اجنبیه ښځې د نطفې ترکيب په آزمایشگاه کې جواز لري، خو د ښځې رحم ته د بارور شوي تخمک لېږد ممنوع دی او د لېږدېدو په صورت کې پېداشوی ماشوم، د نطفې په خاوندانو پورې اړه لري، پدغه صورت کې دنسب د الحاق، قرابت اوارث حکمونه ورباندې جاري کېږي.

یک از دو زوج ممکن نباشد، طفل به هر دوی آنها ملحق نمی گردد. هرگاه الحاق طفلی به یکی ممکن نباشد، به زوجی که ممکن است، ملحق می گردد. هرگاه الحاق طفل به هر دو زوج ممکن باشد، شرعاً به زوج دوم که فراش فعلی است، ملحق می شود. هکذا به عوض زوج دوم به شخص واطی به شېبه نیز ملحق شده می تواند.

ترکيب نطفه

ماده یکصد و هفتاد و چهارم:

(۱) ترکيب نطفه مرد اجنبی با زن اجنبیه در آزمایشگاه جایز است، ولی انتقال تخمک بارور شده به رحم زن ممنوع می باشد و در صورت انتقال، طفل حاصل متعلق به صاحبان نطفه می باشد، دراین صورت احکام الحاق نسب، قرابت و ارث بر آن جاری می شود.

(۲) د اجنبیه ښځې رحم ته د اجنبی نارینه د نطفې لېږدول په طبي وسائلو یا د زنا پر مادونو اعمالو ممنوع دی، خو د لېږدېدو په صورت کې پیداشوی ماشوم د نطفې په خاوندانو پورې اړه لري او د نسب د الحاق، قرابت او ارث ټول حکمونه ورباندې جاري کېږي.

(۳) د هغې نطفې ترکیب چې د زوجینو د زوجیت په دوران کې اخیستل شوی دی، د زوج له مرګ او یا د دوی د نکاح د انحلال څخه وروسته جایز دی. خو د نطفې انتقال د زوجې رحم ته ممنوع دی اود انتقال په صورت کې، پیدا شوی ماشوم د نطفې په خاوندانو پورې اړه لري او له مورڅخه د نسب د الحاق، قرابت او ارث ټول حکمونه پرې جاري کېږي.

(۲) انتقال نطفه مرد اجنبی به رحم زن اجنبیه با وسایل طبی یا اعمال مادون زنا، ممنوع می باشد، ولی در صورت انتقال، طفل حاصل، متعلق به صاحبان نطفه بوده و تمام احکام الحاق نسب، قرابت و ارث بر آن جاری می شود.

(۳) ترکیب نطفه ای که در زمان زوجیت زوجین گرفته شده، بعد از مرګ زوج و یا انحلال نکاح آنها، جایز می باشد. ولی انتقال آن به رحم زوجه ممنوع است و در صورت انتقال، طفل حاصل متعلق به صاحبان نطفه بوده و تمام احکام الحاق نسب، قرابت و ارث از مادر بر آن جاری می شود.

په شېهي سره دوطي، فاسدي

نکاح يازنا څخه پيداشوی ماشوم

يو سلو پنځه اويايمه ماده :

(۱) د غير محارمو طرفينو په شېهي سره د وطي پيدا شوی ماشوم، بنځي او سړي ته ملحق دی، پدې شرط چې ماشوم له اولني دخول څخه شپږ قمري مياشتې وروسته يا له وروستني دخول څخه نهه قمري مياشتې وروسته پيدا شي، او له هغو څخه د هريو په نسبت چې د وطي په حرمت باندې علم ولري، زنا محسوبېږي .

(۲) له فاسدي نکاح څخه پيدا شوی ماشوم بنځي او سړي ته ملحق دی او د دوی په منځ کې توارث موجودېږي، پدې شرط چې دواړه د نکاح په فساد باندې جهل ولري او د هريو په نسبت چې په فساد باندې علم ولري، زنا محسوبېږي .

(۳) له زنا څخه پيدا شوی ماشوم، د

طفل حاصل ازوطی به شبهه

يانکاح فاسد ويازنا

ماده یکصد و هفتاد و پنجم:

(۱) طفل حاصل از وطي به شبهه طرفیني غیر محارم، ملحق به زن و مرد است، مشروط بر این که طفل شش ماه قمری بعد از اولین دخول یا نه ماه قمری بعد از آخرین دخول متولد شود و نسبت به هر یک از آنها که علم به حرمت وطي داشته باشد، زنا محسوب می گردد.

(۲) طفل حاصل از نکاح فاسد ملحق به زن و مرد بوده و توارث میان آنها موجود می گردد، مشروط بر اینکه هر دو جهل به فساد نکاح داشته باشند و نسبت به هر یک که علم به فساد داشته باشد، زنا محسوب می گردد.

(۳) طفل متولد از زنا، از پدر

خپل زاني پلار څخه ارث نه وړي او نه د هغه پلار او اقارب ئې له ماشوم څخه، خو د نسب نور حکمونه (لکه د نکاح حرمت) په هغه باندې جاري کېږي .

(۴) له میره لرونکي ښځې یا معتدې سره د وطي په شېبې پیدا شوی ماشوم د دې قانون د حکمونو مطابق، د ماشوم انتساب هریو د زوج او واطي په شېبې ته ممکن وي دنسب د ټاکلو لپاره د قطعي یا شرعي لارې په نشتوالي کې نسب په قرعې سره ټاکل کېږي او لکه څنګه چې الحاق ئی دواړو ته غیر ممکن وي له دواړو څخه منفي کېږي.

د نسب اثبات

یو سلوشپړ او یایمه ماده :

(۱) دنسب مثبتات عبارت دي له :

۱- اقرار .

۲- فراش.

۳- بینه .

۴- د وثوقو مورد شیع.

زانی خود ارث نمی برد و نه پدر و اقارب او از آن طفل، ولی سایر احکام نسب، (مانند حرمت نکاح) بر او جاری می گردد.

(۴) طفل متولد از وطي به شبهه با زنی شوهردار یا معتده که مطابق احکام این قانون، انتساب طفل به هریک از زوج و واطی به شبهه ممکن باشد، در فقدان طریق قطعی، یا شرعی برای تعیین نسب با قرعه تعیین می شود و چنانچه الحاق آن به هر دو غیر ممکن باشد از هر دو منتفی می شود.

اثبات نسب

ماده یکصد و هفتاد و ششم:

(۱) مثبتات نسب عبارتند از :

۱- اقرار.

۲- فراش.

۳- بینه.

۴- شیع مورد وثوق.

۵- قطعي دلائل .

(۲) صريح يا ضمني اقرار په قصد اورضاء سره د نسب مثبت دی، خو دا چې د هغه د اقرار کذب ثابت شي پرته له هغه د ولد نفی د اقرار څخه وروسته د اورېدلو وړ ندی.

(۳) په نسب باندې د اقرار د صحت شرائط او د حقوقي آثارو ترتیب په لاندې ډول دی :

۱- د دې قانون د حکمونو مطابق د نسب تحقق ممکن وي .

۲- هغه شخص چې د هغه په نسب باندې اقرار شوی دی، تصدیق وکړي، خو دا چې صغیر، مجنون یا متوفي وي .

۳- کومه منازعه په منځ کې نه وي.

(۴) هغه نسب چې د اقرار په واسطه ثابتېږي، حقوقي آثار ئې یوازې په مقراومقرله باندې جاري کېږي او اقاربو یا نورو اشخاصو ته سرایت نه کوي.

(۵) هغه شخص چې د صغیر یا

۵- دلایل قطعی.

(۲) اقرار صريح يا ضمني با قصد و رضاء مثبت نسب است، مگر اینکه کذب اقرار او ثابت گردد، در غیر آن نفی ولد بعد از اقرار قابل سمع نمی باشد.

(۳) شرایط صحت و ترتیب آثار حقوقی اقرار به نسب عبارتند از:

۱- تحقق نسب مطابق احکام این قانون ممکن باشد.

۲- شخصی که به نسب او اقرار شده، تصدیق نماید، مگر این که صغیر یا مجنون یا متوفي باشد.

۳- منازعه ای در میان نباشد.

(۴) نسبی که به واسطه اقرار ثابت می گردد، آثار حقوقی آن صرف بر مقر و مقرله جاری شده و به اقارب یا سایر اشخاص سرایت نمی کند.

(۵) شخصی که به نسب صغیر

مجنون پر نسب باندې اقرار وکړي، د هغه اقرار د هغه په خپله ګټه د قطعي دلائلو د نشتوالي په صورت کې، د اورېدلو وړ ندی.

(۶) هغه شخص چې د اولاد په غیر قرابت باندې اقرار وکړي، د مقرله په تصدیق یا د دلایلو یا بڼې په وړاندې کولو سره، د قرابت حقوقي آثار، د هغوی په منځ کې جاري کېږي، (لکه د اولاد اولاد او اخوت).

(۷) که چېرې د اماره فراش پر خلاف قطعي دلیل موجود نه وي ، ماشوم دفراش خاوند ته ملحق دی.

(۸) فراش د زوج او زوجې یو ځای والی (همبستري) دی او له هغه څخه مراد د اوسني فراش خاوند دی یا د غیر حرام دخول حالت چې په دواړو صورتونو کې زوجیت او شېهي ته شاملېږي.

یا مجنون اقرار نماید، اقرار او در نبود دلایل قطعی به نفع خود او، قابل سمع نمی باشد.

(۶) شخصی که به قرابت غیر از فرزند اقرار نماید، با تصدیق مقرله یا ارائه دلیل یا بینه، آثار حقوقی قرابت میان آنها جاری می‌گردد، (مانند فرزند فرزند یا اخوت).

(۷) هرگاه دلیل قطعی بر خلاف اماره فراش موجود نباشد، طفل به صاحب فراش ملحق است.

(۸) فراش همبستر بودن زوج و زوجه بوده و مراد از آن صاحب فراش فعلی می باشد، یا حالت دخول غیر حرام که در هر دو صورت زوجیت و شېهه را شامل می گردد.

د ولد نفي

يو سلواووه اويایمه ماده :

(۱) ولد په هغه صورت کې نفي کېږي چې د فراش نه تحقق او نه دخول ثابت او يا لعان شي. په هغه صورت کې چې زوج ته د ولد د الحاق شرايط موجود وي، زوج د زوجې د فجور په استناد نشي کولی، ولد د خپل ځان څخه نفي کړي، خو دا چې دالحاق په نه لرلو باندې يقين ولري.

(۲) هر ذينفع کولی شي چې د فراش د نه تحقق په ثابتولو سره د ولد په نفي باندې اقدام وکړي، خو د امارې خلاف فراش اولعان اثبات په زوجينو پورې منحصر دی.

(۳) دلعان په محض واقع کېدو سره د ماشوم او پلار اود پلار اقاربو توارث نفي کېږي، خو مور او د مورنۍ اقاربو د ماشوم د نسب حقوقي آثار ته پاتی وي .

(۴) د امارې خلاف فراش په لاندې

نفي ولد

ماده یکصد وفتادوهفتم:

(۱) ولد در صورتی نفي می شود که عدم تحقق فراش و عدم دخول ثابت و يا لعان گردد. در صورتی که شرايط الحاق ولد به زوج موجود باشد، زوج به استناد فجور زوجه نمی تواند، ولد را از خود نفي کند، مگر اینکه به عدم الحاق يقين داشته باشد.

(۲) هر ذينفع می تواند با اثبات عدم تحقق فراش، اقدام به نفي ولد نماید، ولی اثبات خلاف اماره فراش و لعان منحصراً به زوجین است.

(۳) به محض وقوع لعان ، توارث طفل و پدر و اقارب پدرنفي می گردد، ولی آثار حقوقي نسب طفل به مادر و اقارب مادری او باقی می باشد.

(۴) خلاف اماره فراش در موارد ذیل

مواردو کې ثابتېږي:

ثابت می شود:

۱- زوجې کې د نه دخول اود
بښځې په رحم کې د مني نه انزال
قطعي اثبات.

۱- اثبات قطعی عدم دخول به زوجه
و عدم انزال منی در رحم
زن.

۲- د نارینه په نطفه کې د نطفې د
انعقاد له نېټې څخه مخکې د حیاتي
موادو نشتوالی .

۲- نبودن مواد حیاتی در نطفه
مرد قبل از تاریخ انعقاد
نطفه.

۳- لعان.

۳- لعان.

۴- طبي آزمایش چې په قطعي ډول
سره ثابت شي .

۴- آزمایش طبی که به طور قطعی
ثابت گردد.

(۵) که چېرې ذینفع اشخاص د
فراش نه تحقق ثابت کړي، دقاضي
حکم فقط په دعوي کې د شریکو
افرادو په حق کې نافذ دی.

(۵) هرگاه اشخاص ذینفع عدم تحقق
فراش را ثابت کنند، حکم قاضی
فقط در حق افراد شریک در دعوی
نافذ است.

(۶) د زوج لخوا د ماشوم د ولدنفي
باید دماشوم له ولادت څخه وروسته
په هغې موده کې چې د ولد دنفي د
دعوي طرح ممکنه وي، صورت
ومومي، له هغه نه پرته اقرار ضمني
محسوبېږي، خو داچې ثابته شي چې
د زوجې دحمل موده يا د ولادت نېټه
پر هغه شکمنه شوې ده.

(۶) نفی ولد از طرف زوج باید
بعد از ولادت طفل در مدتی
که طرح دعوی نفی ولد ممکن
باشد، صورت گیرد، در غیر
آن اقرار ضمنی محسوب می شود،
مگر اینکه ثابت شود که مدت حمل
زوجه یا تاریخ ولادت بر او مشتبّه
شده است.

(۷) قاضي د ضرورت په وخت کې کولی شي چې د ولد د نفی په دعوي کې دهغې داثبات دقطعییت په صورت کې دطبي آزمایشت حکم صادر کړي ، که څه هم چې ددعوي لوری له هغه سره مخالفت وکړي.

(۸) محکمه د صغیر د نسب د وضعیت تر قطعي تثبیت پورې، د ماشوم لپاره مؤقت ټاکي .

(۹) که چېرې زوج له شپږو قمري میاشتو څخه مخکې یا له نهو قمري میاشتو څخه وروسته، د ماشوم د ولادت مدعي وې او زوجه له هغه څخه منکره وي، په هغه صورت کې چې زوج څه دلیل ونلري ، د زوجې قول له قسم سره معتبر دی.

حضانت

یو سلو اته اويايمه ماده :

(۱) حضانت د ماشومانو ساتنه، اسلامي ښوونه او روزنه اونظافت او درملنه ده.

(۷) قاضي عندالضرورت می تواند در دعوی نفی ولد حکم آزمایش طبی را در صورت قطعی بودن اثبات آن، صادر نماید، هر چند طرف دعوی بـا آن مخالفـت کند.

(۸) محکمه الی تثبیت قطعی وضعیت نسب صغیر، قیم مؤقت را برای طفل تعیین می نماید.

(۹) هرگاه زوج، مدعی ولادت طفل قبل از شش ماه قمری یا بعد از نه ماه قمری بوده و زوجه منکر آن باشد، در صورتی که زوج دلیلی نداشته باشد، قول زوجه با قسم معتبر می باشد.

حضانت

ماده یکصد و هفتاد و هشتم:

(۱) حضانت نگهداری ، تعلیم و تربیه اسلامی ونظافت و تداوی اطفال می باشد.

(۲) د ماشومانو حضانت د والدينو حق او مكلفيت دى، د هغه مغاير يا د اسقاط لپاره هر ډول قرارداد، باطل دى .

(۳) مور د پلار په نسبت د لورگانو په حضانت کې تر نهه كلنۍ پورې او په زامنو کې تر اووه كلنۍ پورې د تقدم حق لري، د نوموړې مودې له تېرېدو وروسته د زوى او لور حضانت پلار پورې اړه نيسي. خودا چې محكمه د طفل د مصالحو پر بنسټ دهغه خلاف مصلحت تشخيص كړي.

(۴) مور كولى شي چې د حضانت لگښتونه د ماشوم له پلار څخه وغواړي، خو دا چې ماشوم د مال لرونكى وي.

(۵) كه چېرې پلار وفات شي يا د حضانت د واک نه لرونكى وي، مور مستحق تره ده او په هغه صورت کې چې مور وفات شي او يا د حضانت د واک نه لرونکې وي

(۲) حضانت اطفال، حق و مكلفيت والدين بوده، هر نوع قرارداد مغاير يا به منظور اسقاط آن، باطل مى باشد.

(۳) مادر نسبت به پدر در حضانت دختران تا نه سالگی و در پسران تا هفت سالگی دارای حق تقدم می باشد، بعد از سپری شدن مدت متذکره، حضانت پسر و دختر به پدر تعلق می گیرد. مگر اینکه محکمه بنا بر مصالح طفل خلاف آنرا مصلحت تشخیص دهد.

(۴) مادر می تواند مصارف حضانت را از پدر طفل مطالبه نماید، مگر اینکه طفل دارای مال باشد .

(۵) هرگاه پدر فوت نماید یا فاقد صلاحیت حضانت باشد، مادر مستحق تر است و در صورتی که مادر فوت نماید و یا فاقد صلاحیت حضانت باشد، پدر مستحق

پلار مستحق تر دی.

(۶) د طفل تأدیبول د هغه د والدینو او قانوني اولیاوو لخوا مجاز دی. خو د تحقیر په قصد د هر ډول بدني تنبیه پکارول یا دا چې د دیې موجب وگرځي، ممنوع دی.

(۷) د ماشومانو حضانت، د والدینو نه اهلیت یا نشتوالي په صورت کې په پلرني جد پورې اړه نيسي او د پلرني جد په نشتوالي یا د هغه په نه اهلیت لرلو سره، حضانت د هغوی لخوا په منصوب شوي وصي پورې اړه نيسي او په اهلیت کې د اختلاف په فرض کې، محکمه حکم کوي.

(۸) په هغه صورت کې چې ولي یا وصي غائب وي او یا د ماشومانو له حضانت څخه استنکاف وکړي او یا د حضانت د اهلیت لرونکي نه وي، محکمه د ماشوم لپاره قیم ټاکي.

(۹) هغه شخص چې د ماشوم حضانت یې پر غاړه اخیستی دی، نشي کولی چې ماشوم د مور او پلار یا نورو

تر است.

(۶) تأدیب طفل از طرف والدین و اولیای قانونی او مجاز است. ولی بکار بردن هر نوع تنبیه بدنی به قصد تحقیر یا اینکه موجب ديه گردد، ممنوع است.

(۷) حضانت اطفال، در صورت عدم اهلیت یا فقدان والدین به جد پدری تعلق می گیرد و با فقدان جد پدری یا عدم اهلیت او، حضانت با وصی منصوب از طرف آنها مربوط می گردد و در فرض اختلاف در اهلیت، محکمه حکم می کند.

(۸) در صورتی که ولي یا وصی غائب باشد و یا از حضانت اطفال استنکاف ورزد و یا دارای اهلیت حضانت نباشد، محکمه برای طفل قیم تعیین می نماید.

(۹) شخصی که حضانت طفل را عهده دار گردیده، نمی تواند از ملاقات طفل با والدین یا اقارب او

اقاربو له ليدنې څخه منع كړي، يا
نې د والدينو د اجازې څخه پرته له
هېواد څخه بهر يا په اوږد مسافرت
له ځان سره بوځي. پدغه صورت
كې د ليدنې واورونه دهفتې په ترڅ
كې او د سفر موده، د عرف مطابق
ټاكل كېږي، اود اختلاف په صورت
كې د محكمې لخوا ټاكل كېږي.

(۱۰) ماشوم ته شودې وركول د مور
مكلفيت دی، خو دا چې ورته ضرر
ولري مور كولى شي چې د ماشوم له
پلار څخه اود هغه په ناتوانۍ يا
نشتوالي كې د ماشوم له پلرني جد
څخه د اجرت مطالبه وكړي.

(۱۱) كه چېرې ماشوم، قهري ولي
ونلري، يا قهري ولي د شودو
وركولو د اجرت له وركولو څخه
ډډه وكړي، يا د هغه د الزام امكان
وجود ونلري، مور مكلفه ده چې
ماشوم ته تبرعاً شيدى وركړي.

ممانعت نمايد، يا بدون اذن پدر يا
والدين، طفل را به خارج از کشور يا
مسافرت طولانى با خود ببرد. در اين
صورت دفعات ملاقات در خلال
هفته و ميعاد سفر مطابق عرف
تعيين مى شود و در صورت اختلاف
از طرف محكمه تعيين
مى گردد.

(۱۰) شير دادن طفل مكلفيت مادر
مى باشد مگر اينكه براى او ضرر
داشته باشد. مادر مى تواند از پدر
طفل و در صورت ناتوانى يا فقدان او
از جد پدرى طفل اجرت
مطالبه نمايد.

(۱۱) هرگاه طفل، ولى قهرى
نداشته، يا ولى قهرى از پرداخت
اجرت شير دادن امتناع ورزد يا
امكان الزام او ممكن نباشد،
مادر مكلف است طفل را تبرعاً
شير بدهد.

دحضانت موانع

يو سلوننه اويايمه ماده :

(۱) دماشوم دحضانت موانع عبارت

دي له :

۱- د حاضن جنون.

۲- د حاضن كفر يا ارتداد په اسلام

باندې د ماشوم د محكومېدلو په

صورت کې.

۳- د ماشوم له پلار پرته د حاضن

د مور ازدواج، خو دا چې دماشوم

مصلحت رعايت شي او يا پلار

وفات شي.

۴- دحاضن اخلاقي فساد او اعتياد

پداسې ډول چې حضانت په صحيح

صورت، صورت ونشي نيولی.

۵- د بيمارۍ ابتلاء حاضن چې

دماشوم جسمي سلامتې په مخاطره

کې ولوېږي او يا حاضن فلج او له

حضانت څخه عاجز وي .

(۲) په هغه صورت کې چې د دې

مادې په لومړۍ فقره کې درج د

حضانت موانع لرې شي، د حضانت

موانع حضانت

ماده يکصدوهفتادونهم:

(۱) موانع حضانت طفل عبارت اند

از:

۱- جنون حاضن.

۲- كفر يا ارتداد حاضن در

صورت محكوم بودن طفل به

اسلام.

۳- ازدواج مادر حاضن با غير پدر

طفل، مگر اين که مصلحت طفل

رعايت شود و يا پدر فوت

نمايد.

۴- فساد اخلاقي و اعتياد حاضن به

طوريکه حضانت به صورت صحيح

صورت گرفته نتواند.

۵- ابتلاء به بيماري‌های مسری

حاضن که سلامت جسمي طفل به

مخاطره افتد و يا حاضن فلج و عاجز

از حضانت باشد.

(۲) در صورتی که موانع حضانت

مندرج فقره (۱) اين ماده

مرفوع شود، حق حضانت

حق بېرته اعاده کېږي .

دوباره اعاده می‌گردد.

(۳) که چېرې ځینی اقارب محکمې ته د مراجعې د نه امکان یا نورو لاملونه په خاطر، د ماشوم حضانت پرته له تبرع او د مجتهد د استازي په اذن قبول کړي او ماشوم مال و نه لري، کولی شي چې د هغه هزینې له بیت المال او د نه امکان په صورت کې پخپله له ماشوم څخه له رشد وروسته وغواړي.

(۳) هرگاه اقاربی به خاطر عدم امکان مراجعه به محکمه یا جهاتی دیگر، حضانت طفلی را بدون تبرع و با اذن نماینده مجتهد قبول کند و طفل مالی نداشته باشد، می تواند هزینه های آن را از بیت المال و در صورت عدم امکان از خود طفل بعد از رشد مطالبه نماید.

(۴) د مجنون ماشوم حضانت له بلوغ وروسته پدې قانون کې د درج شوي ولایت او حضانت د حکمونو تابع دی.

(۴) حضانت طفل مجنون بعد از بلوغ تابع احکام ولایت و حضانت این قانون می باشد.

که چېرې تر حضانت لاندې غیر ممیز صغیر یا مجنون کوم زیان ورسوي، مقصر حاضن د ضمان د حکمونو مطابق د اړول شوي زیان ضامن دی.

هرگاه صغیر غیر ممیز یا مجنون تحت حضانت، خساره ای وارد نماید، حاضن مقصر مطابق احکام ضمان، ضامن خسارات وارده می باشد.

د ازدواج دو قایعو ثبتول

ثبت وقایع ازدواج

یوسلواتیایمه ماده:

ماده یکصد و هشتادم:

د ازدواج، طلاق، د نکاح د فسخ،

وقایع ازدواج، طلاق، فسخ نکاح،

رجوع او ولادت پېښې په اړونده رسمي دفترانو کې ثبتېږي . رجوع وولادت در دفاتر رسمي مربوط ثبت می گردد.

درېمه برخه

بخش سوم

د وصیت، ارث، وقف او هبی

احکام وصیت، ارث، وقف

احکام

وهبه

لومړی فصل

فصل اول

وصیت

وصیت

د وصیت تعریف او ډولونه

تعریف واقسام وصیت

یوسلو یو اتیایمه ماده :

ماده یکصد وهشتاد و یکم:

وصیت دداسې امر انشاء ده چې اثر یی دوصیت کوونکي په مړینه معلق وي او په دوو لاندې ډولونو دی :

وصیت انشای امری است که اثر آن معلق بر فوت وصیت کننده می باشد و بر دو قسم ذیل است:

۱- تملیکي وصیت: هغه وصیت دی چې یو شخص، عین یا منفعت بل شخص ته تملیک کړي او موصي له مخکې یا وروسته له مړینې هغه لفظاً یا عملاً ومني. که چېرې موصي له، موصي به مخکې له منلو او وروسته د موصي، له مړینې څخه رد کړي په دې صورت کې وصیت باطل کېږي.

۱- وصیت تملیکي: وصیتی است که شخصی، عین یا منفعتی را به شخص دیگری تملیک نماید وموصی له قبل یا بعد از موت آنرا لفظاً یا عملاً قبول نماید. هرگاه موصی له، موصی به را قبل از قبول و بعد از فوت موصی، رد کند، در این صورت وصیت باطل می شود.

۲- عهدي وصيت: د هر ډول تعهد د رامنځ ته كيدو څخه عبارت دی چې په مستقيم ډول د تركې پر تمليك ناظر نه وي .

د وصيت ډول

يوسلودوه اتيايمه ماده :

(۱) وصيت په ښكاره لفظ يا هغه عمل چې صريح پر وصيت وي، محقق كېږي. له تلفظ څخه د عجز په صورت كې، اشاره كافي ده او د نطق دنه امكان په صورت كې كولای شي چې په ليكلو وصيت وكړي.

(۲) كه چېرې وصيت په وخت يا خاص وضعیت مقيد وي ، وصيت يوازې د هماغه نظر وړ شرايطو له تحقق څخه وروسته صحيح دی، مثلاً ووايي كه په هم دې ناروغۍ كې مړ شم يا پسې كال مړ شم.

د وصيت ارکان

يو سلودري اتيايمه ماده :

وصيت دلاندې ارکانو لرونکی دی:

۲- وصيت عهدي: عبارت است از هر نوع ايجاد تعهد كه بطور مستقيم ناظر به تمليك تركه نباشد.

طرز وصيت

ماده يكصدوهشتاد و دوم :

(۱) وصيت به لفظ ظاهر يا عملي كه صريح بر وصيت باشد، محقق می شود. در صورت عجز از تلفظ، اشاره كافي بوده و در صورت عدم امكان نطق می تواند با نوشتن وصيت نمايد.

(۲) هرگاه وصيت مقيد به زمان يا وضعیت خاص باشد، وصيت صرف بعد از تحقق همان شرايط مورد نظر صحيح می باشد مثلاً بگويد اگر در همين مرض بميرم يا امسال بميرم.

ارکان وصيت

ماده يكصد وهشتادوسوم:

وصيت دارای ارکان ذيل می باشد:

- ۱- موصي: هغه شخص دی چې وصیت کوي.
- ۲- د وصیت جهت: د موصي به د لگښت مورد يا د موصي به له لگښت څخه موخه (هدف) دی .
- ۳- موصي له : هغه شخص دی چې دهغه په کټه وصیت کېږي .
- ۴- موصي به: هغه شی دی چې د وصیت موضوع ګرځي .
- ۵- وصي : هغه شخص دی چې د وصیت د تر سره کولو لپاره ټاکل کېږي.
- ۱- موصی: شخصی است که وصیت می نماید.
- ۲- جهت وصیت: مورد مصرف موصی به یا هدف از مصرف موصی به است.
- ۳- موصی له: شخصی است که به نفع او وصیت می شود.
- ۴- موصی به: چیزی است که موضوع وصیت قرار می گیرد.
- ۵- وصی: شخصی است که برای اجرای وصیت معین می شود.

د وصیت د صحت شرطونه

یوسلو څلور اټایمه ماده :

شرایط صحت وصیت

ماده یکصد و هشتاد و چهارم:

- (۱) موصي باید د وصیت په وخت کې عاقل، مختار او په مالونو او مالي حقوقو کې د اهلیت تصرف ولري. ولي، وصي او قيم نشي کولای د مولي عليه له خوا وصیت وکړي.
- (۲) د وصیت جهت باید مشروع وي. په معصیت کې وصیت باطل دی.
- (۱) موصی باید در هنگام وصیت عاقل، مختار و اهلیت تصرف در اموال و حقوق مالی را داشته باشد. ولي، وصی و قیم نمی توانند از طرف مولی علیه وصیت کنند.
- (۲) جهت وصیت باید مشروع باشد. وصیت در معصیت باطل است.

- (۳) موصي له د لاندې شرايطو لرونکي وي:
- ۱- د وصيت په وخت کې ژوندی وي.
- ۲- د تملک داهليت لرونکې وي.
- (۴) موصي به د لاندې شرايطو لرونکي وي :
- ۱- د وصيت په وخت کې موجود يا د شتون قابليت ولري، د عين يا منفعت يا د لېږدولو وړ حق په ګډون لکه د تحجير حق .
- ۲- معين وي، يا د ټاکلو وړتيا ولري، لکه ټاکلی وزن په يوه نا ټاکلي کلي کې .
- ۳- د ماليت وصف ، که څه هم جزئي وي.
- ۴- د تملک وړتيا ولري. او پر شرابو او د قمار په آلاتو او خنزير او داسي نورو باندې وصيت باطل دی.
- ۵- د لېږد وړ وي .
- ۶- د موصي په ملک کې وي، يا د موصي پر تملک مشروط شوی وي.
- (۳) موصی له دارای شرایط ذیل می باشد:
- ۱- حین وصیت زنده باشد.
- ۲- دارای اهلیت تملک باشد.
- (۴) موصی به، دارای شرایط ذیل می باشد:
- ۱- هنگام وصیت موجود یا قابلیت وجود داشته باشد، اعم از عین یا منفعت یا حق قابل انتقال مانند حق تحجیر.
- ۲- معین بوده، یا قابلیت تعیین را داشته باشد، مانند وزن معین در یک کل نامعین.
- ۳- وصف مالیت، هرچند جزئی باشد.
- ۴- قابلیت تملک داشته باشد. و وصیت به شراب و آلات قمار و خنزیر و امثال آن باطل است.
- ۵- قابل انتقال باشد.
- ۶- در ملک موصی بوده، یا مشروط به تملک موصی شده باشد.

- (۵) د مړينې په وخت کې وصيت د مال تر ثلث پورې، صحيح دی او له هغه څخه زيات د وارث په اجازه مشروط دی. که چېرې يوشمېر ورثه اجازه ورکړي، وصيت يوازې دهغو په برخه کې جاري کېږي. پر ثلث باندې د وصيت په صورت کې، که چېرې موصي قتل شي، دهغه ديت د ثلث په وصيت کې داخلېږي.
- (۶) د موصي په ژوند کې د وارث اجازه له ثلث څخه په زيات باندې د وصيت د تنفيذ سبب ګرځي.
- (۷) له ترکي څخه د وارث په حرمان وصيت، باطل دی.
- (۸) که چېرې موصي د ورثه وو د حق ضايع کولو په صدد کې وي، د ورثي په زيان د هغه وصيت د احراز په صورت کې، باطل دی.
- (۹) هغه زوي چې لس کلن او عاقل وي، کولای شي چې دخير په لاره کې وصيت وکړي.
- (۱۰) د دوره ئي مجنون وصيت د (۵) وصيت در موقع فوت الی ثلث اموال، صحيح بوده و بيش از آن مشروط به اجازه وارث می باشد. هرگاه عدۀ از ورثه اجازه دهند، وصيت صرف در سهم آن ها جاری می شود. در صورت وصيت به ثلث، هرگاه موصی به قتل برسد، ثلث دیۀ او نیز داخل وصيت می شود.
- (۶) اجازه وارث در حیات موصی، سبب تنفيذ وصيت به بيشتر از ثلث می شود.
- (۷) وصيت به حرمان وارث از ترکه، باطل است.
- (۸) هرگاه موصی در صدد تضییع حق ورثه باشد، وصيت او به زیان ورثه در صورت احراز آن، باطل است.
- (۹) پسری که ده ساله و عاقل باشد، می تواند در راه خیر وصيت کند.
- (۱۰) وصيت مجنون دوره ای در

حال افاقه و وصیت مفلس صحیح می باشد، ولی ادای دیون و تعهدات مالی مفلس مقدم بر اجرای وصیت او است.

(۱۱) هرگاه شخصی به قصد انتحار (خودکشی) آسیب مهلك به خود وارد کند، در این صورت، وصیت او قبل از مرگ باطل است، مگر اینکه بعد از صحت یابی وصیت کند.

وصیت تملیکی

ماده یکصد و هشتاد و پنجم:

(۱) قبول وصیت به لفظ یا عملی به منظور قبول، از طرف موصی له یا وکیل او، قبل یا بعد از فوت موصی، شرط صحت وصیت تملیکی است و اگر نسبت به بعضی از موصی به، قبول یا رد نماید، همان مقدار موضوع حکم قرار می گیرد.

(۲) وصیت به سقوط حق (ابراء ذمه)، بدون قبول صحیح است.

افاقی به حال کپی صحیح دی خو د مفلس د دیونو او مالی ژمنو اداء کول د هغه د وصیت پر اجراء کولو باندې مقدم دي .

(۱۱) که چېرې کوم شخص د خان وژنې (انتحار) په قصد هلاکونکي زیان خان ته ورسوي، په دې صورت کې دهغه وصیت مخکې له مړینې باطل دی، خو دا چې وروسته له روغتیا موندلو څخه وصیت وکړي.

تملیکی وصیت

یوسلو پنځه اتیایمه ماده :

(۱) په لفظ یا کوم عمل سره د قبول په منظور دوصیت منل، د موصي له یا دهغه د وکیل لخوا، د موصي له مړینې مخکې یا وروسته، د تملیکي وصیت د صحت شرط دی او که له ځینو د موصي به په نسبت قبول یا رد کړي، هماغه مقدار د حکم موضوع قرار نیسي .

(۲) وصیت د حق په سقوط (د ذمې پرابراء) له قبول پرته صحیح دی.

(۳) د موصي په ژوند کې د تمليکي وصيت رد، معتبر ندي، موصي له کولای شي د موصي له مړينې وروسته هغه ومني، خو قبول له رد وروسته او رد له قبول وروسته د موصي له مړينې وروسته، کوم اثر نلري.

(۴) که چېرې موصي له د موصي په ژوند يا له مړينې وروسته او مخکې له قبول څخه مړ شي، د موصي له ورثه د وصيت د قبول يا رد د حق خاوند کېږي. خو دا چې موصي د حيات په صورت کې، له خپل وصيت څخه رجوع وکړي.

(۵) د حمل ولي له زېږېدنې څخه وروسته اود صغیر او مجنون او سفیه ولي، کولای شي د دې قانون د حکمونو مطابق دمولي عليه په ګټه وصيت رد يا قبول کړي.

(۶) د مفلس لخوا د وصيت رد د محکمي لخوا د هغه د ممنوع التصرف کېدو د حکم د

(۳) رد وصيت تمليکي در حيات موصي، معتبر نيست، موصي له می تواند بعد از فوت موصي، آن را بپذیرد، ولی قبول بعد از رد و رد پس از قبول، بعد از مرگ موصي، اثری ندارد.

(۴) هرگاه موصی له در حيات يا بعد از فوت موصی و قبل از قبول فوت نماید، ورثه موصی له حق قبول يا رد وصيت را حایز می گردند. مگر اینکه موصی در صورت حيات، از وصيت خود رجوع کند.

(۵) ولي حمل بعد از تولد و ولي صغیر و مجنون و سفیه، می توانند مطابق با احکام این قانون وصيت به نفع مولي عليه را رد يا قبول کنند.

(۶) رد وصيت از طرف مفلس بعد از صدور حکم ممنوع التصرف شدن او، از طرف

صادرولو وروسته، صحيح دى. محكمه صحيح است .

(۷) دموصي به گټې د موصي له مړينې څخه د موصي تر قبلولو پورې په واټن کې (که څه هم چې محصور او مشخص وي، يا غير محصور) د موصي له حق دى .

(۸) په هغه صورت کې چې د موصي له تأخير د موصي به په رد يا قبول کې د ورثه وو په زيان وي، محكمه موصي له د هغه د قبول يا رد په هکله د فوري تصميم په نيولو ملزموي.

(۹) که چېرې موصي به کلي وي، دهغه مصادق د ورثه وو لخوا ټاکل کېږي ، خو داچې په وصيت کې بل ډول تصريح شوى وي.

(۱۰) حمل ، موصي له واقع کېږي، په دې شرط چې ژوندی وزېږېږي، خو که چېرې حمل، له وضع څخه وروسته مړ شي ، وصيت د هغه په ورثې پورې اړه نيسي او که حمل،

(۷) منافع موصى به در فاصله فوت موصى تا قبول موصى له، (اعم از اينکه محصور و مشخص با شد، يا غير محصور) حق موصى له مى باشد.

(۸) در صورتى که تأخير موصى له در رد يا قبول موصى به، به زيان ورثه باشد، محكمه موصى له را ملزم به اتخاذ تصميم فوري در مورد رد يا قبول آن مى نمايد.

(۹) هرگاه موصى به كلى باشد، مصادق آن از طرف ورثه تعيين مى گردد، مگر اينکه در وصيت طوري ديگر تصريح شده باشد.

(۱۰) حمل، موصى له واقع مى شود، مشروط بر اينکه زنده متولد شود و لى اگر بعد از وضع حمل بميرد، وصيت به ورثه او تعلق مى گيرد و اگر حمل، مرده تولد

- مړ وزيرېږي، په دغه صورت کې وصيت باطلېږي.
- (۱۱) که چېرې موصي له مطلق وي، دهغه ټاکل وصي ته او پرته له هغه وارث ته دي او په هغه صورت کې چې موصي له وصيت رد کړي او ثابته شي چې د موصي له ټاکنه د تمثيل له بابه څخه وه او نه ټاکنه، موصي به، د همغه صنف بل شخص ته ورکړل کېږي .
- (۱۲) موصي له وارث يا پردی کيدای شي.
- (۱۳) که چېرې موصي به د موصي، له مرګ څخه د موصي له تر قبول پورې په زماني واټن کې تلف شي ، په هغه صورت کې چې موصي به معين عين وي ، وصيت باطل دی او پرته له هغه د موصي ، له ترکې څخه ورکول کېږي .
- (۱۴) که چېرې موصي به ، غیر مشخص وي، د هغه ټاکنه د ورته وو لخوا صورت مومي، خو که
- شود، در این صورت وصيت باطل می گردد.
- (۱۱) هرگاه موصی له مطلق باشد، تعیین آن با وصی وگرنه با وارث است و در صورتی که موصی له وصيت را رد نماید و ثابت شود که تعیین موصی له از باب تمثيل بوده و نه تعیین، موصی به، به شخص دیگری از همان صنف داده می شود.
- (۱۲) موصی له وارث يا بیگانه بوده می تواند.
- (۱۳) هرگاه موصی به در خلال فاصله زمانی مرګ موصی تا قبول موصی له تلف شود، در صورتی که موصی به عين معين باشد، وصيت باطل بوده و در غیر آن از تركه موصی پرداخته می شود.
- (۱۴) هرگاه موصی به، غیر مشخص باشد، تعیین آن از طرف ورته صورت می گیرد، ولی اگر چیزی ذکر

څه شی، ذکر شي د ترکې يو شپږمه ورکول کېږي، که چيرې د ونډې لفظ په کار وړل شوی وي يو اتمه او که د جزء لفظ په کار وړل شوی وي، د مال يولسمه موصي له ته ورکول کېږي.

(۱۵) که چېرې عيني منافع، موصي به وي، عين، ورثی ته لېږدول کېږي، په دغه صورت کې دهغه د ساتنې لگښتونه د موصي به له گټو څخه ورکول کېږي.

عهدي وصيت

يوسلو شپږ اتيايمه ماده:

(۱) که چېرې عيني گټې په ټاکلي وخت کې، موصي به واقع شي، خو له هغه څخه دگټې اخيستنې پيل نه وي مشخص کړای شوی له هغو څخه د گټې اخيستنې پيل د ورته وو لخوا ټاکل کېږي.

(۲) وصي د واک په تحديد سره د موصي لخوا، د لاندې چارو د تر سره کولو لپاره ټاکل کېږي:

شود، شش يکه ترکه داده می شود، اگر لفظ سهم را به کار برده، هشت يکه و اگر لفظ جزء را به کار برده باشد، ده يکه مال به موصی له داده می شود.

(۱۵) هرگاه منافع عینی، موصی به باشد، عين، به ورثه منتقل می شود، در این صورت مصارف نگهداری آن از منافع موصی به پرداخته می شود.

وصيت عهدی

ماده یکصد و هشتاد و ششم:

(۱) هرگاه منافع عینی در مدتی معین، موصی به قرار گیرد، ولی آغاز استفاده از آن مشخص نشده باشد، تعیین آغاز استفاده از آن از طرف ورثه صورت می گیرد.

(۲) وصی با تحديد صلاحیت از طرف موصی، به منظور انجام امور ذیل تعیین می گردد:

- ۱- د ماشومانو سرپرستي .
- ۲- د شتمني د ثلث اداره كول په هغه صورت كې چې د خاصو لگښتونو په غرض اختصاص ورکړی وي .
- ۳- د تركي اداره او تصفيه .
- ۴- نورې هغه چارې چې هغه ته سپارل كېږي، لكه د موصي د تاليف د چاپ تصدي، د مالونو او حاصلاتو د پلورنې او دعوایدو راټولول .

د وصي شرايط

يوسلو او وه اتيایمه ماده :

(۱) وصي د لاندې شرايطو لرونکی وي:

شرایط وصی

ماده یکصد و هشتاد و هفتم:

(۱) وصی دارای شرایط ذیل می باشد:

- ۱- بالغ وي. که وصي یوصغير اویو بالغ سره یوځای وي، صغیر ترڅو بالغ شوی نه وي، د تصرف حق نلري.
- ۲- عاقل وي .
- ۳- مسلمان وي.
- ۴- امین وي.
- ۵- په مالونو او مالي حقوقو کې د تصرف اهلیت ولري.
- (۲) که چېرې د وصي په ټاکنه کې
- ۱- بالغ باشد. اگر وصی، یک صغیر و یک بالغ با هم باشد، صغیر تا بالغ نشده، حق تصرف را ندارد.
- ۲- عاقل باشد.
- ۳- مسلمان باشد.
- ۴- امین باشد.
- ۵- اهلیت تصرف در اموال و حقوق مالی را داشته باشد.
- (۲) هرگاه در تعیین وصی موجودیت

د يواځاص وصف موجوديت شرط
کړای شوی وي، د شرط زوال دهغه
د عزل موجب گرځي .

وصف خاصی، شرط شده باشد،
زوال شرط موجب عزل او
می گردد.

(۳) که چېرې متوفي، وصي نه وي
ټاکلی، محکمه د ورثه وو يا ذینفع
اشخاصو په غوښتنه، يو امين شخص
د سيمې د شيعه علماؤ په مشوره د
وصي په توګه ټاکي، چې د لاندې
چارو په ترسره کولو مکلف دی :

(۳) هرگاه متوفی، وصی را تعیین
نکرده باشد، محکمه با درخواست
ورثه یا اشخاص ذینفع، شخص امینی
را بامشوره علمای شیعه محل به
حيث وصی تعیین می کند که مکلف
به انجام امور ذیل می باشد:

۱- د ترکې ليکل او د هغې تصفيه
چې دوصيت کوونکي دغوښتنود
وصول او د هغه د ديونو د اداء اود
وصيت د مورد اخراج دی.

۱- تحریر ترکه و تصفيه آن که
شامل وصول مطالبات وصیت کننده
و ادای دیون و اخراج مورد
وصیت است.

۲- د نه ورکولو په صورت کې، د
مديونينو پر عليه ددعوي اقامه کول.

۲- اقامه دعوی علیه مديونین، در
صورت عدم پرداخت.

۳- د موصي دتجهيز په غرض د
لازمو لګښتونو ورکول .

۳- پرداخت مصارف لازم غرض
تجهیز موصی.

۴- د ترکې د ساتلو او د هغې له
اتلاف اوضايع کېدلو څخه دمنځنيوي
په منظور د لازمو تدبيرونو نيول.

۴- اتخاذ تدابير لازم به منظور
حفظ و جلوگیری از اتلاف و ضايع
شدن ترکه.

۵- د نورو چارو ترسره کول لکه د
صغارو او مجانينو سرپرستي،

۵- انجام سایر امور مانند
سرپرستی صغار و مجانین، پیشبرد

د اقتصادي معاملو پرمخ وړل او داسې نور.

(۴) که چېرې مال د وصيت د اجراء په وخت کې تلف شي، پر امين باندې ضمان نه لازمېږي، خو دا چې دموصي له شرط سره يې مخالفت کړی وي يا د هغه په سرته رسولو کې تفريط او سستي کړې وي.

(۵) وصي کولای شي د موصي له مړينې مخکې وصايت رد کړي او هغه موصي ته ابلاغ کړي، له هغه نه پرته وصي د وصيت په اجراء کولو باندې ملزم دی، خو دا چې د وصيت د سرته رسولو توان ونلري يا د وصيت ترسره کول دهغه د عسراو حرج يا د ضرر موجب شي.

(۶) موصي کولای شي خو تنه وصي د يو بل په اوږدو کې وټاکي، يعنې دا چې هريو دهغو له بل څخه وروسته د وصيت ترسره کول په غاړه اخلي.

معاملات اقتصادي و امثال آن.

(۴) هرگاه مال حین اجرای وصیت تلف شود، بر امین ضمان لازم نمی گردد، مگر اینکه با شرط موصی مخالفت نموده و یا در اجرای آن تفريط و کوتاهی نموده باشد.

(۵) وصی می تواند قبل از فوت موصی وصایت را رد و از آن به موصی ابلاغ کند، در غیر آن وصی ملزم به اجرای وصیت می باشد، مگر اینکه توانایی انجام وصیت را نداشته یا انجام وصیت موجب عسر و حرج یا ضرر او گردد.

(۶) موصی می تواند چندین وصی در طول یکدیگر تعیین نماید؛ یعنی اینکه هر یک آنها بعد از دیگری اجرای وصیت را عهده دار می شوند.

(۷) که چپرې موصي څو تنه وصي ديوبل ترڅنگ وټاکي په هغه صورت کې چې د هغو د واکونو اندازه يې ټاکلې وي دهغه په مطابق عمل کوي، پرته له هغه مکلف دي چې د يوبل په مشوره باندې کار وکړي، خو د نه امکان په صورت کې، د هغو دوه وصيانو کارونه به محکمه وېشي اودهغه د امکان په صورت کې، محکمه دوه نوروصي ټاکي.

(۸) اوصيا مکلف دي د وصيت مطابق عمل وکړي، که چپرې د هغو تصرفات د يوبل په اجتماع مشروط وي، په دغه صورت کې نشي کولای هر يو ديوې ونډې سرته رسول په غاړه واخلي او موصي به په خپلو کې سره ووېشي.

د ناظر او امين ټاکل

يوسلوا ته اتيایمه ماده :

(۱) موصي کولای شي يو يا څو کسان د ناظر په نامه پر وصي يا اوصياوو باندې وټاکي .

(۷) هرگاه موصی چند وصی در عرض هم تعیین نماید در صورتی که حدود اختیارات آنها را مشخص نموده باشد، مطابق آن عمل می نمایند، در غیر آن مکلف اند با مشوره هم کار کنند، ولی در صورت عدم امکان، کارهای آن دو وصی را محکمه تقسیم می کند و در صورت عدم آن محکمه دو وصی دیگر تعیین می نماید .

(۸) اوصيا مکلف اند مطابق به وصيت عمل نمایند، هرگاه تصرفات آنها مشروط به اجتماع همدیگر باشد، در این صورت نمی توانند هر یک عهده دار انجام سهمی شده و موصی به را میان خود تقسیم نمایند.

تعیین ناظر و امین

ماده یکصد و هشتاد و هشتم:

(۱) موصی می تواند یک یا چند نفر را به عنوان ناظر بر وصی یا اوصیا تعیین نماید.

(۲) د هم عرضه او وياوو يا ناظر د غيبت، کم زورتيا، ناروغۍ او مړينې په صورت کې، محکمه بل شخص د امين په نامه د پاتې اوصياوو تر څنگ ټاکي.

(۳) که چېرې د ناظر د سمت په اطلاعي توب يا استصوابيتوب کې تردید واقع شي يا موصي، ناظر مطلق نصب کړی وي، د اطلاعي توب اصل ناظر دی.

د موصي به مالونود ساتنې لگښتونه

يوسلو نهه اتيايمه ماده :

په تمليکي وصيت کې دموصي به د مالونو د ساتنې لگښتونه د وصيت تر اجرا پورې د ترکې له ثلث څخه ورکول کېږي او د نوموړې مال ګټه موصي له ته اړه پيدا کوي .

له وصيت څخه رجوع

يوسلو نوي يمه ماده :

موصي مخکې له مړينې څخه کولای

(۲) در صورت غيبت، ناتواني، بيماري و مرگ يکي از اوصياي هم عرض يا ناظر، محکمه شخص ديگر را به عنوان امين در پهلوي اوصياي باقي مانده تعيين مي نمايد.

(۳) هرگاه در اطلاعي يا استصوابي بودن سمت ناظر تردید واقع شود يا موصی ناظر را مطلق نصب کرده باشد، اصل اطلاعی بودن ناظر است.

مصارف نگهداری اموال موصی به

ماده یکصد و هشتاد و نهم:

مصارف نگهداری اموال موصی به در وصيت تمليکي، الی اجرای وصيت، از ثلث ترکه پرداخت می شود و منافع مال مذکور به موصی له تعلق می گیرد.

رجوع از وصيت

ماده یکصد و نودم:

موصی تا قبل از مرگ می تواند

شي په هغو الفاظو يا اعمالوچې عرفاً له وصيت څخه په رجوع دلالت وکړي، دخپلو ټولو وصاياوو يا يوې برخې څخه منصرف شي، همدارنگه موصي کولای شي د موصي له، له مړينې وروسته هم رجوع وکړي.

دوه متناقض وصيتونه

يوسلو يو نوي يمه ماده :

که چېرې دوه وصيتونه يو له بله سره تناقض ولري، مؤخر وصيت معتبر دی خو که د دواړو يا د يوه وصيت نېټه مجهوله وي د اجراء وړ وصيت په پچۍ سره ټاکل کېږي .

دثلت ټاکل او د اصلي ترکي

څخه د شرعي واجباتو ورکړه

يوسلو دوه نوي يمه ماده :

(۱) دموصي به د ثلث اندازه د موصي د مړينې د وخت له په نظر کې نيولوسره اود ديونو، شرعي

با الفاظ يا اعمالی که عرفاً دلالت بر رجوع از وصيت نمايد، از تمام يا قسمتی از وصایای خود منصرف شود، همچنين موصی می تواند بعد از فوت موصی له نیز رجوع کند.

دو وصيت متناقض

ماده یکصدونود و یکم:

هرگاه دو وصيت با هم تناقض داشته باشد، وصيت مؤخر معتبر است ولی اگر تاريخ هر دو يا یکی از وصيت ها مجهول باشد، وصيت قابل اجراء با قرعه تعيين می شود.

تعيين ثلث و پرداخت واجبات

شرعی از اصل ترکه

ماده یکصد و نود و دوم:

(۱) اندازه ثلث موصی به با نظر داشت زمان فوت موصی و بعد از پرداخت دیون، واجبات

واجباتو، د تجهيز دلگښتونو، د ترکي دساتنې، د وصي د حق الزحمې او په دې قانون کې د نورو اټکل شوو مواردو له ورکړې وروسته له اصل ترکي څخه ټاکل کېږي .

(۲) که چېرې وصيت د شرعي واجباتو د سرته رسولو لپاره (خمس، زکات، د واجب حج لگښت يا د ديونو ورکړه او داسې نور) وي، د ترکي له اصل څخه ورکول کېږي، حتي که ټوله ترکه پکې شامله شي، خو دا چې موصي د هغه ورکړه د ترکي له ثلث څخه تصريح کړې وي. که چېرې وصيت د ترکي له ثلث څخه بشپړ نشي، په دې صورت کې پاتې له اصل ترکي څخه ورکول کېږي .

د وصيت اثبات

يوسلودري نوي يمه ماده :

(۱) وصيت په لاندې طريقو اثبات کېږي :

شرعي، مصارف تجهيز، نگهداري ترکه، حق الزحمه وصي و ساير موارد پيش بينی شـوده در ايـن قانون، از اصل ترکه تعين می شود.

(۲) هرگاه وصيت جهت انجام واجبات شرعي (خمس، زکات، مصرف حج واجب يا ادای ديون و امثال آنها) باشد، از اصل ترکه پرداخت می شود، حتي اگر تمام ترکه را شامل شود، مگر اينکه موصی پرداخت آنرا از ثلث ترکه تصريح کرده باشد. هرگاه وصيت از ثلث ترکه تکميل نشود، در اين صورت متباقي از اصل ترکه پرداخت می گردد .

اثبات وصيت

ماده يكصدونودوسوم:

(۱) وصيت از طرق ذيل اثبات می شود:

- ۱- د ذينفع اشخاصو او وارث اقرار.
- ۲- د دوو عادلو نارينه وو يا د يوه عادل نارينه او د دوه عادلو ښځو شهادت يا د تمليکي وصيت په هکله د موصي له له قسم سره د يوه عادل نارينه شهادت .
- ۳- په ډاډمنه توگه د موصي په ليک او لاسليک د وصيت ليک شتون.
- (۲) د تمليکي وصيت ټول متعلق د څلورو عادلو ښځو د شهادت په اداء کولو او دهغه نيمايي د دوو عادلو ښځو د شهادت په اداء کولو او د هغه ربع د يوې عادلې ښځې، د شهادت په اداء کولو د اثبات وړ دی، خو عهدی وصيت يواځې د دوو عادلو نارينه ووپه شهادت اثباتېږي .
- (۳) که چېرې ځيني ورته او ذينفع اشخاص پر وصيت اقرار وکړي، وصيت يواځې د مقرينو په مورد کې نافذ دی، خو دا چې د وصيت د اثبات د شرايطو لرونکي نه وي .
- ۱- اقرار اشخاص ذينفع و وارث.
- ۲- شهادت دو مرد عادل يا یک مرد و دو زن عادل يا یک مرد عادل همراه با قسم موصی له در خصوص وصيت تمليکی .
- ۳- موجوديت وصيت نامه به خط و امضای موصی بطور اطمینان بخش.
- (۲) تمام متعلق وصيت تمليکی با ادای شهادت چهار زن عادل و نصف آن با ادای شهادت دو زن عادل و ربع آن با ادای شهادت یک زن عادل قابل اثبات است ولی وصيت عهدی تنها با شهادت دو مرد عادل اثبات می شود.
- (۳) هرگاه عده ای از ورثه و اشخاص ذينفع به وصيت اقرار نمایند، وصيت صرف در مورد مقرين نافذ می باشد، مگر اینکه دارای شرايط اثبات وصيت نباشند.

دوه یم فصل

ارث

د وارث او ترکي تعريف

یوسلوخلور نوي یمه ماده :

(۱) د متوفي د ترکي د ارث لېږدونه دهغه اقاربو ته د دې قانون د حکمونو مطابق دی .

(۲) ترکه: هغه د لېږد وړ مالونه او مالي حقوق دي چې د شخص له طبعي یا حکمي مړینې څخه وروسته لېږدول کېږي لکه د خیار حق ، د شفعي حق او داسې نور او همدارنګه د هغه دیون او ژمنې.

(۳) د متوفي د دیونو او ژمنو له اداء او د وارثانو د سهم الارث له اداء څخه مخکې ترکه د حقوقي شخصیت لرونکې ده.

دارث اسباب

یوسلوپنځه نوي یمه ماده :

(۱) د ارث اسباب په لاندې ډول دي:

فصل دوم

ارث

تعريف ارث وترکه

ماده یکصدونودوچهارم:

(۱) ارث انتقال ترکه متوفي به اقارب او مطابق احکام این قانون می باشد.

(۲) ترکه: اموال و حقوق مالی قابل انتقال است که بعد از مرگ طبعی یا حکمی شخص انتقال می یابد مانند حق خیار، حق شفعه و امثال آن و همچنین دیون و تعهدات او.

(۳) ترکه قبل از ادای دیون و تعهدات متوفي و ادای سهم الارث وارثان، دارای شخصیت حقوقي است.

اسباب ارث

ماده یکصدونودوپنجم:

(۱) اسباب ارث قرار ذیل است:

- ۱- د متوفي او د هغه د اقاربو ترمنځ نسب .
- ۱- نسب میان متوفی و اقارب او.
- ۲- له متوفي او بل سره د زوجیت سبب .
- ۲- سبب زوجیت میان متوفی و دیگری.
- (۲) د څو سببونو د موجودیت په صورت کې، وارث ددغه قانون د حکمونو مطابق له ټولو څخه د ارث مستحق دی .
- (۲) درصورت موجودیت چند سبب، وارث مطابق احکام این قانون از تمام آنها مستحق ارث می باشد.

دیون، واجبات او حقوق

یوسلو شپږ نوي یمه ماده :

- (۱) په ترکه کې د ورثې تصرف دمتوفي د دیونو او په ترکه پورې د اړوندو مالي حقوقو له ادا کولو څخه مخکې جایز ندی، خو داچې له ترکې څخه دهغو په اندازه پرته له تصرفه پاتې وي، په دې صورت کې په متوسط ډول دهغه له مازاد څخه ګټه اخستل کېدای شي.
- (۱) تصرف ورثه در ترکه قبل از ادای دیون متوفی و حقوق مالی متعلق به ترکه، جایز نیست مگر اینکه به اندازه آنها از ترکه بدون تصرف باقی مانده باشد، در این صورت طور متوسط از مازاد آن استفاده شده می تواند.

- (۲) د داینیو دیون ، دحج لګښت، خمس او زکات دمتوفي له ترکې څخه اداء کېږي. په هغه صورت کې چې د حج ونډه دحج دلګښتونو
- (۲) دیون داینین، مصرف حج، خمس و زکات از ترکۀ متوفی اداء می شود. درصورتی که سهم حج برای مصارف حج کفایت نکند،

لپاره کفایت ونکړي، دغه ونډه په پاتې مالي واجباتو وېشل کېږي. که چېرې د دائینو د حقوقو ونډه دهغو ټولود دین د اداء کولو لپاره کافي نه وي، په دې صورت کې نوموړې ونډه د هغوی د دین په تناسب دهغو په منځ کې وېشل کېږي.

(۳) هغه حقوق چې دولت یا د بیمې شرکتونه د شخص له مړینې وروسته د هغه په اعتبار دهغه پاتې کسانو ته ورکوي، د ترکي جزء حسابېږي، خو دا چې په قرارداد کې بل ډول اټکل شوي وي.

(۴) دمتوفي دیون دهغه له مړینې، وروسته حال ګرځي.

(۵) دترکي انتقال قهری دی او رد یاپه نه لېږدولو ئې توافق باطل دی.

(۶) که چېرې متوفي وارث ونلري، محکمه عندالضرورت د هغه لپاره قضایي وصي ټاکي.

این سهم بالای بقیه واجبات مالی تقسیم می شود. هرگاه سهم حقوق دائین جهت اداء

دین همه آنها کافی نباشد، در این صورت سهم متذکره به تناسب دین آنان میان ایشان تقسیم می شود.

(۳) حقوقی که دولت یا شرکت های بیمه بعد از مردن شخص به اعتبار او به بازماندگانش می پردازد، جزء ترکه محسوب می شود، مگر اینکه در قرار داد طوری دیگر پیش بینی شده باشد.

(۴) دیون متوفی بعد از فوت، حال می گردد.

(۵) انتقال ترکه قهری بوده و رد یا توافق بر عدم انتقال آن باطل می باشد.

(۶) هرگاه متوفی وارث نداشته باشد، محکمه عندالضرورت برای او وصی قضایی تعیین می نماید.

(۷) دمتوفي دائنين او په ترکه کې
ذینفع اشخاص، کولای شي له وصي
یا ورثې او یا قضایي وصي څخه
دخپل دین او ونډې غوښتنه وکړي.

د ارث د تحقق شرایط

یوسلو اووه نوي یمه ماده :

(۱) ارث په لاندې شرایطوسره
تحقق مومي :

- ۱- د مورث طبعي یا حکمي مړینه.
- ۲- د وارث ژوند.
- ۳- د ترکی موجودیت .

(۲) حمل، وارث واقع کېږي، پدې
شرط چې ژوندی متولد شي .
(۳) که چېرې دمتوفي نطفه د هغه
له مړینې وروسته دکومي ښځې له
نطفې سره القاح کړل شي، لاس ته
راغلی فرزند، له متوفي څخه د
ارث، نه مستحق کېږي .

(۴) که چېرې د ترکی له وېشلو وروسته،
دحمل شتون څرګند شي، د هغه
برخه ددې قانون د حکمونو مطابق د
وارثانو له ونډې څخه، مستردېږي.

(۷) دائنين متوفي و اشخاص ذینفع
در ترکه، می توانند از وصی یا ورثه
و یا وصی قضائی تقاضای دین و سهم
خویش را بنمایند.

شرایط تحقق ارث

ماده یکصد و نود و هفتم:

(۱) ارث با شرایط ذیل تحقق
می یابد:

- ۱- مرگ طبعی یا حکمی مورث.
- ۲- حیات وارث.
- ۳- موجودیت ترکه.

(۲) حمل، وارث واقع می شود،
مشروط بر اینکه زنده متولد شود .
(۳) هرگاه نطفه متوفی را
بعد از موت او با نطفه زنی
القاح دهند، فرزند حاصل،
از متوفی مستحق ارث
نمی شود.

(۴) هرگاه بعد از تقسیم ترکه،
وجود حمل ظاهر گردد، قسمت او
مطابق احکام این قانون از سهم
وارثان، استرداد می شود.

(۵) که چبری حمل، دمتوفي د ټولو اقاربو دارث حاجب شي، د متوفي لخوا د وصي دنه ټاکلو په صورت کې د هغه تر زېږېدنې پورې محکمه د ترکې لپاره، امين ټاکي، په هغه صورت کې چې حمل د ځينې ورثې حاجب وي، د ورثوو سهم الارث له حاجب پرته ورکول کېږي.

(۶) که چبری حمل، دورثي د ارث حاجب نه وي د هغه دجنسيت او شمېر له په پام کې نيولوسره، د حمل ونډه له ترکې څخه بيلېږي، د جنس او شمېر د نه امکان په صورت کې دحمل ونډه د دوو نارينه اولادونو د ارث د ونډې په اندازه له ترکې څخه بيلېږي.

(۷) که چبری هغه ونډه چې دحمل لپاره بېله شوې ده، له تولد څخه وروسته کمه وي، کسري يې له هغې ونډې څخه چې ورثې ته ورکول شوي ده مستردېږي. په هغه صورت کې چې ونډه زياته وي، يا حمل مړ

(۵) هرگاه حمل، حاجب ارث تمام اقارب متوفی باشد، درصورت عدم تعیین وصی از جانب متوفی، الی تولد او، محکمه برای ترکه، امین تعیین می نماید. درصورتی که حمل، حاجب ارث بعضی ورثه باشد، سهم الارث ورثه بدون حاجب، پرداخته می شود.

(۶) هرگاه حمل، حاجب ارث ورثه نباشد، با نظر داشت جنسیت و تعداد آن سهم حمل از ترکه جدا می گردد، درصورت عدم امکان تعیین جنس و تعداد آن، سهم حمل به اندازه سهم الارث دو اولاد ذکور از ترکه جدا می شود.

(۷) هرگاه سهمی که برای حمل جدا شده است، بعد از تولد کم باشد، کسر آن از سهمی که به ورثه داده شده، استرداد می شود. درصورتی که سهم بیشتر باشد، یا حمل مرده متولد شود و یا

تولد شي اويا دهغه مرگ او ژوند
مشتبه شي، په دې صورت کې ترکه
دورثي په مينځ کې دهریو د ارث
دونلې په تناسب وېشل کېږي .

(۸) که چېرې دوه يا له هغو څخه
زيات اشخاص په يوه مقارن وخت
کې، سره سره شي او يا وسوزي، يا
د ژوو په واسطه څيرې شي اويغرق
شي اويا ودانی پرې ونړيږي، يو له
بله ارث نه وړي، بلکه ژوندی
وارث يې له هريو څخه ارث وړي.
که چېرې د هغو اشخاصو چې دهغو
ترمنځ توارث موجود دی دمړينې
نېټه معلومه نشي، يا د هغوی دمړينې
د نېټې په تقدم او تأخر کې اشتباه
مينځ ته راشي، په دغه صورت کې
هم له يو بل څخه ارث نه وړي،
مگر دا چې په يوه پېښه کې دغرق
يا پر هغو دودانی د نړېدو په سبب،
مړه شي.

(۹) هغه کسان چې په يوه پېښه کې
غرق او يا د يوی ودانی د نړېدو په

مرگ و حیات او مشتبه شود،
در این صورت ترکه میان ورثه
متناسب سهم الارث هر یک
تقسیم می شود.

(۸) هرگاه دو شخص یا بیشتر از
آن در یک لحظه مقارن هم، فوت
نمایند یا بسوزند، یا توسط حیوانات
دریده شوند و یا غرق شوند و یا
ساختمان بر آنها فرود آید، از
یکدیگر ارث نمی برند، بلکه از هر
کدام وارث زنده او ارث
می برد. هرگاه تاریخ فوت
اشخاصی که میان آنها توارث
موجود بوده، معلوم نشود یا
در تقدم و تأخر تاریخ فوت آنها
اشتباه واقع شود، در این صورت
نیز از یکدیگر ارث نمی برند،
مگر اینکه در یک حادثه به سبب
غرق یا سقوط بنایی بر آنان،
فوت نمایند.

(۹) اشخاصی که در یک حادثه
غرق یا به وسیله فرو افتادن

وسيله مړه دي، او دهغوی د مړینې وخت معلوم نده چې کوم لومړی او کوم وروسته، مړ شوی دی هریو له یو بله ارث وړي، یعنی فرض کیږي چې هر یو د بل د مرگ پر محال ژوندی ؤ اوله هغه څخه ارث وړې، خو دهغه ارث چې یو له بله ئې وړې ده، ارث نه وړې .

(۱۰) که چېرې کوم شخص د اهل خبره یا اقارب یا د محکمې د حکم په اشتباه مړ وگڼل شي او دهغه مالونه ووېشل شي او وروسته معلومه شي چې ژوندی دی، د هغه په مالونو او مالي حقوقو کې ټول تر سره شوي تصرفات، غیر نافذ دي. ونډه اخیستونکي مکلف دي د هغه عین اود تلف کېدو په صورت کې که مال مثلي وي، د هغه مثل او که قیمی وي د هغه قیمت ورکړی اود مال د معیوبېدو په صورت کې دهغه زیان د قانون د حکمونو مطابق جبرانېږي .

(۱۱) که چېرې ختني جنسیت د طبي

ساختماني کشته شده اند، و وقت فوت آنان معلوم نیست که کی اول مرده و کی بعد مرده، هر کدام از دیگری ارث می برد. یعنی فرض می شود که هر کدام در حین مرگ دیگری زنده بوده و از او ارث می برد، ولی از ارثی که از همدیگر برده اند، ارث نمی برند.

(۱۰) هرگاه شخصی به اشتباه اهل خبره یا اقارب یا حکم محکمه مرده محسوب شود و اموال او تقسیم گردد و بعد معلوم شود که زنده است، تمامی تصرفات انجام شده در اموال و حقوق مالی او غیر نافذ است. سهم گیرندگان مکلف اند عین آن را و در صورت تلف، اگر مال مثلی باشد، مثل آنرا و اگر قیمی بوده قیمت آنرا بپردازند و در صورت معیوب شدن مال، خساره آن طبق احکام قانون جبران می گردد.

(۱۱) هرگاه جنسیت ختني براساس

آزموبښتونو په بنسټ په قطعي ډول معلوم شي، دهغه د ميراث حق ددې قانون د حکمونو مطابق تثبیتېږي، له هغه پرته دهغه د مذكر يا مونث والي حالت د فقهي قراينو په بنسټ ثابتېږي.

(۱۲) د خنثي د سهم الارث په تمیز باندې دنه علم او قرینې په صورت کې، که له هغو اقاربو ځینې وي چې د ذکور د ارث ونډه یې د اناثو دوه برابره وي، پدې صورت کې د خپل هم درجه مذكر او مؤنث اقاربو د سهم الارث د مجموع د نیمایي مستحق کېږي، خوکه د جنسیت فاقد وي او یا د غرقېدلو، سوزېدلو او داسې نورو پېښو په خاطر د هغه جنسیت مجهول شي، د هغه جنسیت د پېچې پر بنسټ ښکاره کېږي.

له وارث پرته ترکه

یوسلوا ته نوي یمه ماده :

له وارث پرته د متوفي ترکه دهغه د دیونو او تعهداتو له اداء کولو څخه

آزمایشات طبی به طور قطعی معلوم شود، حق میراث او مطابق احکام این قانون تثبیت می گردد، در غیر آن حالت مذكر یا مؤنث بودن او به اساس قرائین فقهی ثابت می شود.

(۱۲) سهم الارث خنثی در صورت عدم علم و قرینه بر تمیز، اگر از اقاربی بوده که سهم الارث ذکور دو برابر اناث باشد، در این صورت مستحق نصف مجموع سهم الارث مذكر و مونث اقارب هم درجه خود می گردد، ولی اگر فاقد جنسیت باشد و یا به خاطر غرق یا سوختن و امثال آن، جنسیت او مجهول گردد، جنسیت او توسط قرعه ظاهر می گردد.

ترکه بدون وارث

ماده یکصد و نود و هشتم:

ترکه متوفای بدون وارث، پس از ادای دیون و تعهدات او

وروسته د اهل تشيع د تقليد د مرجع

د نظر مطابق په مصرف رسېږي .

حجب

يوسلونهه نوي يمه ماده :

حجب له ټول ارث (حرمانې حجب)

يا د هغه له يوې برخې (نقصاني

حجب) څخه د نورو اقاربو په

واسطه د اقاربو محرومول دي.

حرمانې حاجب

دوه سومه ماده :

په هره طبقه کې مخکنۍ (مقلمي)

درجې د هماغې طبقې او راتلونکو

طبقو، وروستۍ (مؤخرې) درجې له

ارث څخه محروموي. لاندې موارد له

دي حکم څخه مستثي دي:

۱- لومړۍ طبقه: له دوه يمي درجې

څخه د اولاد اولاد او هرڅومره چې

بنکته لار شي، دخپلو والدينو ځاي

ناستي کېږي اود متوفي د ابوينوله

شتون سره سره مستحق کېږي، او

له اولاد څخه مقدمې درجې، د

مطابق به نظر مرجع تقليد

اهل تشيع به مصرف می رسد .

حجب

ماده یکصدونود ونهم:

حجب، محروم ساختن اقارب، از

تمام ارث (حجب حرمانی) یا قسمتی

از آن (حجب نقصانی) توسط اقارب

دیگر می باشد .

حاجب حرمانی

ماده دوصدم:

درجات مقدم در هر طبقه،

درجه مؤخر از آن طبقه و طبقات

بعدی را از ارث محروم می کند.

موارد ذیل از ین حکم

مستثی است:

۱- طبقه اول: اولاد اولاد از درجه

دوم و هرچه پائین بروند، جانشین

والدين خود می شوند و سهم الارث

آنها را با وجود ابوين متوفی،

مستحق می شوند و درجات

مقدم از اولاد، درجات

- مؤخرې درجي اولاد له ارث څخه محرومي.
 ۲- دوه يمه طبقه: د متوفي د ورور اولاد او د خور اولاد هرڅومره چې بنسټه لارشي، د خپل پلار او مور ځاي ناستي کېږي او د متوفي د نيکه او نيا باوجود د هغوی دارث د ونډې مستحق کېږي اود ورور او خور اولاد مقدمې درجي، د هغوی مؤخرې درجي له ارث څخه محرومي.
- ۳- دوه يمه طبقه: د نيکونو پلار او مور د نيکونو ځای ناستي کېږي.
 ۴- درېيمه طبقه: د کاکاگانو او ماماگانو اولاد د هغوی ځای ناستي کېږي.
- ۵- درېيمه طبقه: د ابويني کاکا زوی، پلرني کاکا له ارث څخه محرومي، په دې شرط چې د متوفي اقارب په هغه دوو کې منحصر وي. که چېرې پلرني کاکا او د پلرني او مورني کاکا زامن متعدد وي او يا د متوفي مؤخر اولاد را از ارث محروم می نمايد.
- ۲- طبقه دوم: اولاد برادر و اولاد خواهر متوفي هرچه پائين روند، جانشين پدر و مادر خود می شوند و سهم الارث آنها را با وجود جد و جده متوفي مستحق می شوند و درجات مقدم اولاد برادر و خواهر، درجات مؤخر آنها را از ارث محروم می نمايند.
- ۳- طبقه دوم: پدر و مادر اجداد، جانشين اجداد می شوند.
- ۴- طبقه سوم: اولاد اعمام و ماماها جانشين آنها می شوند.
- ۵- طبقه سوم: پسر عموی ابوينی، عموی پدری را از ارث محروم می کند، مشروط براینکه اقارب متوفي منحصر در آن دو باشد. اگر عموی پدری و پسر عموی پدری و مادری متعدد باشند و يا زوج يا

زوج یا زوجه ژوندي وي، باید
د نوموړي کاکا او د کاکا د زوی ترمنځ
مصالحه وشي.

نقصاني حاجب

دوه سوه یوومه ماده :

نقصاني حاجب عبارت دي له :

۱- دمتوفي اولاد یا د اولاد اولاد
هر څومره چې بنکته لارشي، له دوه
درېمې او یو درېمې څخه یو
شپږمې ته د متوفي دوالدینو
حاجب دی.

۲- دمتوفي اولاد یا د اولاد اولاد
هر څومره چې بنکته لارشي، له یو دوه
یمې څخه یو څلورمې ته د متوفي د
زوج حاجب او له یو څلورمې څخه
یو اتمې ته د متوفي د زوجې
حاجب دی .

۳- دوه وروڼه یا یو ورور دمتوفي له
ابويني یا پلرني دوو خویندو یا
څلورو خویندو سره چې مسلمان
زېږېدلې وي او حمل نه وي او د
هغوی پلار ژوندي وي او دارث څخه

زوجه متوفي زنده باشند،
باید بین عمو و پسر عموى مذکور
مصالحه شود.

حاجب نقصاني

ماده دوصد ویکم:

حاجب نقصاني عبارت اند از:

۱- اولاد یا اولاد اولاد متوفي
هرچه پایین روند، حاجب
والدين متوفي از دو سوم و
یک سوم به یک ششم
است.

۲- اولاد یا اولاد اولاد متوفي
هرچه پایین روند، حاجب
زوج متوفي از یک دوم به یک
چهارم و حاجب زوجه
متوفي از یک چهارم به یک
هشتم است.

۳- دو برادر یا یک برادر، با دو
خواهر یا چهار خواهر ابويني
یا پدری متوفي که مسلمان متولد
باشند و حمل نبوده و پدر آنها
زنده باشد و از ارث محروم نباشند،

محروم نه وي ، موجب گرځي چې د متوفي د مور ونډه له يوه دريم څخه يوه شپږمي ته راټيټه شي که له ترکې څخه يو څه اضافه پاتې شي هغه ته دي رد نشي. مثلاً که له پلار او مور سره د متوفي لورهم وي، هريوه له والدينو ته سدس اولورته نيم (نصف) رسېږي او پاتې ارباعاً پلار اولورته رد کېږي او مورته څه شی نه ردېږي .

نسبي وارثان

دوه سوه اودوه يمه ماده :

دارث طبقات په نسب کې عبارت دي له :

۱- لومړۍ طبقه : پلار او مور او اولاد اود متوفي دا اولاد اولاد هر څومره چې بنکته لاړ شي .

۲- دوه يمه طبقه: نيکه او نيا هرڅو مړه چې پورته لاړ شي، د متوفي ورور او خور او د هغوي اولاد هرڅو مړه چې بنکته لاړ شي.

۳- درېيمه طبقه: د متوفي کاکا کانا

موجب می گردد که سهم مادر متوفي از یک سوم به یک ششم تقلیل یابد، اگر چیزی از ترکه اضافه بماند، به او رد نشود. مثلاً اگر با پدر، مادر، دختر متوفي هم باشد، به هر کدام از والدين سدس و به دختر نصف می رسد و باقیمانده ارباعاً بر پدر و دختر رد می شود و بر مادر چیزی رد نمی شود.

وارثان نسبي

ماده دو صد و دوم:

طبقات ارث در نسب عبارت اند از :

۱- طبقه اول: پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد متوفي هرچه پايين برود.

۲- طبقه دوم: پدرکلان و مادرکلان هرچه بالا روند، برادر و خواهر متوفي و اولاد آنها هرچه پايين روند.

۳- طبقه سوم: عموها و عمهها

اوعمه گانې او خاله گانې او
 ماما گان او د متوفي د والدينو
 کاکاگان اوعمه گانې او ماما گان او
 خاله گانې او د متوفي اجداد ،
 همداشان هرڅومره چې پورته لار
 شي او د هغوی اولاد.

وراثت په فرض او په قرابت

دوه سوه او درېيمه ماده :

(۱) د ورثې د ځينو وراثت په فرض
 او د ځينو په قرابت او د ځينو
 نورو کله په قرابت او کله په فرض
 سره تثبيتېږي .

(۲) فرض له ترکي نه له معين نسبت
 څخه عبارت دی، لکه نصف ، ثلث،
 ربع او ثمن او ثلثان او سدس چې
 قرآن مجيد ټاکلي دي .

په فرض سره وراثت

دوه سوه او څلورمه ماده :

د هغو اشخاصو دارث ونډه چې په
 فرض سره د ارث مستحق گرځي
 عبارت دي له :

و خاله ها و ماما های متوفي و
 عموها و عمه ها و ماما ها
 و خاله های والدين متوفي
 و اجداد متوفي، همينطور
 هرچه بالا روند و اولاد
 آنها.

وراثت به فرض وبه قرابت

ماده دو صدم و سوم:

(۱) وراثت عده ای از ورثه به فرض
 و از عده ای به قرابت و از عده ای
 دیگری گاهی به قرابت و زمانی به
 فرض تثبيت می گردد.

(۲) فرض عبارت است از نسبت
 معینی از ترکه، مانند نصف، ثلث،
 ربع و ثمن و ثلثان و سدس که قرآن
 مجيد تعیین کرده است.

وراثت به فرض

ماده دو صدم و چهارم:

سهم الارث اشخاصیکه به فرض
 مستحق ارث می گردد عبارت اند
 از:

- ۱- مور د متوفي د اولاد د نه شتون په صورت کې د نه حاجب په فرض کې یو درېیمه او د اولاد د شتون په صورت کې یو شپږمه وړي. که کله فریضه له ونډو څخه زیاته شي، ارث په رد سره هم مستحق کېږي.
- ۲- زوجه: د متوفي د اولاد د نه شتون په صورت کې یو په څلور او د اولاد د وجود په صورت کې یو په اته وړي.
- ۳- زوج، متوفي د اولاد د نه شتون په صورت کې یو دوه یمه او د اولاد د شتون په صورت کې یو څلورمه وړي او که له امام پرته بل وارث نه وو، پاتې ترکه زوج ته ردېږي.
- ۴- مورنۍ نیکه او نیا د انفراد او تعدد په صورت کې یو درېیمه او مورنۍ وروڼه او خویندې د انفراد په صورت کې یو په شپږمه او د تعدد په صورت کې یو درېیمه وړي.
- ۵- ماماګان او د هغوی اولاد د
- ۱- مادر در صورت نبودن اولاد برای متوفی یک سوم، در فرض عدم حاجب و در صورت وجود اولاد یک ششم را می برد. اگر گاهی فریضه از سهام بیشتر شود، ارث را به رد هم مستحق می شوند.
- ۲- زوجه، در صورت نبود اولاد برای متوفی یک چهارم و در صورت وجود اولاد یک هشتم را می برد.
- ۳- زوج، در صورت نبود اولاد برای متوفی، یک دوم و در صورت وجود اولاد یک چهارم را می برد و اگر وارثی جز امام نبود، باقی ترکه بر زوج رد می شود.
- ۴- پدرکلان و مادرکلان مادری در صورت انفراد و تعدد یک سوم را و برادران و خواهران مادری در صورت انفراد یک ششم و در صورت تعدد یک سوم را می برند.
- ۵- ماماها و اولاد آنها در صورت

تعدد او انفراد په صورت کې یو درېمه د ترکي مستحق کېږي .

ارث په فرض او په قرابت

دوه سوه او پنځمه ماده :

هغه اشخاص چې کله په قرابت او کله په فرض سره ارث وړې عبارت دي له:

۱- د متوفي پلار، که متوفي اولاد ونلري، په قرابت له هغه پرته په فرض سره یو په شپږمه ارث وړي .

۲- د متوفي لور، که وارث په هغې کې منحصر وي، په فرض سره یو په دوه یمه او که له هغې سره ذکور فرزند وي، په قرابت سره ارث وړي.

۳- دوه یا څو لورګانې، که وارث په هغو کې منحصر وي، په فرض سره دوه په درېمه او که له هغوسره ذکور فرزند وي، په قرابت سره ارث وړي.

۴- یوه ابويني یا پلرنۍ خور یوازې، که وارث منحصر په هغې کې وي ،

تعدد و انفراد یک سوم ترکه را مستحق می شوند.

ارث به فرض و به قرابت

ماده دوصد و پنجم:

اشخاصی که گاه به قرابت و زمانی به فرض ارث می‌برند، عبارت‌اند از:

۱- پدر متوفی، اگر متوفی اولادی نداشته باشد به قرابت، در غیر آن به فرض یک ششم ارث می‌برد.

۲- دختر متوفی، اگر وارث منحصر در او باشد، یک دوم را به فرض و اگر همراه او فرزند ذکور باشد، به قرابت ارث می‌برد.

۳- دو یا چند دختر، اگر وارث منحصر در آنها باشد، دو سوم را به فرض و اگر همراه آنان فرزند ذکور باشد، به قرابت ارث می‌برند.

۴- یک خواهر ابوينی یا پدری تنها، اگر وارث منحصر در

په فرض سره يو په دوه یمه وړي او
که له ابويني يا پلرني ورور سره
يوازې وي، په قرابت سره
ارث وړي.

۵- دوه يا څو ابويني يا پلرني
خويندې يوازې، که وارث په هغوی
کې منحصر وي، په فرض سره دوه
په درېيمه او که له هغوی سره ابويني
يا پلرني ورور يا وروڼه وي په قرابت
سره ارث وړي

۶- مورنۍ خويندې او وروڼه دنيکه
په نه شتون کې په فرض سره، يو په
درېيمه وړي، دنيکه په شتون کې
په قرابت سره، د هغوی حق ترکه،
مساويانه وېشل کېږي.

قرابتي ارث

دوه سوه او شپږمه ماده:

خپلوان چې تل په قرابت سره ارث
وړي عبارت دي له:

۱- په لومړۍ طبقه کې، ذکور
فرزندان.

۲- په دوه یمه طبقه کې،

او باشد، یک دوم را به فرض
می برد و اگر با برادر ابوينی
يا پدري تنها باشد، به قرابت
ارث می برد.

۵- دو يا چند خواهر ابويني يا پدري
تنها، اگر وارث منحصر در آنها
باشد، دو سوم را به فرض و اگر
همراه آنها برادر يا برادران
ابويني يا پدري باشد، به قرابت
ارث می برند.

۶- خواهران و برادران مادري
با نبود پدر کلان یک سوم را به فرض
می برند، باوجود پدر کلان به قرابت،
ترکه حق شان مساويانه تقسيم
می شود.

ارث قرابتي

ماده دوصدوششم:

خویشاوندان که همیشه به قرابت
ارث می برند، عبارتند از:

۱- در طبقه اول، فرزندان
ذکور.

۲- در طبقه دوم، پدر کلان و

مادر کلان پدری، هرچه
بالا روند و برادران ابوينی
و پدری و اولاد آنها هرچه پايين
روند .

۳ - در طبقه سوم، اعمام (عمو و
عمه) ابوينی و پدری و مادری
و اولاد آنها هرچه پايين
روند.

سهم الارث طبقه اول

ماده دوصدوهفتم:

(۱) والدين و اولاد متوفی از طبقه
اول، درجه اول است و اولاد اولاد
درجه دوم و همين طور هر نسل
نزولی، یک درجه محسوب
می شود.

(۲) هرگاه ورثه متوفی از
طبقه اول منحصر در پدر
و مادر باشند، مادر یک سوم
را به فرض و در صورت
وجود حاجب، یک ششم را می برد و
باقی را پدر به قرابت
می برد.

پلرني نيکه او نيا، هرڅومره چې
پورته لاړشي او ابويني او پلرني وروڼه
او دهغوی اولادونه هرڅومره چې
ښکته لاړشي.

۳- په درېيمه طبقه کې، ابويني او
پلرني اومورني اعمام (کاکا اوعمه)
او دهغوی اولاد هرڅومره چې
ښکته لاړشي.

دلومړۍ طبقې سهم الارث

دوه سوه او اوومه ماده :

(۱) له لومړۍ طبقې څخه دمتوفی
والدين او اولاد لومړۍ درجه دي او
د دوه بومي درجې د اولاد اولاد
همدا شان هر نزولي نسل، يوه درجه
محسوبېږي .

(۲) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه
د متوفی ورته په پلار او مور کې
منحصره وي، مور په فرض سره يو
په درېيمه او د حاجب د شتون په
صورت کې، يو په شپږمه
وړي او پاتې يې پلار په قرابت سره
وړي .

(۳) که چبرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفي ورته په پلار یا مور کې منحصره وي، ټوله ترکه په قرابت سره وړي او مور یو په درېمه اود حاجب د شتون په صورت کې، یو په شپږمه په فرض سره او پاتې یې په رد سره وړي.

(۴) که چبرې د والدینو له لومړۍ طبقې څخه د متوفي ورته له یو د زوجینو سره وي، زوج یو په دوه یمه او زوجه یو په څلورمه اومورد نه حاجب په فرض کې یو په درېمه اود حاجب په شتون کې، یو په شپږمه او پاتې یې پلار په قرابت سره وړي .

(۵) که چبرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفي ورته په اولاد کې منحصره وي، که یو یا څو زامن وي ترکه په یواځې او یا مجموعاً په مساویانه توګه په قرابت سره وړي .

(۶) که چبرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفي ورته په اولاد کې منحصر،

(۳) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول منحصر در پدر یا مادر باشد، تمام ترکه را به قرابت می برد و مادر یک سوم و در صورت وجود حاجب، یک ششم را به فرض و باقی را به رد می برد.

(۴) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول والدین با یکی از زوجین باشند، زوج یک دوم و زوجه یک چهارم و مادر در فرض عدم حاجب، یک سوم و با وجود حاجب، یک ششم و باقی را پدر به قرابت می برد.

(۵) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول منحصر در اولاد باشد، اگر یک یا چند پسر باشد، ترکه را به تنهایی و یا مجموعاً مساویانه به قرابت می برند.

(۶) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول منحصر در اولاد، یک

دختر باشد، یک دوم ترکه را به فرض و باقی را به رد می برد.

(۷) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول منحصر در اولاد، دو یا چند دختر باشد، دو سوم را به فرض مساویانه، و باقی را به قرابت به تساوی می برند.

(۸) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول منحصر در اولاد، اولاد ذکور و اناث باشند، تمام ترکه به قرابت به اساس قاعده للذکر مثل حظ الانثیین به آنها می رسد.

(۹) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول منحصر در اولاد، اولاد اولاد و هرچه پایین رود، باشند، هر نسل سهم کسی را می برند که به واسطه او به متوفی می رسد و اگر پسر و دختر باشند، به قاعده للذکر مثل حظ الانثیین میان آنها تقسیم می شود و هر نسل

یوه لور وي، یو په دوه یمه دترکې په فرض او پاتې یې په رد سره وړي.

(۷) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفی ورثه په اولاد کې منحصر، دوه یا څو لورګانې وي، دوه په درېیمه په فرض مساویانه او پاتې یې په تساوي په قرابت وړي.

(۸) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفی ورثه په اولاد کې منحصر، ذکور او اناث اولاد وې، ټوله ترکه په قرابت سره د للذکر مثل حظ الانثیین دقاعدې پر بنسټ هغوی ته رسېږي.

(۹) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه دمتوفی ورثه منحصر په اولاد، د اولاد اولاد او هرڅومره چې ښکته لاړشي، وي، هر نسل د هغه چاوند وړي چې د هغه په واسطه متوفی ته رسېږي او که زوی او لوروي، د للذکر مثل حظ الانثیین د قاعدې پر بنسټ د هغوي ترمنځ وېشل

کېږي او هر مقدم نسل، مؤخر نسل له ارث څخه محروموي.

(۱۰) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفي ورته، پلار يا مور له يوې لور سره وي، يو په شپږمه په فرض سره پلار يا مور ته رسېږي او يو په دوه يمه په فرض سره لور وړي، او پاتې يې د حاجب په نه شتون سره د يو پر څلورمې اندازې، پلار يا مور او دري پر څلورمې لور ته ردېږي.

(۱۱) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفي ورته پلار او مور له يوې لور سره وي، د ترکې دوه په شپږمه په مساويانه توگه والدينو ته رسېږي او يو په دوه يمه په فرض سره لور ته او د ترکې پاتې د حاجب په نه شتون سره يو په پنځمه پلار ته او يو په پنځمه مور ته او د ري په پنځمه لور ته رسېږي.

(۱۲) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه د متوفي ورته پلار او مور له

مقدم، نسل مؤخر را از ارث محروم می نماید.

(۱۰) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول، پدر یا مادر با یک دختر باشد، یک ششم به فرض به پدر یا مادر می رسد و یک دوم به فرض را دختر می برد و بقیه را به اندازه یک چهارم، پدر یا مادر با نبود حاجب و سه چهارم به دختر رد می شود.

(۱۱) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول پدر و مادر با یک دختر باشند، دو ششم ترکه به والدين مساويانه می رسد و یک دوم به فرض به دختر و باقی ترکه یک پنجم به پدر و یک پنجم به مادر با نبود حاجب و سه پنجم به دختر می رسد.

(۱۲) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول پدر و مادر با چند دختر باشند،

خو لورگانو سره وي ، د ترکي دوه په شپږمه مساويانه والدينو ته رسېږي او دوه په درېيمه نې په فرض سره لورگانو ته ورکول کېږي.

(۱۳) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه دمتوفي ورته پلار او مور يا يو له هغو څخه له يو زوی يا له يو زوې څخه زياديا کم ترکمه يوه زوی او يوه لور وي، هريو له والدينو څخه له ترکي څخه يو په شپږمه وږي او پاتې د للذکر مثل حظ الانثيين په قاعدې د متوفي داو لاد ترمنځ وېشل کېږي .

(۱۴) که چېرې له لومړۍ طبقې څخه دمتوفي ورته والدين، اولاد او زوج يا زوجه وي ، زوج يو په څلورمه په فرض يا زوجه يو په اتم په فرض سره وږي ، هريو له والدينو څخه يو په شپږمه په فرض سره وږي او يو په دوه يمه لور په هغه صورت کې چې يوه وي او دوه درېيمه په هغه صورت کې چې متعددي وي او که لور او زوی سره

دو ششم ترکه به والدين مساويانه می رسد و دو سوم آن به فرض به دخترها داده می شود.

(۱۳) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول پدر و مادر یا یکی از آنها با یک پسر یا بیشتر از یک پسر یا حداقل یک پسر و یک دختر باشد، هر یک از والدين یک ششم از ترکه را می برد و باقی به قاعده للذکر مثل حظ الانثيين میان اولاد متوفی تقسیم می گردد.

(۱۴) هرگاه ورثه متوفی از طبقه اول والدين، اولاد و زوج یا زوجه باشد، زوج یک چهارم را به فرض یا زوجه یک هشتم را به فرض می برد، هر یک از والدين یک ششم را به فرض می برد و یک دوم را دختر در صورتی که یکی باشد و دو سوم را در صورتی که متعدد باشند و اگر دختر و پسر باهم باشند،

يو ځای وي، پاتې شوې د للذکر مثل
حظ الانثيين په قاعدي سره د هغوی
ترمنځ وېشل کېږي.

له ترکي څخه زيات سهم الارث

دوه سوه او اتمه ماده:

په لاندې مواردو کې د فرض د
خاوندانودارث ونډه له ترکي څخه
زياته ده چې کسري مقدار دلور
يالور گانوله نصيب څخه
جبران کېږي:

۱- له پلار يا مور سره د زوج اود
دوه يا څو لورگانو يا دهغو اولاد
سره په اجتماع کې (يوڅلورم +
يوشپږم + دوه درېيم = ديارلس
دوولسمه).

۲- دوالدينو اوزوج او يوې لور يا
دهغې د اولاد په اجتماع کې (دوه
شپږمه + يوڅلورمه + يودوه يمه =
ديارلس و دوولسمه).

۳- د زوجي او والدينو او د دوو يا
څو لورانو يا د هغوی د اولادو په
اجتماع کې (يو اتمه + دوه

باقیمانده به قاعده للذکر
مثل حظ الانثيين میان آنها
تقسیم می گردد.

سهم الارث بیشتر از ترکه

ماده دوصدوهشتم:

در موارد ذیل سهم الارث صاحبان
فرض بیشتر از ترکه است
که مقدار کسری از نصیب
دختر یا دختران جبران
می گردد:

۱- در اجتماع زوج با پدر
یا مادر و دو یا چند
دختر یا اولاد آنها (یک چهارم +
یک ششم + دو سوم = سیزده
دوازدهم).

۲- در اجتماع والدین و زوج و یک
دختر یا اولاد او (دو ششم + یک
چهارم + یک دوم = سیزده
دوازدهم).

۳- در اجتماع زوجه و والدین
و دو یا چند دختر یا اولاد
آنها (یک هشتم + دو ششم +

شپږمه + دوه درېمه =
اووه ویشتمه، څلورویشتمه).
۴- د والدینو او زوج او دوو یا څو
لورانو په اجتماع کې (دوه شپږمه
+ یو څلورمه + دوه درېمه =
پنځلسمه دوولسمه).
دوه یمې طبقې د اقاربو
سهم الارث

دو سوم = بیست و هفت،
بیست و چهارم).
۴- در اجتماع والدین و زوج
و دو یا چند دختر (دو ششم +
یک چهارم + دو سوم =
پانزده دوازدهم).

سهم الارث اقارب طبقه

دوم

ماده دوصدونهم:

(۱) پدر کلان و مادر کلان و برادر
و خواهر متوفی از طبقه دوم درجه
اول بوده و والدین جد و جده و اولاد
برادر و خواهر درجه دوم است و هر
نسل صعودی در اجداد و نزولی در
خواهر و برادر، در یک درجه
محسوب می شوند.

(۲) برادران و خواهران پدری، با
وجود برادران و خواهران ابوی و
اولاد برادران و خواهران پدری با
وجود اولاد برادران و خواهران
ابویی از ارث محروم هستند.

دوه سوه اونهمه ماده :

(۱) له دوه یمې طبقې څخه دمتوفي
نيکه او نيا او ورور او خورپه لومړۍ
درجه دي او د جد او جدې والدین
او د ورور او خور اولاد دوه یمه
درجه دي او په اجداد وکې هر
صعودي نسل او پرخور او ورور کې
نزولي نسل، په يوه درجه کې حسابېږي.

(۲) پلرني وروڼه اوخويندې ، د
ابويني ورونو اوخويندو په شتون
سره او دپلرني ورونو او خويندو
اولاد د ابويني ورونو د اولاد په
شتون سره له ارث څخه محروم دي.

- (۳) که چېرې د متوفي وارث، مورنی نیکه او نیا او یا یو له هغو څخه وي، یو په درېیمه ترکه په فرض سره او پاتې مساویانه هغوی ته ردېږي.
- (۴) که چېرې د متوفي وارث، پلرنی نیکه او نیا او یا یو له هغو څخه وي، ټوله ترکه په قرابت سره وږي اود تعدد په صورت کې، د للذکر مثل حظ الانثیین په قاعدې سره د هغو تر منځ وېشل کېږي.
- (۵) که چېرې د متوفي وارث، پلرنی نیکه او نیا او ابوینی یا پلرنی خور او مورنی نیکه یا نیا وي، یو په درېیمه د ترکی په فرض سره مورنی نیکه او نیا ته په مساوي توګه رسېږي او پاتې په قرابت سره پلرنی نیکه او نیا او ابوینی یا پلرنی خور ته د للذکر مثل حظ الانثیین په قاعدې سره وېشل کېږي.
- (۶) که چېرې د متوفي وارث، پلرنی نیکه او نیا او ابوینی یا پلرنی
- (۳) هرگاه وارث متوفی، پدر کلان و مادر کلان مادری و یا یکی از آنها باشد، یک سوم ترکه را به فرض و باقی مساویانه به آنها رد می‌شود.
- (۴) هرگاه وارث متوفی، پدر کلان و مادر کلان پدری و یا یکی از آنها باشد، تمام ترکه را به قرابت می‌برند و در صورت تعدد، به قاعده للذکر مثل حظ الانثیین میان آنها تقسیم می‌شود.
- (۵) هرگاه وارث متوفی، پدر کلان و مادر کلان پدری و خواهر ابوینی یا پدری و پدر کلان و مادر کلان مادری باشد، یک سوم ترکه به فرض به پدر کلان و مادر کلان مادری بالتساوی می‌رسد و باقی به قرابت به پدر کلان و مادر کلان پدری و خواهر ابوینی یا پدری به قاعده للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم می‌شود.
- (۶) هرگاه وارث متوفی، پدر کلان و مادر کلان پدری و برادر و خواهر

ورور او خور او یو مورنی ورور یا خور وي، یو په شپږمه په فرض سره مورني ورور یا خور ته رسېږي او پاتې نورې ورثې ته د للذکر مثل حظ الانثيين په قاعدې سره وېشل کېږي.

ابوينی یا پدري و یک برادر یا خواهر مادري باشد، یک ششم به فرض به برادر و یا خواهر مادري می رسد و باقی به دیگر ورثه به قاعده للذکر مثل حظ الانثيين تقسیم می شود.

(۷) که چېرې د متوفي وارث، نیکه او نیا او مورنی ورور او خور او یوه ابوينی یا پلرنی خور وي، یو په درېیمه دتر کې په فرض سره مورني اقاربو ته او د ترکې نصف په فرض سره یوې ابوينی یا پلرنی خور ته رسېږي او پاتې ئې ابوينی یا پلرنی خور ته ردېږي.

(۷) هرگاه وارث متوفی، پدرکلان و مادرکلان و برادر و خواهر مادری و یک خواهر ابوينی یا پدري باشد، یک سوم ترکه به فرض به اقارب مادری و نصف ترکه به فرض به یک خواهر ابوينی یا پدري می رسد و باقیمانده به خواهر ابوينی یا پدري رد می شود.

(۸) که چېرې د متوفي وارث، یو یا څو ابويني ورونه او یا یو یا څو پلرني ورونه او یا یو یا څو مورني ورونه وي، ټوله ترکه په مساویانه توګه په قرابت سره په ارث وړي.

(۸) هرگاه وارث متوفی، یک یا چند برادر ابوينی و یا یک یا چند برادر پدري و یا یک یا چند برادر مادری باشند، تمامی ترکه را طور مساویانه به قرابت به ارث می برند.

(۹) که چېرې د متوفي وارث، یوه ابويني خور او یا یوه پلرنی خور وي، یو په دوه یمه د ترکې په فرض

(۹) هرگاه وارث متوفی، یک خواهر ابوينی و یا یک خواهر پدري باشد، یک دوم ترکه را به فرض می

سره وړي او که څو ابويني خویندې او یا څو پلرني خویندې وي ، دوه په درېمه د ترکې په فرض سره او پاتې په رد سره وړي.

(۱۰) که چېرې د متوفي وارث یوه مورنۍ خور وي، یو شپږمه په فرض هغې ته رسېږي. که بل وارث نه وي، پاتې په قرابت سره هغې ته ردېږي، او که وارث دوه یا څو مورنۍ خویندې وي، یوه په درېمه په فرض، که بل وارث نه وي، پاتې، په قرابت سره هغوی ته ردېږي.

(۱۱) که چېرې د متوفي وارث، یو یا څو ابويني وروڼه او خویندې او یا یو یا څو پلرني وروڼه او خویندې او یا یو یا څو مورني وروڼه او خویندې وي، دوه لومړۍ دستې ټوله ترکه د للذکر مثل حظ الانثیین په قاعدې سره په قرابت وړي او درېمه دسته (مورني وروڼه او خویندې) یې مساویانه په ارث وړي .

برد و اگر چند خواهر ابويني و یا چند خواهر پدری باشد، دو سوم ترکه را به فرض و باقی را به رد می برند.

(۱۰) اگر وارث متوفی یک خواهر مادری باشد، یک ششم به فرض به او می رسد. اگر وارث دیگری نباشد، باقی به قرابت به او رد می شود. و اگر وارث دو یا چند خواهر مادری باشند، یک سوم به فرض، اگر وارث دیگری نباشد، بقیه به قرابت به آنان رد می شود.

(۱۱) هرگاه وارث متوفی، یک یا چند برادر و خواهر ابويني و یا یک یا چند برادر و خواهر پدری و یا یک یا چند برادر و خواهر مادری باشد، دو دسته اول تمام ترکه را به قرابت به قاعدة للذکر مثل حظ الانثیین می برند و دسته سوم (خواهران و برادران مادری) مساویانه به ارث می برند.

(۱۲) که چېرې د متوفي وارث ،
 ابويني يا پلرني يو ورور او خور او
 مورنۍ يو ورور او خور وي، د
 ترکې يو ثلث په فرض سره
 مورني يو ورور او خور ته په
 مساويانه توگه وېشل کېږي او دوه
 ثلثه يې ابويني يا پلرني ورور او خور
 ته ورکول کېږي.

(۱۳) که چېرې د متوفي وارث دوه
 يا څو ابويني يا پلرني ورونه او
 خويندې له څو مورنيو خويندو او
 ورونو سره وي، يوه په درېيمه د
 ترکې په فرض سره مساويانه مورني
 ورور او خور ته ورکول کېږي او
 دوه په درېيمه د ترکې په فرض سره،
 د ابويني يا پلرني ورور او خور تر
 منځ د للذکر مثل حظ الانثيين په
 قاعدې سره وېشل کېږي.

(۱۴) که چېرې د متوفي وارث،
 زوجه او دوه يا څو ابويني يا پلرني
 خويندې او مورنۍ ورور او خور وي،
 يو څلورمه د ترکې په فرض سره

(۱۲) هرگاه وارث متوفی، یک
 برادر و خواهر ابوينی یا پدری و یک
 برادر و خواهر مادری باشد،
 یک ثلث ترکه به فرض به
 برادر و خواهر مادری مساویانه
 تقسیم می شود و دو ثلث آن به
 برادر و خواهر ابوينی یا پدری
 داده می شود.

(۱۳) هرگاه وارث متوفی، دو یا
 چند برادر و خواهر ابوينی یا
 پدری با دو یا چند خواهر یا برادر
 مادری باشند، یک سوم ترکه
 به فرض مساویانه به برادر و
 خواهر مادری داده می شود و دو
 سوم ترکه به فرض، میان برادر
 و خواهر ابوينی یا پدری به
 قاعدة للذکر مثل حظ الانثيين
 تقسیم می شود.

(۱۴) هرگاه وارث متوفی، زوجه
 و دو یا چند خواهر ابوينی یا
 پدری و برادر و خواهر مادری
 باشند، یک چهارم ترکه به

زوجي ته رسېږي او يو درېيمه مورني. ورور او خور ته او پاتي په دوه په درېيمې پرځای ابوينې يا پلرني ورور او خور ته رسېږي.

(۱۵) که چېرې د متوفي وارث، زوج او دوه يا څو ابوينې يا پلرني، خویندې او دوه يا څو مورني وروڼه او خویندې وي، يوه په دوه يممه د ترکې په فرض سره زوج ته رسېږي او يو په درېيمه په فرض سره مورني وروڼو او خویندو ته او د ترکې پاتي د دوه په درېيمې پر ځای په فرض سره ابوينې يا پلرني وروڼو او خویندو ته ورکول کېږي.

(۱۶) که چېرې متوفي، ورور او خور و نلري، اولاد يې د درجې په پام کې نيولو سره په هر نسل کې د هغوی ځای ناستي کېږي او د هر نسل متقدمه درجه د بل متاخر نسل د درجو د محرومیت موجب کېږي. همدا شان که جد او جده و نلري، د جد او جدې والدين د هغوی ځای

فرض به زوجه می رسد و یک سوم، به برادر و خواهر مادری و باقی به جای دو سوم به برادر و خواهر ابوينی یا پدری می رسد.

(۱۵) هرگاه وارث متوفی، زوج و دو یا چند خواهر ابوينی یا پدری و دو یا چند برادر و خواهر مادری باشند، یک دوم ترکه به فرض به زوج می رسد و یک سوم به فرض به برادران و خواهران مادری و باقیمانده ترکه به جای دو سوم به فرض به خواهران و برادران ابوينی یا پدری داده می شود.

(۱۶) هرگاه متوفی، برادر و خواهر نداشته باشد، اولاد شان به رعایت درجه در هر نسل جانشین آنها می شوند و درجه متقدم هر نسل موجب محرومیت درجات متأخر نسل دیگری می شود. همچنین اگر جد و جده نداشته باشد، والدين جد و جده جانشین

ناستي گرځي.

آنها می گردد.

(۱۷) که چېرې د دوه يمې طبقې د ورثې تر منځ د زوج او زوجې شتون، له ترکې څخه د ونډو د زیاتوالي موجب شي، د هغو کسر د ابويني یا پلرني ورونو او خویندو یا پلرني نیکه له ونډې څخه جبرانېږي.

(۱۷) هرگاه وجود زوج و زوجه در میان ورثه طبقه دوم، موجب زیادت سهام ازترکه گردد، کسر آن از سهم برادران وخواهران ابوينی یا پدری یا پدرکلان پدری جبران می شود.

د درېمې طبقې سهم الارث

سهم الارث اقارب طبقه سوم

دوه سوه اوولسمه ماده:

ماده دوصدودهم:

(۱) که چېرې د متوفي وارث ، د درېمې طبقې په اقاربو کې منحصر وي، ترکه د متوفي اعمامو (کاکاگانو او عمه گانو) او اخوالو (ماماگانو او خاله گانو) ته رسېږي او د هغوی په نشتوالي کې د هغوی اولادته هرڅومره چې بنکته لار شي او د هغوی په نشتوالي کې د اعمامو ته او اخوالو والدینو ته اود هغوی په نشتوالی کې د هغوی اولادونو ته هرڅومره چې بنکته لار شي او په همدې شان د متوفي د پوميو نسلونو (خاله گانو او ماماگانو) او کاکاگانو

(۱) هرگاه وارث متوفی، منحصر در اقارب طبقه سوم باشد، ترکه به اعمام (عموها و عمه ها) و اخوال (ماماها و خاله های) متوفی می رسد و در فقدان شان به اولاد آنها تا هر قدر پایین روند و در فقدان آنها به اعمام و اخوال والدین متوفی و در فقدان شان به اولاد آنها هر قدر پایین روند و همین طور به (خاله ها و ماماها) و عموها و عمه های نسل های پیشین

- اوعمه گانو او د هغوی اولادو ته رسېږي.
- (۲) پلرني اعمام او اخوال د ابويني اعمامو او اخوالو په شتون او دپلرني اعمامو او اخوالو اولاد د ابويني اعمامو او اخوالو د اولاد په شتون کې ددرجې له پام کې نیولو سره، ارث نه وړي .
- (۳) که چېرې دمتوفي وارث، یو کاکا یا یوه عمه او یا یو کاکا او یوه عمه سره یو ځای او یا څو کاکاگان او څو عمه گانې چې ټول ابويني یا پلرني یا مورني وي، ټوله ترکه په قرابت هغوی ته ورکول کېږي .
- (۴) که چېرې د متوفي وارث، مورني اعمام د ابويني یا پلرني اعمامو سره وي یو په شپږمه، مورني اعمام د انفراد په صورت کې او یو په درېیمه دتعدد په صورت کې مساویانه وړي او پاتې ابويني یا پلرني اعمامو ته د للذکر مثل حظ الانثیین په قاعدې سره ورکول کېږي.
- متوفی و اولاد آن هـا می رسد.
- (۲) اعمام و اخوال پدری با وجود اعمام و اخوال ابوينی و اولاد اعمام و اخوال پدری با وجود اولاد اعمام و اخوال ابوينی با رعایت درجه، ارث نمی برند.
- (۳) هرگاه وارث متوفی، یک عمو یا یک عمه و یا یک عمو و یک عمه باهم و یا چند عمو و چند عمه که همه ابوينی یا پدری یا مادری باشند، تمام ترکه به قرابت به آنها داده می شود.
- (۴) هرگاه وارث متوفی، اعمام مادری با اعمام ابوينی یا پدری باشد، یک ششم را اعمام مادری در صورت انفراد و یک سوم را در صورت تعدد مساویانه می برند و بقیه به اعمام ابوينی یا پدری به قاعده للذکر مثل حظ الانثیین داده می شود.

- (۵) د اعمامو او اخوالو اولاد، د هغه چا ونډه وړي چې د هغو په واسطه متوفي ته رسېږي .
- (۶) که چېرې دمتوفي وارث، یوماما یا یوه خاله یا ماما او خاله سره یوځای یا څو ماماگان او یا څو خاله گانې وي چې ټول ابويني یا پلرني یامورني وي ، یو په درېمه په فرض سره او باقي په رد سره په مساویانه توګه ذکور له اناث سره وړي .
- (۷) که چېرې وارث، په ابويني یا پلرني ماما یا خاله کې او یا مورني ماما یا خاله کې منحصر وي ، ماما یا خاله دانفراد په صورت کې یو په شپږمه او د اجتماع په صورت کې یو په درېمه په مساویانه توګه وړي او پاتې ابويني یا پلرني ماما یا خاله ته مساویانه ورکول کېږي .
- (۸) که چېرې دمتوفي وارث یوماما یا یوه خاله له یو کاکا یا یوې عمې سره که څه هم ابويني یا پلرني یا مورني وي، د ترکي یو په درېمه په
- (۵) اولاد اعمام و اخوال، سهم کسی را می برند که به واسطه او به متوفی می رسند.
- (۶) هرگاه وارث متوفی، یک ماما یا یک خاله یا ماما و خاله با هم یا چند ماما و یا چند خاله باشند که همه ابوینی یا پدری یا مادری باشند، یک سوم را به فرض و باقی را به رد به طور مساویانه ذکور با اناث می برند.
- (۷) هرگاه وارث، منحصر در ماما یا خاله ابوینی یا پدری و یا ماما و یا خاله مادری باشند، ماما یا خاله مادری در صورت انفراد یک ششم و در صورت اجتماع یک سوم را طور مساویانه می برند و باقی به ماما یا خاله ابوینی یا پدری مساویانه داده می شود.
- (۸) هرگاه وارث متوفی، یک ماما یا یک خاله به همراه یک عمو یا یک عمه اعم از ابوینی یا پدری یا مادری باشند، یک سوم ترکه

فرض سره ماما یا خاله او پاتې په قربت سره کاکا یا عمه ته ورکول کېږي. به فرض به ماما یا خاله و باقی به قربت به عمو یا عمه داده می شود.

(۹) که دمتوفي وارث، ابويني کاکا او عمه یا پلرني کاکا یا عمه یا مورني کاکا او عمه او يو ماما او يوه خاله وي، يو په درېيمه په فرض سره ماما یا خاله ته او پاتې په قربت سره کاکا او عمه ته ورکول کېږي که څه هم ماما یا خاله ابويني یا پلرني یا مورني وي.

(۱۰) که چېرې دمتوفي وارث، پلرني ماما او خاله یا ابويني ماما او خاله یا مورني ماما او خاله او يو کاکا او يوه عمه وي، يو په درېيمه ماما او خاله ته مساويانه ورکول کېږي او باقي په قربت سره کاکا یا عمه ته که څه هم ابويني یا پلرني یا مورني وي، ورکول کېږي.

(۱۱) که چېرې دمتوفي وارث، د متوفي د ابوينو اعمام او ماماگان یا د ابوينو د ابوينو اعمام او ماماگان یا د

به فرض به ماما یا خاله و باقی به قربت به عمو یا عمه داده می شود. (۹) اگر وارث متوفي، عمو و عمه ابوينی یا عمو یا عمه پدری یا عمو و عمه مادری و یک ماما و یک خاله باشد، یک سوم به فرض به ماما یا خاله و باقی به قربت به عمو و عمه داده می شود اعم از این که ماما یا خاله ابوينی یا پدری یا مادری باشند.

(۱۰) هرگاه وارث متوفي، ماما و خاله پدری یا ماما و خاله ابوينی یا ماما و خاله مادری و یک عمو و یک عمه باشند، یک سوم به ماما و خاله مساويانه داده شده و باقي به قربت به عمو یا عمه، اعم از اینکه ابوينی یا پدری یا مادری باشند، داده می شود.

(۱۱) هرگاه وارث متوفي، اعمام و ماما های ابوين یا اعمام و ماما های ابوين ابوين متوفي یا اولاد آنها

هغو اولاد وي، د ترکي يو په درېمه د مور يا د مور د ابوینو اعمامو او اخوالو يا د هغو اولاد ته په فرض سره رسېږي او پاتې د متوفي د پلار اعمامو او اخوالو يا پلرني ابوینو يا د هغو اولاد ته په قرابت سره رسېږي.

(۱۲) د متوفي د مور يا د مور د ابوینو د اعمامو او اخوالو يا د هغو د اولاد د ونډې له مجموع څخه، يو په درېمه، اخوالو يا د هغو اولاد ته او پاتې اعمامو او يا د هغو اولاد ته رسېږي .

(۱۳) د اعمامو د ونډې له مجموع څخه، مورنيو اعمامو ته د افراد په صورت کې يو په شپږمه او د تعدد په صورت کې يو په درېمه په تساوی د ذکور له اناثو سره او پاتې د ابویني يا پلرني اعمامو ونډه په تساوی د ذورو او اناثو ته ورکول کېږي.

(۱۴) د متوفي د پلرني او د پلار د

باشد، یک سوم ترکه به اعمام و اخوال مادر يا ابوین مادر يا اولاد آنها به فرض می رسد و باقی به اعمام و اخوال پدر يا ابوین پدری متوفی يا اولاد آنها به قرابت می رسد.

(۱۲) از مجموع سهم اعمام و اخوال مادر يا ابوین مادر متوفی يا اولاد آنها، یک سوم به اخوال يا اولاد آنها و باقی به اعمام يا اولاد آنها می رسد.

(۱۳) از مجموع سهم اعمام، یک ششم به اعمام مادری، در صورت افراد و یک سوم در صورت تعدد به تساوی ذکور با اناث و باقی سهم اعمام ابوینی يا پدری به تساوی ذکور با اناث داده می شود.

(۱۴) از مجموع سهم اعمام

ابوينو د اعماموا و اخوالو اود هغود
اولاد د ونډې له مجموع څخه،
يو په درېيمه د اخوالو او د هغو د
اولاد ونډه ده.

(۱۵) د متوفي د پلار او د پلار د
ابوينو د اخوالو د ونډې له مجموع
څخه يو په شپږمه د افراد په صورت
او يو په درېيمه د اجتماع په صورت
کې په مساويانه توگه مورني اخوالو
ته او پاتې په مساويانه توگه ابويني
اخوالو ته ورکول کېږي.

سببي وارثان

دوه سوه او يوولسمه ماده:

(۱) زوجين، د دغه قانون د حکمونو
مطابق د سبب په مقتضاد نکاح په
دايمي عقد کې له ټولو طبقواود
هرې طبقې له درجو څخه يو له بله،
ارث وړي.

(۲) هريو له زوجينو څخه د رجعي
طلاق په عدې کې يو له بله ارث
وړي.

(۳) که چېرې د دايمي نکاح عقد د

و اخوال پدری و ابوين پدر
متوفی و اولاد آنها، یک سوم،
سهم اخوال و اولاد
آنها است.

(۱۵) از مجموع سهم اخوال پدر
و ابوين پدر متوفی، یک ششم،
در صورت افراد و یک سوم
در صورت اجتماع طور مساويانه
به اخوال مادری و باقي طور
مساويانه به اخوال ابوينی
داده می شود.

وارثان سببی

ماده دوصد و يازدهم:

(۱) زوجين، مطابق احکام اين
قانون به مقتضای سبب با تمامی
طبقات و درجات هر طبقه
ازيکديگر در عقد نکاح دايم،
ارث می برند.

(۲) هر یک از زوجين در ايام عدۀ
طلاق رجعی از يکديگر ارث
می برند.

(۳) هرگاه عقد نکاح دايم در حال

زوج د ناروغۍ په حال کې انشاء شي او هماغه ناروغي د هغه د مرګ عامل شي او يا زوجه په هماغه وخت کې مړه شي اودخول صورت نه وي موندلی دهغوی ترمنځ توارث نه پيدا کېږي او ښځه مهر هم نلري. اوکه دخول صورت موندلی وي، ښځه له خپل متوفي ميره څخه ارث وړي او د مهر مستحقه هم ده.

(۴) که چېرې ناروغ ميره، خپلې زوجې ته طلاق ورکړي او خپله دهماغې ناروغۍ د دوام په سبب مړشي، په هغه صورت کې چې د زوج مرګ دطلاق له نېټې څخه د يو کال له تېرېدو دمخه وي او زوجې نوی ازدواج نه وي کړی، زوجه له هغه څخه ارث وړي که څه هم طلاق رجعي وي يا باين. په هغه صورت کې چې د زوج مرګ ديوه کال له بشپړېدو څخه يوه دقيقه وروسته وي، زوجه ارث نه وړي. ولې که طلاق د ښځې په غوښتنې

مريضی زوج انشاء شود و همان مرض عامل مرګ او گردد و يا زوجه در همان زمان فوت نمايد و دخول صورت نگرفته باشد، میان آنها توارث موجود نمی گردد و زن، مهر هم ندارد. و اگر دخول صورت گرفته باشد، زن از شوهر متوفای خود ارث می برد و مستحق مهر نیز می باشد.

(۴) هرگاه زوج مريض، زوجه خود را طلاق دهد و خود بر اثر دوام همان مرض فوت نمايد، درصورتی که مرګ زوج قبل از انقضای یکسال از تاریخ طلاق باشد و زوجه ازدواج مجدد نکرده باشد، زوجه از او ارث می برد، چه طلاق رجعی باشد يا باين. درصورتی که مرګ زوج یک دقيقه بعد از اتمام یک سال باشد، زوجه ارث نمی برد. ولی اگر طلاق به تقاضای زن

صورت موندلی وي او خلع اويا
مبارات وي او يا زوجه د بل د نکاح
په عقد کې راشي، دميراث په مقدار
کې د زوجې او ورثې ترمنځه
مصالحه صورت مومي.

(۵) که چېرې ناروغ زوج، خپلې
زوجې ته طلاق ورکړي اوزوجه په
رجعيه عده کې مړه شي، زوج له
زوجې څخه ارث وړي او له رجعيه
عدي پرته له زوجې څخه ارث نه وړي.
(۶) زوج د بې اولاده زوجې څخه،
دهغې د ترکې نصف په ارث وړي
او زوجه له بې اولاده مېړه څخه د
هغه د ترکې څلور په يو په ارث
وړي، ولې که له امام پرته بل هيڅ
وارث شتون ونلري، زوج د ترکې
نصف په فرض سره او نيماني نوره
په رد سره په ارث وړي او زوجه له
زوج څخه د منقولې ترکې ربع په ارث
وړي او پاتې امام ته رسېږي چې زمونږ
په زمانه کې د جامع الشرايط مجتهد په
اجازې په مصرف رسېږي.

صورت گرفته و خلع و يا
مبارات بوده و يا زوجه به
عقد نکاح ديگري در آيد، در
مقدار ميراث بين زوجه و ورثه
مصالحه صورت مي گيرد.

(۵) هرگاه زوج مريض، زوجه خود
را طلاق دهد و زوجه در
عده رجعيه فوت نمايد، زوج
از زوجه ارث مي برد و در غير
عده رجعيه از زوجه ارث نمي برد.
(۶) زوج از زوجه بې فرزندان، نصف
ترکه او را به ارث مي برد و زوجه
از زوج بې فرزندان چهار يک ترکه
او را به ارث مي برد، ولي اگر
هيچ وارثي به جزامام وجود
نداشته باشد، زوج نصف ترکه را
بفرض و نصف ديگر را به رد،
به ارث مي برد و زوجه ربع ترکه
منقول را از زوج به ارث مي برد
و بقيه به امام مي رسد که در زمان
ما به اجازه مجتهد جامع الشرايط
به مصرف مي رسد.

(۷) زوج دزوجې دټولې منقولې او غیرمنقولې ترکې څخه ارث وړي ، ولې زوجه دزوج دمنقولې ترکې څخه ارث وړي او د ځمکې څخه عیناً یا قیمتاً ارث نه وړي ، که څه هم ځمکه خالصه یا په ودانۍ یا ونو یا کرهنه بوخته وي . ولې له ودانیو او ونو او له ثابته شیانو څخه ارث وړي او دزوج ورثه کولای شي دزوجې د نولې قیمت هغې ته ورکړي .

(۸) زوجه د ځاگانو او کاریزونو له عین اوبو څخه ارث وړي .

دارث موانع

دوه سوه او دوولسمه ماده:

دارث مانع په وارث کې دیو وصف وجود دی چې په موجب یې هغه له ارث څخه محرومېږي، سره له دې چې، دارث سببونه (نسب یا سبب) په هغه کې موجود وي.

(۷) زوج از تمام ترکۀ منقول و غیرمنقول زوجه ارث می برد، ولی زوجه از ترکۀ منقول زوج ارث می برد و از زمین عیناً و قیمتاً ارث نمی برد، چه زمین خالص یا مشغول به ساختمان درختها یا زراعت باشد. ولی از خود ساختمان ها و درخت ها و اشیای ثابته ارث می برد و ورثۀ زوج می توانند قیمت سهم زوجه را به او بدهند.

(۸) زوجه از عین آب های چاهها و کاریزها ارث می برد.

موانع ارث

ماده دوصدودوازددهم:

مانع ارث وجود وصفی در وارث است که به موجب آن او از ارث محروم می گردد، با وجود اینکه اسباب ارث (نسب یا سبب) در او موجود باشد.

په ارث کی دقتل آثار

دوه سوه او ديارلسمه ماده:

(۱) قتل له مقتول څخه د قاتل د

ارث مانع گرځي پدې شرط چې:

۱- قتل عمدي وي ، حتي که ليوني

او غير ممیز ماشوم ته هم امر وکړي

چې هغه ووژني، خو که عاقل او

مختار شخص ته امر وکړي،

آمر قاتل نه گڼل کېږي .

په خطا قتل کې، قاتل له ديبې پرته

ارث وړي، خود ورثې او قاتل ترمنځ

دې د ديبې په هکله مصالحه و شي.

۲- قاتل صغير، غير ممیز يا مجنون

نه وي .

۳- قتل د شرع په حکم يا د قاتل

دځان او مال او ناموس او آبرود

دفاع لپاره ، صورت نه وي نيولی .

(۲) قاتل دارث حاجب نه واقع

کېږي، مثلاً که څوک خپل پلار

ووژني او بله ورثه نه وي،

د قاتل زوی له خپل جد څخه

میراث وړي .

آثار قتل در ارث

ماده دوصدوسيزدهم:

(۱) قتل مانع ارث قاتل از مقتول

می شود، مشروط بر این که:

۱- قتل عمدی باشد، حتی اگر به

دیوانه و طفل غیر ممیز امر کند که

او را به قتل برساند، ولی اگر به

شخص عاقل مختار امر کند، آمر،

قاتل محسوب نمی شود .

در قتل خطا، قاتل، از غیر ديه

ارث می برد، ولی در مورد ديه بین

ورثه و قاتل مصالحه شود.

۲- قاتل صغير، غير ممیز يا مجنون

نباشد.

۳- قتل به حکم شرع يا برای دفاع

از جان و مال و ناموس و آبروی

قاتل، صورت نگرفته باشد.

(۲) قاتل، حاجب ارث واقع

نمی شود، مثلاً اگر کسی

پدرش را بکشد و ورثه ای

دیگر نباشد، پسر قاتل از جدش

میراث می برد.

(۳) که چپرې مورخپل جنين ساقط کړي، بايد دهغه ديه د شرعې د حکم مطابق دجنين ورثې ته ورکړي او خپله په هغه کې حق نلري، لکه څنگه چې پلار، هغه اسقاط کړي، د هغه ديه مور ته رسېږي.

(۴) بالمباشر يا بالتسيب قتل که انفرادي وي يا جمعي د ارث مانع دی. په ارث کې د کفر آثار

دوه سوه اوڅوارلسمه ماده:

(۱) مسلمان له کافر څخه ارث وړي اود مسلمان وارث په شتون کې، کافر له کافر څخه ارث نه وړي، خو که مسلمان وارث وجود ونه لري، کافر له کافر څخه ارث وړي اود کافر نابالغ اولاد د کافر په حکم کې اود مسلمان ماشوم د مسلمان اولاد په حکم کې دي.

(۲) غيرمسلمان اقارب که څه هم فطري يا ملي مرتد وي، له مسلمان څخه ارث نه وړي، خو دا چې په قطعې ډول مخکې د ترکې له وېش

(۳) هرگاه مادر، جنين خود را ساقط کند، بايد ديه آنرا طبق حکم شرعی به ورثۀ جنين بپردازد و خود در آن حقى ندارد، چنانچه پدر، او را اسقاط کند، ديه او به مادر مى رسد.

(۴) قتل بالمباشر يا بالتسيب اعم از انفرادی يا جمعی مانع ارث است.

آثار کفر در ارث

ماده دو صد و چهاردهم:

(۱) مسلمان از کافر ارث می برد و با وجود وارث مسلمان، کافر از کافر ارث نمی برد، ولی اگر وارث مسلمان وجود نداشته باشد، کافر از کافر ارث می برد و اولاد نابالغ کافر در حکم کافر و اطفال مسلمان در حکم مسلمان هستند.

(۲) اقارب غيرمسلمان هرچند که مرتد فطری يا ملي باشند، از مسلمان ارث نمی برند، مگر اینکه به طور قطع قبل از تقسیم ترکه مسلمان

څخه مسلمان شي، او لکه څنگه چې د وېش په ترڅ کې اودهغه نه وروسته مسلمان شي ارث نه وړي، که وارث يو تن کافر وي، هغه ارث نه وړي که څه هم وروسته د مورث دمړينې څخه مسلمان شي، خو که چېرې زوجه د ورثې دنه شتون په صورت کې له امام څخه پرته که مسلمانه شي، څلور يوه د ترکې څخه په ارث وړی .

(۳) ولد زنا او زنا کاره پلار او د هغه اقارب يو له بل څخه ارث نه وړي او ولد زنا او زوجه دهغه اولاد يو له بل څخه ارث وړي .

(۴) هغه لعان چې ددې قانون د حکمونو مطابق د نسب د نفی سبب و ګرځي، د زوی او پلار او د هغه د پلرني اقاربو تر منځ خنډ کېږي خو که چېرې پلار له لعان وروسته د هغه په زوی توب اعتراف کړی وي، زوی له پلار څخه ارث وړي او د نوموړي مور او زوی تر منځه او هم

شوند، و چنانچه در اثنای تقسیم و بعد از آن، مسلمان شوند، ارث نمی برند، اگر وارث یک نفر کافر باشد، او ارث نمی برد هرچند که بعد از فوت مورث مسلمان شود، ولی زوجه که در صورت عدم موجودیت ورثه به جز از امام، اگر مسلمان شود، چهار یکم ترکه را ارث می برد.

(۳) زنا زاده و پدر زناکار و اقارب او از همدیگر ارث نمی برند و زنازاده و زوجه و اولاد او از همدیگر ارث می برند .

(۴) لعانی که منجر به نفی نسب مطابق احکام این قانون گردد، مانع توارث میان فرزندان و پدر و اقارب پدری او می شود. ولی اگر پدر بعد از لعان، به فرزند او اعتراف کرده باشد، پسر از پدر ارث می برد و بین مادر و پسر مذکور و همچنین بین

دارنگه د زوی او د مورد اقاربو تر منځ، توارث برقرار دی. پسرو اقارب مادر، توارث برقرار است.

(۵) د زنا له شېهې او د زنا له مادون څخه د تولد شوي ولد او د هغو د والدینو تر منځ توارث جاري دی، خو دا چې والدین محرم وي. (۵) میان ولد متولد از شېهه و مادون زنا و والدین آنها توارث جاری بوده، مگر اینکه والدین محرم باشند.

(۶) له مصنوعي تلقیح څخه د راپیدا شوی ولد اود نطفې د خاوندانو ترمنځ توارث جاری دی. (۶) میان ولد حاصل از تلقیح مصنوعی و صاحبان نطفه، توارث جاری است.

ارث دللذکر مثل حظ الانثیین ارث به اساس قاعده للذکر

دقاعدي په اساس مثل حظ الانثیین

دوه سوه او پنځلسمه ماده: لاندې وارثان دللذکر لاندې وارثان ذیل به قاعده للذکر مثل حظ الانثیین په قاعدي دارث مستحق دي: ماده دوصد وپانزدهم: وارثان ذیل به قاعده للذکر مثل حظ الانثیین مستحق ارث می باشند:

۱ - لومړۍ طبقه، د متوفي اولاد او د هغوی اولاد هر څومره چې ښکته لاړشي. ۱ - طبقه اول، اولاد متوفی و اولاد آنها هر چه پایین رود.

۲ - پلار او مور د منحصر توب په حال کې، چې د متوفي پلار دوه ثلثه او مور د حاجب د نه شتونوالي ۲ - پدر و مادر در حال منحصر بودن، که پدر متوفی دو ثلث و مادر در صورت عدم حاجب،

په صورت کې، يوثلث وړي .

(۳) دوه يمه طبقه، پلرني اجداد او پلرني وروڼه او ابويني خويندې او دهغوی اولاد هرڅومره چې ښکته لاړ شي .

د ارث تساوي

دوه سوه او شپاړسمه ماده:

لاندې وارثان د اناثو سره د ذکورو په تساوي ارث وړي :

۱- د متوفي مور او پلار، د متوفي د اولاد دشتون په صورت کې هر يو سدس وړي .

۲- دوه يمه طبقه، مورني اجداد ، خويندې او وروڼه او دهغوی اولاد هرڅومره چې ښکته لاړ شي .

۳- درېيمه طبقه، مورني اعمام او اخوال مطلقاً او د هغوي اولاد هرڅومره چې ښکته لاړ شي .

د زايدي ترکي رد

دوه سوه او اولسمه ماده:

په هغه مواردو کې چې ترکه د

یک ثلث می برد.

۳- طبقه دوم، اجداد پدري و برادران و خواهران ابويني و پدري و اولاد آنها هر چه پايين روند.

تساوی ارث

ماده دوصد و شانزدهم:

وارثان ذيل به تساوی ذکور با اناث ارث می برند:

۱- پدر و مادر متوفي، در صورت وجود اولاد متوفي که هر کدام سدس می برند.

۲- طبقه دوم، اجداد و برادران و خواهران مادري و اولاد آنها هر چه پايين روند.

۳- طبقه سوم، اعمام مادري و اخوال مطلقاً و اولاد آنها هر چه پايين روند.

رد ترکه زاید

ماده دوصد و هفدهم:

در مواردی که ترکه از مجموع

فرضونو له مجموع څخه زایده وي، زیاته برخه د هغوی د فرض د ونډو په تناسب د فرض خاوندانو ته رد کېږي، خو زوجه مطلقاً او زوج د نسبي وارث د موجودیت په حال کې او مور په هغه صورت کې چې حاجب ولري .

د قایم مقام توارث

دوه سوه او اتلسمه ماده :

هغه وارثان چې له ځانه په قایم مقام مقدمه درجه کې ارث وړي، باید چې لاندې شرایط ولري :

۱- د قایم مقام وارث باید د متوفي اقرب وي په دې ترتیب چې ډیر نږدې یې واسطې نسل په نسل متوفي ته وي .

۲- قایم مقام له ارث څخه محروم نه وي.

۳- د کوم نسل له صنف څخه چې کوم شخص متوفي ته رسېږي، ژوندی نه وي.

۴- کوم نسل چې د هغه په قایم مقام ارث وړل کېږي، له ارث څخه

فرضها زاید باشد، قسمت زیادی به تناسب سهام فرض آنها، به صاحبان فرض رد می‌گردد، مگر زوجه مطلقاً و زوج در حال وجود وارث نسبی و مادر در صورتی که حاجب داشته باشد.

توارث قایم مقام

ماده دوصدوهجدهم :

وارثانی که به قایم مقام درجه مقدم از خود ارث می‌برند، باید واجد شرایط ذیل باشند:

۱- وارث قایم مقام باید اقرب به متوفی باشد به این ترتیب که نزدیکترین نسل به نسل بی واسطه به متوفی باشد.

۲- قایم مقام از ارث محروم نباشد.

۳- شخصی از صنف نسلی که بی واسطه به متوفی می‌رسد، زنده نباشد.

۴- نسلی که به قایم مقام او ارث برده می‌شود، از ارث

محروم نوي. خو که د متوفي زوی
کافر وي، مسلمان زوی يې له خپل
جد څخه ارث وړي .

۵- کوم نسل چې د هغه قايم مقام
ته ارث وړل کېږي له مورث څخه
مخکې مړ شوی نه وي .

دميت ديه

دوه سوه اونولسمه ماده:

(۱) د ميت ديه په هر علت چې وي
دميت دترکې په څير ده چې د دين
او وصيت له اداء وروسته ورثې ته
رسېږي، خو مورني اقارب لکه
ورونه او خويندې او خاله گاني او
ماماگان او دميت مورني اجداد له
هغه نه ارث نه وړي .

(۲) که چېرې په عمد مقتول، له
امام پرته، وارث ونلري د امام نايب
دقصاص د غوښتنې يا د ديت
داخيستلو حق، د قاتل د رضا په
شرط لري خو که قاتل د ديبې په
ورکولو راضي نشي، دامام نايب
يوازې دقصاص حق لري.

محروم نېاشد. لکن اگر فرزند متوفی
کافر باشد، پسر مسلمان او از جد
خود ارث می برد.

۵- نسلی که به قايم مقام او ارث
برده می شود قبل از مورث فوت
نکرده باشد.

ديۀ ميت

ماده دوصدونزدهم:

(۱) ديه ميت بهر علتی که باشد
مانند ترکه ميت است که بعد
از ادای دين و وصيت به ورثه
می رسد، ولی اقارب مادری مانند
برادران و خواهران و خاله ها
و ماما ها و اجداد مادری ميت از آن
ارث نمی برند.

(۲) هرگاه مقتول به عمد، جز امام،
وارثی نداشته باشد، نايب امام حق
مطالبۀ قصاص يا گرفتن ديه
را به شرط رضای قاتل دارد
ولی اگر قاتل به دادن ديه
راضی نشود، نايب امام صرف
حق قصاص را دارد.

(۳) که چېرې له مړینې وروسته پر میت کوم جنايت صورت ومومي، د هغه جنايت ديه ورثې ته نه رسېږي، بلکه دميت په دين کې او که نه د میت لخوا په خپره چارو کې لگول کېږي.

دمشرزوی لپاره اختصاصي اموال

دوه سوه او شلمه ماده:

د میت جامې او گوته او قرآن او توره د میت مشر زوی ته رسېږي او نوره ورته په هغو کې حق نلري، خو دا چې دميت دين د ټولې ترکې په اندازه وي او يا ميت په عين ذکر شويو احوالو وصيت کړی وي، که میت د ترکې په ثلث وصيت کړی وي، نوموړی ثلث له ټولې ترکې څخه د حېوې (اختصاصي مالونه د مشر زوي لپاره) په شمول ويستل کېږي، که د تورې په ځای یو یا دوه ټوپکونه وي، باید د مشر زوی او نورو ورته وو ترمینځ مصالحه وشي. که مشران زامن

(۳) هرگاه جنايتي بعد از فوت بر میت صورت گیرد، ديه آن جنايت به ورثه نمی رسد، بلکه به دين میت وگر نه در امور خپره بنام میت مصرف می شود.

اموال اختصاصی به پسر بزرگتر

ماده دوصدوبیستم:

لباس های میت و انگشتر و قرآن و شمشیر میت به پسر بزرگش می رسد و سایر ورثه در آنها حقی ندارند، مگر اینکه دين میت به مقدار تمام ترکه باشد و يا ميت به عين اموال مذکور وصيت کرده باشد، اگر میت به ثلث ترکه وصيت کرده باشد، ثلث مذکور از همه ترکه به شمول حېوه (اموال اختصاصی به پسر بزرگتر) بیرون می شود. اگر به جای شمشیر یک یا دو تفنگ بود، باید بین پسر بزرگتر و سایر ورثه مصالحه شود. اگر پسر بزرگتر

دوه تنه وه، په جبهه کې شریکېږي،
د زوی مشرتوب د هغه د نطفې د
مخکې منعقد کېدلو پورې نه
بلکه په مخکې زېږون پورې
تړاو لري .

درېم فصل

وقف اود انتفاع منافع

د وقف تعريف

دوه سوه او یوويشتمه ماده:

وقف د عین مال تحبیس او د هغه د
منافعو تسبیل دی او د حکمي
شخصیت لرونکی دی .

دوقف ارکان

دوه سوه او دوه ویشتمه ماده :

د وقف ارکان عبارت دي له :

۱- واقف: هغه شخص دی چې
خپل مال وقف کوي .

۲- موقوف علیه: هغه شخص دی
چې د واقف له خوا له موقوفې څخه د
منافعو استیفا هغه ته پرېښودل شوې ده .

۳- عین موقوفه : هغه مال دی چې

دو تن بودند، در جبهه مشترک
می‌شوند، بزرگتری پسر به پیشتر
منعقد شدن نطفه او نبوده بلکه
به پیشتر تولد شدن وی مربوط
می باشد.

فصل سوم

وقف و انتفاع منافع

تعريف وقف

ماده دوصدويست ویکم:

وقف تحبیس عین مال و تسبیل
منافع آن بوده و دارای شخصیت
حکمی می باشد.

ارکان وقف

ماده دوصدويست ودوم:

ارکان وقف عبارت اند از:

۱- واقف: شخصی است که مال
خود را وقف می کند.

۲- موقوف علیه: شخصی است که
استیفا منافع موقوفه از طرف واقف
به او واگذار شده است.

۳- عین موقوفه: مالی است که

د وقف موضوع قرار نيسي.

۴- جهت وقف (د وقف حکمي شخصيت).

دموقوف عليهم په اعتبار دوقف

اقسام

دوه سوه او درويشتمه ماده:

وقف د موقوف عليهم او د هغه د جهت په اعتبار په لاندې دوه قسمه دي:

۱- عام وقف: هغه مال دی چې دخيره چارو لپاره عامه گټو په غرض وقف کړی شوی وي، لکه مدرسه يا دغير محصور اشخاصو لپاره لکه محصلين.

۲- خاص وقف: هغه مال چې دخيره چارو لپاره په خاصو جهاتو کې يا محصور اشخاصو ته وقف کړی شوی وي (لکه اولاد).

دوقف شرايط

دوه سوه اوڅلېريشتمه ماده:

(۱) وقف د واقف، په منجز ايجاب،

موضوع وقف قرار می گيرد.

۴- جهت وقف (شخصيت حکمي وقف).

اقسام وقف به اعتبار موقوف

عليهم

ماده دوصدويست وسوم:

وقف به اعتبارموقوف عليهم و جهت آن بر دو قسم ذيل می باشد:

۱- وقف عام: مالی که برای امور خيره جهت منافع عامه وقف شده باشد، مانند مدرسه يا برای اشخاص غيرمحصور مثل محصلين.

۲- وقف خاص: مالی که برای امور خيره در جهات مخصوص يا اشخاص محصوروقف شده باشد (مانند اولاد).

شرايط وقف

ماده دوصدويست وچهارم:

(۱) وقف به ايجاب منجز واقف،

په هغه لفظ يا عمل چې پر وقف دلالت وکړي او موقوف عليهم يا دهغوی د ولي د لومړۍ طبقې په قبض د مالک له مړینې يا رجوع څخه مخکې محقق کېږي. خو که وقف په کوم شي حتی معلوم الحصول معلق وگرځي، باطل دی خو دا چې د وقف صحت پر هغه معلق وي .

(۲) د عام وقف قبول د افغانستان د اهل تشيع او يا د تقليد د مرجع د استازي يا د موقوفې د متولي او په خاص وقف کې د موقوف عليهم له خوا تر سره کېږي. همدارنگه د عامه مقاصدو لپاره د وقف صحت مجرد استفاده دقبض لپاره کفايت کوي، لکه د لمونځ ادا په جومات کې او خښول په مقبره کې.

(۳) د متقدم نسل لخوا د وقف قبول يا رد د متأخر نسل د محروميت موجب دهغه له قبلولو څخه نه ځرځي.

(۴) واقف بايد د وقف وړ مال

به لفظ يا عملی که دلالت بر وقف نماید و قبض طبقه اول موقوف عليهم يا ولي آنها قبل از فوت يا رجوع مالک محقق می‌گردد. ولی اگر وقف معلق بر چیزی حتی معلوم الحصول گردد، باطل است، مگر اینکه صحت وقف بر آن معلق باشد.

(۲) قبول وقف عام از طرف مرجع تقلید اهل تشيع افغانستان و يا نماينده او يا متولی موقوفه و در وقف خاص از طرف موقوف عليهم انجام می‌گیرد. همچنان در صحت وقف بر مقاصد عامه مجرد استفاده برای قبض کفايت می‌کند، مانند اداء نماز در مسجد و دفن در مقبره .

(۳) عدم قبول يا رد وقف از طرف نسل متقدم، موجب محروميت نسل متأخر از قبول آن نمی‌گردد.

(۴) واقف بايد مالک مال

مالک وي او په مالونو کې د تصرف او مالي حقوقو اهلېت ولري. خو که چېرې کامل لس کلن هلک د مال پر وقف وصيت وکړي د هغه وصيت صحيح دی.

مورد وقف بوده و اهلېت تصرف در اموال و حقوق مالي داشته باشد. ولي هرگاه پسرې ده ساله کامل وصيت به وقف مال نمايد، وصيت او صحيح مي باشد.

(۵) موقوف عليهم بايد معين او په خاص وقف کې د انتفاع په وخت کې موجود وي. خو معدوم په تبع موجود له دې حکم څخه مستثني دی، لکه چې ورايي دغه ځمکه مې اولاد او وروسته له هغوی څخه د هغوی اولاد ته وقف کړه .

(۵) موقوف عليهم بايد معين و در وقف خاص، حين انتفاع موجود باشند. ولي معدوم به تبع موجود از اين حکم مستثني است، مانند اينکه بگويد اين زمين را به اولاد و بعد از آنها به اولاد آنها وقف کردم.

(۶) وقف په نه زېږول شوي حمل او مجهول باندې په دې ډول چې که منصرف په کلي ډول مجهول وي ، باطل دی.

(۶) وقف بر حمل غير متولد و مجهول به نحوی که منصرف به کلی مجهول باشد ، باطل است.

دوقف وړمال شرايط

دوه سوه او پنځه ويشتمه ماده :

(۱) د وقف وړ مال د لاندې شرايطو لرونکی دی :

۱- عين وي: په دې اساس د دين وقف

شرايط مال مورد وقف

ماده دو صد ويشت و پنجم:

(۱) مال مورد وقف دارای شرايط ذيل می باشد:

۱- عين باشد: بنا براین وقف دين

- او کلي وقف او د گټې (منفعت) وقف باطل دی.
- ۲- انتفاع له وقف څخه دهغه د عین له بقا سره ممکن او حلال وي.
- ۳- د واقف په ملک کې وي .
- ۴- قبض او اقباض د هغه که څه هم په آینده کې ممکن وي.
- ۵- موقوفه مشروع او قانوني مالیت ولري .
- (۲) هر هغه څه چې عرف او عادت یې د موقوفې جز یا تابع گڼي، په موقوفه کې داخل دی .
- (۳) هغه جهت او موخه چې هغه ته درسېدو په منظور یو مال وقف شي، مشروع وي .
- (۴) واقف کولای شي شرط کړي چې موقوفه، عندالحاجه د واقف ملک ته ور وگرځي. هغه شرط چې د وقف د عقد له مقتضاسره منافات ولري یا غیر مشروع وي ، د وقف مبطل دی .
- و وقف کلي ومبهم و وقف منفعت باطل است.
- ۲- انتفاع از وقف با بقای عین آن ممکن و حلال باشد.
- ۳- در ملک واقف باشد.
- ۴- قبض و اقباض آن هرچند در آینده ممکن باشد.
- ۵- موقوفه مالیت مشروع و قانونی داشته باشد.
- (۲) هر چیزی که آنرا عرف و عادت جزء یا تابع موقوفه محسوب می نماید، در موقوفه داخل می باشد.
- (۳) جهت وهدفی که به منظور رسیدن به آن، مال وقف می شود، مشروع باشد.
- (۴) واقف می تواند شرط کند که موقوفه، عندالحاجه به ملک واقف باز گردد. شرطیکه با مقتضای عقد وقف منافات داشته یا غیر مشروع باشد، مبطل وقف است.

د وقف اداره

دوه سوه او شپږويشتمه ماده:

(۱) وقف د حکمي شخصيت لرونکی دی، او متولي د هغه قانوني استازی دی .

(۲) واقف کولای شي په خپله يا بل شخص يا اشخاص مستقلاً يا مشترکاً د وقف متولي يا اطلاعي او يا استصوابي څارونکي و ټاکي.

(۳) د وقف متولي په مال او مالي حقوقو کې د تصرف د اهليت لرونکی دی او کولای شي د سمت له قبلولو څخه وروسته له توليت څخه ډډه وکړي.

(۴) که چېرې واقف په خاص وقف کې چې د تملیک په ډول وي، متولي نه وي ټاکلی، موقوف عليهم دمتولي د سمت لرونکي کېږي، خوکه چېرې د هغه په اداره کې اختلاف وکړي د شيعه د تقليد د مرجع استازی، يو تن له موقوف عليهم يا درېيم شخص د متولي په توګه ټاکي .

اداره وقف

ماده دو صد ويشت و ششم:

(۱) وقف دارای شخصيت حکمي بوده و متولي نماينده قانونی آن می باشد.

(۲) واقف می تواند خود يا شخص يا اشخاص ديګری را مستقلاً و يا مشترکاً متولي وقف يا ناظر اطلاعی يا استصوابی تعيين نمايد.

(۳) متولي وقف دارای اهليت تصرف در اموال و حقوق مالی بوده و می تواند بعد از قبول سمت از توليت امتناع ورزد.

(۴) هرگاه واقف در وقف خاص که به نحو تملیک بوده، متولي تعيين نکرده باشد، موقوف عليهم سمت متولي را دارا می شوند، ولی اگر در اداره آن اختلاف نمايند، نماينده مرجع تقليد شيعه، يکی از موقوف عليهم يا شخص ثالثی را به عنوان متولي نصب می کند.

(۵) که چپرې واقف په عام وقف يا خاص وقف کې د صرف په ډول نه د تمليک په توګه متولي نه وي ټاکلی، د شيعه وګړو د تقليد مرجع او يا د هغه ماذون نایب د هغه لپاره متولي ټاکي .

(۶) واقف يا د شيعه وګړو د تقليد مرجع نشي کولای د وقف متوالي د هغه له ټاکلو او قبول څخه وروسته، ګوښه کړي مګر په وقف نامه کې د درج شوو شرايطو او مفاد په موجب .

(۷) د وقف ناظر او متولي د امین په حکم کې دی، له تعدی او تفریط پرته د هيڅ شې ضامن نه دي. خو که عمل عرفاً اجرت ولري، کولاي شي چې د موقوفې له حاصلاتو څخه د محکمې په تائید سره اجرة المثل واخلي، خو دا چې له قراینو څخه واضحه شي چې واقف په وړيا توګه د تولیت قصد کړی وي .

(۸) متولي نشي کولای د وقف تولیت

(۵) هرگاه واقف در وقف عام و يا در وقف خاص به نحو صرف، نه تمليک، متولی تعيين نکرده باشد، مرجع تقليد اهل تشيع يا نایب ماذون او، برای آن متولی نصب می نماید .

(۶) واقف يا مرجع تقليد اهل تشيع نمی تواند متولی وقف را بعد از انتصاب و قبول او عزل نماید، مګر به موجب مفاد و شرايط مندرج در وقفنامه.

(۷) ناظر و متولی وقف در حکم امین بوده، جز با تعدی و تفریط ضامن چیزی نمی باشند. ولی اگر عمل، عرفاً اجرت داشته باشد، می تواند اجرة المثل را با تأیید محکمه از حاصلات موقوفه بر دارد، مګر اینکه از قراین فهمیده شود، واقف قصد مجانی بودن تولیت را داشته است.

(۸) متولی نمی تواند، تولیت وقف را

په خپل ژوند يا له مرگ څخه وروسته بل چاته وسپاري خو دا چې داسې اجازه د واقف لخوا ولري.

(۹) که چېرې د وقف د عقد په ترڅ کې د ولي مباشرت (په نيغه گډون) نه وي شرط شوی، هغه کولای شي چې د وقف د ادارې لپاره وکیل وټاکي.

(۱۰) دمجهول المصرف وقف په متعارفو موقوفاتو باندې مصرف حتی الامکان د واقف له نظرسره مشابه يا د شيعه وگړو د تقليد د مرجع د نظر سره سم مصرفېږي.

(۱۱) د موقوفاتو له متعارف مصرف څخه زاید عوايد، حتی الامکان په ورته ځایونو کې د واقف په نظر يا د اهل تشيع د تقليد د مرجع له نظر سره سم لگول کېږي.

دوقف دمتولي دندې

دوه سوه او اووه ويشتمه ماده:

د وقف د متولي دندې عبارت دي له :

۱- په لنډه موده کې د ثبت په دولتي

در حیات خود یا بعد از فوت به دیگری واگذار نماید مگر اینکه چنین اذنی از طرف واقف داشته باشد.

(۹) هرگاه در ضمن عقد وقف، مباشرت متولی شرط نشده باشد، وی می تواند برای اداره وقف وکیل تعیین نماید.

(۱۰) وقف مجهول المصرف بر مصرف متعارف موقوفات حتی الامکان در موارد مشابه به نظر واقف یا مطابق به نظر مرجع تقلید اهل تشيع مصرف می گردد.

(۱۱) عوايد زاید بر مصرف متعارف موقوفات، حتی الامکان در موارد مشابه، به نظر واقف یا مطابق به نظر مرجع تقلید اهل تشيع مصرف می گردد.

وظایف متولی وقف

ماده دوصد و بیست وهفتم:

وظایف متولی وقف عبارت اند از:

۱- ثبت موقوفه در مراکز ثبت

مرکزونو کې د موقوفې ثبتول.

۲- د موقوفې ساتل او له هغې څخه د گټې اخیستلو آسانول .

۳- د دولتي مالياتو او نورو عوارضو او د استحقاق په صورت کې د حق النظاري ورکول.

۴- د هغو اشخاصو پر علیه د دعوي اقامه کول چې وقف يې په غير قانوني توگه تصرف يا يې ورڅخه ناوړه گټه اخستې وي.

۵- له ضايع کېدلو، ورستيدلو، خرابۍ څخه د موقوفه عين ساتل او په لازمه موقع کې يې ترميمول او ټينگول.

۶- د وقف ليک مطابق، د وقف د کتو لگول .

حق التوليه او حق النظاره

دوه سوه اته ويستمه ماده:

(۱) حق التوليه او حق النظاره او د وقف نور لازم مصرفونه د وقف له اصل عايداتو څخه د موقوف عليهم پرحق مخکې دي، خو دا چې وقف

دولتي در اسرع وقت.

۲- حفظ و تسهيل انتفاع از موقوفه.

۳- پرداخت ماليات و ساير عوارض دولتي و حق النظاره در صورت استحقاق.

۴- اقامه دعوى عليه اشخاصى كه تصرف غير قانونى يا استفاده سوء از وقف نموده اند.

۵- نگهدارى عين موقوفه از ضياع، فرسودگى، خرابى، ترميم و تحكيم آن در موقع لازم.

۶- مصرف منافع وقف، طبق وقفنامه.

حق التوليه و حق النظاره

ماده دوصد وييست وهشتم:

(۱) حق التوليه و حق النظاره و ساير مصارف لازمه وقف از اصل عايدات وقف مقدم برحق موقوف عليهم مى باشد، مگر اينكه واقف طورى

کونکي بل ډول پيشيني کړي وي. خو که چېرته موقوفه د ويجاړېدو په حال کې وي چې وروستيو نسلونو ته به پاتې نشي، پدې صورت کې دهغه اصلاح واجب ده، اگر که موجوده نسل دهغې له کتو څخه محرومېږي .

(۲) که چېرې موقوفه د خرابۍ يا د جهت لپاره د نورو بې کتې سبونو په علت وقف شي متولي کولاي شي هغه په اجاره ورکړي او دهغې اجرت د مقصود په جهت کې مصرف کړي. خو که چېرته اجاره ممکنه نه وي کولای شي ځينې د موقوفې وپلوري او پر پاتې برخه ئې مصرف کړي تر څو د کتې وړ وگرځي، او له دې څخه پرته کولای شي هغه په بل عين چې کټه اخيستل ترې ممکن وي بدل کړي. خو که چېرته ممکن نه وي، کولای شي هغه وپلوري او د هغې ثمن (قيمت) د موقوف عليها په مقصود کې مصرف کړي .

ديگري پيشيني کړده باشد. ولی هرگاه موقوفه در معرض خرابی باشد که برای نسلهای آینده باقی نخواهد ماند، در این صورت اصلاح آن واجب می باشد، هر چند نسل حاضر از منافع آن محروم گردد.

(۲) هرگاه موقوفه به علت خرابی یا سایر اسباب فاقد منافع برای جهت وقف شود، متولی می تواند آنرا اجاره داده و اجرت را بر جهت مقصود مصرف کند. ولی اگر اجاره ممکن نباشد، می تواند بعضی از موقوفه را بفروشد و صرف بر حصه باقیمانده کند تا قابل انتفاع گردد، در غیر آن می تواند آنرا به عین دیگری که انتفاع به آن ممکن باشد، تبدیل نماید. ولی هرگاه ممکن نباشد، می تواند آنرا بفروشد و ثمن آنرا بر جهت موقوف مقصود موقوف عليها صرف نماید.

(۳) حق التوليه او حق النظاره په وقف نامه کې د ټاکل شوې اندازې مطابق وي، او د نه ټاکلو په صورت کې متولي د خپل کار (عمل) د اجرت المثل مستحق گرځي .

(۳) حق التوليه و حق النظاره، مطابق اندازه تعيين شده در وقف نامه می باشد و در صورت عدم تعیین، متولی، مستحق اجرت المثل عمل خود می باشد.

د ناظر اومتولي گوبنه کول

عزل ناظر و

(عزل)

متولي

دوه سوه اونډه ويشتمه ماده:

ماده دوصدويست ونهم:

(۱) ناظر او متولي په لاندې مواردو کې گوبنه کېږي :

(۱) ناظر و متولي در موارد ذيل عزل می شوند:

۱- دوصف نشتوالی چې په هر يوکې شرط شوی وي .

۱- فقدان وصف که در هریک شرط شده باشد.

۲- دخیانت اثبات.

۲- اثبات خیانت.

۳- د وقف په سمبالولو کې ناتواني .

۳- ناتوانی در اداره وقف.

۴- استعفاء.

۴- استعفاء.

۵- د تعدی یا تفریط ثابتېدل یا د کار په تر سره کولو کې مسامحه.

۵- اثبات تعدی یا تفریط یا مسامحه در انجام وظایف.

(۲) که چېرې ددې مادي د (۱)

(۲) هرگاه در حالات مندرج اجزاء

فقري په (۲، ۳ او ۵) اجزاوو کې په

(۲، ۳ و ۵) فقره (۱) این ماده،

درج شوو حالاتو کې، بل شخص د

شخص دیگر از طرف مجتهد اهل

شیعه مجتهد لخوا د هغوی په

تشيع به ضميمه آنها تعيين و مشکل

ضمیمه و ټاکل شي او مشکل لري شي، په دې صورت کې متولي او ناظر چې دواقف لخوا ټاکل شوي دي، نه عزل کېږي .

(۳) که چېرې مسجد وران شي، د هغه عرصه له مسجد والي څخه نه وزي او تر ابده پورې به مسجد پاتې وي خو که له مسجد پرته له موقوفې څخه ګټه (انتفاع) د موقوف عليهم د له منځه تللو په خاطر نا ممکن شي، وقف باطل او د مالک يا دهغه د ورثې ملکیت ته لېږدول کېږي.

دوقف خاتمه

دوه سوه دېرشمه ماده:

وقف د هغه دحکمي شخصیت يا هغه مال چې وقف شوی دی، په له منځ تللو سره خاتمه مومي.

دمنافع استيفاء

دوه سوه او یو دېرشمه ماده:

(۱) د انتفاع حق، هغه عقد دی چې د هغه په موجب دتصرف اهلیت

رفع گردد، در این صورت متولی و ناظر که از جانب واقف نصب شده، عزل نمی گردند.

(۳) هرگاه مسجد خراب شود، عرصه آن از مسجد بودن خارج نگردیده و تا ابد مسجد باقی خواهد ماند، ولی اگر انتفاع از موقوفه غیر مسجد به خاطر نابود شدن موقوف عليهم ناممکن شود، وقف باطل و به ملکیت مالک یا ورثه او منتقل می شود.

خاتمه وقف

ماده دوصد و سی ام:

وقف با از بین رفتن شخصیت حکمی آن یا اموالی که وقف شده است، خاتمه می یابد.

استيفاء منافع

ماده دوصدوسی و یکم:

(۱) حق انتفاع، عقدی است که به موجب آن مالک دارای اهلیت

- لرونکی مالک ، د مال انتفاع بل کس ته وسپاري .
- (۲) دانتفاع حق په لفظ د مالک په ايجاب يا د هغه په يادال عمل او د منتفع يا د هغه د ولي په قبول او قبض سره پيدا کېږي.
- (۳) د حبس په موجب ، دانتفاع حق په لاندې ډول دی :
- ۱- دانتفاع عمري حق: د مال انتفاع د مالک د عمر يا د منتفع عمر او يا د درېيم شخص په عمر .
- ۲- د رقيبي انتفاع حق: د مال انتفاع په ټاکلې موده کې ، لکه لس کاله يا لږ او يا ډير .
- ۳- د سکني د انتفاع حق: د سکونت په خصوص انتفاع په عمري يا رقيبي توګه .
- (۴) که چېرې د انتفاع حق د منتفع يا د درېيم شخص د عمر په موده وې ، د مالک په مړينه يا دهغه په رجوع نه زایلېږي ، خو که د مالک يا د درېيم شخص د عمر په موده وي
- تصرف ، انتفاع مالي را به شخص ديګري واگذار نمايد.
- (۲) حق انتفاع با ايجاب مالک به لفظ يا عمل دال بر آن و قبول و قبض منتفع يا ولي او ايجاد می شود.
- (۳) حق انتفاع به موجب حبس ، قرار ذيل می باشد:
- ۱- حق انتفاع عمري: انتفاع مال به مدت عمر مالک يا عمر منتفع و يا عمر شخص ثالث.
- ۲- حق انتفاع رقيبي: انتفاع مال به مدت معين ، مانند ده سال يا کم و يا بيشتر .
- ۳- حق انتفاع سکني: انتفاع به خصوص سکونت به نحو عمري يا رقيبي .
- (۴) هرگاه حق انتفاع به مدت عمر منتفع يا شخص ثالث باشد ، با فوت مالک يا رجوع او زایل نمی گردد ، ولي اگر به مدت عمر مالک يا شخص ثالث باشد و منتفع فوت

او منتفع مړ شي په دې صورت کې د انتفاع حق د مالک يا درېيم شخص تر مړينې، دانتفاع حق وارثينو ته انتقالېږي.

(۵) د مال څخه د ګټې اخستلو څرنگوالی د مالک د نظر مطابق وي، په هغه صورت کې چې منتفع د هغې په انتفاع کې د مالک د نظر مخالف عمل وکړي، يا په هغې کې تعدي او تفريط وکړي د پېښ شوي زيان د جبران مسئول دی.

(۶) د مال د ساتنې او له هغه څخه د انتفاع د آسانتيا د برابرولو لګښتونه د مالک پر ذمه دي، خو عرفي لګښتونه د منتفع پر ذمه دي خو دا چې مالک هغه منلي وي .

(۷) مالک کولای شي خپل مال او ملک په هغه جهت کې چې وقف په هغه کې جايز وي حبس کړي، په دې صورت کې چې محبوس د مالک په ملک کې باقي پاتې کېږي، خو که چېرته حابس د مال په حبس

نماید، دراین صورت حق انتفاع تا فوت مالک یا شخص ثالث به ورثه منتفع انتقال می یابد.

(۵) نحوه انتفاع از مال، مطابق به نظر مالک می باشد، در صورتی که منتفع در انتفاع آن مخالف نظر مالک عمل نموده یا در آن تعدی یا تفريط نماید، مسئول جبران خساره وارده می باشد.

(۶) مصارف حفظ و تسهیل انتفاع از مال بر عهده مالک می باشد، ولی مصارف عرفی بر ذمه منتفع می باشد، مگر اینکه مالک آنرا متقبل نموده باشد.

(۷) مالک می تواند، مال و ملک خود را بر جهتی که وقف بر آن جايز است، حبس کند، در این صورت محبوس در ملک مالک باقی می ماند، ولی هرگاه حابس در حبس مال، قصد قربت

کې د ثواب (قربت) نيت کړی وي او دهغه حبس دايمي وي، نشي کولای چې حبس فسخ کړي. خو که چېرته ټاکلې مودې ته مقيد وي، نشي کولای مخکښي له هغې مودې څخه رجوع وکړي. دييلگې په توگه که چېرته ووايي زما موټر د لسو کالو لپاره د يتيمانو يا عالمانو په خدمت کې وي، قربۀ الی الله، بايد په هغه ملتزم شي او که چېرته حابس مخکې له لس کالو څخه مړ شي، ياد شوی مال وروسته له لس کالو څخه دهغه وارثانو ته منتقل کېږي. خو که بې مودې وي، حابس کولای شي هر وخت چې وغواړي حبس فسخ کړي او دا حکم په عمري، رقبې او سکني کې هم نافذ دی او همدارنگه د قربت د قصد له نيت څخه پرته هم لازمېږي چې په دې صورت کې مالک تر ټاکلې مودې پورې خپل مال ته رجوع نشي کولای.

نموده و حبس او دائم باشد، نمی تواند که حبس را فسخ کند. ولی اگر مقید به مدت معینی بوده، نمی تواند قبل از آن مدت رجوع نماید. مثلاً اگر بگوید موتر من برای ده سال در خدمت ایتام یا اهل علم باشد، قربۀ الی الله، باید به آن ملتزم گردد و اگر حابس قبل از ده سال فوت نماید، مال مذکور بعد از ده سال به ورثه او منتقل می گردد. ولی اگر بی مدت باشد، حابس می تواند هر وقت بخواهد حبس را فسخ نماید و این حکم در عمري، رقبی و سکني نیز جاری می گردد و همچنان بدون قصد قربت نیز لازم می گردد که در این صورت مالک تا موعد معین به مال خود رجوع کرده نمی تواند.

خلورم فصل

هېه

دهبي دتعريف او ركنونه

دوه سوه اودو دپرشمه ماده:

(۱) هېه هغه عقد دی چې د هغې په موجب یو شخص، کوم مال تبرعاً بل کس ته تمليک کړي .

(۲) دهبي د عقد ركنونه عبارت دي له:

۱- واهب: هغه شخص دی چې خپل مال بل ته تمليک کوي .

۲- موهوب له: هغه شخص دی چې هغه ته مال تمليک کېږي .

۳- عين موهوبه: هغه مال دی چې د هېې موضوع گرځي.

دهبي دصحت شرايط

دوه سوه اودري دپرشمه ماده:

(۱) د هېې عقد د واهب په لفظي يا عملي ايجاب سره او د موهوب له يا د هغه د ولي په لفظي يا عملي قبول او قبض سره منعقد کېږي. که چېرې ولي

فصل چهارم

هېه

تعريف واركان هېه

ماده دوصدوسی و دوم:

(۱) هېه عقدی است که به موجب آن، شخصی، مالی را تبرعاً به دیگری تمليک نماید.

(۲) ارکان عقد هېه عبارت است از:

۱- واهب: شخصی است که مال خود را به دیگری تمليک می نماید.

۲- موهوب له: شخصی است که مال به او تمليک می گردد.

۳- عين موهوبه: مالی است که موضوع هېه قرار می گیرد.

شرائط صحت هېه

ماده دوصدوسی وسوم:

(۱) عقد هېه به ايجاب لفظی يا عملي واهب و قبول لفظی يا عملي و قبض موهوب له يا ولي او منعقد می گردد. هرگاه ولي، خود

واهب بوده يا مال نزد موهوب له باشد، در اين صورت قبض خود بخود حاصل شده است.

(۲) عقد هبه بايد منجز باشد، تعليق آن مبطل عقد هبه است، مگر اينکه تعليق به شرايط صحت آن مربوط باشد.

(۳) واهب می تواند در عقد هبه شرط بگذارد که موهوب له متقابلاً به او مالی بدهد يا ابراء نماید و يا عمل مشروعی را تبرعاً انجام دهد و يا چیزی را بفروشد.

(۴) واهب می تواند بعد از ايجاب و قبول، تسليم عين موهوبه را به تأخير اندازد و اذن واهب در قبض موهوب له شرط است و موهوب له نمی تواند به مجرد عقد هبه، بدون اذن جديد واهب، موهوب به را قبض نماید.

(۵) واهب بايد مالک عين موهوبه بوده و اهليت تصرف در اموال و حقوق مالی را داشته باشد.

پخپله واهب وي، يا مال موهوب له سره وي، پدې صورت کې قبض په خپله حاصل شوی دی.

(۲) د هبې عقد بايد منجزوي، د هغې تعليق د هبې د عقد مبطل دی، خو دا چې تعليق د صحت په شرتونو پورې تړلی وي .

(۳) واهب کولای شي چې دهبې په عقد کې شرط کېږدي، چې موهوب له متقابلاً هغه ته څه مال ورکړي يا ابراء وکړي او يا يو مشروع عمل تبرعاً ترسره کړي، او يا څه شی وپلوري .

(۴) واهب کولای شي وروسته له ايجاب او قبول څخه دعین موهوبې سپارل وځنلوي او د واهب اجازه په قبض د موهوب له کې شرط ده او موهوب له نشي کولای د هبې په عقد سره د واهب له نوي اذن پرته موهوب به قبض کړي.

(۵) واهب بايد د عين موهوبې مالک وي او په مالونو او مالي حقوقو کې د تصرف اهليت ولري.

(۶) د هېې په عقد کې قبول کولای شي چې مخکې له مرگه د واهب یا گړخېدلو دهغه انشاء شي .

(۷) له ايجاب وروسته د واهب مړینه، انصراف او حجر او د موهوب له مړینه مخکې د قبول له انشاء څخه دهېې دعقد د ابطال سبب دی او د هر یو مړینه مخکې له قبض څخه دهېې دعقد د بطلان سبب گرځي.

د عین موهوبې شرطونه

دوه سوه اوڅلور دېرشمه ماده:

(۱) عین موهوبه باید د هېې د عقد په وخت کې لاندې شرطونه ولري :
۱- موجود وي یا دوجود استعداد ولري .

۲- مالیت ولري .

۳- د تملک وړ وي. د شرابو او خنزیر هبه مسلمان ته با طله ده ، اگر که واهب کافر وي .

(۲) که چېرته مشاع سهم هبه شي، د قبض لپاره یې د شریکانو اجازه ضروري ده .

(۶) قبول در عقد هبه می تواند تا قبل از مرگ واهب یا انصراف او انشاء گردد.

(۷) فوت، انصراف و حجر واهب بعد از ايجاب و فوت موهوب له قبل از انشاء قبول، موجب ابطال عقد هبه است و فوت هر کدام قبل از قبض موجب بطلان عقد هبه می گردد.

شرایط عین موهوبه

ماده دوصدوسی وچهارم:

(۱) عین موهوبه باید حین عقد هبه، شرایط ذیل را دارا باشد:
۱- موجود باشد یا استعداد وجود را داشته باشد.

۲- مالیت داشته باشد.

۳- قابل تملک باشد. هبه شراب و خنزیر برای مسلمان باطل است، هر چند واهب کافر باشد .

(۲) هرگاه سهمی مشاع هبه گردد، برای قبض آن اجازه شرکا لازم است.

له هبې څخه رجوع

دوه سوه او پنځه دېرشمه ماده:

(۱) واهب کولای شي ترهغې مودې پورې چې عین موهوبه موجوده وي د هبې له عقد څخه رجوع وکړي .

(۲) منفصله نمأ که چېرته وروسته له قبض څخه پیدا شي، دواهب له رجوع څخه وروسته، په موهوب له پورې تړاو لري، خو متصله نمأ چې دجدا کېدو وړ نه وي، لکه چاغ والي او دونې (قد) اوږدېدل، په واهب پورې اړه لري ، او منفصله نمأ چې وروسته له هبې (بخشش) او مخکې دموهوب له، له قبض څخه مینځ ته راشي دواهب ده.

(۳) د څاروي حمل د منفصلی نمأ په حکم کې دی. که چېرته موهوبه معیوبه شي، واهب له رجوع څخه وروسته د تاوان دجبران حق نلري .

(۴) که چېرته د موهوب له عمل په عین موهوبې کې، د هغې د بیې د ډیروالي سبب وگرځي وروسته د

رجوع از هبه

ماده دوصدوسی وپنجم :

(۱) واهب می‌تواند تا زمانی که عین موهوبه موجود باشد، از عقد هبه رجوع کند.

(۲) نماء منفصل عین موهوبه اگر بعد از قبض پیدا شود، بعد از رجوع واهب، متعلق به موهوب له است. ولی نماء متصل که قابل جدا شدن نباشد مانند چاقی و طول قد، متعلق به واهب می باشد و نماء منفصلی که پس از هبه (بخشش) و قبل از قبض موهوب له به وجود می‌آید، از واهب می باشد.

(۳) حمل حیوان در حکم نماء منفصل است. اگر موهوبه معیوب شود، واهب حق جبران خساره را بعد از رجوع ندارد.

(۴) هرگاه عمل موهوب له در عین موهوبه، موجب ازدیاد قیمت آن گردد، بعد از رجوع واهب،

واهب له رجوع څخه د هغې بېي په اندازه چې د هغه د عمل په سبب ډیر شوی دی، مستحق دی .

به مقدار قیمت که به سبب عمل او زیاد شده، مستحق می باشد.

(۵) هغه پورلرونکی چې خپل پورېي مدیون ته هبه کړی وي، نشي کولای چې له هغه څخه رجوع وکړي .

(۵) طلبکار که دین خود را به مدیون هبه کرده است، نمی تواند از آن رجوع نماید.

(۶) هغه شخص چې خپل مال د صدقي په عنوان (هغه مال چې د خدای (ج) ته د نېرډېوالي په خاطر)، نذر، خمس، زکات، کفارې او داسې نورو دیني جهاتو کې ورکوي نشي کولای چې له هغه څخه رجوع وکړي .

(۶) شخصی که مالی را به عنوان صدقه (مال به قصد قربت به خدا) نذر، خمس، زکات، کفاره وسایر جهات دینی می دهد، نمی تواند به آن رجوع کند.

(۷) که چېرې موهوب له دواهب والدین یا اولاد وي او همدارنگه د اولاد اولاد او هرڅومره چې بنکته ولاړشي او یا ذوی الارحام (خپلوان) وي او یا یو له زوجینو څخه وي، واهب درجوع حق نلري .

(۷) هرگاه موهوب له والدین یا اولاد و همین طور اولاد اولاد او هرچه پایین رود و یا ذوی الارحام (خویشاوندان) باشند و یا یکی از زوجین بوده، واهب حق رجوع را ندارد.

(۸) هبه دعوض (بدلي) په شرط وروسته له عوض ورکولو څخه درجوع وړ نده .

(۸) هبه با شرط عوض، بعد از ادای عوض، قابل رجوع نیست.

(۹) که چپرې عین موهوبه د موهوب له د ملکېت څخه بهر شي يا تلف شي او يا په هغې کښې بنسټيز بدلون راشي، لکه ټوکر په جامه بدل شي ، د رجوع حق ساقطېږي .

د واهب له مرګ څخه وروسته يا د هېې له قبض څخه وروسته، هغې ته د رجوع حق ساقط دی.

دانفاذ نېټه

دوه سوه او شپږ دېرشمه ماده: دغه قانون د توشېح له نېټې څخه نافذ او په رسمي جريده کې دې خپور شي .

(۹) هرگاه عین موهوبه از ملکیت موهوب له خارج، يا تلف گردد و يا تغيير اساسی در آن ایجاد شود، مانند این که پارچه تبدیل به لباس گردد، حق رجوع ساقط می گردد.

بعد از موت واهب يا بعد از قبض هبه، حق رجوع به آن ساقط است.

تاریخ انفاذ

ماده دوصدوسی و ششم: این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد .

اشتراک سالانه

در مرکز و ولایات : (۸۰۰) افغانی

برای مامورین دولت : با ۲۵ فیصد تخفیف

برای متعلمین و محصلین با ارائه تصدیق، نصف قیمت

خارج از کشور (۲۰۰) دالر امریکایی

**ISLAMIC REPUBLIC
OF
AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

Shiite personal Status Law

Date: ۲۷th JULY. ۲۰۰۹

ISSUE NO :(۹۸۸)